

Baròmetre 23

Sobre conflictes i
construcció de pau

Abril – Juny 2010

**Programa de Conflictes i
Construcció de Pau**

ISSN: 2013-8016

El present Informe ha estat elaborat per: Iris Aviñoa Ordóñez (tensions), Vicenç Fisas Armengol (processos de pau), Patricia García Amado (crisis humanitàries i tensions), Josep Maria Royo Aspa (conflictes armats i tensions), Jordi Urgell Garcia (conflictes armats i tensions), Pamela Urrutia Arestizábal (conflictes armats i tensions), Ana Vilellas Ariño (conflictes armats i tensions) i María Vilellas Ariño (gènere i tensions), Yesid Arteta Dávila i Carlos Arturo Velandia Jagua (anàlisi del conflicte de Colòmbia).

Els continguts d'aquest estudi són responsabilitat exclusiva de l'Escola de Cultura de Pau i en cap cas poden considerar-se com l'opinió de la Generalitat de Catalunya.

04	Glossari	106	04 Crisis humanitàries
07	00 Introducció	106	4.1. Evolució trimestral dels contextos de crisi humanitària
11	01 Conflictes armats	106	Àfrica
14	1.1. Conflictes armats: evolució trimestral per regions	107	a) Àfrica Austral
14	Àfrica	107	b) Àfrica Occidental
14	a) Àfrica Occidental	108	c) Banya d'Àfrica
15	b) Banya d'Àfrica	110	d) Grans Llacs i Àfrica Central
19	c) Grans Llacs i Àfrica Central	111	Amèrica i Carib
23	d) Magreb i Nord de l'Àfrica	112	Àsia i Pacífic
24	Amèrica	114	Orient Mitjà
25	Àsia i Pacífic	115	4.2 L'acció humanitària durant el trimestre
25	a) Àsia Meridional	116	a) Avaluació del desplaçament forçat de població l'any 2009
30	b) Sud-est Asiàtic i Oceania	117	b) La resposta dels donants
34	Europa		
36	Orient Mitjà	118	05 Dimensió de gènere en la construcció de pau
40	02 Tensions	118	5.1. L'impacte de la violència i els conflictes des d'una perspectiva de gènere
45	2.1. Tensions: evolució trimestral per regions	119	a) Violència sexual com a arma de guerra i violència contra les dones en contextos bèl·lics
45	Àfrica	120	5.2. La construcció de pau des d'una perspectiva de gènere
45	a) Àfrica Austral	121	a) La resolució 1325 del Consell de Seguretat de l'ONU sobre les dones, la pau i la seguretat
46	b) Àfrica Occidental	123	b) Processos de pau
50	c) Banya d'Àfrica	124	c) Desarmament
55	d) Grans Llacs i Àfrica Central	124	d) Missions de manteniment de la pau
59	Amèrica	125	Escola de Cultura de Pau (UAB)
59	a) Amèrica del Nord, Centreamèrica i Carib		
61	b) Amèrica del Sud		
63	Àsia		
63	a) Àsia Central		
66	b) Àsia Meridional		
70	c) Àsia Oriental		
73	d) Sud-est Asiàtic i Oceania		
78	Europa		
78	a) Sud-est d'Europa		
80	b) Caucas		
84	Orient Mitjà		
84	a) Al Jalish		
88	b) Mashreq		
92	03 Processos de Pau		
92	3.1. Evolució dels processos de pau		
93	Àfrica		
93	a) Àfrica Occidental		
93	b) Banya de l'Àfrica		
95	c) Grans Llacs i Àfrica Central		
95	d) Magrib		
96	Amèrica		
96	Àsia i Pacífic		
96	a) Àsia Meridional		
99	c) Sud-est asiàtic		
101	Europa		
101	a) Sud-est de Europa		
103	b) Caucas		
104	Orient Mitjà		

ACNUR: Alt Comissionat de Nacions Unides per als Refugiats	ELN: <i>Ejército de Liberación Nacional</i>
ACP: Àsia, Carib, Pacífic	ENA: Exèrcit Nacional Albanès
ACH: Acord de Cessament d'Hostilitats	EUFOR: <i>European Union Forces</i>
ADF: <i>Afghanistan Development Forum</i>	EZLN: Ejército Zapatista de Liberación Nacional
AIEA: Agència Internacional de l'Energia Atòmica	Fad'H: <i>Forces Armées d'Haïti</i>
AMIB: Missió de la Unitat Africana a Burundi	FAO: Organització per a l'Alimentació i l'Agricultura de Nacions Unides
ANP: Autoritat Nacional Palestina	FARC: <i>Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia</i>
AOD: Ajuda Oficial al Desenvolupament	FDD: <i>Forces pour la Défense de la Démocratie</i>
APC: Autoritat Provisional de la Coalició	FDI: Fons de Desenvolupament per a Iraq
APHC: <i>All Parties Hurriyat Conference</i>	FDLR: Forces Democràtiques per a l'Alliberament de Rwanda
AUC: <i>Autodefensas Unidas de Colombia</i>	FFAA: Forces Armades governamentals
BICC: <i>Bonn International Center for Conversion</i>	FKM: <i>Front Kedaulatan Maluku</i> (Front per a la Sobirania de Moluques)
BM: Banc Mundial	FLEC: <i>Frente de Libertação do Enclave de Cabinda</i>
BONUCA: Oficina de les Nacions Unides de Suport a la Consolidació de la Pau a R. Centroatrìfica	FMI: Fons Monetari Internacional
BRF: Bougainville Reistance Force	FNL: <i>Forces Nationales de Libération</i>
CAD: Comitè d'Ajuda al Desenvolupament	GAFI: Grup d'Acció Financera
CAP: <i>United Nations Inter-Agency Consolidated Appeal Process</i> (Crida Consolidada Interagències de Nacions Unides)	GAM: <i>Gerakin Aceh Merdeka</i> (Moviment d'Aceh Lliure)
CARICOM: <i>Caribbean Community</i>	GIA: Grup Islàmic Armat
CAS: Assistència Estratègia País	GNT: Govern Nacional de Transició
CASA: <i>Coordinating Action on Small Arms</i>	GPP: <i>Groupement Patriotique pour la Paix</i>
CDHNU: Comissió de Drets Humans de Nacions Unides	GSPC: Grup Salafista per a la Predicació i el Combat
CEI: Comunitat d'Estats Independents	HIPC: <i>Heavily Indebted Poor Countries</i> (Països Pobres Fortament Endeutats)
CEMAC: Comunitat Econòmica i Monetària dels Països d'Àfrica Central	IANSAN: <i>International Action Network on Small Arms</i>
CICR: Comitè Internacional de la Creu Roja i la Mitja Lluna Roja	ICBL: <i>International Campaign to Ban Landmines</i>
COAV: <i>Children in Organised Armed Conflict</i>	IDG: Índex de Desenvolupament relatiu al Gènere
CODHES: <i>Consultoría para los Derechos Humanos y el Desplazamiento</i>	IDH: Índex de Desenvolupament Humà
CPI: Cort Penal Internacional	IDP: <i>Internally Displaced Persons</i> (Persones Desplaçades Internes)
CPN: <i>Communist Party of Nepal</i>	IEMF: <i>Interim Emergency Multinational Force</i> (Força Multinacional Provisional d'Emergència)
DDR: Desarmament, Desmobilització i Reintegració	IFM: <i>Isatubu Freedom Movement</i>
Dòlars: Dòlars d'EUA	IGAD: <i>Intergovernmental Authority on Development</i>
ECHA: Comitè Executiu Afers Humanitaris	IISS: <i>International Institute for Strategic Studies</i>
ECHO: Oficina d'Ajuda Humanitària de la Unió Europea	IOM: Organització Internacional de Migracions
ECOMOG: <i>Economic Community of West African States Monitoring Group</i>	IPC: Índex de Percepció de la Corrupció
ECOSOC: Consell Econòmic i Social de Nacions Unides	IRIN: <i>United Nations Integrated Regional Information Network</i>
ECOWAS: Comunitat Econòmica d'Estats d'Àfrica Occidental	IRIS: <i>Institut de Relations Internationales et Stratégiques</i>
EEBC: Comissió de Fronteres entre Eritrea i Etiòpia	
EUA: Estats Units d'Amèrica	

ISAF: Força Internacional d'Assistència a la Seguretat	NLFT: <i>National Liberation Front of Tripura</i>
ISDR: <i>International Strategy for Disaster Reduction</i>	NPA: <i>New People's Army</i>
JEM: <i>Justice and Equality Movement</i>	NPP: <i>New Patriotic Party</i>
JKLF: <i>Jammu and Kashmir Liberation Front</i>	NRC: <i>Norwegian Refugee Council</i>
KANU: <i>Kenya African National Union</i>	NSCN (IM): <i>National Socialist Council of Nagaland – Isak – Muivah</i>
LDC: <i>Least Developed Countries</i> (Països Menys Desenvolupats)	OCDE: Organització de Cooperació i Desenvolupament Econòmic
LND: Lliga Nacional Democràtica	OCHA: Oficina de Coordinació d'Afers Humanitaris de Nacions Unides
LRA: <i>Lord's Resistance Army</i>	OCI: Organització de la Conferència Islàmica
LTTE: <i>Liberation Tigers Tamil Eelam</i> (Tigres d'Alliberament de la Terra Preciosa dels Tamil)	ODM: Objectius de Desenvolupament del Mil·lenari
LURD: <i>Liberians United for Reunification and Democracy</i>	OEA: Organització dels Estats Americans
MAS: <i>Movimiento Al Socialismo</i>	OMC: Organització Mundial del Comerç
MDC: <i>Movement for the Democratic Change</i>	OMS: Organització Mundial de la Salut
MDJT: <i>Mouvement pour la Démocratie et la Justice au Tchad</i>	ONG: Organització No Governamental
MDF: Meckauvi Defense Force	ONU: Organització de les Nacions Unides
MDR: Moviment Democràtic Republicà	ONUB: Missió de Nacions Unides a Burundi
MERCOSUR : Mercat Comú del Sur	ONUSIDA: Programa de les Nacions Unides sobre el VIH/SIDA
MFDC: <i>Mouvement des Forces Démocratiques de Casamance</i>	OPM: <i>Organisasi Papua Merdeka</i> (Organització de la Papua Lliure)
MILF: <i>Moro Islamic Liberation Front</i>	OSCE: Organització per a la Seguretat i Cooperació a Europa
MINUCI: Missió de Nacions Unides a Côte d'Ivoire	OTAN: Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord
MINURSO: <i>Misión de Naciones Unidas para el Referéndum en el Sáhara Occidental</i>	PAC: <i>Patrullas de Autodefensa Civil</i>
MINUSTAH: Missió de Nacions Unides per a l'Estabilització d'Haití	PDP: <i>People's Democratic Party</i>
MJP : <i>Mouvement pour la Justice et la Paix</i>	PESC: Política Exterior i de Seguretat Comuna
MLC: <i>Mouvement pour la Libération du Congo</i>	PESD: Política Europea de Seguretat i Defensa
MNLF: <i>Moro National Liberation Front</i>	PIB: Producte Interior Brut
MODEL: <i>Movement for Democracy in Liberia</i>	PMA: Programa Mundial d'Aliments
MONUC: Missió de Nacions Unides a RD Congo	PNB: Producte Nacional Brut
MPCI: <i>Mouvement Patriotique de Côte d'Ivoire</i>	PNUD: Programa de Nacions Unides per al Desenvolupament
MPIGO: <i>Mouvement Patriotique pour l'Indépendance du Grand Ouest</i>	PRIO: <i>Peace Research Institute of Oslo</i>
MPLA: Moviment per a l'Alliberament d'Angola	PWG: <i>People's War Group</i>
MSF: Metges Sense Fronteres	RAMSI: <i>Regional Assistance Mission to the Solomon Islands</i>
NDC: <i>National Democratic Congress</i>	RCD-Goma: <i>Rassemblement Congolais pour la Démocratie-Goma</i>
NDFB: <i>National Democratic Front of Bodoland</i>	RCD-K-ML: <i>Rassemblement Congolais pour la Démocratie-Mouvement pour la Libération</i>
NEPAD: <i>New Economic Partnership for African Development</i>	RCD-N: <i>Rassemblement Congolais pour la Démocratie-National</i>
NMRD: <i>National Movement for Reform and Development</i>	RTFT: <i>Results Focused Transnational Framework</i>
	RSM: <i>Republik Maluku Selatan</i> (República de Moluques del Sud)
	RUF: <i>Revolutionary United Front</i>
	SADC: <i>South African Development Community</i>
	SFOR: <i>Stabilisation Force</i>

SIPRI: *Stockholm International Peace Research Institute*

SLA: *Sudan's Liberation Army*

SPLA: *Sudan's People Liberation Army*

TLCAN: Tractat de Lliure Comerç per a Amèrica del Nord

TNP: Tractat de No Proliferació Nuclear

UA: Unió Africana

UAB: Universitat Autònoma de Barcelona

UE: Unió Europea

ULFA: *United Liberation Front of Assam*

UNAMA: Missió d'Assistència de Nacions Unides a Afganistan

UNAMIS: Missió Avançada de Nacions Unides a Sudan

UNAMSIL: Missió de Nacions Unides per a Sierra Leone

UNDG: Grup de Nacions Unides per al Desenvolupament

UNDOF: Força d'Observació de la Separació de Nacions Unides

UNESCO: Organització de Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura

UNFICYP: Força de les Nacions Unides per al Manteniment de la Pau a Xipre

UNICEF: Fons de Nacions Unides per a la Infància

UNIDIR: Institut de Nacions Unides per a la Investigació sobre el Desarmament

UNIFEM: Fons de Desenvolupament de Nacions Unides per a la Dona

UNIFIL: Força Interina de Nacions Unides a Líban

UNFPA: Fons de Nacions Unides per a la Població

UNITA: *União para a Independência Total de Angola*

UNAMA: Missió de Nacions Unides a Afganistan

UNMA: Missió de Nacions Unides a Angola

UNMEE: Missió de Nacions Unides a Etiòpia y Eritrea

UNMIK: Missió d'Administració Interina de Nacions Unides a Kosovo

UNMIL: Missió de Nacions Unides a Libèria

UNMISSET: Missió de Nacions Unides de Suport a Timor-Leste

UNMOGIP: Grup d'Observació Militar de Nacions Unides a Índia i Pakistan

UNMOP: Missió d'Observació de Nacions Unides a Prevlaka

UNMOVIC: Comissió de Supervisió i Verificació de les Inspeccions de Nacions Unides

UNOCI: Missió de Nacions Unides a Côte d'Ivoire

UNOGBIS: Oficina de Suport a la Construcció de Pau de Nacions Unides a Guinea-Bissau

UNOL: Oficina de Suport a la Construcció de Pau de Nacions Unides en Libèria

UNOMIG: Missió d'Observació de Nacions Unides a Geòrgia

UNOTIL: Oficina de Nacions Unides a Timor-Leste

UNPOS: Oficina Política de Nacions Unides a Somàlia

UNPPB: *United Nations Political and Peace Building Mission*

UNRWA: *United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East* (Agència de Treball i Ajuda de Nacions Unides per als Refugiats Palestins a Orient Mitjà)

UNSCO: Oficina del Coordinador Especial de Nacions Unides per a Orient Mitjà

UNTOP: Oficina de Construcció de Pau de Nacions Unides a Tadjikistan

UNTSO: Organització per a la Supervisió de la Treva de Nacions Unides

USAID: Agència per al Desenvolupament Internacional d'EUA

USCRI: *United Nations Committee for Refugees and Immigrants*

VIH/SIDA: Virus de Inmunodeficiència Humana / Síndrome de Inmunodeficiència Adquirida

ZANU-PF: *Zimbabwe African National Union-Patriotic Front*

El **Baròmetre** és un informe trimestral publicat en castellà i català pel Programa de Conflictes i Construcció de Pau de l'Escola de Cultura de Pau de la Universitat Autònoma de Barcelona. El document analitza els esdeveniments ocorreguts al món al llarg del trimestre (abril – juny de 2010) a través de cinc apartats: conflictes armats, tensions, processos de pau, crisis humanitàries i dimensió de gènere en la construcció de pau. Aquesta publicació actualitza les dades de l'informe anual *Alerta 2010* i dels anteriors números del *Baròmetre*, basant-se en la informació publicada quinzenalment al "Semàfor"¹, butlletí electrònic editat igualment pel Programa de Conflictes i Construcció de Pau.

Alguns dels fets més rellevants assenyalats a l'informe són els següents:

Conflictes armats

- El nombre de conflictes armats a finals de juny era de 29, el mateix que a finals del trimestre anterior.
- Txad i RD Congo van forçar l'aprovació de la progressiva retirada de les missions de manteniment de la pau a ambdós països, la qual cosa podria generar un buit de seguretat.
- Es va produir una crisi política en el si del Govern Federal de Transició somali, en paral·lel a la persistència de greus enfrontaments al país.
- Es van reprendre els enfrontaments entre les Forces Armades de Sudan i el grup armat JEM, posant fi a la participació del grup a les negociacions de pau.
- Es va agreujar el conflicte entre el Govern indi i el grup maoista CPI-M, duplicant-se el nombre de víctimes mortals.
- El grup armat kurd PKK va abandonar el seu alto-el-foc unilateral i es van multiplicar els seus atacs i els de l'Exèrcit turc.
- La mort de nou activistes d'una flotilla humanitària amb destinació a Gaza després d'una operació de les forces israelianes va elevar la tensió a l'Orient Mitjà.
- Van continuar els fets de violència a Iemen malgrat la treva entre el Govern i els insurgents al-houthistes i es van intensificar altres focus de conflicte al país.

Tensions

- El nombre de tensions a finals de juny era de 79, la majoria a l'Àfrica (29) i a l'Àsia (21) i la resta es va distribuir a Europa (12), Orient Mitjà (deu) i Amèrica (set).
- Es va agreujar la situació a Burundi després de les denúncies de frau en les eleccions comunals per l'oposició política i la retirada dels seus candidats a les eleccions presidencials.
- L'oposició político-militar eritrea va unificar els seus braços militars sota un únic comandament, la qual cosa podria suposar un salt qualitatiu en l'activitat de la insurrecció.
- A Tailàndia els enfrontaments entre les forces de seguretat i els "camises vermelles" van provocar una vuitantena de víctimes mortals i al voltant de 1.800 ferits.
- L'enfonsament d'un buc sud-coreà per part de Corea del Nord va provocar una forta escalada de tensions i la ruptura de relacions entre ambdós països.
- Protestes populars a Kirguizistan van forçar la caiguda del règim, mentre una onada de violència va causar almenys 250 morts, la majoria uzbeks.
- Tropes iranianes van traspasar la frontera amb l'Iraq en el marc dels seus enfrontaments amb els insurgents kurds del PJAK.

¹ Aquest número del Baròmetre analitza la informació recollida als *Semàfors* del número 241 al 243.

Processos de pau

- Eritrea i Djibouti van aconseguir un acord pel qual acceptaven la mediació de Qatar per resoldre el contenciós fronterer que els enfrontava.
- El grup armat United Western Somali Liberation Front (UWSLF), que operava a la regió etiòp d'Ogaden, va acordar lliurar les armes al Govern etiòp.
- A Sudan (Darfur), la coalició de grups armats Liberation and Justice Movement (LJM), present en les negociacions de pau de Doha, va aprovar el full de ruta presentat per la mediació per avançar en el procés de pau.
- Es van celebrar converses de pau entre el Govern de Txad i la coalició rebel UFR a Khartum (Sudan).
- En el Sàhara Occidental, el Front Polisario va congelar els seus contactes amb la MINURSO, en considerar que "s'estava convertint en un escut de protecció d'un fet colonial".
- A Afganistan, el líder talibà, Mullah Omar, va afirmar que podrien estar disposats a mantenir negociacions amb polítics occidentals.
- El Govern indi va donar llum verda al Govern de l'estat d'Assam perquè iniciés un procés de negociacions amb l'ULFA.
- El Govern indi i el NSCN-IM van celebrar una ronda de negociacions a Kohima, capital de l'estat naga. Fou la primera vegada des que es van iniciar les negociacions fa 13 anys que aquestes tenen lloc en territori naga.
- A Filipines, el president del panell negociador del NDF, Luis G. Jalandoni, va assegurar que estava preparat per reprendre les converses de pau formals amb la nova administració.
- El nou líder turc-xipriota es va mostrar favorable a seguir les negociacions sobre la base d'allò que ja s'havia aconseguit.
- A Turquia, el PKK va finalitzar l'alto-el-foc que mantenia des d'abril de 2009.

Crisis humanitàries

- ACNUR i IDMC van destacar el significatiu augment en el nombre de persones afectades pel desplaçament forçat i les dificultats per al retorn.
- La retirada de la missió de Nacions Unides, MINURCAT, va generar incertesa entre les organitzacions humanitàries al terreny davant la falta de seguretat a la frontera comuna del Txad, Sudan i R. Centreafricana i l'augment de la desprotecció de la població local i desplaçada.
- L'emergència humanitària de Guatemala es va agreujar per l'impacte de la tempesta tropical Agatha que va provocar la mort de més d'un centenar de persones.
- 300.000 persones es van veure obligades a fugir al sud del Kirguizistan provocant una nova crisi de desplaçament.
- Les forces talibans van forçar la suspensió de les operacions humanitàries a zones de l'Afganistan i Pakistan.

Gènere i construcció de pau

- Diverses organitzacions de dones van advertir del risc que després de la retirada de la UNMIL de Libèria augmenti la violència sexual contra les dones.
- Organitzacions de dones de Guatemala van denunciar que la majoria dels crims de violència sexual comesos durant el conflicte armat segueixen impunes, i que en paral·lel s'ha produït un increment de la violència contra les dones.

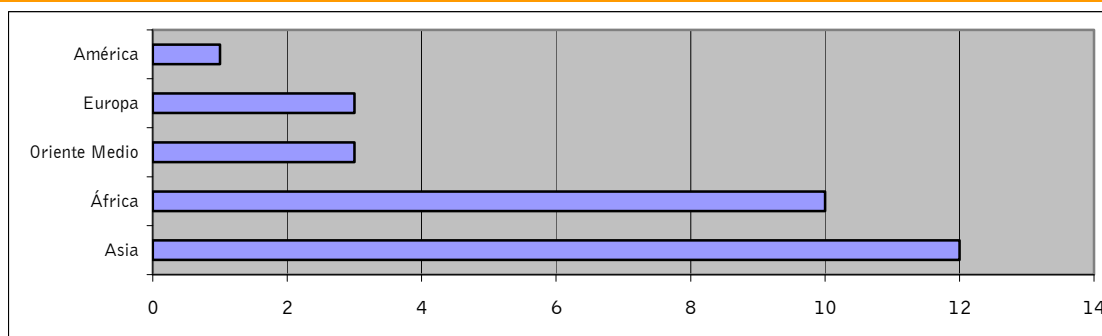
- El Govern de Filipines va presentar el seu Pla Nacional d'Acció sobre la resolució 1325, el primer a l'Àsia.
- La Jirga de Pau celebrada a l'Afganistan no va comptar amb la participació de les dones, que van ser excloses de l'organització d'aquesta conferència, clau en el procés de pau amb la insurrecció talibà.
- El Consell de Seguretat de l'ONU va presentar 26 indicadors per millorar el seguiment de la implementació de la resolució 1325.

Conflictes armats

- ❑ El nombre de conflictes armats a finals de juny era de 29, el mateix que a finals del trimestre anterior.
- ❑ Txad i RD Congo van forçar l'aprovació de la progressiva retirada de les missions de manteniment de la pau a ambdós països, la qual cosa podria generar un buit de seguretat.
- ❑ Es va produir una crisi política en el si del Govern Federal de Transició somali, en paral·lel a la persistència de greus enfrontaments al país.
- ❑ Es van reprendre els enfrontaments entre les Forces Armades de Sudan i el grup armat JEM, posant fi a la participació del grup a les negociacions de pau.
- ❑ Es va agreujar el conflicte entre el Govern indi i el grup maoista CPI-M, duplicant-se el nombre de víctimes mortals.
- ❑ El grup armat kurd PKK va abandonar el seu alto-el-foc unilateral i es van multiplicar els seus atacs i els de l'Exèrcit turc.
- ❑ La mort de nou activistes d'una flotilla humanitària amb destinació a Gaza després d'una operació de les forces israelianes va elevar la tensió a l'Orient Mitjà.
- ❑ Van continuar els fets de violència a Iemen malgrat la treva entre el Govern i els insurgents al-houthistes i es van intensificar altres focus de conflicte al país.

En aquest apartat s'analitzen els conflictes armats actius durant el segon trimestre de 2010.¹ La xifra total de conflictes a finals de juny era de 29, la mateixa que en el trimestre anterior. En sis casos es va registrar una escalada de la violència, mentre que en 21 conflictes no hi va haver canvis significatius i en uns altres dos es va reduir la violència. Respecte a la intensitat, 10 casos tenien una intensitat mitjana, nou una intensitat baixa i uns altres 10 una intensitat alta. Aquests últims són la RD del Congo (est), Somàlia, Sudan (meridional), Uganda (nord), Colòmbia, Índia (CPI-M), Pakistan (nord-oest), Afganistan i Iraq. La majoria dels conflictes van continuar produint-se a l'Àsia (12) i a l'Àfrica (10), seguides d'Europa (tres), Orient Mitjà (tres) i Amèrica (un).

Gràfic 1.1. Distribució regional del nombre de conflictes armats en el 2n trimestre de 2010

¹ S'entén per conflicte armat tot enfrontament protagonitzat per grups armats regulars o irregulars que tenen objectius percebuts com incompatibles, en el qual l'ús continuat i organitzat de la violència: a) provoca un mínim de 100 víctimes mortals en un any i/o un greu impacte al territori (destrucció d'infraestructures o de la natura) i la seguretat humana (per exemple població ferida o desplaçada, violència sexual, inseguretat alimentària, impacte en la salut mental i en el teixit social o disrupció dels serveis bàsics); b) busca la consecució d'objectius diferenciables dels de la delinqüència comuna, i normalment vinculats: a demandes d'autodeterminació i autogovern, o a aspiracions identitàries; a l'oposició al sistema polític, econòmic, social o ideològic d'un Estat, o a la política interna o internacional d'un govern, cosa que en tots dos casos motiva la lluita per accedir o erosionar el poder; o bé al control dels recursos o del territori.

Taula 1.1. Resum dels conflictes armats en el segon trimestre del 2010

Conflicte ² -inici-	Tipologia ³	Actors principals ⁴	Intensitat ⁵
			Evolució ⁶
Àfrica			
Algèria -1992-	Intern internacionalitzat	Govern, Grup Salafista per a la Predicació i el Combat (GSPC) / organització d'Al-Qaida al Magreb Islàmic (AQMI)	2
	Sistema		=
Etiòpia (Ogaden) -2007-	Intern	Govern, ONLF, OLF, milícies progovernamentals	2
	Autogovern, Identitat		=
Nigèria (Delta del Níger) -2001-	Intern	Govern, MEND, MOSOP, NDPVF i NDV, milícies de les comunitats ijaw, itsereki, urhobo i ogoni, grups de seguretat privada	1
	Recursos, Identitat		=
R. Centreafricana -2006-	Intern internacionalitzat	Govern, APRD, UFDR, escissions de la UFDR (FURCA, MJLC), FDPC, França, MICOPAX, MINURCAT i assaltadors de camins, grup armat ugandès LRA	1
	Govern		=
RD Congo (est) -1998-	Intern internacionalitzat	Govern, milícies Mai-Mai, FDLR, FDLR-RUD, CNDP, FRF, PARECO, APCLS, grups armats d'Ituri, grup armat d'oposició burundès FNL, grups armats d'oposició ugandesos ADF-NALU i LRA, Rwanda, MONUC	3
	Identitat, Govern, Recursos		=

² En aquesta columna s'assenyalen els Estats en què hi ha conflictes armats, i entre parèntesis es mostra la regió dins de l'Estat on té lloc el conflicte o el nom del grup armat que protagonitza el conflicte. L'última opció s'utilitza en els casos en què existeix més d'un conflicte armat en un mateix Estat o en un mateix territori d'un Estat, per tal de diferenciar-los.

³ L'informe classifica i analitza els conflictes armats a partir d'una doble tipologia, que aborda d'una banda les causes o la incompatibilitat d'interessos i, de l'altra, la confluència entre escenari del conflicte i actors. Quant a les causes, se'n poden distingir les següents: demandes d'autodeterminació i autogovern (Autogovern) o aspiracions identitàries (Identitat); oposició al sistema polític, econòmic, social o ideològic d'un Estat (Sistema) o a la política interna o internacional d'un govern (Govern), cosa que en tots dos casos motiva la lluita per accedir al poder o erosionar-lo; o lluita pel control dels recursos (Recursos) o del territori (Territori). Pel que fa a la segona tipologia, els conflictes armats poden ser interns, interns internacionalitzats o internacionals. Es considera conflicte armat intern l'enfrontament protagonitzat per actors armats del mateix Estat que operen exclusivament a i des de l'Estat. En segon lloc, s'entén per conflicte armat intern internacionalitzat aquell en el qual alguna de les parts contendents és forana, o quan l'enfrontament s'estén al territori de països veïns. Per considerar un conflicte armat intern internacionalitzat també es té en compte si els grups armats tenen les bases militars als països veïns, en connivència amb altres Estats, des dels quals llancen els atacs. Finalment, s'entén per conflicte internacional aquell en el qual s'enfronten actors estatals o no estatals de dos o més països. D'altra banda, cal tenir en compte que la majoria dels conflictes armats actuals tenen una important dimensió i influència regional o internacional, a causa, entre altres factors, dels fluxos de persones refugiades, del comerç d'armes, dels interessos econòmics o polítics (com ara l'explotació legal o il·legal de recursos) que els països veïns tenen al conflicte, de la participació de combatents estrangers o del suport logístic i militar proporcionat per altres Estats.

⁴ Els actors principals que intervenen en els conflictes conformen una amalgama d'actors armats regulars o irregulars. Els conflictes sol protagonitzar-los el govern, o les seves forces armades, contra un o diversos grups armats d'oposició, però també poden incloure altres grups no regulars, com ara clans, guerrilles, senyors de la guerra, grups armats oposats entre ells o milícies de comunitats ètniques o religioses. Encara que l'instrument bèl·lic que més utilitzen els actors és l'armament convencional i, en particular, les armes lleugeres (que són les causants del 90% de les víctimes mortals dels conflictes, principalment dones i menors), en molts casos s'empren altres mitjans, com atacs suïcides, atemptats i violència sexual; fins i tot la gana és utilitzada com a instrument de guerra.

⁵ La intensitat d'un conflicte armat (alta, mitjana o baixa) i la seva evolució trimestral (escalada de la violència, reducció de la violència, sense canvis) s'avaluen principalment a partir de la seva mortalitat (nombre de víctimes) i impacte en la població i territori. Alhora, hi ha altres dimensions que han de ser considerades, com la sistematització i la freqüència de la violència o la complexitat de la disputa bèl·lica (la complexitat està normalment vinculada al nombre i la fragmentació dels actors involucrats, al grau d'institucionalització i capacitat de l'Estat i al grau d'internacionalització del conflicte, i també a l'elasticitat dels objectius i a la voluntat política de les parts per aconseguir acords). Per tant, es solen considerar conflictes armats d'alta intensitat aquells que causen més de 1.000 víctimes mortals anuals, afecten normalment porcions significatives del territori i la població i impliquen un nombre important d'actors (que estableixen interaccions d'aliança, confrontació o coexistència tàctica entre ells). Els conflictes de mitjana i baixa intensitat, en els quals es registren més de 100 víctimes mortals anuals, presenten les característiques esmentades tot i que amb menys presència i abast. Es considera que un conflicte armat acaba quan hi ha una reducció significativa i sostinguda de les hostilitats armades, sia per victòria militar, acord entre els actors enfrontats o desmobilització d'una de les parts, sia perquè una de les parts enfrontades renuncia a la lluita armada o la limita notablement com a estratègia per a la consecució dels objectius. Cap d'aquestes opcions no significa necessàriament la superació de les causes de fons del conflicte armat ni tanca la possibilitat d'un ressorgiment de la violència. La cessació temporal d'hostilitats, formal o tàcita, no implica necessàriament el final del conflicte armat.

⁶ En aquesta columna es compara l'evolució dels esdeveniments del trimestre actual amb les de l'anterior, i el símbol d'escalada de la violència (↑) apareix si la situació general del conflicte durant el trimestre actual és més greu que la del període anterior, el de reducció de la violència (↓) si és millor i el de sense canvis (=) si no ha experimentat canvis significatius.

Somàlia -1988-	Intern internacionalitzat	Nou Govern Federal de Transició (GFT) –al qual s’ha unit la facció moderada de l’Aliança per a l’Alliberament de Somàlia (ARS)– amb el suport d’Ahl as-Sunna wal-Jama’a, senyors de la guerra, Etiòpia, Estats Units, AMISOM, facció radical de l’Aliança per a l’Alliberament de Somàlia (ARS) –formada per part dels Tribunals Islàmics (UTI), Hizbul Islam i al-Shabaab– i amb el suport d’Eritrea.	3
	Govern		=
Sudan (sur) -2009-	Intern	Milícies de comunitats ètniques, Govern d’unitat nacional i Govern semiautònom del Sudan Meridional, partits polítics del sur	3
	Territori, Recursos, Autogovern		↑
Sudan (Darfur) -2003-	Intern internacionalitzat	Govern, milícies progovernamentals janjaweed, JEM, diverses faccions de l’SLA i altres grups armats	3
	Autogovern, Recursos, Identitat		↑
Txad -2006-	Intern internacionalitzat	Govern, nova coalició de grups armats UFR (UFDD, UFDD Fonamental, RFC, CNT, FSR UFCD, UDC, FPRN), MDJT, FPIR, milícies Janjaweed, milícia Toro Boro, Sudan, França, MINURCAT	1
	Govern		=
Uganda (nord) -1986-	Intern internacionalitzat	Forces Armades ugandeses, centreafricanes, congolese i de Sudan meridional, milícies progovernamentals de RD Congo i de Sudan meridional, LRA	3
	Autogovern, Identitat		=
Amèrica			
Colòmbia -1964-	Intern internacionalitzat	Govern, FARC, ELN, grups paramilitars	3
	Sistema		=
Àsia			
Afganistan -2001-	Intern internacionalitzat	Govern, coalició internacional (liderada pels Estats Units), ISAF (OTAN), milícies talibanes, senyors de la guerra	3
	Sistema		=
Filipines (NPA) -1969-	Intern	Govern, NPA	1
	Sistema		=
Filipines (Mindanao-MILF) -1978-	Intern	Govern, MILF	1
	Autogovern, Identitat		↓
Filipines (Mindanao-Abu Sayyaf) -1991-	Intern internacionalitzat	Govern, Abu Sayyaf	1
	Autogovern, Identitat Sistema		=
Índia (Assam) -1983-	Intern internacionalitzat	Govern, ULFA, DHD, Black Widow, NDFB	2
	Autogovern, Identitat		↓
Índia (Jammu y Cachemira) -1989-	Intern internacionalitzat	Govern, JKLF, Lashkar-e-Tayyeba, Hizb-ul-Mujahideen	2
	Autogovern, Identitat		=
Índia (Manipur) -1982-	Intern	Govern, PLA, UNLF, PREPAK, KNF, KNA, KYNL	2
	Autogovern, Identitat		=
Índia (CPI-M) -1967-	Intern	Govern, CPI-M (naxalites)	3
	Sistema		↑
Myanmar -1948-	Intern	Govern, grups armats (KNU/KNLA, SSA-S, KNPP, UWSA, CNF, ALP, DKBA, KNPLAC, SSNPLO)	1
	Autogovern, Identitat		=
Pakistan (Balutxistan) -2005-	Intern	Govern, BLA, BRA i BLF	2
	Autogovern, Recursos		=
Pakistan (nord-oest) -2001-	Intern internacionalitzat	Govern, milícies talibanes, milícies tribals, Estats Units	3
	Sistema		=
Tailàndia (sud) -2004-	Intern	Govern, grups armats d’oposició secessionistes	2
	Autogovern, Identitat		=
Europa			
Rússia (Txetxènia) -1999-	Intern	Govern federal rus, Govern de la república de Txetxènia, grups armats d’oposició	1
	Autogovern, Identitat, Sistema		=
Rússia (Ingúixia) -2008-	Intern	Govern federal rus, Govern de la república d’Ingúixia, grups armats d’oposició (Jamaat Ingush)	1
	Sistema		=

Turquia (sud-est) -1984-	Intern internacionalitzat	Govern, PKK, TAK	2
	Autogovern, Identitat		↑
Orient Mitjà			
Iraq -2003-	Intern internacionalitzat	Coalició internacional liderada pels Estats Units i el Regne Unit, grups armats d'oposició interns i externs	3
	Sistema, Govern, Recursos		=
Israel-Palestina -2000-	Internacional	Govern israelià, milícies de colons, ANP, Fatah (Brigades dels Màrtirs d'al-Aqsa), Hamàs (Brigades Ezzedin al-Qassam), Jihad Islàmica, FPLP, FDLP, Comitès de Resistència Popular	2
	Autogovern, Identitat, Territori		↑
Iemen -2004-	Intern internacionalitzat	Govern, seguidors del clergue Al-Houthi (Al-Shabab al-Mumen)	2
	Sistema		↑
1: intensitat baixa; 2: intensitat mitjana; 3: intensitat alta; ↑: escalada de la violència; ↓: reducció de la violència; =: sense canvis; Fi: deixa de considerar-se conflicte armat			

Conflictes armats: evolució trimestral per regions

Àfrica

a) Àfrica Occidental

Nigèria (Delta del Níger)	<i>Inici del conflicte:</i>	2001
<i>Tipologia:</i>	Recursos, Identitat	Intern
<i>Actors principals:</i>	Govern, MEND, MOSOP, NDPVF i NDV, milícies de les comunitats ijaw, itsereki, urhobo i ogoni, grups i companyies de seguretat privada	
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució trimestral:</i> ↑
<i>Síntesi:</i>	El conflicte al Delta del Níger és fruit de les demandes no satisfetes de control dels beneficis dels recursos petrolers que es produeixen en aquestes terres. Diversos grups armats, entre els quals destaca el MEND (ijaw), exigeixen compensacions per l'impacte que les indústries extractives tenen sobre el seu territori, a més de participar de manera més equitativa en el repartiment dels beneficis obtinguts de les explotacions i una descentralització més gran de l'Estat nigerià. Els atacs contra instal·lacions petroleres i llocs militars, a més del segrest de treballadors, són els mètodes utilitzats habitualment per la insurrecció. D'altra banda, aquesta situació ha provocat l'enfrontament entre les diferents comunitats que habiten la regió pel control sobre la terra i els recursos.	

Durant el segon trimestre de l'any el procés de pau va continuar estancat. **Un dels principals líders de la insurgència del Delta, Ateke Tom, va amenaçar d'abandonar el programa d'amnistia** al costat de centenars dels seus homes si el Govern no començava a complir les seves promeses en relació al desenvolupament de la regió del Delta. Goodluck Jonathan, president en funcions des de febrer, va ser nomenat cap de l'Estat després de la mort el 5 de maig del seu predecessor Umaru Yar'Adua. Aquest es trobava hospitalitzat des del novembre, fet que havia generat un buit de poder que va paraitzar el procés de pau, i que va provocar la suspensió de la declaració d'alto el foc per part de l'MEND al gener. Encara que en un primer moment el grup armat va mantenir l'alto el foc, a mitjan març va reivindicar la detonació de dos cotxes bomba, i posteriorment, al juny, va assenyalar que s'havia enfrontat a una unitat militar governamental de la Joint Task Force (JTF) a l'estat del Delta, amb un intercanvi de foc prolongat. La JTF va desmentir els fets. El grup armat Joint Revolutionary Council, creat durant la primera part de l'any per antics militants de l'MEND i representants de les comunitats de la regió del Delta, es va atribuir un atac contra les instal·lacions de la petrolera Shell a Buguma (estat de Rivers), tot i que l'empresa va

negar que aquest fet s'hagués produït. Les forces de seguretat van destacar que el retard en la implementació del programa de reinserció social per als amnistiats va portar a un augment dels segrestos, robatoris i sabotatge de les instal·lacions petrolieres per part de grups d'antics militants que es podrien haver reagrupat. Un analista de l'International Crisis Group va assenyalar que en la mesura que s'endarrerís el procés de desarmament, desmobilització, rehabilitació i reinserció dels militants dels múltiples grups armats que conformen l'MEND, hi hauria més riscos que els combatents fossin cooptats pels líders polítics de la regió per a dur a terme una onada de violència electoral de cara als comicis del 2011.

b) La Banya d'Àfrica

Etiòpia (Ogaden)		<i>Inici del conflicte:</i>	2007
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat	Intern	
<i>Actors principals:</i>	Govern, ONLF, OLF, milícies progubernamentals		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	Etiòpia és objecte de moviments de caràcter secessionista o de resistència al poder central des dels anys setanta. L'ONLF va sorgir el 1984 i opera a la regió etiòp d'Ogaden, al sud-est del país, per exigir un grau més alt d'autonomia per a la comunitat somali que habita aquesta regió. En diverses ocasions l'ONLF ha portat a terme activitats insurgents més enllà de la regió d'Ogaden, en col·laboració amb l'OLF, que exigeix al Govern una major autonomia de la regió d'Oròmia des de 1973. El Govern somali ha donat suport a l'ONLF contra Etiòpia, amb qui es va enfrontar pel control de la regió entre 1977 i 1978, guerra en la qual Etiòpia va derrotar Somàlia. La fi de la guerra entre Eritrea i Etiòpia el 2000 va suposar l'increment de les operacions del Govern per posar fi a la insurrecció a Ogaden, i després de les eleccions celebrades l'any 2005, els enfrontaments entre les Forces Armades i l'ONLF han anat augmentant.		

Durant el trimestre van persistir les informacions d'emboscades, operacions i enfrontaments esporàdics entre l'ONLF i l'Exèrcit i les milícies progovernamentals, així com contra la població civil acusada de col·laborar amb el grup insurgent. Mostra d'això va ser l'anunci que va fer l'Exèrcit etiòp de la mort de 18 combatents de l'ONLF, entre els quals un alt comandament del grup armat, en una operació a mitjan maig. El líder rebel executat seria Abdukereh Sheikh Muse. Paral·lelament, l'ONLF va reivindicar la mort de 289 militars i membres de milícies progovernamentals durant el mes d'abril en diferents localitats de la regió, tot i que com la resta d'informacions, no va poder ser comprovada, i fins i tot algunes fonts van assenyalar la possibilitat que l'ONLF hagués exagerat. Al juny l'ONLF va condemnar l'execució per part de l'Exèrcit etiòp de 71 civils a la zona de Malqaqa, a Ogaden, acusats de ser informants i col·laboradors del grup armat. Aquesta localitat prèviament havia estat presa per l'ONLF. El Govern havia confirmat l'atac del grup sobre una guarnició de l'Exèrcit a Malqaqa, però va negar l'existència de 95 soldats morts, tal com havia afirmat el grup. D'altra banda, l'ONLF va alertar les agències d'ajuda humanitària i els estrangers que operaven a Ogaden que rebutgessin la protecció de les Forces Armades etiòps, va qualificar de frau electoral les eleccions parlamentàries del 23 de maig i va desmentir a més que estigués col·laborant amb organitzacions islamistes, com Al-Ittihad al-Islamia (AIAI), que a Ogaden s'ocultaria sota l'activitat d'un grup local, l'United Western Somali Liberation Front (UWSLF). Aquest últim grup es va rendir a les forces governamentals, segons va anunciar el Govern a l'abril. L'UWSLF ha estat combatent des dels anys seixanta per aconseguir la independència d'Ogaden.

D'altra banda, al maig la multinacional petroliera de Malàisia, Petronas, va anunciar la suspensió de les seves activitats d'exploració a Ogaden per problemes de seguretat, arran de la mort del geòleg britànic Jason Read a conseqüència d'un atac no reivindicat a la localitat de Danot, a la zona de Warder. Petronas ha fet prospeccions a Ogaden des de l'any 2005, i les seves

pèrdues podrien ser milionàries. Paral·lelament, el 29 de maig l'ONLF va anunciar el control del jaciment petrolífer de Hilal gestionat per Petronas, fet que el Govern va desmentir. Finalment, cal afegir que l'ONLF va negar que estigués duent a terme converses de pau amb el Govern, després que el primer ministre, Meles Zenawi, declarés en una roda de premsa que el seu executiu signaria aviat un acord de pau amb el grup insurgent.

Somàlia		<i>Inici del conflicte:</i>	1988
<i>Tipologia:</i>	Govern	Intern internacionalitzat	
<i>Actors principals:</i>	Nou Govern Federal de Transició (GFT) –al que s’ha unit la facció moderada de l’Aliança per a l’Alliberament de Somàlia (ARS)– amb el suport d’Ahl as-Sunna wal-Jama’a, senyors de la guerra, Etiòpia, Estats Units i AMISOM; insurgència islamista –Hizbul Islam i Al-Shabab– i amb el suport d’Eritrea.		
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	El conflicte armat i l’absència d’autoritat central efectiva al país té els seus orígens l’any 1988, quan una coalició de grups opositors es va rebel·lar contra el poder dictatorial de Siad Barre i tres anys després van aconseguir enderrocar-lo. Aquesta situació va donar pas a una nova lluita dintre d’aquesta coalició per ocupar el buit de poder, que ha provocat la destrucció del país i la mort de més de 300.000 persones des de 1991, malgrat la fracassada intervenció internacional de principi dels noranta. Els diversos processos de pau per intentar instaurar una autoritat central han ensopagat amb nombroses dificultats, entre les quals destaquen els greuges entre els diferents clans i subclans que configuren l’estructura social somali, la ingerència d’Etiòpia i Eritrea, i el poder dels diversos senyors de la guerra. L’última iniciativa de pau va formar el GFT el 2004, que ha comptat amb el suport d’Etiòpia per intentar recuperar el control del país, parcialment en mans de la UTI. La facció moderada de la UTI s’ha unit al GFT i junts s’enfronten a les milícies de la facció radical de la UTI, que controlen part de la zona sud del país.		

El trimestre es va caracteritzar per la **persistència dels enfrontaments entre les forces governamentals del GFT, amb el suport d’AMISOM, i la insurgència a la capital, Mogadiscio, i els durs combats entre el grup aliat del GFT, Ahl as-Sunna wal-Jama’a, contra Al-Shabab** al centre del país, que globalment van causar centenars de víctimes mortals. No obstant això, no es va posar en marxa l’àmplia ofensiva que el GFT havia anunciat en els últims mesos. A més d’Etiòpia, Eritrea i EUA, **Kenya també es va anar implicant militarment en el contenciós somali**, i va estar entrenant milers de milicians somalis reclutats a Kenya i a Somàlia. Una milícia d’Al-Shabab va penetrar a final de maig, en persecució d’un grup rival, a Kenya, cosa que va provocar la reacció d’aquest país, que va amenaçar d’enfrontar-se a Al-Shabab a Somàlia. Això podria suposar un nou front de conflicte. A aquesta situació cal afegir-hi la **crisi política en què es va sumir el GFT**, que es va posar de manifest amb la dimissió de tres dels seus ministres, entre els quals el titular de Defensa. Prèviament, el president del GFT, xeic Sharif Sheikh Ahmed, havia restablert en els càrrecs el primer ministre Omar Abdirashid Shamarke i el seu gabinet, després que haguessin dimitit per ordre presidencial a conseqüència d’una moció de censura del Parlament. El president del Parlament, Sheikh Aden Madobe, també va dimitir. El president Sheikh Ahmed va assenyalar que la decisió de restablir temporalment en els càrrecs el primer ministre i el seu gabinet l’havia pres per la possibilitat que la decisió del Parlament fos inconstitucional. La cambra, paralitzada des de desembre pel fet que molts dels seus membres es trobaven a l’estranger al·legant les males condicions de seguretat de Mogadiscio com a excusa per defugir les seves tasques, es va reunir el 16 de maig. Aquestes disputes van debilitar el GFT i la seva capacitat per fer front als problemes que afecten el país i, sobretot, a la insurgència islamista. Aquesta situació es va afegir a les crítiques difoses contra el representant especial del secretari general de l’ONU, Ahmedou Ould-Abdallah, que finalment va ser rellevat del seu càrrec.

Finalment, cal destacar les **divisions que estan afectant la insurgència islamista**, que podrien agreujar encara més la situació, segons que va destacar l’International Crisis Group (ICG).

Aquestes divisions han contribuït a empitjorar la crisi política polaritzant els diferents grups sota línies ideològiques, teològiques i clàniques. L'ICG va plantejar que el GFT i la comunitat internacional haurien de capitalitzar aquestes divisions i sumar a la causa del GFT els diferents grups dissidents locals amb l'objectiu d'enfortir-se i poder combatre Al-Shabab. Finalment, cal destacar que la UE va prolongar un any més la missió Atalanta, amb la qual intenta protegir els vaixells que circulen a prop de les costes somalis, en un ambient de preocupació, ja que juntament amb l'OTAN, també present a la zona, van anunciar un increment en les accions de pirateria respecte a l'any anterior.

Sudan (Darfur)		<i>Inici del conflicte:</i>	2003
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Recursos, Identitat	Intern internacionalitzat	
<i>Actors principals:</i>	Govern, milícies pro governamentals janjaweed, JEM, diverses faccions de l'SLA i altres grups armats		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	El conflicte de Darfur sorgeix el 2003 entorn de demandes de més descentralització i desenvolupament de la regió per part de diversos grups insurgents, principalment SLA i JEM. El Govern va respondre a l'aixecament utilitzant les Forces Armades i les milícies àrabs <i>janjaweed</i> . La magnitud de la violència comesa per totes les parts contendents contra la població civil ha dut a considerar la possibilitat de l'existència d'un genocidi a la regió, on ja han mort 300.000 persones des de l'inici de les hostilitats segons Nacions Unides. Després de la signatura d'un acord de pau (DPA) entre el Govern i una facció de l'SLA el maig del 2006, la violència va augmentar, a més de generar la fragmentació dels grups d'oposició i un greu impacte regional pels desplaçaments de població, per la implicació sudanesa en el conflicte txadià i la implicació txadiana en el conflicte sudanès. La missió d'observació de la UA AMIS, creada el 2004, s'integra l'any 2007 en una missió conjunta UA/ONU, la UNAMID. Aquesta missió ha estat objecte de múltiples atacs, no ha arribat durant l'any 2008 ni a la meitat dels 26.000 efectius previstos, fet pel qual és incapaç de complir amb el seu mandat de protegir la població civil i el personal humanitari.		

Durant el segon trimestre de l'any es va produir un augment de la violència a Darfur, on tan sols durant el mes de maig entre 450 i 600 persones van morir després de la reactivació dels combats entre l'Exèrcit i el grup armat JEM, així com pels enfrontaments entre diferents comunitats àrabs. El cap de la missió híbrida de l'ONU i la UA (UNAMID), Ibrahim Gambari, així ho va constatar. A l'abril també es van denunciar enfrontaments entre les Forces Armades sudaneses i la facció de l'SLA liderada per Abdel Wahid al-Nur, a més de xocs entre diferents faccions de l'SLA. El 3 de maig el JEM va acusar el Govern de trencar l'acord d'alto el foc i va suspendre les converses de pau a causa de les operacions militars que l'Exèrcit sudanès va estar duent a terme a Darfur, com ara el bombardeig a mitjan abril de les seves posicions al Darfur Septentrional, a prop de la frontera amb el Txad. Posteriorment, a final de maig, l'Exèrcit sudanès va anunciar la captura del baluard del JEM, Jebel Marra. Gambari va remarcar la necessitat d'arribar a un acord d'alto el foc per frenar la violència, que ha desplaçat prop de 50.000 persones en els últims mesos. A més, un informe intern de la missió va assenyalar que l'augment de les tropes sudaneses a la zona i les limitacions a l'accés de les organitzacions humanitàries podria precedir una nova escalada de la violència. La UNAMID va ser víctima d'aquesta situació, així com el personal humanitari a la zona, i durant el trimestre la missió va patir diversos atacs amb víctimes mortals i el segrest temporal d'alguns dels seus membres, cosa que va provocar la reacció de Gambari, que va ordenar una resposta més contundent per part de la UNAMID davant els atacs, i va recordar que el Govern sudanès era el principal responsable de la seguretat de les tropes.

Sudan (meridional)		<i>Inici del conflicte:</i>	2009
<i>Tipologia:</i>	Territori, Recursos, Autogovern	Intern	
<i>Actors principals:</i>	Milícies de comunitats ètniques, Govern d'unitat nacional, Govern semiautònom de Sudan Meridional, partits polítics del sud		
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	Després de la signatura de l'acord de pau el 2005 entre el grup armat del sud SPLA i el Govern del Sudan, que va posar fi a un conflicte armat que va enfrontar el nord i el sud del país durant 20 anys, les rivalitats intercomunitàries a la zona meridional van reaparèixer en l'escenari de violència. Si bé els enfrontaments al principi es van cenyir als robatoris de bestiar entre comunitats enfrontades pel control de recursos i pastures, des de final de 2008 es va produir un canvi en el patró de violència, amb atacs directes a poblacions, morts de població civil i segrestos de menors. Des del Govern del Sudan Meridional es va acusar l'NCP, partit del president del Sudan, d'estar darrere de la violència, encara que diversos analistes van apuntar a la possibilitat que diferents grups polítics del sud estiguessin també interessats a mostrar la inviabilitat del projecte polític de l'SPLM, braç polític de l'antic grup armat, de cara al referèndum que decidiria sobre la secessió del sud respecte del nord previst per al 2011.		

La situació al sud del Sudan va estar marcada per les primeres eleccions multipartidistes al país des de l'any 1986, que van tenir lloc entre l'11 i el 15 d'abril, enmig d'acusacions de frau i un clima general de violència i inseguretat. A final d'abril, el líder de la segona força política al sud del Sudan, Lam Akol, de l'SPLM-DC, va anunciar que recorreria el resultat de l'elecció a la presidència del govern semiautònom, que va atorgar la victòria a Salva Kiir amb el 93 % dels sufragis, i el va revalidar com a president al sud. Akol va denunciar que durant els comicis les Forces Armades del sud, l'SPLA (braç armat del partit oficialista SPLM) van prendre el control de diversos col·legis electorals, amenaçant i intimidant els votants i arrestant membres dels partits de l'oposició. També va remarcar que el seu partit era líder en diversos estats del sud i que els resultats havien estat modificats. Salva Kiir va presentar a mitjan juny el seu nou gabinet, compost per 32 ministres, en què hi havia representants de les forces polítiques presents al sud i s'hi incloïen dos ministeris dirigits per l'NCP, del nord. Alguns polítics i analistes es van mostrar crítics respecte a l'elevat nombre de càrrecs ministerials nomenats, i van indicar que es tractava d'una maniobra de patronatge amb la qual Kiir pretenia segellar velles aliances. Així mateix, un informe de l'Small Arms Survey va alertar sobre la creixent divisió dins de les files de l'SPLM i de l'impacte que això pot tenir de cara al futur referèndum per l'autodeterminació del sud i per a l'estabilitat de la regió meridional sudanesa.

D'altra banda, a més dels diferents enfrontaments intercomunitaris que es van produir durant el trimestre, alguns dels quals vinculats a la contesa electoral, cal destacar la revolta del general de l'SPLA George Athor. Arran de la derrota de la seva candidatura per a la governació de l'estat de Jonglei a l'abril, les seves tropes es van enfrontar diverses vegades amb l'Exèrcit del sud, fet que va provocar desenes de víctimes mortals en els dos bàndols. Athor va declarar haver coordinat una revolta amb el coronel de la Policia Galwak Gai a l'estat d'Unity i el candidat del partit United Democratic Front (UDF) David Yauyau al comtat de Pibor, estat de Jonglei. Les forces de Gai també van ser perseguides per l'SPLA a Unity, i això els va obligar a fugir de la seva base en aquest estat i desplaçar-se a Heglig, situat al Kurdufan Meridional. En un primer moment Athor va exigir la destitució del candidat oficial de l'SPLM vencedor en la governació de l'estat, Kuol Mayang Juuk, i posteriorment va demanar l'anul·lació dels resultats de les eleccions a tota la regió –perquè les considerava fraudulent– i la instauració d'un govern transicional al sud que s'haurà d'encarregar d'organitzar i supervisar el referèndum d'autodeterminació previst per a l'any 2011. L'SPLA va assenyalar que el grup de soldats liderat per Athor no superava el centenar i que la situació estava sota control.

c) Grans Llacs i Àfrica Central

RD Congo (est)		<i>Inici:</i>	1998
<i>Tipologia:</i>	Govern, Identitat, Recursos	Intern internacionalitzat	
<i>Actors principals:</i>	Govern, milícies Mai-Mai, FDLR, FDLR-RUD, CNDP, FRF, PARECO, APCLS, grups armats d'Ituri, grup armat d'oposició burundès FNL, grups armats d'oposició ugandesos ADF-NALU i LRA, Rwanda, MONUC		
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	L'actual conflicte té els seus orígens en el cop d'Estat que va portar a terme Laurent Desiré Kabila el 1996 contra Mobutu Sese Seko, que va culminar amb la cessió del poder per part d'aquest el 1997. Posteriorment, el 1998, Burundi, Rwanda i Uganda, juntament amb diversos grups armats, van intentar enderrocar Kabila, que va rebre el suport d'Angola, el Txad, Namíbia, el Sudan i Zimbabwe, en una guerra que ha causat al voltant de cinc milions de víctimes mortals. El control i l'espoli dels recursos naturals han contribuït a la perpetuació del conflicte i a la presència de les Forces Armades estrangeres. La signatura d'un alto el foc el 1999, i de diversos acords de pau entre 2002 i 2003, va comportar la retirada de les tropes estrangeres i la configuració d'un Govern de transició i posteriorment un Govern electe, el 2006, però no va suposar la fi de la violència a l'est del país, a causa del paper de Rwanda i de la presència de faccions de grups no desmobilitzats i de les FDLR, responsable del genocidi de Rwanda el 1994.		

El segon trimestre del 2010 es va caracteritzar per la **continuació de l'operació militar Amani Leo**, en què les **Forces Armades congoleeses (FARDC)** van rebre el suport de la missió de manteniment de la pau de l'ONU al país (MONUC) per tal d'intentar neutralitzar el grup armat ruandès FDLR. Aquesta operació va estar centrada principalment en la província de Kivu Sud, tot i l'increment de la inestabilitat a Kivu Nord, tal com van assenyalar diverses fonts. A aquest clima de violència i inestabilitat cal afegir-hi la insistència del president Joseph Kabila a promoure la retirada de la missió de l'ONU abans de les eleccions del 2011, fet que va alimentar les tensions entre el Govern i la MONUC. Entre març i maig, el Govern congolès i diverses delegacions de les Nacions Unides van discutir sobre la qüestió, enmig de nombroses peticions locals i internacionals en contra d'aquesta decisió, que alertaven d'un possible buit de seguretat. Finalment, el Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar la resolució 1925, per la qual es prorrogava el mandat de la MONUC fins el 30 de juny, i va decidir que, en vista de la nova fase a què havia arribat el país, la MONUC passaria a denominar-se a partir de l'1 juliol del 2010 **Missió d'Estabilització de les Nacions Unides a la República Democràtica del Congo (MONUSCO)**. La MONUSCO estarà desplegada fins el 30 de juny del 2011 i tindrà una dotació màxima de 19.815 efectius militars, 760 observadors militars, 391 agents de policia i 1.050 policies, i s'haurà de reduir progressivament. Encara que el Consell havia manifestat que la retirada l'any 2011 era prematura, el Govern congolès va pressionar fent un exercici de sobirania per aconseguir el seu objectiu. El Consell també va autoritzar la retirada d'un màxim de 2.000 efectius militars de les Nacions Unides abans del 30 de juny del 2010 a l'oest del país, i la missió també es va replegar del districte d'Ituri, destacant-ne la millora de la situació de seguretat, malgrat la crida de la societat civil d'Ituri en contra d'aquesta decisió. Així mateix va autoritzar la MONUSCO que, alhora que concentra les seves forces a la zona oriental del país, mantingui una força de reserva amb capacitat de redesplegament ràpid en qualsevol altre punt del país. Amb tot, el clima de violència i impunitat ha continuat present a l'est, tal com va detallar l'Internal Displacement Monitoring Centre en destacar l'augment del desplaçament intern en un milió de persones durant l'any 2009, fins arribar als 2,1 milions de persones el desembre d'aquest mateix any. En un altre informe, elaborat per OXFAM i Harvard Humanitarian Initiative, s'hi assenyalava la persistència de la violència sexual com a arma de guerra i l'increment de la violència sexual contra les dones per part de la població civil.

Un nou estudi del Grup d'experts de les Nacions Unides sobre l'explotació dels recursos naturals de la RD del Congo indicava que es van produir exportacions d'or procedents de la RD del Congo a altres països de la regió amb certificats de les Nacions Unides, fet que implicaria una nova violació de les sancions imposades per l'organització. L'informe també subratllava que els grups armats van continuar imposant taxes il·legals a la circulació pedestre i de vehicles en diferents zones de l'est del país.

R. Centreafricana		<i>Inicio:</i>	2006
<i>Tipologia:</i>	Govern	Intern internacionalitzat	
<i>Actors principals:</i>	Govern, APRD, UFDR, escissions de la UFDR (FURCA, MJLC), FDPC, França, MICOPAX, MINURCAT i zaraguines (assaltadors de camins)		
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	Durant l'any 2006 la situació al país es va agreujar per l'increment de les activitats de diversos grups insurgents que denunciaven la falta de legitimitat del Govern de François Bozizé, producte d'un cop d'Estat contra el president Ange Félix Patassé entre els anys 2002 i 2003. El Govern de Bozizé ha estat acusat de mala gestió dels fons públics i de divisió de la nació. La insurrecció té dos fronts: en primer lloc, en la populosa zona centre i nord-oest del país, l'APRD, dirigit per Jean-Jacques Demafotuh, s'ha enfrontat al Govern de Bozizé i ha reivindicat un nou repartiment del poder polític. El segon front se situa al nord-est del país, on cal destacar l'escalada de les operacions d'insurrecció per part de la coalició de grups UFDR. A aquesta inestabilitat es va sumar l'aparició al nord-oest de nombroses bandes d'assaltadors de camins, coneguts com els zaraguines.		

El trimestre es va caracteritzar per les tensions vinculades al calendari electoral i l'ampliació del mandat presidencial, a la renovació de la missió MINURCAT i a la violència i la inseguretat derivades de les accions del grup armat ugandès LRA al sud-est. Tal com va destacar l'últim informe del secretari general de l'ONU, la situació general de seguretat al país ha continuat essent inestable a causa de la revolta interna en curs al nord, les activitats dels assaltadors de camins i caçadors furtius, la manca de progressos d'importància en l'execució del procés de desarmament, desmobilització i reintegració, els revessos en el procés electoral i la presència d'elements rebels estrangers, entre els quals els associats amb l'LRA ugandès i els pertanyents al Front Popular per a la Recuperació (FPR) del líder rebel del Txad, el general Baba Laddé. Les operacions humanitàries de les Nacions Unides i de les ONG s'han vist obstaculitzades pel deteriorament de la situació de seguretat en certes zones. L'informe remarcava que la situació es podria deteriorar encara més si la MINURCAT s'acabés retirant del nord-est de la R. Centreafricana.

D'altra banda, la comissió electoral va anunciar a mitjan juny que havia acordat la celebració de les eleccions legislatives i presidencials el proper 24 d'octubre, després d'haver endarrerit les dues dates anunciades prèviament. El mandat del president François Bozizé culminava l'11 de juny, però l'oposició política i la comunitat internacional van anunciar l'existència de problemes en el cens electoral i les llistes de votants, un pressupost insuficient per dur a terme el procés i amenaces per qüestions de seguretat derivades de la situació de desarmament incomplet dels grups armats, fets que feien témer que la celebració d'unes eleccions lliures i transparents seria impossible. El Tribunal Constitucional va validar la reforma constitucional que permetia allargar el mandat presidencial fins a final de maig. Una gran part de l'oposició política del país va declarar un boicot a les propostes de dates per a les eleccions que havia plantejat prèviament el Govern i es va reunir amb representants de la comunitat internacional per discutir el calendari electoral i el retard del programa de DDR. La comunitat internacional, encapçalada per les Nacions Unides, els EUA, la UE i França, va aconseguir engegar aquesta nova proposta. La data inicial dels comicis era el 25 d'abril i posteriorment es va endarrerir fins el 16 de maig.

Paral·lelament, el representant especial de l'ONU al país, Victor Angelo, que es va retirar al mes de març, va ser reemplaçat pel tunisià Youssef Mahmud, que ocupa el càrrec de forma interina.

Txad		<i>Inici:</i>	2006
<i>Tipologia:</i>	Govern	Intern internacionalitzat	
<i>Actors principals:</i>	Govern, nova coalició de grups armats UFR (UFDD, UFDD Fonamental, RFC, CNT, FSR UFCD, UDC, FPRN), MDJT, FPIR, milícies Janjaweed, milícia Toro Boro, Sudan, França, MINURCAT		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	El cop d'Estat frustrat de 2004 i la reforma de la Constitució de 2005 boicotejada per l'oposició són el germen d'una insurrecció que intensifica la seva activitat durant l'any 2006, amb l'objectiu d'enderrocar el Govern autoritari d'Idriss Déby. Aquesta oposició està formada per diversos grups i militars desafectes al règim. A això s'afegeix l'antagonisme entre tribus àrabs i poblacions negres a la zona fronterera entre el Sudan i el Txad, vinculat a greuges locals, competència pels recursos i l'extensió de la guerra que pateix la veïna regió sudanesa de Darfur, com a conseqüència de les operacions transfrontereres dels grups armats sudanesos i les milícies àrabs progovernamentals sudaneses <i>janjaweed</i> . Aquestes han atacat les poblacions i camps de refugiats de Darfur situats a l'est del Txad, fet que ha contribuït a una escalada de la tensió entre el Sudan i el Txad, que s'acusen de donar suport, cadascun d'ells, a la insurrecció de l'altre país.		

El trimestre va estar marcat per les discussions al voltant de la retirada de la missió MINURCAT del país. Tres visites de les Nacions Unides van aconseguir una retirada gradual en comptes del replegament complet que desitjava el president txadià per al març. El Consell de Seguretat de l'ONU va aconseguir retardar la retirada definitiva de la missió fins al 31 de desembre. Prèviament, al juliol, ja s'haurà reduït el contingent a 1.900 al Txad i a 300 a la R. Centreafricana. Aquesta proposta de retirada progressiva recollia algunes recomanacions del secretari general de l'ONU en el seu últim informe sobre la situació en aquests dos països, tot i que aquest havia plantejat l'extensió per un any. La decisió va aixecar una profunda preocupació per les poques garanties de seguretat existents per a la població civil i l'assistència humanitària després de la retirada de la missió. Les Nacions Unides van assenyalar la seva preocupació per les conseqüències derivades de la retirada progressiva, a causa de la situació de desprotecció en què quedaran milers de desplaçats i refugiats del Txad i la R. Centreafricana, tot i les promeses que el president Déby va fer sobre aquesta qüestió. A les Forces Armades txadianes els manquen formació i capacitat tècnica suficients per a garantir la seguretat. Les diferents agències de les Nacions Unides i les ONG presents a la zona han manifestat que la presència de la MINURCAT havia limitat fins ara l'impacte dels grups armats i criminals.

Paral·lelament, van persistir de forma esporàdica els combats, entre els quals cal destacar els enfrontaments entre les Forces Armades txadianes i el grup FPRN, que van causar més d'un centenar de baixes en el grup armat, segons el Govern. Com a mostra de la fragilitat de la insurgència, el 20 de maig el líder rebel Mahamat Nouri va abandonar la coalició armada UFR i va crear, després de set mesos de discussions, una nova agrupació, l'**Alliance Nationale pour le Changement Démocratique (ANCD)**, formada per quatre dels grups que van crear la UFR l'any 2009. La nova coalició té la base a Moudeïna, prop de la frontera txadiana amb el Sudan. Els quatre grups que la componen són el CDR, l'FSR, l'UFDD i l'MDRT. Un portaveu de la UFR va assenyalar que això no significa la fi de la UFR, i va afirmar que la nova coalició estava formada per dissidents motivats per ambicions personals. A principi d'abril la UFR havia tingut contactes amb el Govern txadià, fet que podria haver accelerat la fragmentació en el si de la coalició, segons diversos analistes.

Uganda (nord)		<i>Inici:</i>	1986
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat	Intern internacionalitzat	
<i>Actors principals:</i>	Forces Armades ugandeses, centreafricanes, congolese i de Sudan meridional, milícies pro governamentals de RD Congo i de Sudan meridional, LRA		
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	<p>El nord d'Uganda sofreix des de 1986 un conflicte en el qual el grup armat de l'oposició, LRA, mogut pel messianisme religiós del seu líder, Joseph Kony, intenta enderrocar el Govern de Yoweri Museveni, instaurar un règim basat en els Deu Manaments de la Bíblia i treure de la marginalització la regió nord del país. La violència i la inseguretat causada pels atacs de l'LRA contra la població civil, el segrest de menors per augmentar les seves files (al voltant de 25.000 des de l'inici del conflicte) i els enfrontaments entre el grup armat i les Forces Armades (juntament amb les milícies progovernamentals) han provocat la mort d'unes 200.000 persones i el desplaçament forçat d'uns dos milions de persones en el moment més àlgid del conflicte. L'LRA va anar ampliant les seves activitats als països veïns on va establir les seves bases, gràcies a la incapacitat de la RD Congo i la R. Centreafricana per frenar-lo i la complicitat del Sudan. Entre 2006 i 2008 es va celebrar un procés de pau que va aconseguir establir un cessament d'hostilitats, encara que va fracassar, i el desembre de 2008 els exèrcits ugandès, congolès i del Sudan meridional (SPLA) van portar a terme una ofensiva contra l'LRA, fet que va provocar la disgregació del grup cap al nord de la RD Congo, el sud-est de la R. Centreafricana i el sud-oest del Sudan, on va continuar l'ofensiva.</p>		

El trimestre es va caracteritzar per la persistència de la violència en el triangle format per les províncies de Haut Uélé i Bas Uélé (nord-est de la RD Congo), Haut Mbomou (sud-est de la R. Centreafricana), i en els estats veïns del sud del Sudan Equatorial occidental i Bahr al-Ghazal occidental, al costat de la frontera congolese i centreafricana. Davant l'escalada de la situació a Haut Mbomou (la violència hauria desplaçat unes 10.000 persones entre març i maig, segons l'ACNUR), el Govern centreafricà va desplegar un contingent de 600 soldats per intentar protegir la població civil. Cal destacar la publicació d'un informe de les Nacions Unides en què s'indicava que una part important de l'LRA i el seu líder, Joseph Kony, es trobarien a la RD del Congo i, en concret, a la zona congolese de Faradje (nord-est), situada a la rodalia del parc nacional de Garamba. L'Exèrcit ugandès, que va estar enrolant antics combatents de l'LRA per combatre el grup i capturar-ne el líder, fins i tot hauria confirmat que Kony va fer una incursió al parc, però hauria abandonat la zona a principi d'abril. El grup, d'uns 60 combatents ben proveïts i d'un nombre no identificat de portadors i joves segrestats recentment pendents de formació militar, s'hauria dispersat en unitats d'entre set i deu combatents, més difícils de localitzar. En l'actualitat l'Exèrcit ugandès només disposa en terreny congolès d'una unitat d'intel·ligència, ja que el gruix de l'Exèrcit ugandès que va participar a l'operació militar per intentar desarticular l'LRA va haver de retirar-se de la RD Congo a petició del Govern congolès, per pressions internes.

Paral·lelament, diversos analistes van qüestionar els anuncis de captures de membres de l'LRA fets pels governs de la zona a causa dels segrests continus que està duent a terme el grup, fet que implicaria que la capacitat militar d'aquest no ha minvat. Finalment, cal destacar la signatura per part del president dels EUA, Barack Obama, de la LRA Disarmament and Northern Uganda Recovery Act del 24 de maig, iniciativa que havien promogut diverses organitzacions i legisladors nord-americans. Arran de la implementació d'aquesta llei es podrien produir importants canvis en el conflicte armat. Segons aquest document, els EUA hauran de desenvolupar una estratègia per protegir la població civil dels atacs de l'LRA i elaborar un pla de rehabilitació del nord d'Uganda i els altres països de la regió que s'han vist afectats per les activitats del grup.

d) Magreb i Nord d'Àfrica

Algèria		<i>Inici:</i>	1992
<i>Tipologia:</i>	Sistema		Intern internacionalitzat
<i>Actors principals:</i>	Govern, Grup Salafista per a la Predicació i el Combat (GSPC) / organització d'Al-Qaida al Magreb Islàmic (AQMI)		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	<p>El conflicte es va iniciar amb la il·legalització del Front Islàmic de Salvació (FIS) el 1992 després de guanyar les eleccions municipals (1990) i legislatives (1991) enfront del partit històric que havia liderat la independència del país, el Front d'Alliberament Nacional. El triomf del FIS es va produir en el marc del creixement d'un moviment islamista en els anys setanta que responia al descontentament de la població, exacerbada a la dècada dels vuitanta amb la crisi econòmica i la falta d'espais de participació política. Després de la il·legalització del FIS per part de l'Estat Major i la destitució del Govern, es va iniciar un període de lluita armada entre diversos grups (EIS, GIA i el GSPC, escindit del GIA i convertit en AQMI el 2007) i l'Exèrcit, que tenia el suport de milícies d'autodefensa. El conflicte va provocar uns 150.000 morts durant els noranta, la majoria civils, enmig d'acusacions d'implicació de l'Exèrcit i de grups islamistes en les massacres. Malgrat els processos de reconciliació impulsats pel Govern, el conflicte roman actiu, i s'ha cobrat milers de víctimes des de l'any 2000. En l'actualitat, el conflicte es focalitza amb AQMI i amb l'ampliació de les seves operacions més enllà del territori algerià, especialment a països del Sahel.</p>		

Les iniciatives locals, regionals i internacionals per a la lluita contra Al-Qaida al Magrib Islàmic (AQMI) van caracteritzar l'últim trimestre, en què es van registrar episodis esporàdics de violència amb un saldo d'almenys quaranta víctimes mortals. A mitjan abril, el Govern algerià va posar en marxa una operació de gran escala amb milers d'efectius militars i policials per tal d'estrènyer el setge a les cèl·lules insurgents. Els enfrontaments de les forces de seguretat amb milicians islamistes van persistir al llarg del període, amb incidents en diverses zones del país. El més greu d'aquests va tenir lloc a la província de Bordj Bou Arreridj (al nord d'Algèria), amb un saldo de 12 milicians morts. La preocupació per les activitats d'AQMI més al sud de la frontera algeriana va ser una de les principals motivacions per a la creació a l'abril d'un comandament conjunt de lluita antiterrorista al Sahel, per part dels governs d'Algèria, Mali, Mauritània i Níger, amb seu a la localitat algeriana de Tamanrasset. Aquesta iniciativa de caràcter militar i estratègic pretén millorar l'eficàcia en el control del territori, especialment a les zones frontereres que són escenari de segrestos, tràfic de drogues i armes. A escala internacional també es va desenvolupar un exercici de maniobres conjuntes de més d'un miler de soldats de diverses nacionalitats sota el lideratge d'AFRICOM –comandament militar dels EUA per a l'Àfrica–, amb el propòsit de reforçar les capacitats dels exèrcits locals en la lluita contra AQMI. Al juny, AFRICOM va identificar la zona d'operacions de la xarxa al nord d'Àfrica com la segona regió amb més risc del continent després de Somàlia. En aquest context, el Centre Africà d'Estudis sobre Terrorisme, dependent de la UA, va recomanar als països del continent que no paguin rescats d'ostatges. Els segrestos han estat identificats com un negoci altament lucratiu en l'àrea d'acció d'AQMI, on alguns grups locals estan raptant turistes occidentals per després "vendre'ls" a organitzacions com Al-Qaida. En l'últim període, diversos analistes i diplomàtics també van advertir que AQMI estaria avançant en els contactes amb grups radicals islàmics a Nigèria.

Amèrica

Colòmbia		<i>Inici:</i>	1964
<i>Tipologia:</i>	Sistema		Intern internacionalitzat
<i>Actors principals:</i>	Govern, FARC, ELN, nous grups paramilitars		
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	L'any 1964, en el marc d'un pacte d'alternança en el poder entre els partits liberal i conservador (Front Nacional), que exclouïa tota alternativa política, van néixer dos moviments d'oposició armada: l'ELN (d'inspiració guevarista i amb suport obrer i universitari) i les FARC (amb influència comunista i de base camperola). A la dècada dels setanta van aparèixer diversos grups més (M-19, EPL, etc.), que van acabar negociant amb el Govern, impulsant una nova Constitució (1991) que estableix els fonaments d'un Estat Social de Dret. A la fi dels anys vuitanta van sorgir diversos grups d'autodefensa, paramilitars instigats per sectors de les Forces Armades, d'empresaris i de polítics tradicionals en defensa de l' <i>statu quo</i> i del manteniment dels negocis il·legals, impulsors de l'estratègia de terror. Els diners de la droga és actualment el principal combustible que manté viva la guerra.		

Després de la llarga i intensa tasca de mediació de la senadora Piedad Córdoba, l'Església catòlica i el CICR, finalment el **Govern colombià va atorgar les garanties perquè les FARC alliberessin unilateralment dos militars que es trobaven en poder seu i lliuressin les restes d'un oficial mort en captivitat.** L'acte de lliurament es va dur a terme en un paratge rural del departament del Caquetá i va comptar amb el suport logístic del Govern del Brasil. Malgrat els alliberaments, **la guerrilla de les FARC va continuar els atacs contra els diferents cossos de seguretat del país**, particularment en el mes de maig, quan van abatre 60 integrants de l'Exèrcit, la Marina i la Policia i en van ferir 211. Segons fonts del Ministeri de Defensa, més de 200 membres de les Forces Armades han perdut la vida en els enfrontaments amb els insurrectes i un miler han resultat ferits, durant el primer semestre de l'any. Per la seva banda, un comando de forces especials de l'Exèrcit va aconseguir rescatar, mitjançant una operació d'assalt, quatre oficials que formaven part d'una vintena de persones que les FARC pretenien canviar per guerrillers presos. Entre els alliberats hi havia el general Luis Mendieta.

L'agreujament de les accions armades entre les forces regulars i els rebels no va ser obstacle perquè en la totalitat dels 32 departaments del país se celebressin els comicis electorals que van donar com a resultat **l'elecció de l'exministre de Defensa, Juan Manuel Santos, a la presidència de la República** amb el 69% dels sufragis a favor, i la derrota en segona volta d'Antanas Mockus, candidat del Partit Verd. Malgrat l'abstenció, que va arribar al 56% a la segona volta, Santos va aplegar la votació més alta –més de 9 milions– que un candidat a la presidència ha obtingut en la història del país. El president electe va fer una crida a tots els partits per a conformar un govern d'unitat nacional, enfortir els avenços en matèria de seguretat aconseguits per l'actual administració, i reparar les víctimes del conflicte. Així mateix, **Santos va obrir la possibilitat d'un acord de pau amb la guerrilla sobre la base que aquests alliberin tant els militars que tenen en poder seu com els civils.** Santos, que compta amb la majoria al legislatiu i prendrà possessió del càrrec el proper 7 d'agost, es va comprometre en l'àmbit intern a millorar la qualitat de vida dels colombians mitjançant un programa econòmic proper a l'anomenada "Tercera Via", així com a optimitzar les relacions amb el poder judicial. En l'àmbit internacional, Santos va mostrar el desig de restablir i estrènyer les relacions amb els seus veïns de Veneçuela i Equador i va advocar per l'enfortiment de la unitat llatinoamericana. Els mandatariis d'aquests dos països i de la resta de la regió van assumir una actitud similar.

Àsia i Pacífic

a) Àsia Meridional

Afganistan	<i>Inicio:</i>	2001
<i>Tipologia:</i>	Sistema	Intern internacionalitzat
<i>Actors principals:</i>	Govern, coalició internacional (liderada pels Estats Units), ISAF (OTAN), milícies talibanes, senyors de la guerra	
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i> =
<i>Síntesi:</i>	El país ha viscut en conflicte armat pràcticament de forma ininterrompuda des de la invasió de les tropes soviètiques el 1979, quan es va iniciar una guerra civil entre les Forces Armades (amb suport soviètic) i guerrilles anticomunistes islamistes (mujahidins). La retirada de les tropes soviètiques el 1989 i l'ascens dels mujahidins al poder el 1992 en un context de caos i d'enfrontaments interns entre les diferents faccions anticomunistes, va suposar l'aparició del moviment talibà, que a la fi de la dècada dels noranta controlava la pràctica totalitat del territori afganès. El novembre de 2001, després dels atemptats de l'11 de setembre d'al-Qaida, els Estats Units van envair el país i van derrotar el règim talibà. Després de la signatura dels acords de Bonn es va instaurar un Govern interí liderat per Hamid Karzai, posteriorment confirmat per les urnes. Des de 2006 s'ha produït una escalada de violència al país, motivada per la recomposició de les milícies talibanes.	

Es van mantenir els elevats nivells de violència al país, amb diversos centenars de víctimes mortals. **La insurgència talibana va intensificar els atacs contra les tropes internacionals al maig i el juny davant els plans de la ISAF de llançar una ofensiva sobre Kandahar a l'estiu.** El juny va ser el mes més mortífer per a les tropes internacionals des de l'inici de la invasió nord-americana, amb 101 morts abans d'acabar el mes. Entre abril i final de juny, 186 soldats internacionals hi van morir, enfront dels 79 del mateix període del 2009. **La insurgència talibana va atacar al maig la base de l'OTAN més gran del país, a Kandahar, així com la base aèria nord-americana de Bagram (est).** A més, un atac insurgent a Kabul va matar quatre oficials de l'OTAN, dos soldats dels EUA i 12 civils afganesos, el més mortífer contra les tropes internacionals des de setembre del 2009. L'increment dels atacs rebels a Kandahar va anar seguit del tancament de la missió de l'ONU a la zona a l'abril. **Ahora, va continuar augmentant el nombre de civils afectats per la violència, tant per part de la insurgència com de les tropes internacionals.** En aquest sentit, entre el gener i l'abril uns 90 civils van morir per accions de les forces dels EUA i de l'OTAN. Les baixes civils per part de l'OTAN van motivar nombroses protestes a Kandahar. A més, el Comitè Internacional de la Creu Roja va denunciar l'existència d'una presó secreta a la base aèria dels EUA a Bagram, on es practiquen tortures. D'altra banda, l'OTAN va anunciar un pla per a la transferència del control de diverses zones a les autoritats afganeses, tot i que sense establir-ne el calendari, mentre el Govern afganès afirmava que caldrien quatre o cinc anys. **Ahora, segons una cadena britànica (Channel 4), l'OTAN estaria recorrent a milícies privades locals en els combats contra els talibans.**

En relació al pla diplomàtic, el president afganès, Hamid Karzai, va presentar una nova proposta de pau al president nord-americà, Barack Obama, durant una visita als EUA, que considera la necessitat de negociar amb els talibans perquè la insurgència abandoni les armes abans de la retirada de tropes dels EUA. Karzai també va presentar el seu pla a l'Afganistan el juny davant d'una assemblea tradicional (*Jirga*) de pau, que el primer dia va ser atacada per míssils talibans. Per la seva banda, Obama va destituir al juny el general Stanley McChrystal del seu càrrec al capdavant de les tropes dels EUA i l'OTAN, per unes polèmiques declaracions a la premsa, i va

nomenar com a substitut David Petraeus, fins aleshores cap del Comandament Central de l'Exèrcit.

Índia (Assam)	<i>Inici:</i>	1983
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat	Intern internacionalitzat
<i>Actors principals:</i>	Govern, ULFA, DHD, Black Widow, NDFB	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i> =
<i>Síntesi:</i>	<p>El grup armat d'oposició ULFA va sorgir el 1979 amb l'objectiu d'alliberar l'estat d'Assam de la colonització índia, i establir un Estat sobirà. Les transformacions demogràfiques a l'estat després de la partició del subcontinent indi, amb l'arribada de dos milions de persones procedents de Bangladesh, són l'origen de la reclamació de la població d'origen ètnic assamès d'un reconeixement dels seus drets culturals, civils i de creació d'un Estat independent. Durant les dècades dels vuitanta i noranta es van produir diverses escalades de violència, com també intents de negociació que van fracassar. L'any 2005 es va iniciar un procés de pau que va tenir com a conseqüència una reducció de la violència i que es va interrompre l'any 2006 provocant una nova escalada del conflicte. D'altra banda, durant els anys vuitanta van aparèixer grups armats d'origen bodo, com l'NDFB, que reivindicaven el reconeixement de la seva identitat enfront de la població majoritària assamesa.</p>	

Es van generar expectatives per la possibilitat de l'inici de converses entre el Govern i l'ULFA, mentre que millorava la situació de seguretat. Al juny l'Executiu indi va donar llum verda al Govern d'Assam per iniciar un procés de negociacions amb l'ULFA, tot i que el grup no va respondre directament a la crida de l'Executiu i va insistir en l'alliberament dels sis líders que té detinguts. Paral·lelament als avenços en l'aspecte polític, també es va reduir la intensitat de la violència, amb una vintena de víctimes mortals entre abril i juny, enfront de les més de 170 en el mateix període del 2009 o el mig centenar dels primers tres mesos de l'any 2010. Tot i això, es van produir incidents violents a l'estat i l'ULFA va intensificar la seva campanya d'extorsió, segons les forces de seguretat. També es van produir xocs amb membres del grup armat NDFB i detencions d'alguns dels seus integrants. D'altra banda, el líder de la facció del grup armat NDFB contrària a les negociacions i a un alto el foc, Ranjan Daimary, va ser detingut a Bangla Desh i lliurat a l'Índia. El ministre en cap d'Assam, Tarun Gogoi, va afirmar que després de la detenció de Daimary es podrien produir converses de pau amb diversos grups d'oposició, mentre el mateix Daimary va manifestar que estava preparat per dialogar amb el Govern i repensar les seves demandes sobiranistes.

Índia (Jammu i Caixmir)	<i>Inici:</i>	1989
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat	Intern internacionalitzat
<i>Actors principals:</i>	Govern, JKLF, Lashkar-e-Tayyeba, Hizb-ul-Mujahideen	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i> ↓

Síntesi: El conflicte armat a l'estat indi de Jammu i Caixmir té el seu origen en la disputa per la regió de Caixmir que des de la independència i partició de l'Índia i el Pakistan ha oposat ambdós estats. En tres ocasions (1947-1948; 1965; 1971) aquests països s'han enfrontat en un conflicte armat, reclamant ambdós la sobirania sobre aquesta regió, dividida entre l'Índia, el Pakistan i la Xina. El conflicte armat entre l'Índia i el Pakistan, el 1947, va provocar l'actual divisió i creació d'una frontera de facto entre ambdós països. Des de 1989, el conflicte armat s'ha traslladat a l'interior de l'estat de Jammu i Caixmir, on una multitud de grups insurgents, favorables a la independència total de l'estat o a l'adhesió incondicional al Pakistan, s'enfronten a les forces de seguretat índies. Des de l'inici del procés de pau entre l'Índia i el Pakistan el 2004, la violència ha experimentat una reducció considerable, encara que els grups armats es mantenen actius.

La xifra total de víctimes mortals a causa de la violència a l'estat indi de Jammu i Caixmir es va mantenir en nivells similars al trimestre anterior, amb un balanç aproximat de 75 persones mortes, segons les dades de South Asia Terrorism Portal. El màxim nombre de víctimes es va registrar el mes de maig i va motivar que **diverses fonts alertessin sobre una possible escalada de la violència a la zona**, especialment després del presumpte ingrés en territori indi d'insurgents que s'haurien reagrupat al Pakistan. Gran part de les activitats armades dels grups rebels s'estarien concentrant a la vall de Neelum. A mitjan abril, el ministre en cap de Jammu i Caixmir va advertir que **el nombre d'atacs a la zona s'havia incrementat un 98% l'últim any**, amb un resultat de 465 morts. Durant una visita a Srinagar –escenari de múltiples protestes contra el Govern–, el primer ministre indi, Manmohan Singh, va reiterar l'oferta de diàleg amb els grups separatistes caixmirians per reduir la violència a la regió. Per contra, la coalició de partits independentistes APHC va considerar que la proposta de Singh no constituïa cap novetat i que per poder iniciar un procés de diàleg el Govern s'havia de comprometre a derogar la legislació sobre detencions, posar en llibertat els presos polítics i retirar les Forces Armades de la zona. Segons una enquesta encarregada per Chatham House, menys de la meitat dels residents a les zones caixmirianes a una banda i l'altra de la frontera entre l'Índia i el Pakistan afavoreixen la independència com la solució que posaria fi a la violència a la disputada regió.

Índia (Manipur)	<i>Inici:</i>	1982
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat	Intern
<i>Actors principals:</i>	Govern, PLA, UNLF, PREPAK, KNF, KNA, KYNL	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i> ↓

Síntesi: El conflicte armat que enfronta el Govern amb els diferents grups armats que operen a l'estat i alguns d'aquests grups entre si té el seu origen en les demandes d'independència de diversos d'aquests grups, com també en les tensions existents entre els diferents grups ètnics que conviuen en l'estat. En les dècades dels seixanta i setanta van sorgir diversos grups armats, alguns d'inspiració comunista i altres d'adscripció ètnica, grups que romandrien actius al llarg de les dècades posteriors. D'altra banda, el context regional, en un estat fronterer amb Nagalàndia, Assam i Myanmar, també ha marcat el desenvolupament de la conflictivitat a Manipur, i han estat constants les tensions entre grups ètnics manipuris amb població naga. L'empobriment econòmic de l'estat i l'aïllament pel que fa a la resta del país han contribuït decisivament a consolidar un sentiment de greuge entre la població de Manipur.

La situació de seguretat va continuar sent fràgil, amb xocs entre les forces de seguretat i els diversos grups armats, al llarg de tot el trimestre, si bé es va reduir lleugerament el nombre de víctimes mortals. Més d'una vintena de persones van morir entre l'abril i mitjan juny. Un grup armat de creació recent, el **Front Popular Revolucionari (RPF, per la sigla en anglès)**, va llançar un ultimàtum a la població no originària de Manipur perquè abandonin l'estat abans del 31 de maig, amenaça molt criticada pel ministre en cap de Manipur, Okram Ibobi Singh. L'RPF va

qualificar de fals el pretès comunicat del grup armat indi CPI-M, en què contraatacava les amenaces de l'RPF i advertia que donaria suport als treballadors locals si eren obligats a abandonar l'estat. L'RPF va al·legar tenir relacions estretes amb el CPI-M. També el mateix CPI-M va desmentir que el comunicat fos seu. Mentrestant, el Govern de Manipur va anunciar que havia pres mesures per garantir la seguretat de la població immigrada contra l'amenaça de l'RPF. D'altra banda, es van produir xocs violents entre la facció KNF-P i el grup armat KNA, per diferències entre els seus objectius. Les forces de seguretat van matar diversos insurgents durant el trimestre, període en què la població civil també va dur a terme protestes contra la violència i les pràctiques d'extorsió de diversos grups armats.

Índia (CPI-M)		<i>Inici:</i>	1967
<i>Tipologia:</i>	Sistema		Intern
<i>Actors principals:</i>	Govern, CPI-M (naxalites)		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	↓
<i>Síntesi:</i>	El conflicte armat que enfronta el Govern indi amb el grup armat maoista CPI-M (conegut com a naxalita, en honor a la ciutat en la qual es va iniciar aquest moviment) afecta nombrosos estats de l'Índia. El CPI-M sorgeix a Bengala Occidental a final dels anys seixanta amb reclamacions relatives a l'eradicació del sistema de propietat de la terra, com també fortes crítiques al sistema de democràcia parlamentària, considerada com un llegat colonial. Des de llavors, l'activitat armada ha estat constant, i ha anat acompanyada de l'establiment de sistemes paral·lels de govern en aquelles zones sota el seu control, fonamentalment rurals. Les operacions militars contra aquest grup, considerat com a terrorista pel Govern indi, han estat constants. L'any 2004 es va iniciar un procés de negociació que va resultar fallit.		

El CPI-M va intensificar els atacs i la situació es va deteriorar greument; es va duplicar el nombre de víctimes mortals respecte al trimestre anterior i es va posar-se en qüestió l'eficàcia de la campanya contrainsurgent "Green Hunt", llançada el novembre del 2009. Gran part de la violència va tenir lloc en els estats de Chhattisgarh, Bengala Occidental, Orissa i Bihar. Entre els atacs van ser especialment greus una emboscada maoista a l'abril al districte de Dantewada (Chhattisgarh), que va causar la mort de 76 membres de la CRPF (Policia federal), descrita pel ministre de l'Interior, P. Chidambaram, com l'atac més greu des de l'inici de la insurgència, una explosió que va fer descarrilar un tren a Bengala Occidental a final de maig, va causar la mort de 147 civils, i que va ser atribuïda pel Govern al CPI-M, autoria que el grup va negar, i un atemptat contra un autobús també a Dantewada al maig, que va matar 35 persones, 20 de les quals policies. A més es van produir altres xocs menors i atacs que van involucrar un gran nombre d'insurgents durant tot el trimestre. Entre abril i mitjan juny van morir unes 450 persones, enfront de les 210 del trimestre anterior. El Govern indi va anunciar que estava revisant la seva estratègia de contrainsurgència, que actualment inclou la participació de 50.000 policies i tropes paramilitars en l'operació *Green Hunt*. Chidambaram es va mostrar favorable a ampliar el mandat de les forces de seguretat per incloure la possibilitat d'utilitzar la força aèria, tot i que descartava el desplegament de l'Exèrcit. El CPI-M va rebutjar la nova oferta del Ministeri de l'Interior d'obrir negociacions, i va criticar el requisit governamental que el grup abandoni les armes.

Pakistan (Balutxistan)		<i>Inici del conflicte:</i>	2005
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Recursos		Intern
<i>Actors principals:</i>	Govern, BLA, BRA i BLF		

<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	Des de la creació de l'Estat del Pakistan el 1947, Balutxistan, la província més rica en recursos naturals, però amb algunes de les taxes de pobresa més elevades del país, ha viscut quatre períodes de violència armada (1948, 1958, 1963-69 i 1973-77) en què la insurgència ha explicat el seu objectiu d'obtenir una major autonomia i, fins i tot, la independència. L'any 2005 la insurgència armada va reaparèixer en escena, atacant fonamentalment infraestructures vinculades a l'extracció de gas. El grup armat d'oposició BLA es va convertir en la principal força opositora a la presència del Govern central, a qui acusen d'aprofitar la riquesa de la província sense que aquesta reverteixi en la població local. Com a conseqüència del ressorgiment de l'oposició armada, una operació militar es va iniciar el 2005 a la província, provocant desplaçaments de la població civil i enfrontaments armats.		

Episodis recurrents de violència en forma d'atemptats, atacs suïcides, tirotejos i assassinats selectius van caracteritzar el trimestre a la província pakistanesa del Balutxistan. Prop de 50 persones van perdre la vida en continus incidents a la zona, entre els quals cal destacar l'atac suïcida contra un hospital a Quetta, que va causar 11 víctimes mortals a mitjan abril, i els set morts després d'un incident amb milicians al districte de Kalat a mitjan juny. L'atemptat suïcida va ser reivindicat pel grup armat d'oposició Lashkar-i-Jahngvi, al qual s'atribueixen vincles amb Al-Qaida i que també va admetre la responsabilitat del tiroteig contra quatre policies. Paral·lelament, grups armats d'oposició van denunciar la mort i tortura d'activistes, mentre que diverses organitzacions d'estudiants es van mobilitzar contra el Govern després que dos dels seus integrants van morir a trets. Algunes ONG s'estan retirant de la zona per motius de seguretat, mentre que la Creu Roja després de rebre amenaces ha fet una crida als membres del seu equip a la regió perquè restringeixin els seus moviments. En aquest context, el primer ministre, Yousuf Raza Gilani, va manifestar a principi de juny el compromís del Govern d'adoptar mesures concretes per posar fi a les atrocitats que s'han produït a la província en els últims 63 anys durant el mandat d'anteriors governs i que han fomentat la desconfiança en la població balutxi. Segons Gilani, s'han aprovat mesures per crear llocs de treball, aplicar *royalties* sobre el gas i posar en marxa reformes en l'autonomia provincial. Prèviament, a final d'abril, la Comissió de Drets Humans del Pakistan va fer una crida a la desmilitarització total del Balutxistan com a precondition per negociar un acord polític.

Pakistan (nord-oest)	<i>Inici del conflicte:</i>	2001	
<i>Tipologia:</i>	Sistema	Intern internacionalitzat	
<i>Actors principals:</i>	Govern, milícies talibanes, milícies tribals		
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i>	↑
<i>Síntesi:</i>	El conflicte armat a la zona nord-oest del país va sorgir vinculat al conflicte armat a l'Afganistan després dels bombardeigs nord-americans el 2001. La zona comprèn les Àrees Tribals sota Administració Federal (FATA) –que havien romàs inaccessibles al Govern pakistanès fins a l'any 2002, quan es van iniciar les primeres operacions militars a la zona– i la Província Fronterera del Nord-Oest (NWFP). Després de la caiguda del règim talibà a l'Afganistan, a final del 2001, integrants de les milícies talibanes, amb presumptes connexions amb al-Qaida, es van refugiar en aquesta zona, donant lloc a operacions militars a gran escala de les Forces Armades pakistaneses (es van desplegar prop de 50.000 soldats) en suport dels Estats Units. La població local, majoritàriament d'ètnia paixtu, ha estat acusada de donar suport als combatents procedents de l'Afganistan. Des de les primeres operacions el 2002, la violència ha anat augmentant.		

Va continuar la situació de violència al nord-oest, amb diversos centenars de víctimes mortals. Després de la campanya contrainsurgent de gener a març al Waziristan sud, les forces de seguretat van dur a terme operacions especials a les agències de Khyber i Orakzai (FATA), amb accions militars terrestres i aèries, que van causar almenys uns 400 morts –la majoria

insurgents–, segons fonts oficials, tot i que no se’n va poder fer un balanç independent per les restriccions als periodistes que hi ha a la zona. La violència en aquestes àrees va causar el desplaçament de més de 200.000 persones. Al juny, les forces de seguretat van afirmar que l’operació a Orakzai havia finalitzat amb èxit, tot i que diverses fonts van assenyalar que la insurgència mantenia una forta presència a la zona. També hi va haver bombardejos i enfrontaments a les agències de Mohmand i Bajaur (FATA). L’enviat especial de les Nacions Unides per al Pakistan va denunciar que les Forces Armades estaven duent a terme violacions de drets humans en el marc de les operacions de contrainsurgència a les FATA. D’altra banda, també es van registrar elevats nivells de violència a la Província Fronterera del Nord-oest (reanomenada Khyber-Pakhtunkhwa a l’abril), amb atemptats suïcides com el que va causar 43 morts en un míting del Partit Nacional Awami al districte Lower Dir a l’abril, un altre a Peshawar que va matar 23 persones i en va ferir 42, i dos a la ciutat de Kohat, amb un balanç de 48 morts, incloent-hi diversos civils, i 91 ferits. En aquesta província van continuar desplaçades i dependents d’ajuda humanitària 1,3 milions de persones. Així mateix, els EUA van dur a terme atacs amb avions no pilotats al Waziristan. Des de principi d’any i fins al mes de maig s’haurien produït uns 70 atacs d’aquest tipus, amb un balanç d’unes 200 víctimes mortals. Alhora, els EUA van pressionar el Pakistan perquè l’Exèrcit pakistanès portés a terme una operació militar a gran escala contra la insurgència talibana al Waziristan nord, i el Pakistan hi hauria accedit al juny, tot i assenyalar que establiria el seu propi calendari per fer-ho. Segons els EUA, hi ha vincles entre la insurgència talibana del Pakistan i un intent frustrat d’atemptat a Nova York al maig.

b) Sud-est asiàtic i Oceania

Filipines (NPA)		<i>Inici del conflicte:</i>	1969
<i>Tipologia:</i>	Sistema	Intern	
<i>Actors principals:</i>	Govern, NPA		
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	L’NPA, braç armat del Partit Comunista de les Filipines, va iniciar la lluita armada el 1969 i va assolir el seu zenit els anys vuitanta sota la dictadura de Ferdinand Marcos. Malgrat que les purgues internes, la democratització del país i els oferiments d’amnistia van debilitar el suport i la legitimitat de l’NPA a començament dels anys noranta, actualment s’estima que és operatiu en la major part de les províncies del país. Després dels atemptats de l’11 de setembre de 2001, la seva inclusió a les llistes d’organitzacions terroristes dels Estats Units i la UE va erosionar enormement la confiança entre les parts i, en bona mesura, va provocar la interrupció de les converses de pau amb el Govern de Gloria Macapagal Arroyo. L’NPA, el principal objectiu del qual és l’accés al poder i la transformació del sistema polític i el model socioeconòmic, té com a referents polítics el Partit Comunista de les Filipines i el National Democratic Front (NDF), que agrupa diverses organitzacions d’inspiració comunista.		

Després de la victòria a les eleccions del 10 de maig de Benigno Noynoy Aquino, el National Democratic Front (NDF) es va mostrar disposat a reprendre les converses en el marc del procés de pau, iniciat a la dècada dels noranta i que ha estat interromput nombroses vegades per la represa de la violència. En aquest sentit, el president del grup negociador de l’NDF, Luis G. Jalandoni, va assegurar que està preparat per reprendre les converses de pau formals amb la nova administració. Malgrat aquesta declaració d’intencions de l’NDF, van continuar els enfrontaments entre membres de l’NPA i l’Exèrcit filipí en diferents regions del país. Des del mes d’abril i fins a final de juny com a mínim 13 membres de les forces de seguretat filipines van morir i 21 més van resultar ferits, mentre que almenys set combatents de l’NPA van morir com a conseqüència dels enfrontaments. Les Forces Armades filipines també van acusar el grup armat

d'oposició de segrestar diversos polítics en el marc d'una campanya d'extorsió amb anterioritat a les eleccions.

El mes de juny, el grup armat d'oposició va alliberar quatre membres de les Forces Armades després d'un mes de captiveri. A final de juny les forces de seguretat van detenir un comandant de l'NPA a la localitat de Cruz, a la província de Davao del Sud. Amb aquest ja són cinc els líders del grup armat detinguts per les forces governamentals en aquesta regió. Tot i que el Govern no va aconseguir el seu objectiu de desfer l'NPA abans de final de juny, fonts de les Forces Armades van assegurar recentment haver aconseguit reduir el nombre d'insurgents, passant dels 20.000 estimats l'any 1980 a uns 4.000 actuals. En l'àmbit intern de l'NPA, el grup armat es podria haver distanciat del Partit Comunista de les Filipines (CPP) a conseqüència de les últimes eleccions. Segons assenyalen uns documents del CPP-NPA obtinguts per l'Exèrcit, el grup armat estaria en desacord amb la decisió del líder del partit comunista, José María Sison, de participar en les últimes eleccions. Segons afirma el document, la decisió de Sison de donar suport al candidat presidencial xocaria frontalment amb la ideologia i els objectius del CPP-NPA, que passen per instal·lar un règim comunista després de l'enderrocament de l'actual Govern a través de la via armada.

Filipines (Mindanao-MILF)		<i>Inici del conflicte:</i>	1978
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat	Intern	
<i>Actors principals:</i>	Govern, MILF		
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució trimestral:</i>	↓
<i>Síntesi:</i>	El conflicte armat a Mindanao es remunta a final dels anys seixanta, data en què Nur Misuari va fundar l'MNLF per exigir a Manila l'autodeterminació del poble moro, un conjunt de grups etnolingüístics islamitzats i organitzats políticament en soldanats independents des del segle XV. El MILF, per raons estratègiques, ideològiques i de lideratge, es va escindir de l'MNLF a final dels anys setanta i va continuar la lluita armada, mentre que l'MNLF va firmar un acord de pau el 1996 en el qual es preveia certa autonomia per a les àrees de Mindanao de majoria musulmana (Regió Autònoma del Mindanao Musulmà). Malgrat que des de l'any 2003 ambdues parts van firmar un acord d'alto el foc (supervisat per una missió internacional) i que en els últims anys s'han celebrat diverses rondes de negociació amb el Govern, facilitades per Malàisia i centrades en els territoris ancestrals del poble moro, el MILF continua actiu en diverses regions de Mindanao i s'estima que té uns 11.000 membres.		

Al llarg del trimestre va tenir lloc un apropament progressiu de posicions entre el Govern i el MILF en el marc del procés de pau. Malgrat les converses entre les parts i la bona predisposició a tirar endavant el procés de pau, el MILF va acusar el Govern de violació de l'alto el foc, i va afirmar que durant el mes de març es van produir diversos moviments descoordinats de les Forces Armades que incomplien els termes de l'acord assolit l'any 2001. El MILF, per la seva banda, va protagonitzar diferents gestos a través dels quals pretenia demostrar el seu compromís amb el procés de pau. El grup armat d'oposició va destituir un dels seus comandants, acusat pel Govern de ser el màxim instigador de l'escalada de violència que va tenir lloc el 2008. Segons l'encarregat de les negociacions de pau del MILF, Mohaqher Iqbal, aquestes maniobres responien a l'intent del grup armat de demostrar la seva bona voluntat en el procés de pau davant del canvi de Govern, que a final de juny va passar a presidir el fins ara senador Benigno Noynoy Aquino, que per la seva banda va considerar una prioritat aconseguir un acord de pau a Mindanao.

Malgrat aquest progressiu apropament es van produir alguns incidents aïllats. L'International Monitoring Team (IMT) va constatar que els enfrontaments entre el Govern i el grup armat s'havien reduït des de l'any 2002, tot i que durant el mes d'abril dos soldats van morir durant un enfrontament amb el MILF a Isabela City (Basilan) i deu integrants del grup armat van morir a

Shariff Aguak (Maguindanao) també en enfrontaments amb les Forces Armades. D'altra banda, el grup armat va suspendre de les seves funcions el cap d'Afers Militars-Civils, Eid Kabalu, per haver mantingut una trobada amb el candidat a les eleccions Eddie Villanueva, del partit Bangon Pilipinas, amb qui hauria signat un acord per a la pau. A més, el 17 de juny passat uns presumptes integrants del MILF van segrestar un empresari a Zamboanga, a la mateixa localitat on un dia abans forces policials i militars havien aconseguit alliberar un altre civil segrestat el 4 d'abril. Durant el rescat es va produir un intercanvi de trets que va causar la mort d'un dels segrestadors.

Filipines (Mindanao-Abu Sayyaf)		<i>Inici del conflicte:</i>	1991
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat, Sistema	Intern internacionalitzat	
<i>Actors principals:</i>	Govern, Abu Sayyaf		
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	El Grup Abu Sayyaf lluita des de principi dels anys noranta per establir un estat islàmic independent a l'arxipèlag de Sulu i les regions occidentals de Mindanao (sud). Si bé inicialment va reclutar membres desafectes d'altres grups armats com el MILF o l'MNLF, posteriorment es va anar allunyant ideològicament d'ambdues organitzacions i incorrent de forma cada vegada més sistemàtica en la pràctica del segrest, l'extorsió, les decapitacions i els atemptats amb bomba, que li van valer la seva inclusió en les llistes d'organitzacions terroristes dels Estats Units i la UE. El Govern considera que la seva estratègia contrainsurgent dels últims anys ha debilitat enormement el lideratge i la capacitat militar del grup, però alhora adverteix que Abu Sayyaf continua suposant una amenaça per a l'Estat pels abundants recursos que obté dels segrestos i per la seva presumpta aliança amb organitzacions considerades terroristes com al-Qaida o Jemaah Islamiyah.		

Van continuar els enfrontaments entre les forces de seguretat i Abu Sayyaf. **Al llarg del trimestre, almenys set membres del grup armat d'oposició, quatre soldats i un mínim de 16 civils van morir. Sis dels civils assassinats van ser segrestats i posteriorment decapitats.** Segons que van apuntar diferents mitjans de comunicació, aquests crims contra civils podrien estar motivats per una voluntat de venjança d'Abu Sayyaf arran de les detencions i baixes causades durant els enfrontaments contra les forces de seguretat filipines. A final de març, les Forces Armades van afirmar haver capturat un campament d'Abu Sayyaf a l'illa de Jolo. Diversos integrants del grup armat van resultar morts durant l'atac al campament, que segons fonts oficials podria haver servit també de refugi a integrants del grup armat Jemmah Islamiyah. A més, a mitjan juny, **les Forces Armades van detenir Kaiser Said, un dels líders del grup armat d'oposició, a la província de Basilan.** Les forces de seguretat van incrementar la seva presència en els llocs on es van dur a terme els atemptats, especialment a la regió de Basilan, on almenys 800 policies i centenars de soldats de l'Exèrcit seguien buscant membres d'Abu Sayyaf.

Myanmar		<i>Inici del conflicte:</i>	1948
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat	Intern	
<i>Actors principals:</i>	Govern, grups armats (KNU/KNLA, SSA-S, KNPP, UWSA, CNF, ALP, DKBA, KNPLAC, SSNPLO)		
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució trimestral:</i>	=

Síntesi: Des de 1948 desenes de grups armats insurgents d'origen ètnic s'han enfrontat al Govern de Myanmar per reclamar un reconeixement a les seves particularitats ètniques i culturals i per demanar reformes en l'estructuració territorial de l'Estat o la independència. Des de l'inici de la dictadura militar el 1962, les Forces Armades han combatut contra grups armats als estats ètnics, i les demandes d'autodeterminació de les minories s'han combinat amb les peticions de democratització compartides amb l'oposició política. El 1988 el Govern va iniciar un procés d'acords d'alto el foc amb part dels grups insurgents, permetent-los prosseguir amb la seva activitat econòmica (tràfic de drogues i pedres precioses, bàsicament). No obstant això, les operacions militars han estat constants en aquestes dècades, i han estat especialment dirigides contra la població civil, amb l'objectiu d'acabar amb les bases dels grups armats, provocant el desplaçament de centenars de milers de persones.

Es van continuar registrant fets de violència esporàdics al país al llarg del trimestre, entre els quals cal destacar les explosions durant el festival de Cap d'Any que van causar la mort de deu persones i van deixar més de 170 ferits el 15 d'abril. En un altre fet rellevant, almenys 12 soldats haurien mort a mitjan juny com a conseqüència d'un atac del grup armat karen KNLA. Paral·lelament, durant aquest període es va mantenir la tensió entre el Govern i grups armats d'oposició que rebutgen les pressions de la Junta Militar perquè es converteixin en cossos de seguretat fronterera. A l'abril, les agrupacions que mantenen acords d'alto el foc amb el Govern haurien decidit acordar una estratègia comuna i preparar-se per fer front a les autoritats fins i tot per la via armada. Portaveus de les organitzacions insurgents van assegurar que no es tracta d'una aliança militar sinó d'un pacte per respondre coordinadament. No obstant això, després d'una visita al país del primer ministre xinès, Wen Jiabao, el Govern va disminuir les pressions sobre els grups armats wa UWSA i katxin KIO i posteriorment també va prorrogar l'últimatum a l'organització karen DKBA per tal que es transformi en guàrdia fronterera. Segons informacions de mitjans locals, el Govern hauria optat per posposar aquest assumpte fins després de les pròximes eleccions generals. Pel que fa als desplaçaments de població, l'últim informe de l'ACNUR situa Myanmar en el cinquè lloc entre els països d'origen de més quantitat de refugiats a escala mundial, amb una xifra que s'acosta a les 406.000 persones.

Tailandia (sud)		<i>Inici del conflicte:</i>	2004
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat	Intern	
<i>Actors principals:</i>	Govern, grups armats d'oposició secessionistes		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	El conflicte al sud de Tailàndia es remunta a començament del segle XX, quan el llavors Regne de Siam i la potència colonial britànica a la península de Malàisia van decidir partir el Soldanat de Patani. Com a conseqüència, alguns territoris van quedar sota sobirania de l'actual Malàisia i altres (les províncies meridionals de Songkhla, Yala, Patani i Narathiwat) sota sobirania tailandesa. Durant tot el segle XX hi ha hagut grups que han lluitat per resistir les polítiques d'homogeneïtzació política, cultural i religiosa impulsades per Bangkok o bé per exigir la independència de les esmentades províncies, de majoria malai-musulmana. El conflicte va assolir el seu moment àlgid en els anys seixanta i setanta i va remetre en les següents dècades gràcies a la democratització del país. Tanmateix, l'arribada al poder de Thaksin Shinawatra el 2001 va implicar un dràstic gir en la política contrainsurgent i va precedir l'esclat del conflicte armat que viu la regió des del 2004. La població civil, tant budista com musulmana, és la principal víctima de la violència, normalment no reivindicada per cap grup.		

Al llarg del trimestre, al sud de Tailàndia es van succeir incidents violents. Diversos atemptats amb bombes en diferents zones del sud del país van provocar almenys 17 morts i més de 100 ferits. Un dels atemptats més greus va tenir lloc a final d'abril, a la província de Pattani, quan l'explosió d'una granada seguida d'un atemptat amb cotxe bomba durant un acte de la Policia en una comissaria va causar la mort d'un policia i ferides a 60 persones més. A final de maig, dos

atemptats amb cotxe bomba pràcticament simultanis a la província de Yala van causar dos morts i 41 ferits, cinc dels quals greus. D'altra banda, presumptes insurgents islamistes van matar sis persones en una localitat de la província de Narathiwat. Totes sis eren budistes. En aquest mateix incident, deu policies i soldats van resultar ferits després de l'explosió d'un cotxe bomba quan la policia va arribar al lloc dels fets. Tres civils musulmans van morir per trets de diversos insurgents islamistes. A final de maig, cinc persones més van morir a conseqüència dels atacs perpetrats per grups armats islàmics, segons informen les forces de seguretat. Per la seva banda, les autoritats tailandeses van anunciar que havien arrestat dos líders del grup Runda Kumpalan Kecil (RKK), organització considerada terrorista i activa al sud de Tailàndia. Els dos líders són Lah-u-ma i Ar-wae-law Loma, tots dos alts comandants de l'RKK.

Europa

Rússia (Txetxènia)	<i>Inici del conflicte:</i>	1999
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat, Sistema	Intern
<i>Actors principals:</i>	Govern federal rus, Govern de la república de Txetxènia, grups armats d'oposició	
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució trimestral:</i> =
<i>Síntesi:</i>	Després de la primera guerra de Txetxènia (1994-1996), que va enfrontar la Federació Russa amb la república txetxena principalment per la independència d'aquesta última (autoproclamada el 1991 en el context de descomposició de l'URSS) i que va acabar en un tractat de pau que no va resoldre l'estatus de Txetxènia, el conflicte es va reobrir el 1999, en l'anomenada segona guerra txetxena, amb el detonant d'unes incursions al Daguestan de rebels txetxens i atemptats en ciutats russes. En un context preelectoral i amb un discurs antiterrorista, l'Exèrcit rus va entrar de nou a Txetxènia per combatre el règim independentista moderat sorgit després de la primera guerra i devastat, al seu torn, per disputes internes i una criminalitat creixent. Rússia va donar per acabada la guerra el 2001, sense acord ni victòria definitiva, i va propiciar un estatut d'autonomia i una administració txetxena proussa. Tanmateix, els enfrontaments persisteixen paral·lelament a una creixent islamització de les files rebels txetxenes i una regionalització de la lluita armada.	

Es va mantenir el clima de terror denunciat pels defensors locals de drets humans, que van acusar les forces de seguretat txetxenes i russes presents a la República de greus violacions de drets humans, incloent-hi segrests i tortures, així com violència contra les dones. Així ho van transmetre representants locals al president rus, Dmitri Medvédev, durant una reunió tancada amb membres de la societat civil del nord del Caucas al maig. També la Fiscalia d'Àustria va acusar el president txetxè, Ramzan Kadírov, d'ordenar el segrest d'un ciutadà txetxè resident a Àustria, Umar Israilov, exguardaespatlles de Kadírov, a qui Israilov havia denunciat per violacions de drets humans. Israilov va ser assassinat a Àustria el 2009 mentre escapava d'un intent de segrest. Paral·lelament, va continuar la violència insurgent i contrainsurgent, amb diverses víctimes mortals i ferits durant tot el trimestre. Les autoritats txetxenes van al·legar haver matat a principi de juny deu presumptes insurgents durant una operació especial al districte de Vedeno, tot i que diversos observadors locals i activistes de drets humans van qüestionar la informació. Alhora, van continuar els atacs selectius de la insurgència, incloent-hi l'assassinat del director de l'Agència d'Investigació Operacional ORB-2 del Departament d'Interior del districte federal del sud, Lom-Ali Khadzhiiev, per l'explosió d'una bomba en un districte de Grozni.

Rússia (Ingúixia)		<i>Inici del conflicte:</i>	2008
<i>Tipologia:</i>	Sistema	Intern	
<i>Actors principals:</i>	Govern federal rus, Govern de la república d'Ingúixia, grups armats d'oposició (Jamaat Ingush)		
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	La violència de baixa intensitat que experimenta Ingúixia des de començament del segle XXI enfronta les forces de seguretat locals i federals i una xarxa de cèl·lules armades de caire islamista, coneguda com a Jamaat Ingush i integrada al Front del Caucas (moviment que agrupa les diferents insurgències del nord del Caucas). Amb orígens que es remunten a la participació de combatents ingúixos en la primera guerra txetxena (1994-1996), a partir del 2002 la insurgència ingúixa es va reestructurar sobre línies territorials, impulsant una campanya de violència local que, sense la pulsó nacionalista de Txetxènia, perseguia la creació d'un estat islàmic al Caucas. L'inici de la violència a Ingúixia es va produir en paral·lel a la presidència de la república de Murat Zyazikov, durant el mandat del qual (2002-2008) es van produir nombrosos problemes de violacions de drets humans, corrupció, pobresa i un clima de desgovern i tensió social i política. La insurgència ingúixa ataca periòdicament el personal militar i civil de l'aparell de l'Estat rus i local. L'any 2008 hi va haver un increment de la violència i la tensió.		

Va continuar la violència insurgent i contrainsurgent, paral·lelament a les denúncies dels defensors de drets humans de greus abusos comesos per les forces de seguretat. Es van succeir els atemptats durant el trimestre, amb diversos morts. **El Servei Federal de Seguretat va anunciar la detenció del líder de la insurgència islamista d'Ingúixia i comandant militar de tot el moviment de resistència del nord del Caucas, Emir Magas, captura admesa per la insurgència.** D'altra banda, es va mantenir la tendència a l'ús d'atemptats suïcida com a estratègia: a principi d'abril un atemptat suïcida contra la seu central de la Policia a la ciutat de Karabulak, a 20 quilòmetres de la capital, va matar dos policies i va ferir-ne un tercer a l'abril, i una dona es va immolar durant un registre de les forces de seguretat, matant un oficial. Un altre atac amb granades contra una comissaria propera a la ciutat de Nazran va causar ferides a 11 policies. La violència va transcórrer en un **context de greus violacions de drets humans**, com van tornar a denunciar observadors locals, que atribueixen a les forces de seguretat abusos contra la població civil en un clima d'impunitat.

Turquia (sud-est)		<i>Inici del conflicte:</i>	1984
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat	Intern internacionalitzat	
<i>Actors principals:</i>	Govern, PKK, TAK		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	↑
<i>Síntesi:</i>	El PKK, creat el 1978 com un partit polític de tipus marxista-leninista i dirigit per Abdullah Öcalan, va anunciar el 1984 una ofensiva armada contra el Govern, embarcant-se en una campanya d'insurgència militar per reclamar la independència del Kurdistan, fortament contestada pel Govern en defensa de la integritat territorial. La guerra que es va desencadenar entre el PKK i el Govern va afectar de manera especial la població civil kurda del sud-est de Turquia, atrapada en un foc creuat i víctima de les persecucions i campanyes d'evacuacions forçades exercides pel Govern. El conflicte va donar un gir el 1999, amb la detenció d'Öcalan i el posterior anunci del PKK de l'abandonament de la lluita armada i la transformació dels seus objectius, deixant enrere la demanda d'independència per centrar-se en la reivindicació del reconeixement a la identitat kurda dins de Turquia. Entre el discurs de lluita antiterrorista de Turquia i d'autodefensa per part del PKK, el conflicte es va mantenir viu en forma de tensió durant els anys posteriors i va augmentar el 2007.		

El conflicte es va agreujar, amb la intensificació dels atacs del PKK i l'Exèrcit, i es van dissipar les perspectives d'aproximació entre les parts. L'1 de juny el PKK va anunciar el final formal del seu alto el foc unilateral, iniciat l'abril del 2009, si bé ja abans de l'anunci havia dut a terme diversos atacs. El grup va responsabilitzar el Govern de la seva decisió, acusant-lo de mantenir una política d'aniquilació dels kurds, mentre que el líder del PKK, Abdullah Öcalan, es va retirar el 31 de maig del procés exploratori de diàleg per la falta d'interlocució per part del Govern, tot i que va continuar defensant una sortida negociada. Durant el trimestre es van produir alguns dels atacs més mortífers del PKK dels últims mesos, incloent-ne un contra un post militar prop de Nazimiye (província de Tunceli) el 30 d'abril, que va matar cinc soldats i en va ferir set més; un altre atac contra una base militar naval a la ciutat d'Iskenderun (Hatay, sud), el 31 de maig, amb sis soldats morts i set de ferits; una altra ofensiva contra un post militar prop de Semdinli (Hakkari), que va causar la mort de nou militars i ferides a 14, i un atemptat bomba a Istanbul al juny contra un autobús que transportava militars, que va matar quatre soldats i una civil, atac reivindicat pel grup TAK (considerat aliat o adscrit al PKK), entre altres. A més, el PKK va amenaçar d'estendre les seves accions a totes les localitats de Turquia. Paral·lelament, durant tot el trimestre l'Exèrcit va intensificar la campanya contrainsurgent, tant a l'interior de Turquia com al nord de l'Iraq, incloent-hi diverses incursions terrestres transfrontereres. A més, en resposta a la violència del PKK, el cap de l'Estat Major, Ilker Basbug, va advertir que combatrien el grup armat fins eliminar-lo. Segons l'Exèrcit, des de març i fins el 18 de juny van morir uns 150 membres del PKK i 43 militars. D'entre les baixes del PKK, 100 haurien mort al nord de l'Iraq, pels bombardejos de l'Exèrcit.

Aquesta escalada de violència va portar el Consell de Seguretat Nacional de Turquia a anunciar el juny noves mesures contra el PKK a curt i mitjà termini. Segons alguna premsa local, aquest òrgan estaria estudiant, entre altres opcions, la redefinició de la frontera entre Turquia i l'Iraq, perquè zones amb bases del PKK passessin a formar part de Turquia, a canvi de contraprestacions per a l'Iraq i, en concret, per a la Regió Autònoma del Kurdistan (Iraq). D'altra banda, va continuar la persecució policial i judicial contra sectors polítics i de la societat civil kurda, amb la inculpció d'uns 150 kurds. Segons el partit prokurd DTP, uns 1.500 membres d'aquesta formació, incloent-hi alcaldes i regidors electes, estan detinguts des de l'inici dels arrestos massius, l'abril del 2009. D'altra banda, es van incrementar les protestes pacífiques de la societat civil kurda contra les operacions militars i els processos judicials.

Orient Mitjà

Iraq	Inici del conflicte:	2003
Tipologia:	Sistema, Govern, Recursos	Intern internacionalitzat
Actors principals:	Coalició internacional liderada pels Estats Units i el Regne Unit, grups armats d'oposició interns i externs, al-Qaeda	
Intensitat:	3	Evolució trimestral: =
Síntesi:	La invasió de l'Iraq per part de la coalició internacional liderada pels Estats Units el març de 2003, utilitzant la presumpta presència d'armes de destrucció massiva com a argument i amb la voluntat d'enderrocar el règim de Saddam Hussein per la seva suposada vinculació amb els atacs de l'11 de setembre de 2001 a Nova York, va propiciar l'inici d'un conflicte armat en el qual, progressivament, es van involucrar nombrosos actors: les tropes internacionals, les Forces Armades iraquianes, milícies i grups insurgents, com al-Qaeda, entre d'altres. El nou repartiment de poder entre grups sunnites, xiïtes i kurds en el marc institucional instaurat després de l'enderrocament de Hussein va provocar descontentament entre nombrosos sectors. La violència ha anat augmentant, i s'ha superposat l'oposició armada contra la presència internacional al país a la lluita interna pel control del poder amb un component marcat sectari des de febrer de 2006, principalment entre xiïtes i sunnites.	

La incertesa política i la violència van persistir al país durant tot el trimestre, ja que gairebé tres mesos després de les eleccions continuava sense assumir el poder un nou Govern. Organitzacions internacionals van advertir que la situació d'inestabilitat estava afavorint l'augment de víctimes producte d'atacs i atemptats a tot el país. La jornada més sagnant del trimestre es va registrar el 10 de maig, quan més d'un centenar de persones van morir en diferents incidents, la majoria d'elles producte de l'explosió de cotxes bomba a la ciutat de Hilla, al sud de Bagdad. Només la primera setmana d'abril van morir més de cent persones producte de la violència sectària, mentre que al juny l'incident de més repercussió va tenir lloc al Banc Central de Bagdad, on un atac de diversos homes armats va causar la mort de 26 persones. En total, unes 500 persones haurien mort en l'últim trimestre com a resultat de la violència, en part reivindicada per l'Estat Islàmic de l'Iraq, organització afiliada a Al-Qaida. En aquest context, les autoritats iraquianes van anunciar la mort dels dos principals líders d'Al-Qaida a l'Iraq, mentre que els militars nord-americans que es mantenen al país van afirmar que el 80% dels dirigents vinculats a la xarxa havien estat capturats en l'últim trimestre. No obstant això, van assegurar que malgrat els cops recents l'organització continuava operativa.

Així mateix, en aquest període diverses organitzacions de defensa dels drets humans van exigir una investigació sobre la denúncia de tortures i maltractaments a més d'un centenar de presoners en una presó secreta de Bagdad. Combatents sunnites arrestats a Nínive haurien estat sotmesos a electroxocs, ofegaments i cops a la presó iraquiana, que les autoritats van ordenar que fos tancada. En l'aspecte polític, després d'un nou recompte de vots a Bagdad a l'abril (que no va alterar les xifres finals), la Cort Suprema va ratificar els resultats electorals i el nou Parlament iraquí va prestar jurament. A final de juny les dues principals coalicions xiïtes havien arribat a un acord però requerien sumar més escons per aconseguir la majoria absoluta i es disputaven el dret a formar govern amb la coalició multiconfessional Iraquiya, que va obtenir els millors resultats en els comicis del 7 de març. Paral·lelament, el Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar la permanència de la missió a l'Iraq, UNAMI, i li atorgà un mandat polític més ampli per donar suport al diàleg polític i la reconciliació al país.

Israel – Palestina		<i>Inici del conflicte:</i>	2000
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat, Territori	Internacional ⁷	
<i>Actors principals:</i>	Govern israelià, milícies de colons, ANP, Fatah (Brigades dels Màrtirs d'al-Aqsa), Hamas (Brigades Ezzedin al-Qassam), Jihad Islàmica, FPLP, FDLP, Comitès de Resistència Popular		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	↑
<i>Síntesi:</i>	El conflicte entre Israel i els diferents actors palestins es va reiniciar l'any 2000 amb l'esclat de la segona Intifada propiciada pel fracàs del procés de pau promogut a començament dels anys noranta (Procés d'Oslo, 1993-1994). El conflicte palestí-israelià es va manifestar el 1947 quan la resolució 181 del Consell de Seguretat de l'ONU va dividir el territori de Palestina, sota mandat britànic, en dos estats; poc després, es va proclamar l'Estat d'Israel (1948), i des de llavors no s'ha pogut materialitzar un Estat palestí. Després de la guerra de 1948-49 Israel va annexionar Jerusalem oest, i Egipte i Jordània van passar a controlar Gaza i Cisjordània, respectivament. El 1967, Israel va ocupar Jerusalem Est, Cisjordània i Gaza després de vèncer en la Guerra dels Sis Dies contra els països àrabs. L'autonomia dels territoris palestins no va ser formalment reconeguda fins als acords d'Oslo, tot i que la seva implementació es va veure impedida per l'ocupació militar i pel control del territori imposat per Israel.		

El conflicte palestinoisraelià es va aguditzar significativament durant l'últim trimestre, especialment a partir de la intercepció per part de les Forces Armades israelianes d'una flota

⁷ Malgrat que «Palestina» (L'Autoritat Nacional del qual Palestina és una entitat política vinculada a una determinada població i a un territori) no és un Estat reconegut internacionalment, es considera el conflicte entre Israel i Palestina com a "internacional" i no com a "intern" per tractar-se d'un territori ocupat il·legalment i la pretesa pertinença del qual Israel no és reconeguda pel Dret Internacional ni per cap resolució de Nacions Unides.

humanitària que intentava fer arribar ajuda a Gaza, en un incident que es va saldar amb nou activistes morts. L'episodi va suposar un important deteriorament en les relacions d'Israel amb els països veïns –especialment amb Turquia, ja que els nou morts procedien d'aquest país–, va despertar una àmplia condemna internacional i va posar sota escrutini mundial les greus conseqüències del bloqueig imposat a Gaza. Israel va justificar l'acció assegurant que els soldats havien actuat en defensa pròpia i que el comboi d'ajuda havia incorregut en una provocació premeditada. Davant la pressió internacional per l'incident de la flotilla, ocorregut a final de maig, el Govern israelià es va veure obligat a suavitzar les condicions de bloqueig al territori palestí, encara que va mantenir les restriccions d'accés marítim a la regió. Israel també va posar en marxa una comissió d'investigació de l'incident, que va tenir lloc en aigües internacionals, i va reclamar a l'ONU que desistís de la seva intenció d'organitzar una investigació externa. Prèviament, el Consell de Seguretat havia aprovat una declaració lamentant la mort de civils i demanant una investigació creïble i transparent dels fets.

L'episodi de la flota el van seguir una sèrie de fets de violència entre israelians i palestins que van deixar almenys deu morts. Prèviament, ja s'havien intensificat els enfrontaments entre les parts, tant a Gaza com a Cisjordània, amb el resultat d'una vintena de morts, majoritàriament palestins, en els mesos d'abril i maig. **Durant el trimestre s'havia anunciat la represa de les converses indirectes entre palestins i israelians**, que s'haurien d'haver reprès el març però que van ser suspeses després de l'anunci d'Israel de la construcció de nous assentaments a Jerusalem Est. El diàleg, que es va reiniciar amb escasses expectatives en cercles diplomàtics, va quedar en entredit després de l'incident de la flota. En aquest context, a mitjan juny el president palestí, Mahmud Abbas, va declarar que la manca de progressos en les negociacions de pau per a l'Orient Mitjà estava erosionant les esperances en la viabilitat d'una solució de dos estats.

Iemen	<i>Inici del conflicte:</i>	2004
<i>Tipologia:</i>	Sistema	Intern internacionalitzat
<i>Actors principals:</i>	Govern, seguidors del clergue Al-Houthi (Al-Shabab al-Mumen)	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i> ↑
<i>Síntesi:</i>	El conflicte es va iniciar el 2004 quan els partidaris del clergue al-Houthi, pertanyents a la minoria xiïta, van iniciar una rebel·lió al nord del Iemen amb la intenció de reinstaurar un règim teocràtic similar al desaparegut el 1962. Així mateix, els rebels sempre han acusat el Govern de corrupció i de desatendre les regions muntanyoses septentrionals, alhora que s'han oposat a la seva aliança amb els Estats Units en la lluita contra el terrorisme. El conflicte s'ha cobrat milers de víctimes i ha provocat el desplaçament de milers de persones. La violència es va intensificar a començament del 2007, fins que el juny d'aquell any es va assolir un acord de pau. Tanmateix, es van mantenir els enfrontaments més o menys esporàdics i les acusacions de violació dels acords subscrits. L'agost de 2009 el Govern va impulsar una nova ofensiva contra els insurgents. Paral·lelament, el Iemen pateix un moviment secessionista al sud i la presència al país d'al-Qaida a la Península Aràbiga (AQPA), les branques iemenita i saudita de la qual es van fusionar el gener de 2009.	

La situació general del Iemen va empitjorar durant el trimestre a causa de la intensificació dels diferents focus de conflicte que afecten el país. Al nord, tot i la treva subscripta al febrer entre les autoritats de Sanà i els insurgents al-hutistes, es van continuar registrant fets de violència que van tenir com a resultat una vintena de morts. Els xocs en aquesta zona es van produir principalment entre milicians i forces paramilitars de tribus locals afins al Govern, i alguns d'aquests xocs van respondre a l'intent dels dos bàndols de prendre el control d'escoles de la zona. Al maig es va produir el primer enfrontament directe entre soldats i al-hutistes des de l'establiment de l'alto el foc. En aquest escenari, diverses agències humanitàries van advertir de les dificultats per al retorn dels 250.000 desplaçats pel conflicte, que podrien ascendir fins a

350.000 persones segons noves estimacions posteriors a la posada en marxa de la treva. Així mateix, diversos observadors van asseverar que no s'estaria avançant en l'acompliment dels sis punts de l'acord d'alto el foc. Grups de drets humans també van advertir sobre la necessitat d'investigar els presumptes crims de guerra comesos en el marc del conflicte al nord del país, ja que les denúncies apunten a l'ús de violència indiscriminada, execucions sumàries i utilització de menors soldats.

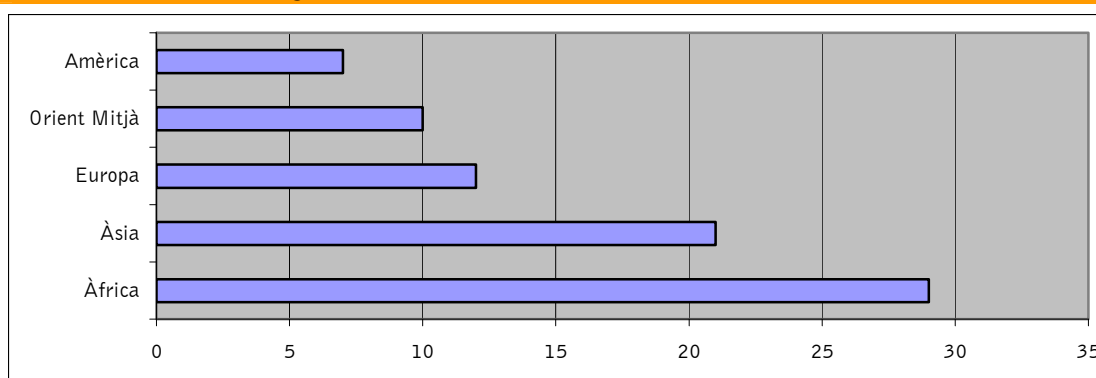
En aquest context, i coincidint amb el 20è aniversari de la unificació del Iemen, el president, Abdul·là Salih, va anunciar l'alliberament de prop de 300 presoners, entre rebels al·ludistes i membres dels grups separatistes del sud del Iemen. Tot i que totes dues parts van valorar la mesura, algunes anàlisis apuntaven que la decisió respondria a les pressions dels EUA sobre el Govern iemenita perquè intenti resoldre els seus conflictes interns i concentri l'atenció en la lluita contra Al-Qaida a la Península Aràbiga (AQPA). **Les activitats d'AQPA al Iemen van continuar, amb accions de gran repercussió mediàtica**, com ara l'intent d'assassinat de l'ambaixador del Regne Unit o l'assalt a l'agència d'intel·ligència iemenita a Aden, amb un balanç de deu funcionaris de seguretat morts i diversos milicians alliberats per Al-Qaida. La mort (presumptament accidental) d'un líder tribal que actuava de mediador amb Al-Qaida després d'una ofensiva de les forces iemenites també va provocar episodis de violència durant uns quants dies a la província de Marib. En aquest context, la xarxa va instar les tribus locals a prendre les armes contra el Govern com a represàlia per l'ofensiva de les autoritats en la seva àrea d'acció. Al juny, AQPA també va amenaçar de segrestar prínceps saudites. Paral·lelament, Amnistia Internacional va denunciar l'ús de míssils i bombes de dispersió nord-americans en un atac contra AQPA que al desembre va causar la mort de 30 milicians, però també d'uns 40 civils, la majoria nens i dones.

Tensions

- ❑ El nombre de tensions a finals de juny era de 79, la majoria a l'Àfrica (29) i a l'Àsia (21) i la resta es va distribuir a Europa (12), Orient Mitjà (deu) i Amèrica (set).
- ❑ Es va agreujar la situació a Burundi després de les denúncies de frau en les eleccions comunals per l'oposició política i la retirada dels seus candidats a les eleccions presidencials.
- ❑ L'oposició político-militar eritrea va unificar els seus braços militars sota un únic comandament, la qual cosa podria suposar un salt qualitatiu en l'activitat de la insurrecció.
- ❑ A Tailàndia els enfrontaments entre les forces de seguretat i els "camises vermelles" van provocar una vuitantena de víctimes mortals i al voltant de 1.800 ferits.
- ❑ L'enfonsament d'un buc sud-coreà per part de Corea del Nord va provocar una forta escalada de tensions i la ruptura de relacions entre ambdós països.
- ❑ Protestes populars a Kirguizistan van forçar la caiguda del règim, mentre una onada de violència va causar almenys 250 morts, la majoria uzbeks.
- ❑ Tropes iranianes van traspasar la frontera amb l'Iraq en el marc dels seus enfrontaments amb els insurgents kurds del PJAK.

En aquest capítol s'analitzen les 79 tensions actives durant el segon trimestre de l'any 2010.¹ Continuant la tendència registrada en trimestres anteriors, l'Àfrica i l'Àsia van ser els continents que van presentar un nombre més elevat d'escenaris de tensió (29 i 21, respectivament), seguits d'Europa (12), l'Orient Mitjà (10) i Amèrica (7). Del total de tensions, vuit casos (10,1%) van tenir una intensitat molt elevada (Etiòpia [Oròmia], Nigèria, Corea RPD - Rep. Corea, el Kirguizistan, el Pakistan, Sri Lanka [nord-est], Tailàndia i Rússia [Daguestan]). La gran majoria de les tensions van registrar una intensitat baixa (50,6%) o mitjana (39,2%). Pel que fa a l'evolució, prop de la meitat de les tensions van mantenir nivells de violència i/o mobilització social, política o militar similars al trimestre anterior (45,5%), mentre que 24 van empitjorar (30,3%) i 10 van tenir una evolució positiva (24%). En relació amb el trimestre anterior cal destacar com a nous escenaris de tensió l'increment de violència política a Swazilàndia, l'aparició d'un nou grup armat al Paraguai i l'augment de la inestabilitat política i militar a Comores.

Gràfic 2.1. Distribució regional del nombre de tensions en el 2n trimestre de 2010

¹ Es considera tensió aquella situació en la qual la persecució de determinats objectius o la no-satisfacció de determinades demandes plantejades per diversos actors comporta alts nivells de mobilització política, social o militar, i/o un ús de la violència amb una intensitat que no aconsegueix la d'un conflicte armat, que pot incloure enfrontaments, repressió, cops d'Estat, atemptats o altres atacs, i l'escalada dels quals podria degenerar en un conflicte armat en determinades circumstàncies. Les tensions estan normalment vinculades a: a) demandes d'autodeterminació i autogovern, o aspiracions identitàries; b) l'oposició al sistema polític, econòmic, social o ideològic d'un Estat, o a la política interna o internacional d'un govern, fet que en tots dos casos motiva la lluita per a accedir o erosionar el poder; o c) al control dels recursos o del territori.

Taula 2.1. Resum de les tensions 2n trimestre de 2010

Tensió ²	Tipologia ³	Actors principals	Intensitat ⁴
			Evolució trimestral ⁵
Àfrica			
Angola (Cabinda)	Interna	Govern, grup armat FLEC, aliança política de moviments socials i grups armats Fòrum Cabindès per al Diàleg	1
	Autogovern, Recursos		↓
Burundi	Interna	Govern, oposició política (facció de CNDD-FDD de Hussein Radjabu, UPRONA, FRODEBU, FNL) i social	2
	Identitat, Govern		↑
Comores	Interna	Govern de la Unió de les Comores ostentat per Grand Comora, Govern regional d'Anjouan, Govern regional de Moheli, missió de la UA	1
	Autogovern		↑
Congo	Interna	Govern, oposició política i social	1
	Autogovern, Govern		=
Côte d'Ivoire	Interna internacionalitzada	Govern, aliança armada Forces Nouvelles, milícies progovernamentals, ONUCI, Forces Licorne	1
	Govern, Recursos		=
Djibouti – Eritrea	Internacional	Djibouti, Eritrea	1
	Territori		↓
Eritrea	Interna internacionalitzada	Govern, oposició política i social interna, coalició opositora polític-militar EDA (EPDF, EFD, EIPJD, ELF, EPC, DMLEK, RSADO, ENSF, EPDF, EIC, Nahda)	2
	Govern, Autogovern, Identitat		↑
Eritrea – Etiòpia	Internacional	Eritrea, Etiòpia	2
	Territori		=
Etiòpia	Interna	Govern (coalició EPRDF, liderada pel partit TPLF), oposició política i social, coalició opositora FDD (Medrek)	2
	Govern		↑
Etiòpia (Oròmia)	Interna	Govern central, govern regional oposició política i social, oposició armada OLF, IFLO	3
	Autogovern, Identitat		=
Guinea	Interna	Govern, Forces Armades, sindicats, partits polítics d'oposició	2
	Govern		=
Guinea Bissau	Interna	Govern, Forces Armades, partits polítics PAIGC, PRS i PUSD, xarxes internacionals de narcotràfic	2
	Govern		↑
Guinea Ecuatorial	Interna	Govern, oposició política a l'exili, organitzacions d'exiliats	1
	Govern		=
Kenya	Interna	Govern, milícies d'adscripció ètnica, oposició política i social (partits polítics, organitzacions de la societat civil), SLDF, secta Mungiki	2
	Identitat, Govern, Recursos		↓
Madagascar	Interna	President (Marc Ravalomanana), alcalde d'Antananarivo (Andry Rajoelina), forces de seguretat de l'Estat	1
	Govern		↑
Mali	Interna	Govern, facció del grup armat ADC d'Ibrahim Ag Bahanga	1
	Identitat, Recursos		↓
Marroc – Sàhara	Internacional ⁶	Marroc, República Àrab Sahrauí Democràtica (RASD), grup armat	1

² En aquesta columna s'assenyalen els estats en els quals hi ha tensions, especificant entre parèntesis la regió de l'Estat víctima de la tensió o el nom del grup armat que protagonitza el conflicte. Aquesta última opció s'utilitza en els casos en què existeix més d'una tensió en un mateix Estat o en un mateix territori d'un Estat amb la finalitat de diferenciar-los.

³ Aquest informe classifica i analitza les tensions a partir d'una doble tipologia que aborda per una part les causes o incompatibilitat d'interessos, i per una altra la confluència entre escenari del conflicte i actors. Quant a les causes, es poden distingir les següents: demandes d'autodeterminació i autogovern (Autogovern) o aspiracions identitàries (Identitat); oposició al sistema polític, econòmic, social o ideològic d'un Estat (Sistema) o a la política interna o internacional d'un Govern (Govern), que en tots dos casos motiva la lluita per accedir al poder o erosionar-lo; o lluita pel control dels recursos (Recursos) o del territori (Territori). Pel que fa a la segona tipologia, les tensions poden ser internes, internes internacionalitzades o internacionals. D'aquesta manera, es considera tensió interna la protagonitzada per actors del mateix Estat que operen exclusivament en i des de l'interior d'aquest. En segon lloc, s'entén per tensió interna internacionalitzada aquella en la qual algun dels actors principals és forà, i/o quan la tensió s'estén al territori de països veïns. En tercer lloc, s'entén per tensió internacional aquella en la qual s'enfronten actors estatals o no estatals de dos o més països.

⁴ La intensitat d'una tensió (alta, mitjana o baixa) i la seva evolució (escalada, reducció, sense canvis) s'avaluen principalment a partir del grau de violència registrat i del grau de mobilització política i social.

⁵ En aquesta columna es compara l'evolució dels esdeveniments de l'any actual (2009) amb la de l'any anterior (2008), i el símbol ↑ apareix si la situació general durant l'any 2009 és més greu que la de l'any anterior, ↓ si és millor i = si no ha experimentat canvis significatius.

Occidental	Autogovern, Identitat, Territori	Front Polisario	=
Mauritània	Interna	Govern, oposició política i social, al-Qaida al Magreb Islàmic (AQMI)	1
	Govern		=
Níger	Interna	Junta militar, partits polítics, societat civil	1
	Identitat, Recursos		↓
Nigèria	Interna	Comunitats cristianes i musulmanes, partits polítics, milícies comunitàries	3
	Identitat, Recursos		↓
RD Congo	Interna	Govern, oposició política i social i antics grups armats d'oposició	2
	Govern, Recursos		=
RD Congo – Rwanda - Uganda	Internacional	Governs de RD Congo, Rwanda i Uganda; grups armats d'oposició ugandesos ADF-NALU i LRA, grups armats d'oposició rwandesos FDLR i milícies Rasta, grups armats d'oposició congoleesos d'Ituri (FNI, FRPI, MRC) i CNDP, milícies congoleeses Mai Mai, grup armat d'oposició burundès FNL	1
	Identitat, Govern, Recursos		↓
Rwanda	Interna internacionalitzada	Govern, grup armat rwandès FDLR, oposició política, diàspora rwandeses a RD Congo i a Occident	1
	Govern, Identitat		↑
Senegal (Casamance)	Interna	Govern, grup armat MFDC i les diferents faccions	1
	Autogovern		=
Somàlia (Somalilàndia-Puntlàndia)	Interna	República de Somalilàndia, regió autònoma de Puntlàndia, grup armat SUDA	2
	Territori		=
Sudan	Interna	Partits polítics NCP i SPLM, grup armat SPLA, milícies progovernamentals, ètnies i subclans dinkas i nuer al sud	2
	Autogovern, Recursos, Identitat		=
Swazilàndia	Interna	Govern, partits polítics, sindicats, ONG defensores dels drets humans i moviments pro-democràcia	1
	Sistema		↑
Txad – Sudan	Internacional	Txad, Sudan, grups armats d'oposició txadians i sudanesos	1
	Govern		↓
Zimbabue	Interna	Partits polítics ZANU-PF i MDC, milícies de veterans i joves afins al ZANU-PF	1
	Govern		=
Amèrica			
Bolívia	Interna	Govern, oposició política i social (partits polítics, autoritats i organitzacions de la societat civil dels departaments orientals)	1
	Govern, Autogovern		=
Colòmbia – Veneçuela	Internacional	Governs de Colòmbia i Veneçuela	2
	Govern		↓
Haití	Interna internacionalitzada	MINUSTAH, Govern, oposició política (seguidors de l'ex president Jean-Bertrand Aristide) i armada (bandes juvenils)	1
	Govern		=
Hondures	Interna	Govern de Manuel Zelaya, oposició política i Forces Armades	1
	Govern		↓
Paraguai	Interna	Govern, EPP	1
	Sistema		↑
Perú	Interna	Govern, oposició armada (faccions romanents de Sendero Luminoso) i política i social (organitzacions camperoles i indígenes)	2
	Govern		↓
Veneçuela	Interna	Govern, oposició política i social	1
	Govern		=
Àsia			
Corea, RPD – Estats Units, Japó, Rep. de Corea ⁷	Internacional	RDP Corea, Rep. de Corea, Xina, Estats Units, Japó, Rússia	1
	Govern, Sistema		↓

⁶ Malgrat que el Sàhara Occidental no és un Estat reconegut internacionalment, es considera la tensió entre el Marroc i el Sàhara Occidental "internacional" i no "interna" perquè es tracta d'un territori per descolonitzar i la seva pretesa pertinença al Marroc no és reconeguda pel Dret Internacional ni per cap resolució de Nacions Unides.

⁷ Aquesta tensió internacional afecta altres països no citats, els quals hi estan involucrats amb diferents graus d'implicació.

Corea, RPD – Rep. de Corea ⁸	Internacional	RDP Corea, Rep. De Corea	3
	Sistema		↑
Filipines (Mindanao-MNLF)	Interna	Govern, faccions del grup armat MNLF	1
	Autogovern, Identitat		↑
Índia (Nagalàndia)	Interna	Govern, NSCN-K, NSCN-IM	1
	Identitat		↑
Índia – Pakistan	Internacional	Índia, Pakistan	2
	Identitat, Territori		↓
Índia (Tripura)	Interna	Govern, oposició armada (NLFT, ATTF)	1
	Autogovern		=
Indonèsia (Papua Occidental)	Interna	Govern, grup armat OPM, oposició política i social (organitzacions autonomistes o secessionistes, indigenistes i de drets humans), grups indígenes papús, empresa minera Freeport	2
	Autogovern, Identitat, Recursos		=
Indonèsia (Aceh)	Interna	Govern indonesi, Govern regional d'Aceh, oposició política	1
	Autogovern, Identitat, Recursos		=
Kirguizistan	Interna	Govern, oposició social i política, grups armats regionals	3
	Sistema, Govern, Identitat		↑
Lao, RPD	Interna internacionalitzada	Govern, organitzacions polítiques i armades d'origen hmong	1
	Sistema, Identitat		=
Myanmar	Interna	Govern, oposició política i social (partit opositor LND)	2
	Sistema		=
Nepal	Interna	Govern, Forces Armades, oposició política i social	2
	Sistema		=
Nepal (Terai)	Interna	Govern, organitzacions madhesis polítiques (MRPF) i armades (JTMM, MMT, ATLF, entre d'altres)	1
	Autogovern, Identitat		↓
Pakistan	Interna	Govern, oposició política i social (partit opositor PPP, judicatura), milícies dels talibans	3
	Govern, Sistema		=
Sri Lanka (nord-est)	Interna	Govern, LTTE, oposició política i social tàmil	3
	Autogovern, Identitat		=
Tadjikistan	Interna	Govern, oposició política (Partit del Renaixement Islàmic) i social (grups regionals: garmis, pamiris), antics senyors de la guerra, grups islamistes ilegals (Hizb-ut-Tahrir, Moviment Islàmic d'Uzbekistan [IMU])	2
	Govern, Sistema		=
Tailàndia	Interna	Govern, oposició política i social	3
	Govern		↑
Tailàndia – Cambodja	Territori	Tailàndia, Cambodja	1
	Internacional		↓
Uzbekistan	Interna	Govern, oposició política i social, grups armats islamistes	1
	Sistema, Govern		↑
Xina (Tibet)	Interna internacionalitzada	Govern xinès, Dalai-Lama i Govern tibetà a l'exili, oposició política i social al Tibet a les províncies limítrofes	1
	Autogovern, Identitat, Sistema		↓
Xina (Turquestan Oriental)	Interna	Govern, oposició armada (ETIM, ETLO), oposició política i social	1
	Autogovern, Identitat, Sistema		↓
Europa			
Armènia – Azerbaidjan (Nagorno Karabakh)	Internacional	Govern de l'Azerbaidjan, Govern de l'autoproclamada República de Nagorno Karabakh, Armènia	2
	Autogovern, Identitat, Territori		=
Bòsnia i Hercegovina	Interna internacionalitzada	Govern central, Govern de la República Srpska, Govern de la Federació de Bòsnia i Hercegovina, alt representant de la comunitat internacional	1
	Govern, Identitat, Sistema		=

⁸ Aquesta tensió internacional afecta altres països no citats, els quals hi estan involucrats amb diferents graus d'implicació.

	Autogovern		
Geòrgia	Interna internacionalitzada	Govern, oposició política, Rússia	1
	Govern		↓
Geòrgia (Abkhàzia)	Interna internacionalitzada	Govern de Geòrgia, Govern de l'autoproclamada República d'Abkhàzia, Rússia	2
	Autogovern, Identitat		↑
Geòrgia (Ossètia del Sud)	Interna internacionalitzada	Govern de Geòrgia, Govern de l'autoproclamada República d'Abkhàzia, Rússia	2
	Autogovern, Identitat		=
Moldàvia (Rep. De Transnistria)	Interna internacionalitzada	Govern de Moldàvia, Govern de l'autoproclamada República del Transdnièster, Rússia	1
	Autogovern, Identitat		=
Rússia (Daguestan)	Interna	Govern rus, Govern de la república del Daguestan, grups armats d'oposició, oposició social i política	3
	Sistema, Govern, Identitat		=
Rússia (Kabardino-Balkària)	Interna	Govern rus, Govern de la república de Kabardino-Balkària, grups armats d'oposició	2
	Sistema, Identitat		↑
Rússia (Karatxai-Txerkèssia)	Interna	Govern rus, Govern de la república de Karachàevo-Cherkesia, grups armats d'oposició	2
Rússia (Ossètia del Nord)	Sistema, Identitat	Govern rus, Govern de la república d'Ossètia del Nord, grups armats d'oposició	↑
	Interna		2
Sèrbia – Kosovo	Sistema, Identitat	Govern de Sèrbia, Govern de Kosovo, representants polítics i socials de la comunitat sèrbia de Kosovo, UNMIK, KFOR, EULEX	=
	Interna internacionalitzada ⁹		1
Xipre	Autogovern, Identitat, Territori	Govern de Xipre, Govern de l'autoproclamada República Turca del Nord de Xipre	=
	Interna		1
Orient Mitjà			
Aràbia Saudita	Interna internacionalitzada	Govern, grup armat al-Qaida	1
	Sistema		=
Egipte	Interna	Govern, oposició política i social (Germans Musulmans)	1
	Govern		↑
Iemen (sud)	Interna	Govern, Govern, grups d'oposició secessionistes i autonomistes del sud	2
	Autogovern, Govern		↑
Iran	Interna	Govern, oposició política, religiosa i social	2
	Govern		↓
Iran (nord-oest)	Interna internacionalitzada	Govern, grup armat PJAK	2
	Autogovern, Identitat		↑
Iran (Sistan Baluchistan)	Interno	Govern, Guàrdia Revolucionària (Pasdaran), Jundollah (Soldats de Déu / Moviment de Resistència del Poble)	2
	Identitat, Govern		↓
Iran – Estats Units, Israel ¹⁰	Internacional	Iran, Estats Units, Israel	2
	Sistema		↑
Israel – Líban – Síria	Internacional	Israel, Síria, grup libanès Hezbollah i la seva facció armada (Resistència Islàmica)	2
	Sistema, Recursos, Territori		↑
Líban	Interna internacionalitzada	Govern, oposició política i social, braç armat de Hezbollah (Resistència Islàmica), milícies	1
	Govern		=
Palestina	Interna	ANP, Al-Fatah, grup armat Brigades dels Màrtirs d'Al-Aqsa, Hamàs i la seva facció armada Brigades Ezzedin al-Qassam	2
	Govern		=
1: Intensitat baixa; 2: Intensitat mitjana; 3: Intensitat alta. ↑: escalada de la tensió; ↓: reducció de la tensió; =: sense canvis. Les tensions marcades en negreta són descrites en el capítol.			

⁹ La tensió entre Kosovo i Sèrbia es considera "interna internacionalitzada" perquè, tot i que Kosovo ha estat reconegut com a Estat per desenes de països, el seu estatus legal internacional encara no és clar ni definit. Per això, s'ha optat per mantenir la categoria de tensió de les anteriors edicions de l'informe.

¹⁰ Aquesta tensió internacional afecta altres països no citats, els quals hi estan involucrats amb diferents graus d'implicació.

Tensions: evolució trimestral per regions

Àfrica

a) Àfrica Austral

Comores	
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Govern Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern de la Unió de les Comores ostentat por Grand Comora, Govern regional d'Anjouan, Govern regional de Moheli, missió de la UA
<i>Intensitat:</i>	1 <i>Evolució trimestral:</i> ↑
<i>Síntesi:</i>	L'arxipèlag ha travessat des de la seva independència de França el 1975 un historial d'inestabilitat i s'han produït fins a 20 cops d'Estat i intents fallits d'enderrocar els règims existents. El 2001 es va aconseguir un acord constitucional pel qual s'establí una república federal amb presidències rotatòries cada quatre anys entre les illes de Grand Comora, Anjouan i Moheli. El clergue Ahmed Abdallah Mohamed Sambi, d'Anjouan, va vèncer en les eleccions de maig del 2006 i es va convertir en el nou president de la Unió. Des del 2006, el president colpista d'Anjouan, Mohamed Bacar, va rebutjar col·laborar amb la presidència de la Unió, i el juliol del 2007 es van celebrar eleccions a l'arxipèlag, declarades il·legals a Anjouan a causa d'irregularitats, en les quals Bacar es va atribuir una àmplia victòria. Aquesta situació va propiciar la intervenció de la UA a l'arxipèlag, encara que no s'hi ha reduït la inestabilitat. Arran de l'extensió del mandat del president malgrat el rebuig per part del tribunal constitucional de la sol·licitud de pròrroga, es va desencadenar una nova crisi a l'arxipèlag.

A l'arxipèlag es va produir un increment de la tensió com a conseqüència de la prolongació il·legal del mandat del president i de les negociacions per a fixar la data de la celebració de les eleccions presidencials, i de l'assassinat del cap de les Forces Armades a Moroni. Les forces de l'ordre es van desplegar el 14 de juny davant les seus dels ministeris i dels principals edificis governamentals, l'endemà que es produís l'assassinat del coronel Combo Ayoub, assaltat al seu domicili per un grup de desconeguts. El militar era considerat fidel al president. Aquest assassinat es va produir en un context de tensió a l'arxipèlag, ja que després de dos mesos de negociacions entre l'oposició i el president promogudes per la comunitat internacional amb l'objectiu de fixar la data per a la celebració de les eleccions presidencials i els termes del període de transició, encara no havien arribat a cap acord. Mentrestant, el president va prolongar el seu mandat fins a final del 2011. El mandat de Sambi finalitzava el 26 de maig i el Tribunal Constitucional a principi de maig havia anul·lat una llei que pretenia prolongar-lo.

A principi d'any, el Parlament havia ratificat la llei que ajustava les eleccions locals i les federals i s'estenia el mandat per 18 mesos més, amb l'objectiu de reduir la burocràcia en el país i retallar despeses. No obstant això, sectors crítics van acusar el president de voler perpetuar-se en el poder. Molts dels opositors de l'illa de Moheli, que havia d'assumir la presidència rotativa el 27 de maig, van interpretar la decisió com una forma de privar-los de presidir l'arxipèlag. Aquesta situació va provocar un clima de tensió en el si de les Forces Armades de l'arxipèlag, entre una part de l'Estat Major i el Poder Executiu. A mitjan maig es va arribar a un acord de reconciliació dins de l'Exèrcit per restablir la calma interna. Tot i que va semblar que la UA havia arribat a un acord entre el president i l'oposició el 26 de maig per celebrar eleccions al novembre, l'enviat especial de l'organització, Francesco Madeira, va assenyalar que Sambi s'hi havia oposat en l'últim instant, de manera que la situació va entrar en un atzucac perillós.

Madagascar	
<i>Tipologia:</i>	Govern Interna
<i>Actors principals:</i>	President (Marc Ravalomanana), alcalde d'Antananarivo (Andry Rajoelina), forces de seguretat de l'Estat
<i>Intensitat:</i>	1 <i>Evolució trimestral:</i> ↑
<i>Síntesi:</i>	Al febrer de 2009, el tancament de l'emissora i la cadena de ràdio del líder opositor i alcalde d'Antananarivo, Andry Rajoelina, va provocar l'inici de protestes massives en contra del president Marc Ravalomanana, acusat d'autoritarisme i d'ineficiència a l'hora d'atallar la pobresa que afecta a la població. La tensió política va culminar amb la presa del Palau Presidencial per part dels militars, que van lliurar posteriorment el poder a Rajoelina. Nacions Unides, la UA i la SADC van iniciar des de llavors diversos intents de mediació que van culminar l'agost de 2009 amb la signatura de l'Acord de Maputo, on s'acordava la creació d'un govern d'unitat transicional. No obstant això, la falta de concreció en el nomenament dels principals càrrecs de la futura executiva van portar a la nova ruptura de les negociacions i a la proclamació unilateral d'un nou govern per part de Rajoelina.

L'augment de la tensió a l'illa, derivat de la manca d'avanços en les negociacions entre els principals líders del país, va portar a la **revolta de membres de les Forces Especials d'Intervenció de la Gendarmeria**, que es van amotinar a la caserna de Fort Duchesne a Antananarivo demanant a la societat malgaixa que es manifestés contra el president de l'Alta Autoritat Transicional, Andry Rajoelina. La insurrecció va ser sufocada per l'Exèrcit i va provocar la mort de dos militars, a més de ferides a un nombre indeterminat de civils que havien seguit la convocatòria. **Davant la creixent inestabilitat i els rumors sobre un possible intent d'enderrocar el Govern, Rajoelina va fer públic el seu full de ruta per posar fi a la crisi al maig**, tal com li havia demanat un mes abans el Cap de l'Estat Major, André Andrianarijaona. La proposta, que establia un calendari detallat per a elaborar un nou text constitucional i celebrar eleccions legislatives i presidencials abans que s'acabi l'any, anava acompanyada del compromís de Rajoelina de no presentar candidatura a la presidència. Tot i que la redacció de la nova Carta Magna incloïa la creació d'un diàleg nacional amb la participació de totes les forces polítiques i socials malgaixes, la proposta va ser rebutjada per tots els partits polítics, que van considerar-la un gest unilateral que trencava els acords assolits l'any passat amb els màxims líders polítics a Maputo (Moçambic). La manca d'avanços i la inclusió en el Govern de més figures militars va ser castigada per la UE amb la suspensió de l'assistència financera per a projectes de desenvolupament. Durant el trimestre, es van produir **detencions vinculades a l'explosió d'artefactes casolans** en diferents punts de la capital contra objectius governamentals. L'autoritat transicional va acusar l'oposició d'estar darrere d'aquestes accions, que no van causar cap víctima mortal.

b) Àfrica Occidental

Côte d'Ivoire	
<i>Tipologia:</i>	Govern, Recursos Interna Internacionalitzada
<i>Actors principals:</i>	Govern, aliança armada Forces Nouvelles, milícies progovernamentals, ONUCI, Forces Licorne
<i>Intensitat:</i>	1 <i>Evolució trimestral:</i> =

Síntesis: Des de l'esclat del conflicte armat l'any 2002, el país es troba dividit en dues parts: les zones controlades per l'aliança armada d'oposició Forces Nouvelles al nord i la zona controlada pel Govern, al sud. Malgrat la signatura de l'acord de pau el 2003, la situació ha romàs pràcticament en *statu quo* fins a la signatura de l'acord polític d'Ouagadougou el març de 2007, on es va acordar reactivar els processos de DDR, identificació de la població, celebració d'eleccions i desplegament de l'administració arreu del país, obrint una porta a la reunificació. No obstant això, els escassos avenços en la seva implementació van continuar suposant un seriós risc per a la pau.

L'atzucac polític generat per la nova suspensió de les eleccions al març va continuar durant el trimestre entre crides constants de les Nacions Unides a la reactivació del procés i l'establiment d'un nou calendari electoral. Al maig, el Consell de Seguretat de l'ONU va estendre per un mes la presència de l'ONUCI i les Forces Licorne franceses, mentre revisava el mandat de la missió perquè respongués a les prioritats establertes pels acords de pau: eleccions, desarmament i reunificació. El representant especial de l'ONU per a Côte d'Ivoire, Young Jin Choi, va alertar sobre l'augment de tensions i els obstacles als esforços per a la normalització política del país. En aquest mateix sentit, un informe de l'International Crisis Group va puntualitzar el perill d'un ressorgiment de la violència a Côte d'Ivoire davant la nova paralització del procés electoral, la persistència de milícies armades a tot el país i el ressorgiment del llenguatge de l'odi entre els polítics, a més d'incendiari discursos nacionalistes i xenòfobs. El Govern va sol·licitar al president senegalès, Abdoulaye Wade, els seus bons oficis per intervenir entre els actors polítics i desbloquejar el procés. D'altra banda, prop de 500 excombatents de les Forces Nouvelles van lliurar les armes en una cerimònia simbòlica a Korhogo (nord), i van exigir al Govern la tramesa dels fons necessaris per reactivar el procés de DDR. Paral·lelament, el descobriment d'un important arsenal d'armes als afores de la capital i la violència entre diferents faccions de les Forces Nouvelles a Bouaké (nord), que va provocar la mort de tres persones, alimentaven el clima d'inestabilitat.

Guinea

<i>Tipologia:</i>	Govern	Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, Forces Armades, sindicats, partits polítics d'oposició	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i> =

Síntesi: La mort del president Lansana Conté el desembre de 2008, després de més de dues dècades en el poder, va ser aprofitada per l'Exèrcit per donar un nou cop d'Estat i formar una Junta Militar. Encara que el seu màxim dirigent, el capità Musa Dadis Camara, es va comprometre al principi a retornar el poder a les organitzacions civils, la dilatació del període transitori, com també els rumors constants sobre la presentació de la seva candidatura a les properes eleccions presidencials, van augmentar el descontentament de la població i els grups polítics. La dura repressió militar contra els manifestants que es van reunir a Conakry el setembre de 2009 per demanar la dimissió de Camara i el retorn a l'ordre constitucional, amb més de 157 morts, va aguditzar encara més la inestabilitat política i va incrementar els temors a una nova revolta armada sobre un fons de rivalitat ètnica.

Les eleccions a la Presidència es van celebrar amb normalitat el 27 de juny amb una participació del 77%, fet que posa de relleu la importància dels comicis, els primers democràtics que coneix el país. El candidat de la Unió de les Forces Democràtiques de Guinea (UFDG), Cellou Dalian Diallo (exprimer ministre i líder fulbe), amb el 39,72% dels vots, i Alpha Condé (líder malinke i opositor històric), de l'Agrupació del Poble Guineà (RPG, per la sigla en francès), amb el 20,67% dels suports, s'enfrontaran a una segona volta el 18 de juliol. La resta de candidats opositors (22 en total) van denunciar frau electoral i van demanar la invalidació dels vots d'algunes circumscripcions. Tot i això, les missions d'observació electoral internacionals van qualificar els comicis de transparents, i en van confirmar la legalitat. L'actual cap de la Junta Militar, Sekouba Konaté, va mantenir el seu compromís de no presentar-se com a candidat i representants

de l'ONU, la UA i ECOWAS s'hi van reunir a Conakry, abans dels comicis, per instar-lo a prosseguir el procés de transició a la democràcia. Diversos analistes van alertar de la possibilitat que les eleccions facin la situació més tibant en un país amb una forta adscripció ètnia-partit, en què els fulbes –grup majoritari i motor econòmic del país, que mai ha aconseguit que un dels seus representants ocupi la Presidència– esperen aconseguir la victòria per al seu candidat, Cellou Dalein Diallo.

Les detencions d'antics alts càrrecs de la Junta Militar i oficials vinculats a l'antic líder d'aquesta institució, Moussa Dadis Cambra, es van produir de manera repetida. Almenys **12 militars van ser detinguts després d'intentar amotinar-se** a la caserna de Kaleah, on pretenien prendre l'armament emmagatzemat a les instal·lacions després que fossin clausurades per l'actual cap de la Junta, Sekouba Konaté. Diversos informes militars asseguraven que a Kaleah es va dur a terme l'entrenament de milícies lleials a Camara, amb un fort component ètnic, per part de mercenaris sud-africans i israelians. En aquest sentit, el primer ministre interí, Jean-Marie Doré, va informar a final d'abril que **l'Exèrcit es trobava en estat d'alerta al sud del país**, en concret a N'Zérékoré, per tal de reprimir tota manifestació de suport a l'antic cap de la Junta. En els últims mesos havien sorgit diversos grups a la zona que s'erigien en representants de les ètnies *forestières* i reivindicaven que no se celebressin les eleccions tret que Camara hi pogués participar.

Guinea-Bissau	<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució:</i>	↑
<i>Tipologia:</i>	Govern	Interna internacionalitzada		
<i>Actors:</i>	Govern, Forces Armades, partits polítics PAIGC, PRS i PUSD, xarxes internacionals de			
<i>Síntesi:</i>	La història de Guinea Bissau des de la seva independència de Portugal el 1974 inclou una successió de guerres civils i cops d'Estat que han impedit que el país aconsegueixi l'estabilitat política a més d'avortar qualsevol intent de funcionament democràtic. La gran influència de les Forces Armades sobre la realitat política del país i els enfrontaments entre partits que representen diferents grups ètnics suposen un gran obstacle per a l'assoliment de la pau. La ruptura del pacte d'estabilitat signat el 2007 entre els principals partits polítics va ser, una vegada més, una oportunitat perduda per posar fi a la dinàmica violenta que domina la vida política. L'impacte cada vegada més gran de les xarxes del narcotràfic internacional a Àfrica Occidental s'havia convertit en un factor afegit a la crisi. L'assassinat del president, Joao Bernardo Vieira, el març de 2009 podria suposar l'inici d'una nova època de greu inestabilitat.			

La inestabilitat va augmentar al país després que l'1 d'abril el cap de l'Estat Major adjunt, Antonio Indjai, va enderrocar el seu superior, José Zamora Induta, en un cop militar. Zamora va ser capturat per un grup de militars, que també van retenir durant unes hores el primer ministre, Carlos Gomes Junior. Gomes va sortir del país, oficialment per motius de salut, i es va estar a Portugal fins el mes de juny, que va tornar a Bissau assegurant que es mantindria en el càrrec tret que es complissin els tràmits legals per rellevar-lo de les seves funcions. **Les desavinences entre el primer ministre i l'actual president, Malam Bacai Sanh, es van fer patents**, tot i que tots dos pertanyen al mateix partit polític, PAIGCV, i podrien acabar amb la destitució de Gomes si Sanh aconsegueix suports suficients. Segons fonts diplomàtiques, el cop militar d'Indjai es va produir després que Gomes va ordenar la detenció de l'antic cap de l'Armada, José Américo Bubo Na Tchuto, acusat de ser un dels principals *capos* de la droga al país, d'estar darrere d'un intent de cop d'Estat frustrat l'any 2008 i de ser sospitós d'orquestrar l'assassinat del cap de l'Estat Major, Batista Tagme Na Waié, el juny del 2009. Bubo havia tornat a Guinea Bissau després de la mort del cap de l'Exèrcit i del president Joao Bernardo Vieira, assassinats que no han estat aclarits. El mes de juny va ser arxivada per falta de proves una causa pendent contra ell per la seva participació en l'intent frustrat de cop d'Estat del 2008. El mes d'abril, els **EUA van imposar sancions econòmiques contra Bubo Na Tchuto per la seva implicació en les xarxes de narcotràfic**, mentre fonts diplomàtiques i militars asseguren que Indjai s'havia vist obligat a

signar una declaració en la qual reconeixia haver permès l'aterratge i enlairament d' un vol que contenia un carregament de droga, cosa que feia perillar el seu càrrec.

Níger	
<i>Tipologia:</i>	Gobierno Interna
<i>Actors principals:</i>	Junta militar, partits polítics, societat civil
<i>Intensitat:</i>	1 <i>Evolució trimestral:</i> ↓
<i>Síntesi:</i>	La intenció del president Mamadou Tandja de reformar la constitució per augmentar el nombre de mandats presidencials i perpetuar-se en el poder, va generar la mobilització dels grups opositors. L'oposició política nigeriana va sofrir assetjament continu i detencions, que intentaven presentar els seus membres com a traïdors i corruptes. La dissolució del Parlament i el Tribunal Constitucional, la convocatòria d'un referèndum i eleccions legislatives per al nomenament d'una nova cambra, van alimentar la crisi política al país, davant la condemna d'organismes africans i internacionals.

La Junta Militar va anunciar que les eleccions presidencials tindrien lloc el febrer del proper any, coincidint amb el primer aniversari del cop d'Estat. Durant el trimestre es van produir avenços, com la conformació del Consell Consultiu (format per 131 membres encarregats de supervisar la transició democràtica) i el Consell Constitucional (a càrrec de la reforma de la Carta Magna). Aquests signes positius van ser premiats per la comunitat internacional amb la represa de les línies de crèdit al país per part del Banc Mundial, la UE i els EUA, que pretenen d'aquesta manera donar suport a la transició a la democràcia iniciada per la Junta. El nou codi electoral va generar controvèrsia entre els partits polítics pel fet que fixa als 70 anys l'edat màxima per ocupar la presidència i requereix estudis secundaris complets als possibles candidats en un país amb altes taxes d'analfabetisme. La crisi humanitària provocada per la inseguretat alimentària que afecta pràcticament la meitat de la població va ser el principal focus d'atenció, i cal destacar la ràpida actuació de la Junta a l'hora de fer pública la situació i demanar fons a la comunitat internacional. La creació d'una comissió financera encarregada de revisar els comptes de l'Estat i detectar els casos de corrupció i frau va ser rebuda amb cautela pel representant del secretari general de l'ONU per a l'Àfrica Occidental, Said Djinnit, que es va mostrar preocupat perquè la comissió podria ser utilitzada com a mitjà per a perseguir la classe política. El president enderrocat, Mamadou Tandja, va continuar sota arrest domiciliari.

Nigèria	
<i>Tipologia:</i>	Identitat, Recursos, Govern Interna
<i>Actors principals:</i>	Comunitats cristianes i musulmanes, partits polítics, milícies comunitàries
<i>Intensitat:</i>	3 <i>Evolució trimestral:</i> ↓
<i>Síntesi:</i>	Des de l'any 1999, quan el poder polític va tornar a mans civils després de successives dictadures i cops d'Estat, el Govern no ha aconseguit establir un sistema democràtic al país. Encara persisteixen grans diferències econòmiques i socials entre els diferents estats que conformen Nigèria, per la falta de descentralització, i entre les diferents capes socials, fet que fomenta la inestabilitat i els esclats de violència. Així mateix, les fortes divisions interreligioses, interètniques i polítiques alimenten la persistència de la violència arreu del país. La falta de transparència i la corrupció en el terreny polític són uns altres dels grans obstacles per a la democràcia a Nigèria. Les pràctiques mafioses i el recurs a l'assassinat polític com a estratègia electoral han impedit, almenys en els dos últims comicis presidencials, el lliure exercici del dret a vot de la població, augmentant el descontent i les pràctiques fraudulentoses.

Els nivells de violència intercomunitària van baixar de manera pronunciada. Encara que van continuar produint-se enfrontaments esporàdics entre comunitats cristianes i musulmanes, el

nombre de víctimes durant el trimestre no va superar la vintena, enfront dels centenars del trimestre anterior. El toc de queda nocturn establert a l'estat de Plateau el 2008 va ser suspès al maig en constatar-se una reducció de la violència, tot i que es van continuar produint incidents mortífers a la rodalia de la capital, Jos. En contrast amb els avenços positius de Plateau, a l'estat de Níger es va imposar el toc de queda després que els enfrontaments entre comunitats cristianes i musulmanes van provocar la mort de 12 persones a Yelwa. D'altra banda, la mort del president, Umaru Yar'Adua, i la successió en el càrrec per part del vicepresident Goodluck Jonathan (que exercia de president en funcions a causa de la greu malaltia del mandatari) va obrir nous interrogants sobre el futur del país. L'any que ve es convocaran eleccions presidencials i dins del partit oficialista PDP hi ha la pretensió de presentar un candidat del nord musulmà, per tornar a restaurar el sistema d'alternança interna (regla no escrita de funcionament intern). Es desconeix, però, si Jonathan presentarà la seva candidatura per revalidar-se en el càrrec, fet que podria generar més inestabilitat política i augmentar el risc de nous brots de violència.

Senegal (Casamance)

<i>Tipologia:</i>	Autogovern	Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, grup armat MFDC i les seves diferents faccions	
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució trimestral:</i> ↑
<i>Síntesi:</i>	Casamance és una regió senegalesa virtualment separada del país per Gàmbia on, des del 1982, el Moviment de les Forces Democràtiques de Casamance (MFDC) demana la independència. L'enfrontament entre les Forces Armades i l'MFDC va tenir la seva màxima expressió de violència durant els anys noranta, i va concloure el 2004 amb la signatura dels acords de pau pel seu màxim líder, Diamacoune Senghor. Des de llavors han prosseguit els enfrontaments de baixa intensitat entre diferents faccions que no reconeixen l'acord aconseguit amb el Govern i que lluiten per augmentar el seu control sobre el territori.	

Van prosseguir els operatius militars contra grups de romanents de l'MFDC al parc nacional de Basse Casamance i a la frontera amb Gàmbia, que pretenen destruir les bases del grup armat a la regió. Atacs esporàdics de suposats membres de l'MFDC van acabar amb la vida de dos soldats i un civil. La pressió militar va contrastar amb la voluntat que va expressar el Govern de reprendre les negociacions de pau, en resposta a la petició del líder de la facció sud de l'MFDC, Cesar Atout Badiate, que també s'havia mostrat disposat a trobar una solució al conflicte de Casamance. Badiate va categoritzar la situació de la regió com un problema internacional i va demanar que les negociacions se celebrin en un país neutral. Un informe de l'Internal Displacement Monitoring Centre revela que la intensificació de les operacions de l'Exèrcit a la regió ha generat nous desplaçaments interns i xifra entre 10.000 i 40.000 persones el total de població afectada. El centre assenyala que la persistència de zones minades i l'escassa provisió de serveis bàsics a la zona afecten les possibilitats de retorn i de subsistència de la població.

c) Banya d'Àfrica

Djibouti – Eritrea

<i>Tipologia:</i>	Territori	Internacional
<i>Actors principals:</i>	Djibouti, Eritrea	
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució trimestral:</i> ↓

Síntesi: La demarcació fronterera entre ambdós països és una font de desacord i de tensió. Aquesta frontera va ser fixada de forma confusa el 1901 per un tractat entre França (la potència colonial a Djibouti) i Itàlia (la potència colonial a Eritrea). Aquesta demarcació irresolta va provocar que ambdós països s'enfrontessin el 1996 i el 1999. Aquest litigi es va agreujar a escala regional a causa de la tensió entre Eritrea i Etiòpia, ja que els Estats Units són un ferm aliat etiòp; a la guerra de Somàlia, on Eritrea dóna suport a la coalició opositora, mentre que Etiòpia i els Estats Units donen suport al Govern Federal de Transició; i a la guerra a la regió etiòp d'Ogaden, on Eritrea dóna suport a la insurrecció. Djibouti, país neutral en el conflicte de Somàlia, ha estat la seu de les últimes converses de pau entre part dels actors somalis enfrontats. La seva situació és estratègica per al control del tràfic marítim al mar Roig (França i els Estats Units hi disposen de bases militars), i després de la guerra entre Eritrea i Etiòpia, Djibouti representa l'única sortida al mar per a Etiòpia.

Durant el trimestre es van produir importants avenços en la disputa entre Eritrea i Djibouti. Durant la cimera de la Lliga Àrab del 30 de març, el president d'Eritrea, Isaias Afewerki, va sol·licitar a diversos membres de l'organització que facilitessin canals de comunicació i mediació entre els dos països. En conseqüència, al maig Sudan es va oferir a facilitar contactes, oferta que va ser acceptada per tots dos, i al juny van arribar a un acord pel qual acceptaven la mediació de Qatar per resoldre el contenciós fronterer que els enfronta. El president de la Comissió de la UA, Jean Ping, i el secretari general de l'ONU, Ban Ki-moon, hi van donar suport i van celebrar aquest pas que pot contribuir a desencallar la disputa, que podria desestabilitzar la Banya d'Àfrica. Segons l'acord, l'emir de Qatar xeic Hamad bin Khalifa farà de mitjancer entre els dos països amb l'objectiu d'establir un mecanisme per resoldre la disputa i normalitzar les relacions entre ambdós països. El Ministeri d'Exteriors de Djibouti va manifestar que, a més de l'acord, Eritrea havia retirat les seves tropes de dues àrees que havia ocupat a Ras Doumeira, la zona en disputa.

Eritrea

<i>Tipologia:</i>	Govern, Autogovern, Identitat	Interna Internacionalitzada
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició política i social interna, coalició opositora polític-militar EDA (EPDF, EFDM, EIPJD, ELF, EPC, DMLEK, RSADO, ENSF, EPDF, EIC, Nahda)	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i> ↑

Síntesi: El règim de partit únic que governa Eritrea des de l'any 1993, antiga insurgència que va contribuir a la caiguda del règim de Mengistu Haile Mariam a Etiòpia el 1991, ha governat el país amb un autoritarisme marcat i ha silenciat i reprimit l'oposició política. El Govern liderat per la vella guàrdia de l'època de la independència s'enfronta a una sèrie de moviments opositors que reclamen avenços en la democràcia i la governabilitat del país, respecte per les minories ètniques, un grau d'autogovern més elevat, reivindiquen l'àrab com a llengua oficial, la fi de la marginació de l'islam al país i el fre a la imposició cultural de la comunitat tigré, o tigrinytació, que du a terme el PFDJ, que controla tots els mecanismes de poder. Aquesta situació, a més de la política d'Eritrea a la regió de la Banya d'Àfrica, ha portat el país a un creixent aïllacionisme.

En l'àmbit intern es van produir canvis importants que podrien suposar una escalada de la situació al país. Segons fonts opositores, durant l'any 2009 es van configurar diverses aliances al si de la coalició opositora Eritrean Democratic Alliance (EDA) i al maig del 2010 vuit de les 11 organitzacions que configuren l'EDA van acordar un memoràndum d'enteniment per unificar els seus braços militars sota un únic comandament, fet que podria suposar un salt qualitatiu en la fragmentada i irregular activitat de la insurgència. Les vuit organitzacions que es van unificar són l'Eritrean Federal Democratic Movement (EFDM), l'Eritrean Islamic Party for Justice and Development (EIPJD), l'Eritrean Liberation Front (ELF, conegut com "Jebha"), l'Eritrean People's Congress (EPC), el Democratic Movement for the Liberation of Eritrean Kunama (DMLEK), la Red Sea Afar Democratic Organization (RSADO), l'Eritrean National Salvation Front (ENSF, conegut com "Dehnet" o "Inqaz"), i l'Eritrean People's Democratic Front (EPDF,

conegut com "Sagem"). Dos grups addicionals de l'EDA, l'Eritrean Islamic Congress (EIC) i l'Eritrean Nahda Party (Nahda), que no tenen braç militar, també van acceptar el memoràndum d'enteniment. L'acord va ser la culminació d'una campanya de més d'una dècada de pressió per part dels simpatitzants dels moviments sobre els líders dels grups; després d'una sèrie de mecanismes de construcció de confiança, les organitzacions van acabar coordinant les seves campanyes militars. Finalment, cal afegir que els grups armats RSADO i ENSF van afirmar a l'abril haver dut a terme una operació contra l'Exèrcit eritreu que hauria causat la mort d'11 soldats i ferides a 20 més en una base del sud d'Eritrea, tot i que, igual que altres comunicats i accions bèl·liques anteriors, els fets no van poder ser confirmats per fonts independents.

Paral·lelament, Eritrea va mostrar una voluntat constructiva en relació amb els seus veïns de la regió i el conjunt de la comunitat internacional, tal com va assenyalar l'últim informe del secretari general sobre la situació al país. Així, Eritrea va rebre el Comitè de Sancions i va participar en la Conferència d'Istanbul sobre Somàlia, a més de facilitar els contactes amb Qatar per promoure un acord amb Djibouti.

Eritrea – Etiòpia	
<i>Tipologia:</i>	Territori Internacional
<i>Actors principals:</i>	Eritrea, Etiòpia
<i>Intensitat:</i>	2 <i>Evolució trimestral:</i> =
<i>Síntesi:</i>	El 1993, Eritrea es va independitzar d'Etiòpia, encara que la frontera entre ambdós països no va quedar clarament delimitada; aquest fet va provocar el seu enfrontament entre el 1998 i el 2000, amb més de 100.000 víctimes mortals. El juny de 2000 van signar un acord de cessament d'hostilitats, el Consell de Seguretat de l'ONU va establir la missió UNMEE per supervisar-lo i al desembre van signar l'acord de pau d'Alger. Aquest estableix que ambdós se sotmetran a la decisió que acordi la Comissió Fronterera entre Eritrea i Etiòpia (EEBC, per les seves sigles en anglès), encarregada de delimitar i demarcar la frontera basant-se en els tractats colonials pertinents (1900, 1902 i 1908) i el Dret Internacional. L'abril de 2002, l'EEBC va anunciar el seu dictamen, que va assignar el disputat poblet fronterer de Badme (epicentre de la guerra i actualment administrada per Etiòpia) a Eritrea, decisió rebutjada per Etiòpia.

No es van produir fets rellevants durant el trimestre en relació amb el contenciós entre aquests dos països, a excepció de l'explosió d'una bomba a Adi Haro, a prop de la frontera amb Eritrea, el 24 d'abril. Cinc persones van morir com a conseqüència de l'explosió, que representants locals del Govern etíop van atribuir als serveis d'intel·ligència eritreus, acusant-los d'intentar desestabilitzar el procés electoral que va tenir lloc a Etiòpia el 23 de maig. No obstant això, **Eritrea va mostrar voluntat d'acostament envers els països de la regió**, tal com va posar de manifest l'últim informe del secretari general sobre la situació al país; és per això que en els pròxims mesos es podrien produir passos importants en relació amb els diferents escenaris de tensió que tenen lloc a la Banya de l'Àfrica.

Etiòpia	
<i>Tipologia:</i>	Govern, Identitat, Autogovern Intern
<i>Actors principals:</i>	Govern (coalició EPRDF, liderada pel partit TPLF), oposició política i social, coalició opositora FDD (Medrek)
<i>Intensitat:</i>	2 <i>Evolució trimestral:</i> ↑

Síntesi: El règim que governa Etiòpia des de 1991 s'enfronta a una sèrie de moviments opositors que reclamen progressos en la democràcia i la governabilitat del país, com també més grau d'autogovern. La coalició governamental EPRDF (Ethiopian People's Revolutionary Democratic Front) està controlada pel partit Tigrayan People's Liberation Front (TPLF) de la minoria tigré que regeix el país amb un creixent autoritarisme amb el beneplàcit de les elits amhara. Existeix un descontentament al país amb el règim federal ètnic implantat per l'EPRDF, que no ha resolt la qüestió nacional, la qual cosa ha alimentat la consolidació d'una forta oposició política i social. Hi ha sectors polítics-militars que qüestionen el federalisme ètnic com a insuficient per a les seves demandes nacionals i altres sectors de les classes dominants i amb presència en el conjunt del país que consideren el federalisme ètnic un fre a la consolidació de l'Estat-nació, en paral·lel a les exigències d'una democratització de les institucions. En les eleccions de 2005 aquesta diversa oposició va suposar un repte per a l'EPRDF, que va reprimir amb duresa les protestes postelectorals, reticent a la competència multipartidista.

La coalició governant, l'EPRDF, al costat dels seus aliats, va obtenir una contundent victòria en les eleccions que van tenir lloc el 23 de maig en obtenir 545 dels 547 escons parlamentaris. Tanmateix, aquesta victòria va quedar entelada per les acusacions de frau i intimidació que va fer l'oposició, i per les crítiques de la UE i els EUA, que van considerar que aquestes eleccions no havien complert els estàndards internacionals. La missió d'observació electoral de la UE va ser titllada de parcial pel Govern i sectors no governamentals afins i va rebre amenaces i pressions diverses. La coalició opositora MEDREK va presentar un recurs exigint la repetició dels comicis, argumentant que s'havien produït irregularitats, frau i intimidació contra els seus partidaris i els seus candidats. Tanmateix, al juny el Tribunal Suprem va rebutjar la petició de MEDREK i va donar per bons els resultats. A més, el Govern va ser acusat d'haver instrumentalitzat l'ajuda humanitària amb finalitats polítiques per guanyar les eleccions. Després de les eleccions, HRW va assenyalar que entre l'abril i el maig el Govern havia dut a terme una campanya de repressió, intimidació i restricció greu de la llibertat d'expressió de la ciutadania i els mitjans de comunicació, que havia socavat el procés, tot i que aquest clima de pressió creixent ja s'havia viscut en els mesos previs. HRW va constatar la posada en marxa de nous mètodes d'intimidació en les setmanes prèvies a les eleccions per part de funcionaris locals de l'EPRDF i de la milícia progovernamental titaqi, que va estendre un clima d'amenaces porta per porta per garantir el suport electoral a la coalició governamental. Tanmateix, a excepció de la mort de dos opositors a la regió d'Oròmia, confirmades per l'oposició i pel Govern, que se'n van responsabilitzar mútuament, de moment no es va produir una escalada de la tensió com la que va tenir lloc després dels comicis del 2005, que va provocar la mort d'unes 200 persones i l'arrest de gairebé 10.000 més.

Etiòpia (Oròmia)

<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat	Intern
<i>Actors principals:</i>	Govern central, Govern regional, oposició política (partits OFDM, OPC) i social, oposició armada OLF, IFLO	
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i> =

Síntesi: Etiòpia és objecte de moviments de caràcter secessionista o de rebuig del poder central des dels anys setanta. L'oromo OLF sorgeix entre el 1973 i el 1974 i opera a la regió etiòp d'Oròmia, al centre i sud del país, en contra de la dictadura de Mengistu i amb l'objectiu d'establir un Estat independent per a la comunitat oromo. Malgrat les seves diferències, els moviments polítics i armats de caràcter nacionalista oromo van participar juntament amb altres moviments insurgents del país per enderrocar el règim de Mengistu el 1991. No obstant això, l'OLF es va desmarcar el 1992 del Govern de transició liderat pel partit TPLF de Meles Zenawi, que controlava la coalició en el poder, l'Ethiopian People's Revolutionary Democratic Front (EPRDF), i des de llavors va iniciar la lluita armada contra el Govern central i contra altres moviments polítics oromos progovernamentals exigint la independència de la comunitat oromo. En diverses ocasions va col·laborar amb l'ONLF d'Ogaden en accions contra el Govern central.

Durant el trimestre van continuar produint-se operacions militars i emboscades per part del grup armat oromo OLF contra els cossos i forces de seguretat etiòps. Aquests actes de violència, que presumptament van causar desenes de víctimes mortals, no van poder ser contrastats per fonts independents, com tampoc l'operació que va tenir lloc a començament de juny a Haro Weni, a la zona d'East Harerge (districte de Boke), en la qual van morir 12 soldats etiòps i 6 més van resultar ferits. Al març l'OLF va reivindicar una sèrie d'accions bèl·liques que haurien causat la mort de 108 membres de l'Exèrcit i de milícies progovernamentals, i ferides a 37 més, segons fonts insurgents. Paral·lelament es va produir un clima de tensió, pressions i intimidació creixents promogut per la coalició governant EPRDF i vinculat al transcurs de la campanya electoral, que també va fer acte de presència a la regió d'Oròmia. Dues persones van morir i 14 van resultar ferides com a conseqüència de l'explosió d'una granada a la localitat d'Adeba, a la zona de Bale (regió d'Oròmia), a començament de maig. L'atac es va produir durant la celebració d'un míting electoral per part de la coalició progovernamental oromo OPDO, que podria haver sofert un atac per part d'altres sectors oromo. Tres sospitosos van ser detinguts. En un dels mítings del partit opositor oromo OFC, que va aglutinar unes 5.000 persones a la localitat d'Agaro, els cossos de seguretat etiòps van intervenir per dissoldre la concentració. A més, es van incrementar els controls militars i paramilitars a tota la regió i es van constatar actes de pressió, amenaces i arrests arbitraris.

Txad – Sudan

<i>Tipologia:</i>	Govern	Internacional
<i>Actors principals:</i>	Txad, Sudan, grups armats d'oposició txadians i sudanesos	
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució trimestral:</i> ↓
<i>Síntesi:</i>	L'inici de la guerra a Darfur el 2003 va marcar la progressiva deterioració de les relacions entre ambdós governs, els presidents dels quals van ser antics aliats en el derrocament del president txadià Hissène Hauré per part d'Idriss Déby el 1990. Encara que durant el 2004 el Txad va intervenir entre el Govern sudanès i la insurrecció de Darfur, l'increment de la violència, l'afluència de població refugiada sudanesa cap a l'est del Txad i les incursions de les milícies progovernamentals sudaneses Janjaweed en aquesta zona van provocar nombroses crítiques cap a l'Executiu txadià per la seva política de neutralitat. Cal recordar que part dels grups armats de Darfur pertanyen a la mateixa comunitat que governa el Txad, els zaghawa. El 2004 es van configurar diverses insurreccions contra el Govern d'Idriss Déby, i des de llavors, ambdós Governos han estat donant suport a l'oposició armada de l'altre país.	

Les relacions entre ambdós països van continuar evolucionant satisfactòriament, fet que es va posar de manifest amb la renovació el 27 de maig del seu compromís relatiu als acords de seguretat, que van assolir a començament del 2010, per supervisar conjuntament la zona fronterera entre tots dos. Aquesta renovació del compromís mutu va tenir lloc a Khartoum, on el president txadià, Idriss Déby, havia participat en la cerimònia de presa de possessió del president sudanès reelegit, Omar al-Bashir; això es va interpretar com un nou pas en la millora de les relacions bilaterals. Paral·lelament, el ministre de Defensa sudanès havia visitat N'Djamena i s'havia reunit amb el cap d'intel·ligència txadià, Mohammed Atta, per revisar els protocols de seguretat fronterera i l'estatus de la força conjunta del Sudan i el Txad que s'haurà de desplegar a la zona limítrofa. Finalment, cal assenyalar la reobertura de la frontera entre els dos països. En aquesta mateixa línia, les autoritats del Txad es van oposar a l'entrada al país del líder del JEM, Khalil Ibrahim, que es dirigia de nou a Darfur fent escala a N'Djamena en un vol provinent de Líbia. El Txad va mostrar així el seu compromís de mantenir els acords assolits amb el Sudan de no donar suport a la insurgència de Darfur.

Sudan	
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat, Recursos Interna
<i>Actors principals:</i>	Partits polítics NCP i SPLM, grup armat SPLA, milícies progovernamentals, ètnies i subclans dinkas i nuer al sud
<i>Intensitat:</i>	2 <i>Evolució trimestral:</i> =
<i>Síntesi:</i>	L'any 2005 el grup armat SPLA i el Govern del Sudan van signar un acord de pau definitiu (CPA) que va posar fi a 20 anys de conflicte armat que havia enfrontat el nord amb el sud del país. La falta de concreció sobre diferents punts de l'acord està dificultant els avenços del procés de pau. D'altra banda, la conclusió del conflicte a escala nacional va provocar el ressorgiment dels recels i desavinences entre les diferents ètnies i clans que conviuen i competeixen per uns recursos escassos al sud del país. La contraposició entre les elits de Khartoum i els estats de l'Alt Nil que controlen la riquesa econòmica sudanesa i la resta dels estats que conformen el país se situa en l'eix de les tensions que amenacen la pau al Sudan.

Les eleccions celebrades a l'abril van donar la victòria a Omar al-Bashir, fet que va possibilitar la renovació del seu mandat amb el beneplàcit de la comunitat internacional. Malgrat que tant l'equip d'observació electoral de la UE com el Centre Carter havien detectat múltiples irregularitats i rebut un nombre significatiu de denúncies de frau, els resultats van ser reconeguts com a vàlids. Bashir va ser investit en una cerimònia a la qual van assistir els presidents del Txad, Djibouti, Etiòpia, Malawi i Mauritània, tot i que sobre el dirigent sudanès pesa una ordre d'arrest internacional per la seva implicació en crims de guerra comesos en el conflicte armat de Darfur. Bashir va oferir la vicepresidència de l'Estat a Salva Kiir, líder de l'SPLM, que va aconseguir una àmplia victòria en les presidencials del sud del país, i també va renovar el seu mandat. La major part dels partits de l'oposició van retirar la seva candidatura a la presidència de la nació i van denunciar la irregularitat del procés electoral, la fustigació dels partits polítics i la falta de transparència. La renúncia del candidat de l'SPLM, en aquest sentit, va ser interpretada com un desig exprés de l'antic grup rebel del sud de concentrar totes les seves forces en un futur independent per a la regió meridional sudanesa, amb vista al referèndum d'autodeterminació que se celebrarà el 9 de gener del 2011.

Durant els cinc dies en què es van desenvolupar les eleccions es van produir alguns xocs violents, encara que la tònica general va ser de calma. A l'estat d'Unity, dues persones van morir quan participaven en una manifestació denunciant el frau electoral, mentre que a Bahr el-Gazal Occidental quatre membres del partit oficialista NCP i cinc persones més van morir assassinades per membres de l'SPLA, tot i que l'Exèrcit del sud es va afanyar a assenyalar que el mòbil de l'homicidi no havia estat polític. En aquest mateix estat, es van enfrontar membres de la tribu rizeigat amb tropes de l'SPLA, i hi van morir 58 persones. Aquesta violència podria estar connectada amb els assassinats previs. Els líders de candidatures independents del sud, molts d'ells antics membres de l'SPLM, van denunciar la persecució per part del govern semiautònom del sud, a més de reclamar la victòria en diversos estats. Alguns d'aquests candidats, amb càrrecs militars, es van revoltar després dels comicis.

d) Grans Llacs i Àfrica Central

Burundi	
<i>Tipologia:</i>	Identitat, Govern Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició política (facció de CNDD-FDD de Hussein Rujabur, UPRONA, FRODEBU i FNL) i social
<i>Intensitat:</i>	2 <i>Evolució trimestral:</i> ↑

Síntesi: El procés de transició política i institucional iniciat amb la signatura de l'Acord de Pau d'Arusha el 2000 va culminar formalment l'any 2005. L'aprovació d'una nova Constitució que formalitza el repartiment de poder polític i militar entre les dues principals comunitats, hutus i tutsis, i la celebració del procés electoral que ha conduït a la formació d'un nou Govern, intenten crear les bases de futur per superar el conflicte iniciat el 1993 i suposen la principal oportunitat per posar fi a la violència de caràcter etnopolític que afecta el país des de la seva independència el 1962. No obstant això, persisteix la desconfiança entre els partits polítics i les lluites de poder en el si del governamental CNDD-FDD, i entre el Govern i l'oposició política. A aquesta tensa situació cal afegir el repte positiu de que el darrer grup armat del país, les FNL, s'ha sumat a la comtessa política amb la renúncia a la violència.

Durant el trimestre va persistir l'increment de la tensió que s'havia constatat en els mesos anteriors com a conseqüència de l'inici de les diferents rondes electorals que tindran lloc entre maig i setembre. Les eleccions comunals es van retardar del 21 de maig al 23, i posteriorment al 24, per qüestions logístiques. En aquesta primera cita electoral, el partit governamental CNDD-FDD va aconseguir el 64% dels vots, davant del 14% del principal partit opositor, les FNL, i el 6% del protutsi UPRONA, enmig d'acusacions de frau per part de l'oposició. La missió d'observació de la UE (EU-EOM) va defensar l'organització i els estàndards de les eleccions celebrades, i va manifestar el seu suport a la comissió electoral nacional (CENI) per la seva independència. Altres observadors locals i internacionals també van afirmar la transparència del procés, i la CENI va acceptar l'existència d'algunes irregularitats; caldrà analitzar la influència d'aquestes en el resultat final. L'EU-EOM va criticar el retard de la data dels comicis i va fer una crida perquè s'evités aquest fet en les rondes electorals següents.

Paral·lelament, grups no identificats van fer explotar una trentena de granades de mà en diferents llocs de Bujumbura i altres ciutats, que van provocar ferides a desenes de persones. La Policia va iniciar investigacions per determinar la responsabilitat dels fets. Aquests incidents es van desencadenar el 13 de juny, data en què es va donar llum verda a l'inici de la campanya electoral per a les eleccions presidencials que van tenir lloc el 28 de juny, en un clima de baixa participació. Els sis candidats opositors van retirar les seves candidatures per als comicis deixant l'actual president, Pierre Nkurunziza, sense cap contrincant a les urnes, com a mostra de rebuig davant del frau denunciat per l'oposició en les eleccions comunals. Entre els candidats es troba el principal contrincant de Nkurunziza, Agathon Rwaswa, de les FNL, a més de Domitien Ndayizeye (FRODEBU), l'antic periodista Alexis Sinduhije, Pascaline Kampayano (UPD, l'única candidata femenina), i Leonard Nyagoma (l'històric líder de l'FDD). A aquests cinc finalment se'ls va afegir el candidat d'UPRONA, Yves Sahiguvu. El Govern va prohibir als partits opositors que convoquessin concentracions i manifestacions, en haver-se retirat de les eleccions presidencials, i va intervenir amb duresa en un acte convocat pel principal partit de l'oposició, les FNL, causant ferides a set persones i arrestant 32 partidaris del partit FNL. Dotze partits opositors, que componen la plataforma opositora Aliança Democràtica per al Canvi (ADC), van rebutjar els resultats de les eleccions i van sol·licitar-ne l'anul·lació. A més, van acusar la CENI de fracassar en la prevenció del frau i van exigir una nova celebració dels comicis, així com la dissolució de la comissió electoral. L'ADC va protestar contra els mètodes i els missatges que retransmetia Radio Rema FM, que incitaven a l'odi, tal com ho va fer la ràdio ruandesa RTLM l'any 1994, situació que va suposar el preludi del genocidi a Ruanda. La CENI va rebutjar la crida i va afirmar que les eleccions presidencials se celebrarien en la data prevista malgrat el boicot, com així ha estat. El portaveu de les Forces Armades, el coronel Gaspard Baratuza, va amenaçar amb una dura resposta els responsables d'intentar desestabilitzar el país. L'ADC va deplorar el comportament dels cossos de seguretat de l'Estat i de la judicatura per haver interferit en els assumptes interns dels partits.

Kenya	
<i>Tipologia:</i>	Identitat, Govern, Recursos Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, milícies d'adscripció ètnica, oposició política i social (partits polítics, organitzacions de la societat civil), SLDF, secta Mungiki
<i>Intensitat:</i>	2 <i>Evolució trimestral:</i> ↓
<i>Síntesi:</i>	La política i l'economia de Kenya han estat dominades des de la seva independència el 1963 pel partit KANU, controlat per la comunitat més nombrosa del país, els kikuyus, en detriment de la resta d'ètnies. El 2002, el successor de l'autoritari i cleptòcrata Daniel Arap Moi (en el poder els últims 24 anys) va ser derrotat per Mwai Kibaki amb la promesa d'acabar amb la corrupció i redistribuir la riquesa en un país pobre, agrícola i que basa el seu creixement en el turisme. No obstant això, les promeses incomplertes de Kibaki van fomentar un clima de frustració; Raila Odinga es va convertir aleshores en una amenaça a l'hegemonia en el poder de Kibaki, sense basar la seva campanya en l'afiliació tribal, sinó en el canvi i en la construcció d'una societat més justa. El frau electoral de desembre de 2007 va ser el detonant d'un brot de violència en què van morir 1.300 persones i unes 300.000 es van veure desplaçades. Després d'aquesta situació es va assolir un acord entre ambdós sectors a través de la creació d'un fràgil Govern d'unitat nacional. Paral·lelament, diverses zones del país es veuen afectades per disputes intercomunitàries per la propietat de la terra i també instigades políticament en període electoral, i les activitats il·legals de la secta Mungiki suposen un repte per a l'estabilitat del país.

Kenya es va preparar per dur a terme el referèndum pel qual es pretén modificar la Constitució, i s'hi van registrar algunes manifestacions durant el trimestre per part de col·lectius diversos oposats a algunes reformes. A començament d'abril el Parlament va aprovar l'esborrany de Constitució amb les reformes acordades l'any 2008, fet que va obrir les portes perquè el referèndum es pugui celebrar el 4 d'agost, tal com havia assenyalat la comissió electoral. D'altra banda, els jutges de la Cort Penal Internacional (CPI) van autoritzar el fiscal en cap, Luis Moreno Ocampo, a investigar la presumpta comissió de crims contra la humanitat durant la violència perpetrada després de les eleccions de desembre del 2007 a Kenya. Segons els lletrats, hi ha motius raonables per pensar que es van cometre crims de lesa humanitat i les proves presentades per la Fiscalia compleixen la normativa estipulada per la Cort. El fiscal Moreno Ocampo va sostenir que els líders polítics de Kenya van organitzar i van finançar els atacs a la població civil perpetrats després de les eleccions i va presentar als jutges els noms de 20 d'aquests responsables. Moreno Ocampo també considera que els dirigents del Moviment Democràtic Taronja (ODM) –partit del primer ministre Raila Odinga– i del Partit de la Unitat Nacional (PNU) –al qual pertany el president Mwai Kibaki– es van guiar per objectius polítics per retenir o guanyar el poder. Finalment, cal destacar que l'Alta Comissionada de l'ONU per als Drets Humans, Navi Pillay, va instar el Govern a reconsiderar la creació d'un tribunal especial que processés els responsables dels crims comesos després de les eleccions de desembre del 2007. D'altra banda, l'Alta Comissionada va manifestar inquietud pel fet que la tasca de la Comissió de la Veritat, la Justícia i la Reconciliació havia estat molt decebedora fins ara i va destacar la falta de protecció dels testimonis i els errors de la Policia keniana. Cal afegir que el mediador oficial i exsecretari general de l'ONU, Kofi Annan, es va reunir a final de març amb el president i el primer ministre per intentar resoldre les diferències entre ells, fer front a la corrupció i avançar en les reformes pendents.

RD Congo	
<i>Tipologia:</i>	Govern, Recursos Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició política i social i antics grups armats d'oposició
<i>Intensitat:</i>	2 <i>Evolució trimestral:</i> =

Síntesi: Entre 1998 i el 2003 va tenir lloc a la República Democràtica del Congo l'anomenada "primera guerra mundial africana". La signatura de diversos acords de pau entre el 2002 i el 2003 va suposar la retirada de les tropes estrangeres i la configuració del Govern Nacional de Transició (GNT) on es van integrar l'antic Govern, l'oposició política, els grups armats RCD-Goma, RCD-K-ML, RCD-N, MLC i les milícies Mai Mai. A partir de juny de 2003, el GNT va estar dirigit pel president Joseph Kabila i quatre vicepresidents, dos dels quals pertanyien a l'antiga insurrecció: Azarias Ruberwa del RCD-Goma i Jean-Pierre Bemba de l'MLC. El GNT va elaborar la Constitució, confirmada el desembre de 2005. Entre juliol i octubre de 2006 es van celebrar eleccions legislatives i presidencials, en les quals Kabila va ser escollit president, i Jean-Pierre Bemba va quedar segon, enmig d'un clima d'alta tensió i acusacions de frau. La formació del nou Govern l'any 2007 no va frenar la inestabilitat i les disputes en l'àmbit polític.

El clima d'inestabilitat política vinculat al calendari electoral va persistir durant el trimestre paral·lelament a les discussions sobre la retirada de la MONUC. A final d'abril el Govern va confirmar finalment la celebració de les eleccions l'any 2011, després de rebre les amenaces de la comunitat internacional de no aportar finançament al procés si es continuava demorant el calendari. Un altre element que va generar frustració va ser la superació de la data límit de mitjan maig per a la posada en marxa del procés de descentralització sense que aquest entrés en vigor. L'International Crisis Group (ICG) va assenyalar que els avenços fets fins aquell moment al país podrien fracassar a causa del creixent autoritarisme de l'Executiu de Joseph Kabila; la politització del sistema judicial; la persecució de l'oposició política i els defensors dels drets humans; l'estancament del procés electoral, i els intents de modificar la Constitució en benefici del Govern, entre altres qüestions. L'ICG també va remarcar el silenci de la comunitat internacional davant d'un Govern que reacciona amb duresa a les pressions externes, com s'ha posat de manifest amb l'exigència de la retirada de la MONUC. En aquest sentit l'ICG va sol·licitar a la comunitat internacional que vinculi l'ajuda al desenvolupament que destina al país amb els avenços en la governabilitat i la democràcia, la lluita contra la corrupció, la reforma de la governabilitat i el respecte de l'imperi de la llei. Un exemple molt destacat d'aquesta qüestió va ser la mort de Floribert Chebeya, un dels defensors més destacats dels drets humans de la RD del Congo, a començament de juny. La comunitat internacional es va fer ressò de la mort de Chebeya i va sol·licitar responsabilitats i una investigació independent i internacional dels fets. Finalment, cal assenyalar que encara que es va constatar una millora del clima de seguretat a la província d'Equador, després dels brots de violència i la repressió governamental que va tenir lloc en els últims mesos a la zona, que van provocar desenes de morts i el desplaçament forçat de més de 200.000 persones, no s'hi van produir retorns de població per por de represàlies governamentals. Paral·lelament, el secretari general adjunt per a assumptes humanitaris, John Holmes, va assenyalar que diversos informes indiquen l'aparició en aquesta província nord-occidental d'un nou grup armat que podria estar format per antics militars pròxims al líder insurgent Jean-Pierre Bemba. El grup esmentat es diu Nzobo Yalobo ('nous grups militars', en lingala).

Amèrica

a) Amèrica del Nord, Centreamèrica i Carib

Haití	
<i>Tipologia:</i>	Govern Interna internacionalitzada
<i>Actors principals:</i>	MINUSTAH, Govern, oposició política (seguidors de l'ex president Jean-Bertrand Aristide) i armada (bandes juvenils)
<i>Intensitat:</i>	1 <i>Evolució trimestral:</i> =
<i>Síntesi:</i>	Després de la sortida del país de l'expresident Jean Bertrand Aristide el febrer de 2004, que va evitar una confrontació armada amb el grup rebel que havia pres bona part del país, es van desplegar consecutivament una Força Multinacional Provisional i una missió de manteniment de la pau de l'ONU (MINUSTAH) per ajudar el Govern provisional a restablir l'ordre i la seguretat. Tot i que després de l'elecció de René Préval com a nou president a principi de 2006 hi ha més estabilitat política, social i econòmica, encara persisteixen diversos problemes, com les acusacions de violacions de drets humans contra la MINUSTAH, les altes taxes de delinqüència, el control que exerceixen bandes armades en determinades àrees urbanes, les dificultats en el procés de Desarmament, Desmobilització i Reintegració, els alts nivells de corrupció, pobresa i exclusió social, o la falta de confiança i cooperació entre els principals partits polítics.

El secretari general de l'ONU, Ban Ki-moon, es va mostrar preocupat per la lentitud amb què estava arribant l'assistència internacional a Haití, després que a final del mes de març la comunitat internacional es va comprometre a Nova York a aportar 5.300 milions de dòlars en els pròxims tres anys per a la reconstrucció del país. Tanmateix va destacar la posada en marxa de la Comissió Interina per a la Reconstrucció d'Haití (CIRH), copresidida per l'enviat especial de l'ONU per a Haití, Bill Clinton, i que el passat mes de juny va autoritzar un suport directe al pressupost del Govern d'aquest país de 45 milions de dòlars i la creació d'un fons de suport a les petites i mitjanes empreses de 20 milions. Malgrat que les conseqüències del terratrèmol encara eren molt patents a la capital del país, el secretari general adjunt de l'Organització d'Estats Americans (OEA), Albert Ramdin, va assegurar que Haití compleix les condicions necessàries per dur a terme les eleccions el 28 de novembre, tal com estava previst. Ramdin va reconèixer, amb tot, que podrien augmentar les dificultats a mesura que s'apropi la data, en relació, per exemple, al registre dels partits polítics. Per la seva banda, el president d'Haití, René Préval, va assegurar que deixarà el poder el pròxim 7 de febrer en cas que se celebrin finalment les eleccions presidencials. El Parlament haitià va aprovar al maig una llei que permet la prolongació del mandat de Préval i dels senadors durant tres mesos, fins al 14 de maig del 2011, en cas que les eleccions no es poguessin dur a terme.

En l'àmbit internacional, 54 països i 35 organitzacions es van reunir a la Cimera sobre el Futur d'Haití celebrada a Punta Cana (República Dominicana) a començament de juny, i els representants van coincidir en la necessitat de passar a una fase de més acció i mantenir els compromisos acordats a la reunió celebrada al març a Nova York, per ajudar un país amb greus deficiències estructurals prèvies a la crisi humanitària provocada pel terratrèmol. En aquest sentit, a mitjan abril la Comissió Interamericana de Drets Humans (CIDH) va expressar preocupació per la seguretat pública, l'administració de justícia, la impunitat i la situació de les persones vulnerables. Al seu informe anual del 2009, la CIDH va atribuir a les deficiències estructurals i institucionals, a la ineficàcia de la justícia, a la corrupció i a la falta de recursos financers i humans la situació d'impunitat que impera al país i que segons va afirmar aquest organisme va afectar la capacitat de l'Estat de garantir i respectar els drets fonamentals dels ciutadans.

Hondures	
<i>Tipologia:</i>	Govern Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern de Manuel Zelaya, oposició política i Forces Armades
<i>Intensitat:</i>	1 <i>Evolució trimestral:</i> ↓
<i>Síntesi:</i>	El 2009 la tensió política i social a Hondures es va incrementar notablement després que el president, Manuel Zelaya, anunciés la seva intenció de convocar un referèndum per reformar la Constitució i poder presentar-se a un nou mandat. Aquesta proposta va ser rebutjada per diversos partits polítics i considerada il·legal pel Congrés, l'Exèrcit i diverses institucions judicials i electorals. A més, la polarització social es va aguditzar entre els que donaven suport a l'agenda de transformació social i política de Zelaya, electe el 2005, i els que l'acusaven d'haver-se allunyat de les posicions majoritàries del seu propi partit i d'haver-se aproximat massa als Governos que integren l'Alternativa Bolivariana para las Américas (ALBA), especialment a Veneçuela. La tensió al país va aconseguir el seu zenit a la fi de juny, després que Zelaya ordenés la destitució del cap de l'Estat Major Conjunt per haver-se negat a distribuir les paperetes de la consulta popular i l'Exèrcit prengué els carrers de Tegucigalpa.

Un any després del cop d'Estat que va enderrocar el Govern de Manuel Zelaya, el juny del 2009, ha continuat la reducció progressiva de la tensió interna al país, encara que es mantenia la crisi diplomàtica amb els països llatinoamericans, que continuaven sense reconèixer el nou Govern, i amb l'expresident Zelaya exiliat a la República Dominicana. A mitjan juny es va reunir per primera vegada la comissió que haurà d'estudiar la possibilitat que Hondures, suspesa de l'OEA des del passat 4 juliol, torni a incorporar-s'hi. Segons va afirmar el secretari general de l'OEA, José Miguel Insulza, la principal dificultat per a la reincorporació és la situació de Zelaya, que, segons va opinar, mereix poder tornar al país en una condició que no sigui humiliant. Des de la República Dominicana, Manuel Zelaya va demanar a Porfirio Lobo que s'anul·lessin els càrrecs contra ell per delictes de corrupció i abús de poder, cosa que van rebutjar tant Lobo com el fiscal general d'Hondures, Luis Rubí, qui el va instar a tornar al país per respondre davant de la justícia. Per la seva banda, el Front Nacional de Resistència Popular (FNRP) va continuar condemnant el cop d'Estat i oposant-se al Govern actual. El seu coordinador, Juan Barahona, va assegurar que Zelaya no tornarà al país fins que s'hagin enderrocat les estructures colpistes. A començament de maig, Hondures, amb la supervisió de l'OEA i els EUA, va instal·lar la Comissió de la Veritat i de la Reconciliació, que té per missió aclarir els fets succeïts durant el cop d'Estat.

Coincidint amb l'aniversari del seu enderrocament, Zelaya va fer pública una carta dirigida al poble hondureny en la qual acusava del cop d'Estat directament els EUA, acusació desmentida pel Departament d'Estat nord-americà. Zelaya també va acusar Washington d'impedir el seu retorn a Hondures, i de protegir els colpistes. A escala regional, el president hondureny va establir convenis de cooperació amb el Perú i Colòmbia, els únics països sud-americans que reconeixen l'actual Govern. Països com Veneçuela, el Brasil i Bolívia, a més de no reconèixer-lo van vetar la presència del Govern de Lobo a la Cimera UE-Amèrica Llatina i Carib que va tenir lloc a Madrid al mes de maig.

b) Amèrica del Sud

Bolívia	
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Govern Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició política i social (partits polítics, autoritats i organitzacions de la societat civil dels departaments orientals)
<i>Intensitat:</i>	1 <i>Evolució trimestral:</i> =
<i>Síntesi:</i>	A final de 2003, el llavors president Gonzalo Sánchez de Lozada es va exiliar als Estats Units després que la repressió de diverses protestes antigovernamentals provoqués, durant els mesos de febrer i octubre, més de 100 morts. Després d'un període d'incertesa en què dos presidents van assumir el poder de forma interina, Evo Morales va guanyar les eleccions el desembre de 2005, i es va convertir en el primer mandatari indígena del país. No obstant això, la seva acció de Govern, especialment la reforma agrària o la nacionalització dels hidrocarburs, es va veure obstaculitzada per la fèrria oposició al seu projecte polític per part de diversos partits polítics i de les regions orientals del país que, liderades pel departament de Santa Cruz, exigeixen més autonomia. La tensió i polarització política també es va incrementar per l'aprovació de la nova Constitució, rebutjada frontalment per l'oposició i els departaments de l'anomenada "mitja lluna", com també per les consultes sobre l'autonomia celebrades en els departaments orientals, considerades il·legals pel Govern central.

Va persistir la forta tensió entre el Govern i l'oposició al llarg de tot el trimestre, especialment al voltant de l'aprovació de la llei anticorrupció i la norma que reconeix el dret de les comunitats indígenes a impartir justícia, encara que no es van registrar incidents destacats. El partit oficialista MAS es va imposar en les eleccions a governadors i alcaldes, en les quals va aconseguir la victòria en cinc dels nou departaments bolivians, tot i que l'oposició va reduir la distància i es va imposar en els departaments de Santa Cruz, Beni i Tarija, entre els quals es troben els municipis més grans, Sucre, La Paz i Oruro, que van quedar també en mans de partits de l'oposició. El principal focus de tensió entre Govern i oposició el van causar les denúncies de corrupció reiterades per part del president del Govern envers determinats dirigents opositors. Evo Morales va denunciar frau a les Corts Electorals dels tres departaments autonomistes i va anunciar la intenció d'emprendre accions legals contra els seus representants, fet que va portar el president bolivià a promulgar una llei anticorrupció i d'investigació de fortunes, que va ser qualificada per l'oposició com un nou instrument per a la persecució política. El mes de maig, finalment la Cambra de Diputats boliviana va aprovar l'esmentada llei, que permet suspendre els governadors que tinguin acusacions als jutjats. Això afectaria directament diversos governadors contra els quals el Govern ja ha presentat denúncies judicials per presumptes actes de corrupció, com són Rubén Costas (Santa Cruz), Ernesto Suárez (Beni) i Mario Cossío (Tarija). Encara que no es van produir incidents destacats, la llei va generar una forta tensió entre el Govern i la dreta boliviana, que va tractar d'impedir-ne l'aprovació sense èxit. Els afectats van amenaçar de desobeir la nova norma per inconstitucional, denunciar-la davant d'instàncies internacionals i organitzar aturades cíviqes i manifestacions.

Un altre focus de tensió va sorgir arran de l'aprovació d'una altra llei, en aquest cas la que reconeix el dret dels pobles indígenes a administrar justícia de forma autònoma i segons els seus propis valors i costums, que Morales va decidir de posposar sis mesos més. L'oposició, tanmateix, s'hi va oposar per considerar que la mesura pot estimular càstigs col·lectius com, per exemple, linxaments i lapidacions, que s'han tornat més freqüents en els últims anys. A Jununa, per exemple, un home va ser lapidat després de ser acusat de violació. Una setmana abans, en el departament de Potosí, quatre policies van ser assassinats per un grup d'indígenes, que s'emparaven suposadament en les normes de la seva jurisdicció i amb la condició de no ser denunciats pel crim.

Perú	
<i>Tipologia:</i>	Govern Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició armada (faccions romanents de Sendero Luminoso) i política i social (organitzacions camperoles i indígenes)
<i>Intensitat:</i>	2 <i>Evolució trimestral:</i> ↓
<i>Síntesi:</i>	L'any 1980, precisament l'any en què el país va recuperar la democràcia, es va iniciar un conflicte armat entre el Govern i el grup armat maoista Sendero Luminoso que es va perllongar durant dues dècades i que va costar la vida a més de 60.000 persones. A l'empara de la política contrainsurgent, durant els anys noranta l'Estat va sofrir una deriva autoritària de la mà d'Alberto Fujimori, que l'any 2000 es va exiliar al Japó després de ser destituït pel Congrés i acusat de nombrosos casos de corrupció i violació dels drets humans. Des de l'any 2008 les accions de faccions romanents de Sendero Luminoso s'han incrementat significativament a les regions de l'Alto Huallaga i, especialment, al Valle entre los Ríos Apurímac y Ene (VRAE). El Govern, que vincula Sendero Luminoso amb el narcotràfic, ha intensificat notablement les seves operacions militars en ambdues regions i s'ha negat a mantenir cap tipus de diàleg. D'altra banda, diversos col·lectius, especialment els pobles indígenes, han mantingut mobilitzacions periòdiques per protestar contra la política econòmica dels governs d'Alejandro Toledo i Alan García.

Es van registrar diversos enfrontaments entre Sendero Luminoso i les forces de seguretat peruanes al llarg del trimestre, encara que amb una tendència progressiva a la baixa. A l'abril, un policia i dos civils van morir en una emboscada del grup armat contra un grup de treballadors governamentals encarregats de l'eradicació de cultius de coca que feien tasques de destrucció de plantacions a la regió de Huánuco (centre). Al maig, almenys dos membres de Sendero Luminoso van morir en un enfrontament amb les forces de seguretat peruanes i dos més van ser detinguts a Huánuco. Segons fonts policials, una de les víctimes seria un dels líders del grup armat a la vall de l'Alto Huallaga, conegut com "camarada Rubén". D'altra banda, la Policia va informar que el líder d'una facció de Sendero Luminoso, "camarada Artemio", havia aconseguit fugir d'un operatiu contra el seu campament a la regió de Huánuco. Artemio va declarar a través d'una emissora local que no es lliuraria i que l'actuació de la Policia equivalia a una ruptura de la treva que s'havia pactat amb les forces de seguretat. El líder rebel va exigir que es donés una solució al problema polític que afecta el Perú des dels anys vuitanta i va sol·licitar la mediació de l'Església catòlica i del CICR. Artemio va desestimar les iniciatives legals que va anunciar el 30 de març el cap del Comandament Conjunt de les Forces Armades per propiciar una "llei de penediment" que faci possible la reinserció de senderistes a la societat si aquests lliuren les armes.

En l'àmbit social, a final de juny, prop d'un miler d'estudiants peruans es van manifestar davant el Congrés per negar l'existència de nexes amb el grup armat, després que el Govern ho va considerar així arran d'una manifestació de suport al grup rebel a la Universitat de San Marcos. Es van registrar també incidents puntuals entre sectors obrers i forces de seguretat. A l'abril, almenys sis persones van morir durant les manifestacions organitzades per grups de miners que es van concentrar en protesta per l'aprovació d'un decret d'urgència que pretenia regular la mineria aurífera artesanal en el departament de Madre de Dios, àrea de l'Amazònia peruana. La majoria de les víctimes van morir per impacte de bala en els enfrontaments amb la Policia. Després de quatre dies de vaga els miners van accedir a dialogar amb el Govern, que es va mostrar disposat a introduir reformes a la llei.

Àsia

a) Àsia Central

Tadjikistan	
<i>Tipologia:</i>	Govern, Sistema Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició política (Partit del Renaixement Islàmic) i social (grups regionals: gharmis, pamiris), antics senyors de la guerra, grups islamistes il·legals (Hizb-ut-Tahrir, Moviment Islàmic d'Uzbekistan [IMU])
<i>Intensitat:</i>	2
<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	La tensió que assetja Tadjikistan està vinculada, en gran part, al conflicte armat de 1992-1997, que va enfrontar dos blocs marcats per fortes divisions regionals: l'aliança opositora de forces islamistes i sectors liberals anticomunistes (centre i est del país) contra les forces governamentals hereves del regim soviètic (nord i sud). L'acord de pau de 1997 va donar com a resultat un compromís de repartiment de poder, amb la incorporació de l'oposició al Govern. En la seva etapa de rehabilitació postbèl·lica, els problemes a què fa front el país inclouen tensions regionals (amb creixent descontent de la població leninabadi al nord del país vers els seus antics aliats del sud, els kulyabis, grup de població predominant en el poder després de la fi de la guerra), la presència d'alguns senyors de la guerra no desmobilitzats en algunes zones del país, el creixent autoritarisme del règim, la corrupció, els alts nivells de pobresa i desocupació, les tensions amb la seva veïna Uzbekistan, la inestabilitat associada a la seva frontera amb l'Afganistan i l'amenaça potencial de grups armats islamistes.

Es van mantenir actius diversos focus de tensió al país. En relació amb la pressió institucional contra grups islamistes, va tenir lloc el segon judici col·lectiu contra membres de l'organització Jamaat ut-Tabligh, il·legalitzada l'any 2006. En el procés, 36 persones van ser condemnades a penes d'entre sis mesos i sis anys i mig de presó. El líder del Partit Islàmic del Renaixement a la província de Khatlon, Qalandar Sadriiddinov, va criticar el judici i va manifestar que Jamaat ut-Tabligh no incompleix la Constitució tadjik. D'altra banda, dos presumptes membres del Moviment Islàmic de l'Uzbekistan van morir en un tiroteig amb la Policia al nord de la capital, Duixanbe; a l'enfrontament també hi va morir un membre de les forces de seguretat i un altre va resultar ferit. Un altre policia va resultar ferit a la capital per una bomba col·locada al seu vehicle. Algunes fonts van apuntar que l'atemptat podria haver estat dirigit contra el cap de la guàrdia presidencial, el general Rajabali Rahmonov, amb residència contigua a la del ferit. En l'àmbit regional, es van agreujar les tensions entre el Tadjikistan i l'Uzbekistan, pels plans del Tadjikistan de construcció de la presa i central hidroelèctrica Roghun. L'Uzbekistan va redoblar les seves crítiques al projecte per l'impacte que pot tenir sobre el seu proveïment d'aigua i la seva economia, sobretot en la indústria del cotó. Alguns mitjans van informar de pressions de l'Uzbekistan, incloent-hi el bloqueig de repartiments comercials per terra al país veí al·legant problemes tècnics. El secretari general de l'ONU, Ban Ki-moon, va mostrar preocupació per la disputa tadjiko-uzbeka i va instar ambdós països a un ús cooperatiu dels recursos. També es va mantenir la tensió entre el Tadjikistan i el Kirguizistan per diversos incidents transfronterers violents, entre els quals la destrucció de diverses cases en un enclavament del Tadjikistan al Kirguizistan per mà de guàrdies kirguís, segons mitjans periodístics, així com la detenció temporal de vuit guàrdies kirguís per guàrdies fronterers tadjiks.

Uzbekistan	
<i>Tipologia:</i>	Sistema, Govern Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició social i política, grups armats islamistes
<i>Intensitat:</i>	1 <i>Evolució trimestral:</i> ↑
<i>Síntesi:</i>	El règim d'Islam Karímov, en el poder des de 1989 (primer com a líder del Partit Comunista uzbek i des de 1991 com a president del país independent), s'ha caracteritzat per la repressió sistemàtica de l'oposició política, social i religiosa, mitjançant un sistema polític personalista, el control ferri de l'espai públic i la vulneració de drets i llibertats. Des de final dels anys noranta, el país ha sofert atacs violents per part de grups islamistes clandestins, principalment del Moviment Islàmic d'Uzbekistan (IMU). La tensió al país va augmentar a partir de maig de 2005 arran de la repressió violenta per part del règim contra unes manifestacions a Andijan, que es va saldar amb diversos centenars de civils morts i més d'un miler de refugiats a països veïns.

Les dinàmiques regionals van marcar en part la situació interna, que va continuar caracteritzada per l'autoritarisme i les violacions dels drets humans i un cert increment en les pràctiques de control policial i polític. Es va mantenir la pressió del règim contra les diverses expressions d'islamisme extrem al país, incloent-hi el judici el mes de març en un tribunal militar contra 26 soldats acusats de pertànyer a l'organització islàmica Nur, així com penes de fins a sis anys de presó contra 16 persones per crear un grup religiós il·legal. També els defensors dels drets humans i periodistes, entre altres sectors, van continuar havent de fer front a la persecució de les autoritats. El secretari general de l'ONU, Ban Ki-moon, de visita al país, va instar el Govern a mostrar resultats en matèria de drets humans, mentre que el Comitè de Drets Humans de l'ONU el va urgir a investigar a fons els fets de violència d'Andijan del 2005.

D'altra banda, les autoritats van incrementar els nivells de control policial i social a la ciutat d'Andijan (escenari de la matança del 2005 per part del règim contra manifestants pacífics) després de la caiguda del president del Kirguizistan, mentre que els mitjans locals no van informar sobre les revoltes al país veí. Les persones amb familiars al Kirguizistan van ser objecte de control més intens. L'Uzbekistan en un primer moment va obrir la frontera i després la va tancar a les desenes de milers de persones que fugien de la violència del sud del Kirguizistan al mes de juny, majoritàriament uzbeks. El Govern uzbek va estimar en més de 100.000 les persones que haurien travessat l'Uzbekistan fugint de la violència al país veí, i va arribar a tancar la seva frontera al·legant que no tenia mitjans per acollir més desplaçats, malgrat les crides internacionals a l'obertura de fronteres i l'acollida humanitària. Prèviament a la inestabilitat interna al Kirguizistan, a final de març s'havien registrat alguns incidents violents a la frontera entre els dos països, amb una víctima mortal i una altra de ferida, suposadament per intentar passar la frontera del Kirguizistan il·legalment. Paral·lelament, es van agreujar les relacions amb el Tadjikistan.

Kirguizistan	
<i>Tipologia:</i>	Sistema, Govern, Identitat Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició social i política, grups armats regionals
<i>Intensitat:</i>	3 <i>Evolució trimestral:</i> ↑

Síntesi: Des que es va erigir com a estat independent l'agost de 1991, l'exrepública soviètica del Kirguizistan ha passat diversos períodes d'inestabilitat i conflicte sociopolític. L'etapa presidencial d'Askar Akàiev (1991-2005), que va començar amb un impuls reformador, va derivar progressivament en autoritarisme i corrupció. El març del 2005, una sèrie de manifestacions que denunciaven frau en les eleccions d'aquell any es van transformar en una revolta social que va forçar la caiguda del règim. Les promeses de canvi del nou president, Kurmanbek Bakíev, van ser ràpidament diluïdes, i van donar pas a un model de presidencialisme autoritari, especialment a partir de la darrerria del 2007, corrupte i nepotista. Tot això en un context de dificultats econòmiques per a la població, tensions latents entre el nord i el sud del país, i exclusió de les minories ètniques dels àmbits de decisió política. Cinc anys després, l'abril del 2010, una nova revolta popular va desembocar en l'enderrocament del règim, amb enfrontaments que van causar 85 morts i centenars de ferits. Al Kirguizistan hi ha altres eixos de tensió, vinculats a la presència de grups armats regionals de caire islamista a la vall de Ferganà (àrea entre el Kirguizistan, l'Uzbekistan i el Tadjikistan) i a les disputes frontereres amb països veïns.

El país va viure a l'abril el segon canvi de règim per revoltes populars en poc més de cinc anys i al juny la pitjor onada de violència des dels fets d'Oix del 1990, amb almenys 250 víctimes mortals (xifra que podria ser molt més elevada), la majoria uzbeks, en atacs aparentment provocats i planificats per derivar en enfrontaments interètnics. Després de mesos de malestar social per l'increment dels preus i els impostos i la corrupció, diverses protestes entre el 6 i el 7 d'abril en ciutats del nord, incloent-hi la capital, Bixkek, reprimides violentament per les forces de seguretat, van desembocar en l'enderrocament del règim de Kurmanbek Bakíev, i la sortida del país d'aquest darrer. Les revoltes van causar unes 85 víctimes mortals i centenars de ferits i van estar acompanyades d'abundants saqueigs. L'oposició va crear un govern interí i va anunciar un referèndum constitucional a final de juny, eleccions parlamentàries per a l'octubre del 2010 i presidencials a final del 2011. La caiguda de Bakíev, contra qui es van iniciar procediments penals, va anar seguida de setmanes d'inestabilitat, especialment al sud del país on, a meitat de maig, sectors pro-Bakíev van ocupar temporalment les governacions locals i s'hi es van produir xocs violents entre sectors kirguís i uzbeks, aparentment desencadenades pel suport del líder uzbek Kadyrjan Batyrov al Govern interí, amb diverses víctimes mortals i ferits.

Aquests enfrontaments van ser l'avantsala de l'onada de violència que es va iniciar la nit del 10 de juny a Oix (sud) i es va estendre ràpidament a altres ciutats i regions del sud, entre les quals Jalal-Abad, i va durar uns quants dies. Segons el Govern interí i alguns analistes, els atacs i disturbis podrien haver estat planificats i provocats de manera que adoptessin una dimensió interètnica, instrumentalitzant les tensions latents entre kirguís i uzbeks. El balanç oficial a final de juny xifrava en un mínim de 250 les morts, si bé la mateixa presidenta interina va estimar que podria ser deu vegades superior (2.000 morts). Uns quants milers de persones haurien resultat ferides. Les Nacions Unides van estimar en 400.000 les persones que van fugir de la violència (300.000 desplaçats interns i 100.000 refugiats). Alguns testimonis van informar de violacions de dones. Barris sencers a Oix van quedar destruïts i es van incendiar cases particulars, comerços i edificis institucionals. La població uzbeka en va ser la principal afectada. Segons el Govern interí i algunes fonts periodístiques i analítiques, l'entorn de l'expresident Bakíev podria haver instigat o finançat la violència, si bé aquest va negar qualsevol implicació. Al cap d'una setmana i mitja de l'inici dels pogroms, la violència va remetre en intensitat si bé es van continuar registrant alguns incidents i es va mantenir l'estat d'emergència a Oix i tres regions més, fins a final de juny. El 27 de juny es va celebrar el referèndum sobre la nova Constitució, en calma relativa. El nou text, que transfereix poders del president al primer ministre, va ser aprovat amb el 90% dels vots, amb una participació de prop del 70%, segons dades oficials.

b) Àsia Meridional

Índia (Nagalàndia)	
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, NSCN-K, NSCN-IM
<i>Intensitat:</i>	1 <i>Evolució trimestral:</i> ↑
<i>Síntesi:</i>	El conflicte que afecta l'estat de Nagalàndia es va originar després del procés de descolonització britànica de l'Índia (1947), quan va sorgir un moviment naga que reclamava el reconeixement de drets col·lectius per a aquesta població, majoritàriament cristiana, enfront de la majoria hindú índia. La creació de l'organització naga NCC el 1946 va marcar l'inici de les reclamacions polítiques d'independència per al poble naga, que, al llarg de les dècades posteriors, van evolucionar tant en contingut (independència de Nagalàndia o creació de la Gran Nagalàndia, amb la incorporació de territoris dels estats veïns habitats per nagues) com en formes d'oposició; la lluita armada es va iniciar el 1955. El 1980 es va formar el grup armat d'oposició NSCN com a resultat de desacords amb sectors polítics més moderats, que, al seu torn, vuit anys després es va dividir en dues faccions, Isaac-Muivah i Khaplang. Des de 1997 l' NSCN-IM manté un acord d'alto el foc i negociacions amb el Govern indi, i l'NSCN-K va aconseguir un acord d'alto el foc l'any 2000; tanmateix, en els últims anys s'han multiplicat els enfrontaments entre les dues faccions.

Malgrat que el procés de pau entre el Govern indi i el grup armat d'oposició naga NSCN-IM ha avançat positivament, segons que van afirmar totes dues parts, durant el trimestre es va produir un increment de tensió important. L'escenari de la crisi va ser l'estat indi veí de Manipur. Diferents organitzacions naga van organitzar un bloqueig sobre aquest estat que va durar 65 dies com a protesta per la decisió governamental d'impedir que el líder del grup armat d'oposició NSCN-IM, Thuingaleng Muivah, visités la seva població d'origen, al districte Ukhrul de Manipur, després que l'anunci que ho faria va desencadenar protestes violentes per part de la població d'aquest estat. Una de les reivindicacions històriques de la insurgència naga és la creació de la gran Nagalàndia, sota la qual s'unificarien tots els territoris habitats per població naga, incloent-hi zones d'altres estats com Manipur. El bloqueig, que inicialment havia estat convocat com a protesta per la convocatòria d'eleccions locals, va derivar en una contestació amb greus conseqüències en el funcionament de la vida ordinària d'aquest estat i la provisió dels béns i serveis essencials. D'altra banda, el grup armat d'oposició NSCN-K va denunciar la presumpta violació de les condicions de l'alto el foc per part del cos de seguretat dels Assam Rifles, que van dur a terme una batuda a la residència d'un dels líders del grup armat, li van requisar l'arma i van detenir tres civils, i va advertir contra aquesta mena d'accions. L'acord d'alto el foc entre aquest grup i el Govern va ser prorrogat fins l'abril del 2011.

Índia – Pakistan	
<i>Tipologia:</i>	Identitat, Territori Internacional
<i>Actors principals:</i>	Índia, Pakistan
<i>Intensitat:</i>	2 <i>Evolució trimestral:</i> ↓

Síntesi: La tensió entre els l'Índia i el Pakistan va aparèixer amb la independència i partició d'ambdós països i la disputa per la regió de Caixmir. En tres ocasions (1947-1948; 1965; 1971) els dos països s'han enfrontat en un conflicte armat, reclamant la sobirania sobre aquesta regió, dividida entre l'Índia, el Pakistan i la Xina. El conflicte armat el 1947 va donar lloc a l'actual divisió i frontera de facto entre ambdós països. Des de 1989, el conflicte armat es va traslladar a l'interior de l'estat indi de Jammu i Caixmir. El 1999, un any després que ambdós països duguessin a terme proves nuclears, la tensió gairebé va derivar en un nou conflicte armat, paralitzat per la mediació nord-americana. El 2004 es va iniciar un procés de pau, sense progressos substancials en la resolució de la disputa per Caixmir, encara que sí acostaments significatius sobretot en les relacions econòmiques. No obstant això, les acusacions índies al Pakistan sobre el seu suport a la insurrecció que actua a Jammu i Caixmir han persistit, com també episodis esporàdics de violència a la frontera de facto que divideix ambdós Estats.

La tensió entre els dos països va disminuir lleument després de la trobada entre el primer ministre indi, Manmohan Sing, i el seu homòleg pakistanès, Yusuf Raza Gilani, a Thimbu (Bhutan), en el marc d'una cimera de l'organització regional SAARC. La trobada va ser qualificada de positiva per ambdós mandatariis. No obstant això, la represa formal del procés de pau va continuar interrompuda. Paral·lelament a aquests avenços, però, es van produir diversos episodis de violència a la Línia de Control –frontera de facto entre els dos països–, com ja va passar en el primer trimestre de l'any. Al mes de maig, un soldat pakistanès va morir tirotejat per l'Exèrcit indi, i dos soldats indis com a conseqüència del foc pakistanès. L'Índia va acusar el Pakistan d'haver trencat l'alto el foc i va assenyalar que les seves Forces Armades només havien respost a l'atac iniciat pel Pakistan. Al mes de juny, l'Índia va tornar a acusar el Pakistan de violar l'alto el foc després que dos civils que treballaven per a les Forces Armades índies van morir i dos soldats van resultar ferits a conseqüència del foc pakistanès. D'altra banda, cal destacar l'enquesta d'opinió que va dur a terme el think tank britànic Chatham House, que va revelar que el 44% de la població que viu al Caixmir administrat pel Pakistan i el 43% de la que viu al Caixmir administrat per l'Índia són favorables a la independència del Caixmir. Aquesta posició s'incrementava fins i tot el 74 i el 95% de la població respectivament en el cas de la vall de Caixmir, centre neuràlgic del conflicte armat. L'enquesta també reflectia que només el 27% de la població de la zona pakistanesa i el 57% de l'Índia confien que un procés de pau aconseguís solucionar el conflicte armat.

Nepal

<i>Tipologia:</i>	Sistema	Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, Forces Armades, oposició política i social	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i> =

Síntesi: En 1996. El 1996 es va iniciar un conflicte armat que durant una dècada va enfrontar el Govern nepalès amb el braç armat del partit maoista CPN-M, el People's Liberation Army (PLA), que buscava enderrocar la monarquia i instaurar una república maoista, en un país afectat per l'absència de democràcia, la pobresa, el feudalisme i la desigualtat. Després de deu anys de conflicte armat i un autocop d'Estat pel qual el rei va assumir tots els poders de l'Estat el 2005, a final d'abril de 2006 el rei Gyanendra va decretar la reobertura del Parlament després de diverses setmanes d'intenses protestes socials que van costar la vida a una vintena de persones. Les protestes que van portar al derrocament del rei van ser organitzades per una coalició dels set principals partits democràtics d'oposició i els maoistes. Després de la caiguda de la monarquia, aquests van declarar unilateralment un alto el foc secundat pel Govern provisional. El novembre de 2006 es va signar un acord de pau que posava fi al conflicte armat i, posteriorment, es va proclamar la república. L'any 2008 es va establir una assemblea constituent que haurà de redactar la nova Carta Magna nepalesa.

Va finalitzar el període establert per a la redacció de la Constitució sense que l'Assemblea Constituent elegida l'any 2008 aconseguís finalitzar la seva comesa. La falta d'acord entre els

partits polítics va agreujar la crisi que viu el país. No obstant això, els principals partits amb representació parlamentària van aconseguir pactar una pròrroga d'un any per a l'elaboració de la Carta Magna. Encara que inicialment l'acord semblava haver estat assolit amb el compromís que el primer ministre, Madhav Kumar Nepal, dimitiria per afavorir la formació d'un Govern d'unitat nacional, finalment aquest es va negar a fer-ho, fet que també va contribuir a augmentar el distanciament amb els partits polítics. Nepal va afirmar que només dimitiria si els maoistes desarticulaven el seu braç militar i tornaven la propietat confiscada durant el conflicte armat. Durant el trimestre es van reiterar les protestes i convocatòries de vaga general, principalment pel partit maoista UCPN. Una de les més destacades va ser la convocada per reclamar la dimissió del primer ministre i que va ser desconvocada després de sis dies d'aturada. D'altra banda, es van repetir els enfrontaments entre els seguidors dels principals partits polítics, especialment de l'UCPN-m i del CPN-UML, que van resultar en la mort d'almenys dues persones. Respecte al procés de reintegració dels combatents del braç armat del partit maoista UCPN-m, va prosseguir el desacord respecte a la seva integració en les Forces Armades nepaleses. La missió de les Nacions Unides al país, UNMIN, va prorrogar el seu mandat per quatre mesos més.

Nepal (Terai)

<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat	Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, organitzacions madhesi polítiques (MPRF) i armades (JTMM-J, JTMM, MMT, ATLF, entre d'altres)	
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució trimestral:</i> ↓
<i>Síntesi:</i>	La tensió a la regió de Terai (situada al sud del país, al llarg de la frontera amb l'Índia) va sorgir a causa de la marginació històrica de la població madhesi i la insatisfacció generada pel procés de pau iniciat el 2006 i que va posar fi al conflicte armat que des de 1996 assolava el país. La població de Terai –entorn de la meitat de la població del país– ha sofert una exclusió històrica, política, social i econòmica. La signatura d'un acord de pau i l'aprovació d'una Constitució interina que ignorava els sentiments de greuge i les demandes de més reconeixement van portar a les organitzacions madhesi a iniciar protestes durant els primers mesos de 2007, que van desembocar en violents enfrontaments amb la policia i els maoistes.	

Es va reduir la violència respecte al trimestre anterior, reprenent la tendència que havia caracteritzat la regió meridional del país l'any anterior, sense que gairebé no es registressin enfrontaments entre els diferents grups armats que operen a la zona i les forces de seguretat nepaleses. Amb tot, un insurgent va morir durant uns enfrontaments amb la Policia a Birgunj, al districte de Parsa, però no es va revelar l'organització a la qual pertanyia el mort. D'altra banda, uns 150 integrants del grup armat d'oposició ATMM es van rendir i van lliurar les armes a les autoritats de Birgunj, en un acte que va comptar amb la presència del ministre per a la Pau i la Reconciliació, Rakam Chemjong. El partit madhesi MJF-N va convocar una vaga general per reclamar la implementació de l'acord de 22 punts a què havia arribat el Govern nepalès amb les organitzacions madhesi en el passat.

Pakistan

<i>Tipologia:</i>	Govern, Sistema	Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició política i social (partit opositor PPP, judicatura), oposició armada (milícies talibans)	
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i> =

Síntesi: El 1999 un cop d'Estat, perpetrat pel general Pervez Musharraf, va posar fi al Govern del llavors primer ministre Nawaz Sharif; aquell Govern i els previs va ser acusats de mala gestió i corrupció. El cop d'Estat li va valer al nou règim militar l'aïllament internacional; tanmateix, aquest aïllament va acabar després dels atemptats de setembre de 2001, quan Musharraf es va convertir en el principal aliat dels Estats Units a la regió en la persecució a al-Qaida. La perpetuació de Musharraf en el poder, l'ostentació simultània de la Prefectura de l'Estat i de les Forces Armades, els intents de posar fi a la independència del poder judicial o la creixent força de les milícies talibans a les zones tribals del país, frontereres amb l'Afganistan, són alguns dels elements que han explicat durant anys la fràgil situació política del país. El 2008 Musharraf va dimitir com a president després de la seva derrota en les eleccions legislatives, i va ser substituït en el càrrec per Asif Ali Zardari.

La situació al Pakistan va continuar marcada per la violència. A Karachi, més de 40 persones van morir en el marc de l'onada d'assassinats polítics que ha tingut lloc al país des de principi d'any com a conseqüència de la tensió entre les comunitats muhàjir –relacionades majoritàriament amb el partit MQM, descendents de les persones que van emigrar al Pakistan després de la partició el 1947 i que constitueixen el grup de població més gran de la ciutat– i paixtu –originaris de la província de Khyber-Pakhtunkhwa i afiliats majoritàriament al partit ANP. Aquesta situació va dur les autoritats a prohibir les reunions de caràcter polític a la ciutat. D'altra banda, els atemptats atribuïts a la insurgència talibana que es van cobrar 95 vides en un mateix dia a la ciutat de Lahore, i que van ocasionar 100 ferits, van portar el ministre de l'Interior, Rehman Malik, a assenyalar que s'estava considerant la possibilitat d'estendre les operacions de contrainsurgència al sud de la província del Panjab. En l'àmbit polític, el Parlament va votar de manera unànime la reforma constitucional que té com a objectiu la devolució a la Cambra Legislativa dels poders que havien estat transferits al president durant el Govern del general Pervez Musharraf, limitant-los alhora. La reforma revocarà també la capacitat presidencial de nomenar jutges i el president de la comissió electoral, i impedirà entre altres assumptes que pugui imposar l'estat d'emergència a les províncies de manera unilateral. Finalment, cal indicar que la comissió de les Nacions Unides encarregada de la investigació de l'assassinat de l'antiga primera ministra del Pakistan, Benazir Bhutto, va acusar l'Executiu liderat per Pervez Musharraf de no haver proveït la mandatària de la seguretat suficient i de ser responsable de la seva mort. La comissió no va establir responsabilitats individuals, tot i que sí que va acusar les forces de seguretat de negligència.

Sri Lanka (nord-est)

<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat	Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, LTTE, oposició política i social tamil	
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i> =

Síntesi: El 1983 el grup armat d'oposició independentista tàmil LTTE va iniciar el conflicte armat que va assolir Sri Lanka durant les últimes tres dècades. El procés de creixent marginació de la població tàmil per part del Govern, integrat fonamentalment per les elits singaleses, després de la descolonització de l'illa el 1948, va dur el grup armat a reclamar la creació d'un estat tàmil independent per la via armada. Des de 1983, cadascuna de les tres fases en les quals s'ha desenvolupat el conflicte ha finalitzat amb un procés de pau fallit. El 2002 es van iniciar novament negociacions de pau amb mediació noruega, després de la signatura d'acord d'alto el foc, el fracàs de les quals va dur a la represa amb gran virulència del conflicte armat el 2006. El maig de 2009 les Forces Armades van vèncer militarment a l'LTTE i van recuperar tot el territori del país després de matar al líder del grup armat, Velupillai Prabhakaran.

La situació al país no va experimentar grans canvis, encara que durant el trimestre es van registrar dos fets especialment rellevants. En primer lloc, l'ajustada victòria de la coalició governant a les eleccions parlamentàries, amb 144 escons de 225, proporció que no li permetrà

tenir majoria absoluta. Observadors independents van denunciar el mal ús dels recursos públics per afavorir la campanya del partit del president Mahinda Rajapaksa, però van assenyalar que les votacions havien transcorregut amb normalitat en la jornada electoral, malgrat l'elevada abstenció a les zones habitades majoritàriament per població tàmil i els obstacles perquè la població desplaçada participés en els comicis. El mes de maig el Parlament va accedir a suavitzar la llei marcial, vigent un any després del final del conflicte armat. Les modificacions consistien en la derogació de provisions que permetien que les forces de seguretat confiscassin terres de persones involucrades en activitats terroristes, prohibien la celebració de manifestacions públiques i eximien les Forces Armades del compliment de la llei en certs casos. El segon dels esdeveniments va ser el nomenament per part del secretari general de l'ONU, Ban Ki-moon, d'un grup de tres persones expertes, amb el mandat d'assessorar-lo en la qüestió de les violacions dels drets humans comeses durant el conflicte armat. Aquest nomenament el va rebutjar l'Executiu singalès, que anteriorment havia establert la Comissió de Lliçons Apreses i Reconciliació. Aquesta comissió havia rebut crítiques nacionals i internacionals pel fet que tenia un mandat molt limitat i una composició progovernamental. Cal destacar l'informe publicat durant el trimestre per l'International Crisis Group (ICG), en el qual s'assenyalava que hi ha proves suficients que justifiquen una investigació internacional dels crims de guerra comesos durant el conflicte, que s'hauria de dur a terme amb el mandat de les Nacions Unides, davant de la impossibilitat que aquests crims siguin investigats per la Cort Penal Internacional. L'ICG afirma que desenes de milers de civils tàmils van ser assassinats i innumbrables més van resultar ferits, i que a centenars de milers se'ls va privar de l'aliment i l'atenció sanitària necessaris, fet que va comportar encara més morts. Tant les Forces Armades com el grup armat d'oposició LTTE van cometre crims de guerra.

c) Àsia Oriental

Xina (Tibet)	
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Sistema, Identitat Interna internacionalitzada
<i>Actors principals:</i>	Govern xinès, Dalai-Lama i Govern tibetà a l'exili, oposició política i social al Tibet a les províncies limítrofes
<i>Intensitat:</i>	1 <i>Evolució trimestral:</i> ↓
<i>Síntesi:</i>	El 1950, un any després d'haver vençut a la guerra civil xinesa, el Govern comunista de Mao Tse-tung va envair el Tibet; durant la dècada següent va incrementar la seva pressió militar, cultural i demogràfica sobre la regió i va sufocar diversos intents de rebel·lió en els quals van morir milers de persones. Davant la brutalitat de l'ocupació, el 1959, el Dalai Lama i desenes de milers de persones van fugir del Tibet i es van exiliar en diversos països, especialment al Nepal o el nord de l'Índia, on hi havia la seu del Govern a l'exili. En les últimes dècades, tant el Dalai Lama com nombroses organitzacions de drets humans han denunciat la repressió, la colonització demogràfica i els intents d'aculturació que sofreix la població tibetana, una part del territori de la qual té l'estatus de regió autònoma. El diàleg entre el Dalai Lama i Beijing s'ha vist interromput en diverses ocasions per les acusacions del Govern xinès sobre els presumptes objectius secessionistes del Dalai Lama. L'esclat de violència que es va produir el 2008, el més virulent de les últimes dècades, va interrompre novament el diàleg i va erosionar significativament la confiança entre les parts.

Al llarg del trimestre es va produir una desescalada de la tensió a la regió, després que el passat mes de març entre 400 i 500 persones van ser arrestades a la ciutat de Lhasa, mentre que unes quantes desenes de persones més van ser detingudes al Nepal. No es van comptabilitzar enfrontaments ni incidents destacats al Tibet, llevat de la detenció d'un activista mediambiental tibetà, Karma Samdrup, que va ser condemnat a 15 anys de presó per les autoritats xineses, acusat de robar relíquies culturals l'any 1998. Testimonis pròxims al detingut van assegurar que la detenció havia estat motivada políticament i que l'acusat havia estat torturat durant els

interrogatoris. El grup Free Tibet va relacionar aquest cas amb la presumpta voluntat per part del Govern xinès de silenciar persones del món de la cultura, cantants, escriptors, bloggers i, en aquest cas, un col·leccionista d'art tibetà, declarat filantrop de l'any el 2006, en un intent d'apaivagar les veus dissidents a la regió autònoma.

Xina (Turquestan Oriental)

<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Sistema, Identitat	Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició armada (ETIM, ETLO), oposició política i social	
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució trimestral:</i> ↓
<i>Síntesi:</i>	Xinjiang, també coneguda com a Turquestan Oriental o Uiguristan, és la regió més occidental de la Xina; acull importants jaciments d'hidrocarburs i ha estat habitada històricament per la població uigur, majoritàriament musulmana i amb importants vincles culturals amb països d'Àsia Central. Després de diverses dècades de polítiques d'aculturació, explotació dels recursos naturals i intensa colonització demogràfica, que han alterat substancialment l'estructura de la població i han provocat tensions comunitàries des dels anys cinquanta, diversos grups armats secessionistes van iniciar accions armades contra el Govern xinès, especialment durant els anys noranta. Beijing considera terroristes grups com ETIM o ETLO, i ha tractat de vincular la seva estratègia contrainsurgent a l'anomenada lluita global contra el terrorisme. El 2008, amb motiu de la celebració dels Jocs Olímpics a Beijing, es va registrar un increment de les accions armades dels grups insurgents, mentre que el 2009 es van produir els enfrontaments comunitaris més intensos de les últimes dècades.	

Durant el segon trimestre del 2010 va continuar la tendència a la baixa de les tensions entre les comunitats han i uigur a Xinjiang, ja que no es va produir cap atac ni enfrontament intercomunitari. El Govern xinès va afirmar que continuava mantenint la intenció d'invertir i potenciar el desenvolupament econòmic en aquesta regió autònoma del país com a estratègia per reduir la tensió interètnica. En aquesta línia, a començament de maig el règim comunista va anunciar la intenció d'invertir 1,5 bilions a Xinjiang. Un altre gest per part del Govern xinès en aquesta regió va ser la substitució del secretari del Partit Comunista Xinès (PCX) de Xinjiang, Wang Lequan, per Zhang Chunxian, fins ara secretari del PCX a la província de Hunan. Wang Lequan, conegut com "l'emperador de Xinjiang", responia a la línia dura dins del partit i era conegut per la seva posició extrema en relació amb la qüestió de la seguretat a la regió, a més de ser un ferm aliat del president Hu Jintao. Segons el rotatiu de Hong Kong South China Morning Post, aquest relleu suposa un pas positiu després dels actes de violència que van causar més de 200 víctimes mortals el juliol passat, ja que Chunxian és conegut pel seu estil populista i per tenir unes idees més liberals. Tanmateix, la situació dels drets humans a Xinjiang no va millorar. Així ho afirma un informe publicat per Human Rights Watch a l'abril, en el qual es constataren violacions reiterades de la llibertat religiosa tant de la comunitat uigur a Xinjiang com de la comunitat tibetana.

Corea, RPD –EUA, Japó, Rep. de Corea

<i>Tipologia:</i>	Govern, Sistema	Internacional
<i>Actors principals:</i>	RDP Corea, Rep. de Corea, Xina, Estats Units, Japó, Rússia	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i> ↑

Síntesi:

La preocupació internacional pel programa nuclear de Corea del Nord es remunta a principi dels anys noranta, quan el Govern nord-coreà ja va restringir la presència al país d'observadors de l'Agència Internacional d'Energia Atòmica i va portar a terme diversos assaigs amb míssils. No obstant això, la tensió internacional es va intensificar notablement després que l'any 2002 l'Administració nord-americana de George W. Bush inclogués el règim nord-coreà a l'anomenat "eix del mal". Pocs mesos després que Pyongyang reactivés un important reactor nuclear i que es retirés del Tractat de No proliferació Nuclear, el 2003 es van iniciar unes converses multilaterals sobre la qüestió nuclear a la península de Corea en les quals van participar els governs de Corea del Nord, Corea del Sud, Estats Units, Japó, Xina i Rússia. L'abril de 2009, Corea del Nord va anunciar la seva retirada d'aquestes converses després que Nacions Unides li imposés noves sancions pel llançament d'un míssil de llarg abast.

Es va mantenir el bloqueig de les converses multilaterals amb Corea del Nord sobre les seves ambicions en matèria nuclear. **El president dels Estats Units, Barack Obama, va anunciar la pròrroga de les sancions unilaterals imposades a Corea del Nord per l'expresident George W. Bush l'any 2008, almenys un any més, després de considerar que la situació d'emergència nacional declarada fa dos anys per l'anterior president, així com les mesures adoptades per lluitar contra l'esmentada amenaça, continuaven vigents.** Entre les sancions es va incloure el bloqueig sobre béns i propietats nord-coreanes. Obama va advertir que els Estats Units continuaran imposant sancions a Corea del Nord fins que Pyongyang retorni a les converses multilaterals. **La tensió va augmentar després que el règim nord-coreà va anunciar que havia aconseguit crear una reacció de fusió nuclear.** Després d'aquest anunci el Govern sud-coreà va detectar fins a vuit vegades més radiació del que és normal a la zona propera a la frontera entre ambdós països. Tanmateix, Seül es va mostrar escèptic pel que fa a la veracitat de l'esmentat anunci i va descartar que Pyongyang hagués dut a terme proves nuclears de cap mena. Segons apunten fonts del Ministeri de Ciències de Corea del Sud, la radiació podria provenir de la Xina o Rússia.

Corea, RPD – Rep. de Corea

<i>Tipologia:</i>	Sistema	Internacional
<i>Actors principals:</i>	RDP Corea, Rep. de Corea	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i> ↑

Síntesi:

Després de la fi de la Segona Guerra Mundial i l'ocupació de la península coreana per part de tropes soviètiques (nord) i nord-americans (sud), aquesta va quedar dividida en dos països. La Guerra de Corea (1950-53) va finalitzar amb la signatura d'un armistici –fet pel qual tècnicament ambdós països romanen en guerra– i amb l'establiment d'una frontera *de facto* al paral·lel 38. A pesar que ja als anys setanta es va iniciar el diàleg sobre la reunificació, ambdós països han amenaçat en diverses ocasions a emprendre accions bèl·liques. Així, durant les últimes dècades s'han registrat nombrosos incidents armats, tant a la frontera comuna entre ambdós països (una de les zones més militaritzades del món) com a la frontera marítima al mar Groc o mar Occidental. Encara que l'any 2000 els líders d'ambdós països van mantenir una reunió històrica en què van acordar l'establiment de mesures de confiança, la tensió va tornar a incrementar-se significativament després de l'arribada a la presidència sud-coreana de Llig Myung-bak l'any 2007.

L'enfonsament d'un vaixell de guerra sud-coreà per part de Corea del Nord el mes de març passat va provocar una forta escalada de tensions entre ambdós països al llarg del trimestre. Encara que al principi Corea del Sud va evitar assenyalar el seu veí del nord com el culpable de l'enfonsament, en el qual van morir 46 persones, els resultats d'un informe d'experts internacionals encarregat per Seül van fer esclatar les tensions al maig. Com a conseqüència de l'incident, Pyongyang i Seül van mobilitzar els seus respectius Exèrcits. Corea del Sud va tallar les relacions comercials amb el país veí, va denegar l'accés d'embarcacions nord-coreanes a les

seves aigües i va demanar al Consell de Seguretat de l'ONU que prengués part en l'assumpte i castigues el règim de Kim Jong-il. El règim comunista de Corea del Nord, per la seva banda, va negar l'autoria de l'atac i va amenaçar d'entrar en una "guerra oberta" contra el seu veí del sud en cas que se li imposessin noves sancions per aquest motiu.

Els moments de màxima tensió es van viure els dies posteriors als resultats de l'informe, durant els quals Pyongyang va expulsar els treballadors sud-coreans de la zona comercial, i va posar en estat d'alerta un milió de soldats de l'Exèrcit. La Marina de Seül hi va respondre iniciant unes maniobres amb deu vaixells a la frontera entre els dos països, entre els quals un destructor de 3.000 tones i tres vaixells patrulla. Des de la comunitat internacional, diversos països van tractar d'intervenir en el conflicte. La secretària d'Estat dels Estats Units, Hillary Clinton, va viatjar a Seül, des d'on va anunciar l'inici d'unes maniobres conjuntes dels 28.500 soldats nord-americans estacionats a la península coreana amb l'Exèrcit sud-coreà a fi d'estar preparats davant d'una eventual agressió de Pyongyang. Tanmateix, els Estats Units van expressar la seva voluntat d'esperar que el Consell de Seguretat de l'ONU prengués la iniciativa abans de dur a terme cap mesura sancionadora. En finalitzar el trimestre es desconeixia quina seria la reacció de l'ONU, encara que segons van opinar diversos analistes és possible que tot quedi en una simple declaració de retret. La Xina, per la seva banda, va evitar a tota hora condemnar l'atac de Corea del Nord. El dirigent xinès Hu Jintao es va limitar a instar les dues Corees a la contenció.

d) Sud-est Asiàtic i Oceania

Indonèsia (Papua Occidental)

<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat, Recursos	Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, grup armat OPM, oposició política i social (organitzacions autonomistes o secessionistes, indigenistes i de drets humans), grups indígenes papús, empresa minera Freeport	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i> =

Síntesi: Encara que Indonèsia es va independitzar d'Holanda el 1949, Papua Occidental (anteriorment Irian Jaya) va ser administrada durant diversos anys per Nacions Unides i no es va integrar formalment a Indonèsia fins al 1969, prèvia celebració d'un referèndum que nombroses veus van considerar fraudulent. Des de llavors, existeix a la regió un arrelat moviment secessionista i un grup armat d'oposició (OPM) que porta a terme una activitat armada de baixa intensitat. A més de les reivindicacions constants d'autodeterminació, existeixen a la regió altres focus de conflicte, com els enfrontaments comunitaris entre diversos grups indígenes; la tensió entre la població local (papú i majoritàriament animista o cristiana) i els anomenats transmigrants (majoritàriament musulmans javanesos); les protestes contra la transnacional extractiva Freeport, la més gran del món; o les denúncies contra les Forces Armades per violacions dels drets humans i enriquiment il·lícit.

Es van succeir els enfrontaments entre les forces de seguretat indonèsies i diferents grups armats papús i també diversos brots de violència interètnics, al llarg de tot el trimestre, a la regió. El cap de la Policia nacional, el general Bambang Hendarso, va comunicar que s'havia enviat una brigada mòbil integrada per 100 efectius al districte de Mulia, a Papua, per reforçar els dispositius de seguretat que ja operen a la zona, ja que van continuar els atacs a casernes de la Policia i de l'Exèrcit a la regió. En aquest sentit, fonts oficials van informar de la mort a Mulia d'un membre del cos de seguretat indonesi, de mans d'un grup armat no identificat. També es van produir enfrontaments entre un grup armat no identificat i les forces de seguretat al districte de Yambi, a Puncak Jaya, que es va saldar amb tres soldats i tres civils ferits. Una operació conjunta del cos de la Policia i l'Exèrcit indonesi va causar la mort d'un membre de l'OPM, Werianus Teleggen. Les forces de seguretat van continuar buscant els altres set membres del grup armat d'oposició, els quals s'acusa d'assassinar tres empleats de la companyia PT Modern.

El ministre de Justícia i Drets Humans, Patrialis Akbar, va declarar a mitjan maig la intenció d'alliberar diversos activistes polítics empresonats per participar en una manifestació a favor de la independència de Papua, un cop les autoritats pertinents haguessin corroborat que els detinguts no havien comès cap delictes. També es van succeir diversos enfrontaments interètnics en diferents punts de Papua. Un jove de 25 anys va morir com a conseqüència d'una baralla entre dos grups ètnics a la localitat de Kwamki Lama, al districte de Mimika, mentre que quatre persones més van resultar ferides a causa d'una rebrotada dels enfrontaments, després que les forces de seguretat haguessin intentat frenar els atacs.

Indonèsia (Aceh)

<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat, Recursos	Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern indonesi, Govern regional d'Aceh, oposició política	
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució trimestral:</i> =

Síntesi: Després de gairebé 30 anys de conflicte armat entre les Forces Armades i el grup armat independentista GAM, ambdues parts van signar un acord de pau l'agost de 2005, pocs mesos després que el tsunami devastés completament la província i propiciés l'arribada de centenars d'ONG. L'acord de pau, que preveia una àmplia autonomia per Aceh, la desmilitarització de la regió, el desarmament del GAM i el desplegament d'una missió internacional per supervisar-ne la implementació, va comportar una reducció significativa dels nivells de violència i va permetre, per primera vegada en la història de la regió, la celebració d'eleccions regionals, de les quals va sortir vencedor un antic líder del GAM. Malgrat la bona marxa del procés de pau i reconstrucció, en els anys posteriors a la signatura de l'acord de pau es van registrar diverses tensions vinculades a la reintegració de combatents, a les demandes de creació de noves províncies o a les denúncies per corrupció i incompetència contra les autoritats públiques.

No es van registrar actes de violència vinculats a l'exgrup armat GAM ni a grups paramilitars presents a la regió. El principal focus de tensió es va produir al maig quan **la Policia va frustrar un intent d'atemptat contra el president Susilo Bambang Yudhoyono previst per a l'agost**. Des del febrer, les forces de seguretat van detenir 58 presumptes insurgents i en van abatre 13 més en diverses batudes en diferents punts del país, durant les quals van descobrir un camp d'entrenament a la província d'Aceh, a l'illa de Sumatra. Segons fonts policials, aquest grup de milicians islamistes indonesis hauria preparat un atemptat contra el president del país, contra altres responsables governamentals i contra hostes estrangers, aprofitant la celebració del Dia de la Independència, que tindrà lloc a Jakarta el 17 d'agost. Fonts oficials també van apuntar a la possibilitat que el grup insurgent estigués preparant un atemptat contra el president nord-americà, Barack Obama, aprofitant la seva visita al país, que finalment va ser cancel·lada.

A final de març un informe elaborat per un periodista nord-americà assenyalava que les forces especials indonèsies (Kopassus) podrien ser al darrere de la violència que va tenir lloc a la província d'Aceh durant l'any 2009. L'anunci va generar un clima de tensió ja que podria desbaratar els intents d'Indonèsia que s'aixequés la prohibició dels Estats Units de col·laborar amb el cos Kopassus establerta ja fa 12 anys. D'altra banda, a començament de juny va morir el fundador del grup armat independentista GAM, **Tengku Hasan di Tiro Muhammad**, a causa del mal estat de salut. Di Tiro va morir just l'endemà que el Govern li tornés la ciutadania indonèsia, que li havia estat retirada per la implicació que va tenir en la lluita per la independència d'Aceh des de l'exili.

Myanmar			
<i>Tipologia:</i>	Sistema		Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició política i social (partit opositor NLD)		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	<p>Un cop d'Estat el 1962 va donar inici al govern de la Junta Militar, que des de llavors s'ha mantingut en el poder. El Govern militar va abolir el sistema federal i va imposar una fèrria dictadura, coneguda com a "via birmana al socialisme". El 1988, la crisi econòmica va dur milers de persones a manifestar el seu descontentament al carrer, protestes que van ser durament reprimides pel règim militar i que van deixar 3.000 morts. No obstant això, el Govern va convocar unes eleccions, el resultat de les quals mai no va reconèixer, ja que va resultar vencedora la líder de l'oposició democràtica Aung San Suu Kyi; aquesta va ser arrestada posteriorment, situació en què ha continuat de manera intermitent des de llavors. L'any 2004, el Govern va iniciar un procés de reforma de la Constitució en un intent d'oferir una imatge aperturista del règim, procés desacreditat per l'oposició política a la dictadura.</p>		

El principal partit de l'oposició, dirigit per la premi Nobel de la Pau Aung San Suu Kyi, la NLD, va ser dissolt oficialment després que es va negar a registrar-se per presentar-se a les eleccions, requisit imprescindible segons la legislació electoral. Malgrat la dissolució oficial, diversos dirigents del partit van expressar la seva voluntat de continuar lluitant per la democratització del país. La mateixa Aung San Suu Kyi es va reunir amb el secretari d'Estat adjunt dels Estats Units, Kurt Campbell, i el cap de la missió diplomàtica nord-americana al país. Fonts diplomàtiques van assenyalar que la trobada entre Campbell i la líder opositora va tenir lloc al jardí d'un edifici governamental al qual Aung San Suu Kyi va ser traslladada, perquè la conversa no pogués ser interceptada pel Govern. El diplomàtic nord-americà també es va reunir amb alguns representants de la Junta Militar, però cap d'alt rang. D'altra banda, el primer ministre, Thein Sein, va iniciar la campanya electoral el 20 de maig després d'haver-se registrat amb les sigles del partit USDP. Prèviament, la Junta Militar havia donat instruccions als mitjans de comunicació perquè el Govern birmà deixés de ser anomenat *Tatmadaw*, que significa 'militar', i diversos militars d'alt rang que formen part del Govern, entre els quals el mateix primer ministre, havien renunciat als seus càrrecs castrenses per crear un partit polític i presentar-se com a candidats a les eleccions. D'altra banda, cal destacar que el mes d'abril es van registrar tres atemptats amb bomba a Rangun, que van ocasionar la mort de deu persones i van deixar 94 ferits. Els atemptats no van ser reivindicats, encara que posteriorment les forces de seguretat van afirmar haver detingut quatre integrants del grup armat d'oposició Vigorous Burmese Student Warriors.

Tailàndia	
<i>Tipologia:</i>	Govern Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició política i social
<i>Intensitat:</i>	3 <i>Evolució trimestral:</i> ↑
<i>Síntesi:</i>	Tot i que, ja des de l'arribada al poder de Thaksin Shinawatra el 2001, nombrosos sectors van denunciar el seu estil autoritari, la seva campanya contra el narcotràfic (en la qual van morir més de 2.000 persones) o la seva aproximació militarista al conflicte al sud del país, la crisi sociopolítica que ha patit Tailàndia els últims anys va augmentar el 2006. Aquell mateix any, després de fer-se públic un cas de corrupció, es van registrar mobilitzacions massives per exigir la renúncia de Thaksin Shinawatra. Al mes de setembre, una junta militar va portar a terme un cop d'Estat que el va obligar a exiliar-se. Malgrat que l'agost de 2007 va ser aprovada en referèndum una nova Constitució, el nou Govern no va aconseguir disminuir la polarització política i social del país. Així, un partit lleial a Thaksin Shinawatra va guanyar els comicis de desembre de 2007. No obstant això, durant l'any 2008 es van registrar nombrosos actes de violència i mobilitzacions massives en contra del Govern, el que va provocar la renúncia de dos primers ministres i l'arribada al poder el desembre de 2008 d'Abhisit Vejjajiva, opositor a Thaksin Shinawatra.

La tensió generada per la crisi política que viu el país i que enfronta els seguidors de l'actual primer ministre Abhisit Vejjajiva i els de l'exdirigent Thaksin Shinawatra es va incrementar aquest últim trimestre. A l'abril desenes de milers de "camises vermelles" (seguidors de Shinawatra) van ocupar el districte comercial del centre de Bangkok. La tensió va fer una greu escalada el 10 d'abril, quan enfrontaments entre les forces de seguretat i grups de "camises vermelles" van provocar 25 víctimes mortals i 800 ferits, l'episodi de violència política més greu des del 1992. Després d'aquests enfrontaments, l'oposició va endurir la seva postura i va advertir que descartava iniciar negociacions amb el Govern i que continuarien les protestes fins a aconseguir la convocatòria d'eleccions anticipades. Durant el mes d'abril, activistes progovernamentals autodenominats "camises multicolor" van iniciar al seu torn manifestacions diàries exigint als "camises vermelles" que abandonessin les protestes i desallotgessin el districte comercial.

Després de tres mesos de mobilitzacions i enfrontaments, el Govern tailandès va desallotjar a final de maig els "camises vermelles" del centre de Bangkok i va emetre una ordre d'arrest per delictes de terrorisme contra l'exprimer ministre tailandès, Thaksin Shinawatra, el qual consideren instigador de les protestes. L'operació va causar 15 morts i un centenar de ferits; amb això, la llista total de víctimes mortals augmenta a 85, i a més de 1.800 la de ferits. Després de l'anunci de la rendició dels camises vermelles, un grup d'opositors del Govern d'Abhisit Vejjajiva van protagonitzar nombrosos actes de vandalisme i saqueig en diferents punts de la ciutat, entre els quals destaca l'incendi de més de 30 edificis. Una vegada desallotjats els "camises vermelles", Vejjajiva va posar sobre la taula un procés de reconciliació nacional basat en cinc punts: respecte per la monarquia, reformes per lluitar contra les injustícies socials, creació d'un organisme independent que supervisi la imparcialitat dels mitjans de comunicació, una investigació de la recent violència política i, finalment, reformes institucionals que podrien incloure la modificació de la Constitució, així com la revisió de l'actual prohibició per als aliats de l'exprimer ministre Shinawatra de participar en la vida política. A diferència de la proposta que els opositors al règim havien descartat unes setmanes abans, aquesta vegada el Govern no va esmentar la possibilitat de celebrar eleccions anticipades el novembre d'aquest any, tal com proposava l'acord inicial. Després dels incidents, el Govern va dur a terme una campanya de persecució dels manifestants. Fins a final de juny havia congelat almenys 83 comptes bancaris de persones sospitoses de donar suport a les protestes dels "camises vermelles", i segons diferents mitjans de comunicació, al voltant de 435 manifestants seguien a la presó, una xifra que podria augmentar.

Tailàndia – Cambodja	
<i>Tipologia:</i>	Territori Internacional
<i>Actors principals:</i>	Tailàndia, Cambodja
<i>Intensitat:</i>	1
	<i>Evolució trimestral:</i> ↓
<i>Síntesi:</i>	L'origen de la disputa entre ambdós països és la sobirania d'una porció de terra d'aproximadament 4,6 km ² que envolta el temple budista de Preah Vihear, del segle XI, situat a la frontera entre Tailàndia i Cambotja. Després de diversos segles de litigi, el 1962 el Tribunal Internacional de Justícia va declarar que el temple pertanyia a Cambotja, però no es va pronunciar respecte al territori annex al temple. No obstant això, el millor accés al temple des de la part tailandesa, així com el desacord de Tailàndia sobre els mapes històrics que van fonamentar la resolució per part del Tribunal Internacional de Justícia, han alimentat les reivindicacions per part de Tailàndia durant les últimes dècades. La regió fronterera en disputa concentra un alt nombre de tropes desplegades i de mines terrestres.

La tensió entre Tailàndia i Cambodja va continuar tendint a la baixa, limitada a l'àmbit diplomàtic, ja que no es van produir enfrontaments destacats entre les Forces Armades dels dos països a la zona fronterera al llarg del trimestre. A mitjan abril, hi va haver un intercanvi de trets, que no va provocar víctimes, entre soldats tailandesos i cambodjans a la frontera, a prop del punt de control d'Ou Smach, al nord de Cambodja. Aquest país va acusar el seu veí d'instigar l'enfrontament. **En l'àmbit diplomàtic, Cambodja va negar novament tenir cap implicació en les protestes dels opositors al règim tailandès.** Phnom Penh va negar les acusacions d'una televisió tailandesa que afirmava que un nombre indefinit de "camises vermelles", després dels altercats entre les forces de seguretat i els opositors al govern, haurien passat la frontera cap al país veí, on estarien rebent entrenament per continuar les protestes. Les tensions entre Tailàndia i Cambodja haurien provocat la mort d'almenys 88 soldats tailandesos en els últims dos anys, segons que va afirmar un alt càrrec de l'Exèrcit cambodjà, el general Chea Tara. D'aquests, 30 soldats tailandesos haurien mort l'octubre del 2008 i 50 més l'abril del 2009. El general va xifrar en dues les baixes militars cambodjanes des del 2008. Un portaveu de l'Exèrcit tailandès va negar aquestes xifres. **Encara que la tensió es va mantenir al llarg de la frontera entre els dos països, durant el primer semestre del 2010 no hi va haver cap víctima mortal.**

Europa

a) Sud-est d'Europa

Bòsnia i Hercegovina	
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat, Govern Interna internacionalitzada
<i>Actors principals:</i>	Govern central, Govern de la República Srpska, Govern de la Federació de Bòsnia i Hercegovina, alt representant de la comunitat internacional
<i>Intensitat:</i>	1 <i>Evolució trimestral:</i> =
<i>Síntesi:</i>	L'exrepública iugoslava de Bòsnia i Hercegovina, amb població bosniana, sèrbia i croata, es va veure afectada, entre 1992 i 1995 i en el marc del procés de descomposició de la Federació de Iugoslàvia, per una guerra en què l'elit política sèrbia del país, amb el suport de Sèrbia, així com personalitats polítiques bosnianes i croates, van mobilitzar les seves respectives poblacions i forces entorn de la qüestió ètnica a partir de projectes polítics d'autodeterminació de difícil equilibri. Els acords de pau de Dayton van donar pas a un Estat fràgil, dividit en dues entitats de tipus etnopolític: la República Srpska (de majoria sèrbia i amb el 49% del territori) i la Federació de Bòsnia i Hercegovina (amb població bosniana i croata i el 51% del territori), ambdues amb amplis poders, incloent el militar. Les tensions polítiques entre les elits nacionalistes de les tres comunitats i entre aquestes i la presència internacional que supervisa la implementació dels acords, com també el llegat de l'impacte del conflicte en la població i el país són eixos encara actius de conflicte.

No es van produir canvis significatius en la pugna que manté l'alt representant de la comunitat internacional, Valentin Inzko, i les autoritats de la República Srpska, mentre que han cobrat força altres tensions internes. En aquest sentit, **unes 60 persones van resultar ferides a l'abril en enfrontaments violents amb la Policia durant unes protestes organitzades per veterans de la guerra per rebutjar les retallades aprovades pel Parlament als ajuts econòmics a aquest col·lectiu.** La mesura havia estat requerida pel Fons Monetari Internacional per fer efectiu el lliurament d'un préstec. Ciutats com Mostar i Travnik també van acollir manifestacions, sense incidents. D'altra banda, les autoritats centrals van afirmar que necessitarien 500 milions d'euros per facilitar el retorn de les 150.000 persones refugiades i desplaçades que esperen tornar als seus llocs d'origen, i van alertar que no tenien fons propis per fer-ho. En relació amb la tensió entre el país i la comunitat internacional, **Inzko va afirmar al maig davant del Consell de Seguretat de l'ONU que la situació interna al país s'ha deteriorat malgrat les millores en les perspectives de reconciliació regional.** L'alt representant va assenyalar la classe dirigent serbobosniana com la principal font del deteriorament polític, i va posar d'exemple els obstacles a les institucions centrals i les amenaces de celebrar un referèndum per qüestionar els poders de l'alt representant. Segons Inzko, el país es veu afectat encara per la falta de consens sobre quin model d'Estat vol ser. D'altra banda, el sotssecretari d'Estat dels Estats Units, James Steinberg, i el ministre espanyol d'Exteriors en qualitat de país president de torn de la UE, Miguel Ángel Moratinos, es van reunir a Bòsnia amb els líders locals en un nou intent d'impulsar reformes al país, després del fracàs de les rondes internacionals d'octubre, sense resultats tangibles en aquesta nova trobada. A escala regional, els presidents de Bòsnia i Hercegovina i de Sèrbia van signar una declaració de compromís per la millora de les relacions i per la resolució de les tensions.

Sèrbia – Kosovo	
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat Interna internacionalitzada ¹¹
<i>Actors principals:</i>	Govern de Sèrbia, Govern de Kosovo, representants polítics i socials de la comunitat sèrbia de Kosovo, UNMIK, KFOR
<i>Intensitat:</i>	1 <i>Evolució trimestral:</i> =
<i>Síntesi:</i>	La tensió entre Sèrbia i Kosovo està associada al procés de determinació de l'estatus polític de la regió després del conflicte armat de 1998-1999, que va enfrontar el grup armat albanès ELK contra el Govern serbi, i l'OTAN contra aquest últim, després d'anys de repressió del règim de Slobodan Milosevic contra la població albanesa de la llavors província de Sèrbia en el marc de la Federació iugoslava. L'ofensiva de l'OTAN, no autoritzada per l'ONU, va donar pas a un protectorat internacional. A la pràctica, Kosovo va quedar dividit sobre línies ètniques, amb un increment de les hostilitats contra la comunitat sèrbia, l'aïllacionisme de la qual va ser, al seu torn, potenciat des de Sèrbia. L'estatus final del territori i els drets de les minories han estat eix de tensió contínua, i a aquest fet s'afegeixen els problemes interns de Kosovo (atur, corrupció, criminalitat). El procés de determinació de l'estatus final, iniciat el 2006, no va assolir un acord entre les parts ni el suport del Consell de Seguretat de l'ONU a la proposta de l'enviat especial de l'ONU. El 2008, el Parlament de Kosovo va proclamar la independència del territori.

La situació de seguretat va continuar estable, a excepció d'incidents menors periòdics, encara que els problemes de fons continuen sense resoldre's, incloent-hi l'estatus, la situació del nord de Kosovo de majoria sèrbia i les necessitats bàsiques de la població, entre d'altres. En relació amb la seguretat, el secretari general de l'OTAN, Anders Fogh Rasmussen, va afirmar que la situació a Kosovo millora i que la tendència era cap a l'estabilitat, malgrat incidents aïllats. No va avançar calendari, però va xifrar en 2.000 les tropes que quedarien a Kosovo un cop la KFOR acabi el procés de transició. Hi va haver incidents vinculats amb les eleccions locals paral·leles del nord de Kosovo, no reconegudes per la missió de la UE, EULEX, amb enfrontaments entre població albanesa i sèrbia a la ciutat dividida de Mitrovica. Tropes de l'OTAN i policies de l'EULEX hi van intervenir i el balanç va ser de dos ferits. També hi va haver protestes massives a l'abril a l'enclavament serbi de Gračanica (centre-est) després de la decisió de Kosovo de desmantellar 20 estacions d'operadors de telecomunicacions de Sèrbia, fet que va causar interrupcions en els serveis de telefonia. Al cap d'uns quants dies es van produir explosions en dues instal·lacions d'operadors de mòbils amb base a Kosovo i ubicades al nord. Al maig hi va haver alguns atacs contra refugiats serbis retornats a la localitat de Zalac (oest).

En l'aspecte diplomàtic, Sèrbia va insistir que la qüestió de l'estatus de Kosovo no està resolta i va afirmar davant del Consell de Seguretat de l'ONU que no tenia precondicions per iniciar un diàleg amb Kosovo sobre totes les qüestions, incloent-hi l'estatus. Per la seva banda, a l'informe que va presentar al Consell de Seguretat, el secretari general de l'ONU, Ban Ki-moon, va expressar de nou preocupació per la possibilitat que es puguin incrementar les tensions al nord de Kosovo si s'implementés sense diàleg la nova estratègia del Govern de Kosovo i de l'Oficina Civil Internacional, que pretén la integració del nord de Kosovo –de majoria sèrbia i amb institucions paral·leles– en l'Administració de Kosovo. Al seu torn, el cap de la missió de l'ONU a Kosovo, Lamberto Zannier, va manifestar que la situació a Mitrovica és delicada i que quasi no s'hi debaten els problemes diaris de la població. D'altra banda, les relacions entre el Govern kosovar i l'EULEX es van tensar arran de les batudes massives d'aquesta última en el Ministeri de Transport i Telecomunicacions de Kosovo i a les residències dels seus empleats en relació amb una investigació anticorrupció. Mentrestant, l'OSCE va alertar sobre el fracàs sistemàtic del sistema judicial de Kosovo a l'hora d'abordar els crims de guerra. Per la seva banda, les

¹¹ La tensió entre Kosovo i Sèrbia es considera "interna internacionalitzada" ja que malgrat que Kosovo ha estat reconegut com Estat per desenes de països, el seu estat legal internacional encara no està clar ni definit. Per això, en aquest trimestre s'ha optat per mantenir la categoria de tensió utilitzada en passades edicions d'aquest informe.

autoritats de Sèrbia van descobrir una fossa amb els cossos d'uns 250 albanokosovars a Rudnica (sud), suposadament víctimes de la guerra de 1998-1999.

b) Caucas

Armènia – Azerbaidjan (Nagorno-Karabakh)

<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat, Territori	Internacional
<i>Actors principals:</i>	Govern de l'Azerbaidjan, Govern de l'autoproclamada República de Nagorno-Karabakh, Armènia	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i> =
<i>Síntesi:</i>	<p>La tensió entre ambdós països en relació amb la regió de Nagorno Karabakh, enclavament de majoria armènia en un entorn àzeri, formalment part d'Azerbaidjan encara que independent <i>de facto</i>, està associada a la no resolució de les qüestions de fons del conflicte armat transcorregut entre desembre de 1991 i 1994. Aquest conflicte va començar com un conflicte intern entre les milícies d'autodefensa de la regió i les forces de seguretat d'Azerbaidjan per la sobirania i control de Nagorno Karabakh i, progressivament, va degenerar en una guerra interestatal entre aquest país i la seva veïna Armènia. El conflicte armat, que va causar 20.000 morts i 200.000 desplaçats, i que va homogeneïtzar de forma forçosa la composició ètnica de la població en ambdós costats de la línia d'alto el foc, va donar pas a una situació de conflicte no resolt, amb la qüestió de l'estatus de Nagorno Karabakh i el retorn de la població com a principals eixos de tensió, i amb violacions periòdiques de l'alto el foc.</p>	

La situació entorn de la línia d'alto el foc es va mantenir fràgil, mentre que les expectatives generades el trimestre anterior en el pla diplomàtic remetien parcialment. **Quatre soldats armenis i un d'azerbaidjanès van morir en enfrontaments el juny a la frontera de la regió de Martakert, controlada per Nagorno Karabakh.** Armènia va responsabilitzar l'Azerbaidjan de l'incident. Prèviament, Armènia havia criticat l'Azerbaidjan per rebutjar la petició armènia de retirada dels franc-tiradors azerbaidjanesos de la frontera, i tots dos països havien formulat al secretari general de l'ONU acusacions mútues sobre violacions de l'alto el foc a la línia de contacte. D'altra banda, **al maig Nagorno Karabakh va celebrar eleccions parlamentàries**, les cinquenes des de la seva declaració unilateral d'independència, fortament criticades per l'Azerbaidjan i no reconegudes per la comunitat internacional. El partit oficialista Pàtria Lliure va guanyar els comicis, amb el 47% dels vots. En l'àmbit diplomàtic, l'Azerbaidjan va criticar Armènia per no pronunciar-se sobre l'última proposta del Grup de Minsk de l'OSCE i el va acusar d'obstrucció, fet que evidència la incertesa sobre els avenços que s'havien assolit en el trimestre anterior. Amb tot, els presidents dels dos països van mantenir una nova reunió, afavorida per Rússia, i els líders religiosos dels dos estats van fer una crida a la resolució pacífica del conflicte, amb una visita històrica del patriarca de l'Església armènia a l'Azerbaidjan en el marc d'una trobada mundial de líders religiosos.

Geòrgia (Abkhàzia)

<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat	Interna internacionalitzada
<i>Actors principals:</i>	Govern de Geòrgia, Govern de l'autoproclamada República d'Abkhàzia, Rússia	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i> ↑

Síntesi: La precària situació de seguretat a la regió respon a la no resolució de les qüestions de fons per les quals es van enfrontar en conflicte armat (1992-1994) els líders locals abkhazos, que comptaven amb el suport de Rússia, i el Govern georgià. Ambdós defensaven, respectivament, la independència de la regió i la integritat territorial del país, en el context de descomposició de l'URSS. Després de la fi d'aquesta guerra, que va desplaçar uns 200.000 georgians, el territori d'Abkhàzia ha funcionat com un Estat *de facto*. Malgrat l'existència d'un acord d'alto el foc, un procés negociador i la presència internacional (observadors de l'ONU i forces de pau russes), la tensió es va mantenir, alimentada per les tensions geoestratègiques i d'equilibri de poders al Caucas entre Geòrgia i Rússia. Aquestes van augmentar fins esdevenir una guerra internacional l'agost de 2008, iniciada a Ossètia del Sud, després de la qual les forces abkhazes van consolidar el seu control sobre Abkhàzia i van veure formalment reconeguda la seva independència per part de Rússia. Els incidents freqüents de seguretat, l'estatus incert del territori, el paper de Rússia i l'impacte acumulat d'ambdues guerres són font contínua de tensió.

Diversos incidents mortals al mes de juny van mostrar la fragilitat de la situació de seguretat i un cert deteriorament, en un context a més de nul·la perspectiva d'avenços des del punt de vista diplomàtic. Un oficial de duanes abkhaz va morir i dos més van resultar ferits per una explosió al districte de Gali (de majoria georgiana però sota control abkhaz), i el cap de l'administració local de Rep (Gali) va morir tirotejat en un altre incident. Les autoritats abkhazes van responsabilitzar Geòrgia d'aquests dos incidents, que es van produir al juny, mentre que aquesta va negar estar-hi implicada. La missió de la UE, EUMM, va mostrar preocupació per l'increment d'incidents, si bé va reconèixer que no tenia informació clara de la naturalesa o dinàmica d'aquests incidents, per tenir vedat l'accés a la regió, i va instar les parts a abstenir-se de provocacions. Abkhàzia, igual que Ossètia del Sud, va continuar negant-se a l'establiment de missions internacionals de supervisió sobre la situació dels drets humans al seu territori. D'altra banda, un vaixell rus va entrar en aigües territorials de la costa d'Abkhàzia, formalment pertanyents a Geòrgia, i el Govern georgià va denunciar que el moviment de vaixells militars russos suposa una amenaça per a la regió. Al seu torn, Rússia va al·legar que Geòrgia no té cap dret sobre les aigües o territori d'Abkhàzia, fins i tot encara que no hi hagi una frontera marítima delimitada. D'altra banda, Rússia va dur a terme exercicis de seguretat conjunts amb Abkhàzia, així com amb Ossètia del Nord, els més grans fins ara. Finalment, es van celebrar dues noves rondes internacionals del procés de negociacions de Ginebra, que aplega Geòrgia, Abkhàzia, Ossètia del Sud i Rússia, amb mediació de l'ONU, la UE i l'OSCE i presència dels Estats Units), que van concloure sense avenços i en un clima tens.

Geòrgia (Ossètia del Sur)

<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat	Interna internacionalitzada
<i>Actors principals:</i>	Govern de Geòrgia, Govern de l'autoproclamada República d'Ossètia del Sud, Rússia	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i> =

Síntesi: La tensió a la regió està associada a la no resolució de les qüestions de fons per les quals les forces ossèties i Geòrgia es van enfrontar en una guerra entre 1991 i 1992. Des de llavors, les parts van mantenir les seves posicions respectives de defensa d'independència o unificació amb Rússia i de la integritat territorial de Geòrgia, sense aconseguir resoldre per la via de la negociació l'*impasse* de la regió, independent *de facto*. Al seu torn, el conflicte intern es va veure alimentat per les tensions entre Geòrgia i Rússia –vinculades a qüestions geoestratègiques i de balanç de poders a la regió del sud del Caucas–, que el 2008 van augmentar fins derivar en una breu guerra iniciada a Ossètia del Sud i estesa després a Abkhàzia i zones sota control georgià. Després d'aquesta última guerra i el desplaçament forçat de la majoria de la població georgiana d'Ossètia del Sud, la posició ossètia es va reforçar. Rússia va reconèixer la seva independència i va mantenir presència militar a la regió. La qüestió dels desplaçats dels anys noranta i de la segona guerra, l'estatus del territori i les violacions periòdiques de l'alto el foc continuen sent font de tensió.

Es va mantenir la calma inestable, amb alguns incidents esporàdics i sense avenços significatius en el terreny negociador. Les autoritats d'Ossètia del Sud van alliberar alguns ciutadans georgians detinguts al setembre i l'octubre del 2009, però van fer noves detencions, incloent-hi vuit persones georgianes a mitjan maig, per travessar il·legalment la frontera administrativa, així com un exministre del govern paral·lel progeorgià d'Ossètia del Sud, Teymuraz Dzherapov, requerit pel règim osseta amb càrrecs criminals. D'altra banda, un home va resultar ferit per l'explosió d'una granada a prop de la frontera entre Ossètia del Sud i Geòrgia, segons va informar el Govern georgià, que va instar les tropes russes que patrullen la frontera osseta a no atacar civils georgians, responsabilitzant-les indirectament de l'incident. Paral·lelament, **Ossètia del Sud i Rússia van signar a començament d'abril un acord per a la instal·lació d'una base militar conjunta a la capital, Tskhinvali, per un període de 49 anys prorrogable i que allotjaria 15.000 soldats.** Paral·lelament, els dos règims van dur a terme exercicis de seguretat conjunts, sota el guiatge dels serveis de seguretat russos, els més importants fins ara. En el terreny negociador, no es va avançar en el procés de negociacions de Ginebra, tot i que sí que **es van produir avenços limitats en altres espais menors de diàleg**, com ara una reunió entre representants ossetes, georgians i russos a final d'abril sota els auspicis del CIRC, per aclarir el parador de les persones desaparegudes des de la guerra d'agost del 2008; o una trobada entre enviats especials de la UE, l'ONU i l'OSCE i el líder osseta, Eduard Kokoity, al maig, per abordar qüestions referides als presos així com a problemes polítics i de seguretat a la regió, reunió en la qual Ossètia del Sud va acceptar nous mecanismes per evitar problemes futurs. En tot cas, Ossètia del Sud va continuar rebutjant l'establiment o l'accés de missions internacionals de supervisió de la situació dels drets humans al territori sota control osseta.

Rússia (Daguestan)

<i>Tipologia:</i>	Sistema, Govern, Identitat	Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern rus, Govern de la república del Daguestan, grups armats d'oposició, oposició social i política	
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i> =
<i>Síntesi:</i>	El Daguestan, la república més extensa, més poblada i amb més diversitat ètnica del nord del Caucas, afronta des de final dels anys noranta un increment de la conflictivitat. Entre els eixos de tensió destaca la violència entre la insurrecció armada de caire islamista, que defensa la creació d'un Estat islàmic, i les autoritats locals i federals, i que s'ha materialitzat en atemptats periòdics i operacions de contrainsurgència. L'oposició armada està encapçalada per una xarxa d'unitats armades i de caràcter islamista coneguda com a Sharia Jamaat. Les violacions de drets humans i els abusos de poder s'han incrementat, sovint emmarcats en la "lluita contra el terrorisme", i han augmentat el malestar social en una república amb elevats índexs d'atur i pobresa, malgrat la riquesa de recursos naturals. D'altra banda, les tensions interètniques, les rivalitats pel poder polític i la violència de caràcter criminal són altres eixos de conflictivitat.	

La situació de seguretat va continuar sent greu, tant per la violència insurgent i contrainsurgent com pels abusos de les forces de seguretat sobre els civils. Defensors dels drets humans locals, així com d'altres zones del nord del Caucas, van denunciar greus violacions de drets humans, incloent-hi tortura, segrests i desaparicions, així com acusacions falses, detencions arbitràries i càstigs col·lectius contra familiars de presumptes insurgents, a tota la regió. Així ho van manifestar també al president rus, Dmitri Medvédev, en una reunió amb membres d'ONG i societat civil del nord del Caucas. En relació amb la violència insurgent, van continuar produint-se atacs. **El president del Daguestan, Magomedsalam Magomedov, va xifrar en més de 150 els rebels morts des de principi del 2009 i fins a l'abril del 2010, i en més de 110 els detinguts.** Durant tot el trimestre es van succeir els incidents violents, amb alguns de morts i ferits, incloent-hi civils. Entre els incidents, un atemptat suïcida amb cotxe bomba al districte de Kazbekski a final d'abril va matar quatre persones i en va ferir 17, 11 de les quals civils. Vuit persones més van morir en un atac al sud de la capital; deu presumptes rebels van morir en dues operacions a

mitjan juny a les localitats de Stary Kostek i Derbent; i un empresari propietari d'una empresa de comunicació va ser assassinat a la capital, Makhatxkalà.

Rússia (Kabardino-Balkària)

<i>Tipologia:</i>	Sistema, Identitat, Govern	Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern de la Federació de Rússia, Govern de la república de Kabardino-Balkaria, grups armats d'oposició	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i> ↑
<i>Síntesi:</i>	La inestabilitat que caracteritza la república federal de Kabardino-Balkària està vinculada als grups armats que des dels primers anys del segle XXI combaten la presència russa i defensen la creació d'un emirat islàmic, en sintonia amb altres moviments armats del nord del Caucas. La xarxa de grups que opera a Kabardino-Balkària, Yarmuk, va començar a ser operativa l'any 2004, si bé va ser el 2005 quan es va posar en relleu la seva capacitat ofensiva, amb diversos atacs simultanis a la capital, que van causar desenes de morts, i que van comportar una intensificació de la lluita contrainsurgent per part de les autoritats russes i locals. De fons existeixen tensions vinculades a la influència de corrents religiosos aliens a la república; problemes de corrupció i violacions de drets humans, i desafecció de la població local respecte a les autoritats. Periòdicament es registren atacs insurgents i contrainsurgents, extorsió dels grups rebels a la població civil i violacions de drets humans per part de les forces de seguretat.	

La situació de seguretat a la república es va deteriorar després de la mort del líder de la insurgència islamista, Anzor Astemirov, el 24 de març en un tiroteig amb la Policia a la capital, Naltxik. A Astemirov el va succeir Asker Jappuev (emir Abdullah), veterà de la guerra de Txetxènia i a qui alguns analistes atribueixen un perfil més bel·ligerant. El nou líder va advertir que hi hauria atacs més intensos a Kabardino-Balkària i va reafirmar la seva lleialtat al dirigent màxim de la insurgència del nord del Caucas, el txetxè Doku Umarov. La insurgència islamista es va atribuir 40 atacs des de la mort d'Astemirov fins al 10 de juny, davant dels set que van admetre haver comès entre gener i començament d'abril. Entre els incidents de la nova etapa va destacar per la magnitud **una explosió a l'hipòdrom de la capital durant la festa de l'1 de maig, a la qual acudien diversos càrrecs governamentals**. L'atemptat va causar una mort i 29 ferits, incloent entre aquests últims el ministre de Cultura, Ruslan Firov, i l'exministre d'Interior Khachim Shogenov, a qui diversos analistes atribueixen pràctiques violentes contra joves islamistes mentre estava al capdavant de la cartera d'Interior. Diversos mitjans locals van apuntar a la insurgència islamista com la responsable de l'atac. Durant el trimestre es van produir altres incidents, entre els quals l'assassinat del director del departament d'investigació criminal del Ministeri de l'Interior de la república, per l'explosió del seu cotxe a prop de la capital; de tres guàrdies d'una presó al districte de Prokhladenski; així com del número dos de la Fiscalia del districte de Baksan. D'altra banda, un dels líders de la insurgència local, Musa Mukoshev, va morir en explotar el seu cotxe en un tiroteig amb la Policia, en el qual també van morir dos presumptes rebels més.

Rússia (Karatxai-Txerkèssia)

<i>Tipologia:</i>	Sistema, Identitat, Govern	Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern de la Federació de Rússia, Govern de la república de Karachaevo-Cherkesia, grups armats d'oposició	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i> ↑

Síntesi: La república de Karatxai-Txerkèssia afronta múltiples tensions de caire socioeconòmic, ètnic i polític, en part llegat de l'etapa soviètica i dels problemes actuals de governabilitat. A més, des de final de la dècada dels noranta ha estat escenari del pas a la via armada de sectors vinculats a l'islam salafista, que, agrupats en una xarxa de grups armats (*jamaat*), combaten els interessos russos en la república. Aquesta *jamaat*, els orígens de la qual es remunten a final dels anys vuitanta, s'engloba en els moviments armats del nord del Caucas que, impulsats per les guerres txetxenes, promouen la creació d'un emirat islàmic a la regió. La inestabilitat que caracteritza la república inclou atacs insurgents periòdics contra les forces de seguretat i el clero oficialista. Alhora, en els últims anys s'ha incrementat la lluita contrainsurgent per part de les autoritats russes.

Es va incrementar la tensió a la república després de la mort, el maig, a la capital d'un dels possibles candidats a primer ministre, Fral Shebzukhov. El president de la república, Borís Ebzeyev, va qualificar la seva mort d'assassinat polític. Shebzukhov era un dels noms que s'estudiaven per reemplaçar el primer ministre, Vladímir Kasyshev, després que el màxim responsable federal del districte del nord del Caucas, Aleksandr Kholoponin, va instar el president de la República dels Karatxais i dels Txerkessos a destituir Kasyshev, d'origen grec, per haver incomplert l'acord no escrit a la república que el càrrec de primer ministre havia de recaure sobre un membre de la comunitat txerkessa. A final d'abril el president va destituir el Govern i va proposar un nou candidat a primer ministre, si bé el nom encara no s'havia fet públic quan Shebzukhov va ser assassinat. En les últimes dues dècades, per tradició política d'equilibrar el repartiment de poder en el context multiètnic de la República dels Karatxais i dels Txerkessos, el càrrec de president ha recaigut en una persona d'ètnia karatxai (majoritària a la república), el de primer ministre en un txerkès i el de portaveu del Parlament en un rus. D'altra banda, a més de la inestabilitat vinculada a la dimensió interètnica, va continuar la violència de baixa intensitat vinculada a la insurgència islamista així com els problemes de governabilitat i de violacions de drets humans.

Orient Mitjà

a) Al Jalish

Iran	
<i>Tipologia:</i>	Govern Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició política, religiosa i social
<i>Intensitat:</i>	2 <i>Evolució trimestral:</i> ↓
<i>Síntesi:</i>	Des de la seva arribada al poder el 2005, la presidència de Mahmud Ahmadinejad ha estat objecte de contestació interna per part de nombrosos sectors. Tant les seves formes en política exterior (amb una desafidora defensa del dret de disposar de capacitat nuclear) com el resultat de les seves polítiques en l'àmbit interior (fracàs en la millora de la situació econòmica del país, enmig d'acusacions de favoritisme polític) han generat una creixent oposició en el si del país. La polarització existent des de fa dècades entre sectors conservadors i reformistes ha enfrontat en els últims anys Ahmadinejad amb diverses figures polítiques rellevades del poder el 2005. Així mateix, la influència de les autoritats religioses i dels cossos armats, principalment els Guardians de la Revolució, han tingut un paper important en el futur de l'Iran, país amb molts recursos energètics i una posició geoestratègica clau.

Si bé els episodis de violència es van minimitzar durant l'últim trimestre, el primer aniversari de la polèmica reelecció del president Mahmud Ahmadinejad es va commemorar el 12 de juny en un ambient de calma tensa i enmig d'una intensificació dels controls per part del Govern en les setmanes prèvies. A fi d'evitar nous episodis de contestació, les autoritats van reforçar els

controls a Internet i van fer advertències públiques sobre les conseqüències que tindria qualsevol manifestació il·legal contra el règim. En aquest context, els excandidats reformistes que havien cridat la població a protestar van optar per desconvocar les manifestacions, argumentant que així s'evitaria una nova espiral repressiva. Tot i així, es van registrar protestes i almenys 91 persones van ser detingudes a Teheran. Xifres de l'oposició apuntaven que gairebé un miler d'activistes haurien estat detinguts, encara que majoritàriament alliberats hores després.

A començament de juny, el líder suprem de l'Iran, l'aiatol·là Ali Khamenei, va anunciar el perdó per a 81 persones que havien estat condemnades per haver participat en les protestes postelectorals de l'any passat. Grups de drets humans van denunciar que molts d'ells van ser forçats a demanar clemència i que continuaven produint-se detencions d'opositors i periodistes. A final de juny, mentrestant, es va comunicar la condemna a la pena capital de dos dels responsables de la mort d'opositors a la presó de Kahrizak (sud de Teheran). Es tracta de la primera sentència pels abusos durant la repressió postelectoral denunciats per l'oposició, i va suposar condemnes de presó per a nou persones més, majoritàriament policies. Prèviament, a l'abril, i en el marc de la campanya de control dels detractors del règim, les autoritats iranianes van decidir il·legalitzar els dos partits opositors que encara comptaven amb autorització per desenvolupar les seves activitats. Tant el Front Islàmic per la Participació a l'Iran com els Mujahidins de l'Organització Revolucionària Islàmica promovien les llibertats civils i el canvi polític a l'Iran. Així mateix, els líders de les dues formacions van ser sentenciats a sis anys de presó després de ser acusats d'assemblea il·legal, conspiració contra la seguretat nacional i propagació de falsedats contra l'Estat.

Iran (Nord-oest)

<i>Tipologia:</i>	Identitat, Govern, Sistema	Interna internacionalitzada
<i>Actors principals:</i>	Govern, Partit per la Vida Lliure en Kurdistan (PJAK), Komala, Partit Democràtic Kurd d'Iran (KDPI).	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i> ↑
<i>Síntesi:</i>	Malgrat la naturalesa heterogènia i multiètnica de l'Iran, les minories que hi habiten, entre les quals hi ha els kurds, han estat sotmeses a dècades de polítiques centralistes i d'homogeneïtzació i han denunciat discriminació per part de les autoritats de la República Islàmica. En aquest context, diferents grups polítics i armats d'origen kurd s'han enfrontat a Teheran en un intent per obtenir més autonomia per a la població kurda, que es concentra en les províncies del nord-oest del país. Grups com el Partit Democràtic Kurd (KDPI) i Komala han protagonitzat aquesta lluita des de la dècada dels setanta, encara que en els últims anys ha estat el Partit per la Vida Lliure al Kurdistan (PJAK) el que ha guanyat més visibilitat pels seus continus enfrontaments amb les forces iranianes, en particular amb membres de la Guàrdia Revolucionària.	

Durant l'últim trimestre es va registrar un increment en els nivells de violència i una internacionalització creixent de la tensió, pel fet que els enfrontaments entre el Govern iranià i els insurgents kurds del PJAK van traspasar la frontera amb l'Iraq. Al mes de juny tropes iranianes van dur a terme diverses incursions en territori iraquí en el marc de la seva disputa amb el PJAK, que demana més autonomia per a la minoria kurda dins la República Islàmica. L'ofensiva iranianesa s'hauria produït després que els milicians llancesin un atac amb bomba que va causar diversos morts. Les accions dels soldats iranians es van endinsar entre dos i tres quilòmetres en territori iraquí, a la zona muntanyosa de Qandil, i van provocar un nombre indeterminat de baixes entre els combatents kurds, a més de la mort d'una nena de 14 anys i el desplaçament forçat d'unes 300 persones. Les tropes van construir una petita estructura fortificada en territori iraquí com a post de control. Aquests fets van ser objecte de protesta per part del Govern de Bagdad, que va reclamar a Teheran respecte a la seva sobirania. Les autoritats de la regió semiautònoma kurda de l'Iraq van exigir una resposta més contundent del Govern central iraquí i a escala internacional per posar fi als bombardeigs sobre poblats kurds de la zona, on Teheran creu que s'oculten milicians del PJAK. Prèviament, el mes de maig, tropes

iranianes es van enfrontar amb guàrdies fronterers iraquians que van confondre amb insurgents del PJAK, en un incident en el qual no es van registrar víctimes mortals. Els guàrdies iraquians involucrats en l'incident eren antics *peshmerga* (combatents kurds) que van ser integrats pel Ministeri de l'Interior de l'Iraq després de l'enderrocament de Saddam Hussein. A començament de maig, el Govern iranià també va anunciar l'execució de quatre presumptes membres del PJAK acusats d'actes terroristes. Altres incidents entre els insurgents kurds i les forces de seguretat de Teheran en localitats com Khoy i Hewraman van deixar almenys 13 morts com a conseqüència d'enfrontaments directes, assassinats i emboscades.

Iran (Sistan Balutxistan)

<i>Tipologia:</i>	Identitat, Govern	Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, Guàrdia Revolucionària (Pasdaran), Jundollah (Soldats de Déu / Moviment de Resistència del Poble)	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i> ↓
<i>Síntesi:</i>	Des de 2005 el grup Jundollah (Soldats de Déu) porta a terme una campanya insurgent a la província sud-oriental de Sistan Balutxistan, una regió de majoria sunnita en contrast amb la resta del país, on predomina la branca xiïta de l'islam. L'organització, que també s'autodenomina Moviment de Resistència del Poble, va ser creada el 2002 i denuncia una persecució sectària per part de Teheran. Assegura que el seu objectiu és la defensa dels drets, la cultura i la religió dels balutxis, però nega tenir una agenda separatista i vincles amb l'exterior. El Govern iranià, mentre, acusa Jundollah de tenir connexions amb els Estats Units, el Regne Unit, Pakistan, Aràbia Saudita i amb la xarxa al-Qaida. Sistan Balutxistan és una província limítrof amb l'Afganistan i el Pakistan –la població balutxi viu a banda i banda de la frontera– i és una zona amb alts índexs de pobresa, marcada pel contraban i les rutes de tràfic de drogues. Davant la possibilitat de desestabilització d'aquesta zona, Teheran ha reforçat els seus dispositius de control i ha condemnat a mort militants de Jundollah. Les accions del grup insurgent inclouen segrests, atacs i atemptats suïcides i algunes d'aquestes accions han tingut com a objectiu agents de la Guàrdia Revolucionària iraniana (Pasdaran).	

Després d'un trimestre amb escasses informacions sobre les activitats del grup Jundol·lah, a final de juny el Govern iranià va anunciar l'execució del líder del grup armat balutxi, Adolmalek Rigi, que havia estat capturat el febrer passat durant un vol dels Emirats Àrabs Units al Kirguizistan. El dirigent, de 26 anys, va ser trobat culpable dels càrrecs d'assassinat i accions armades contra la República Islàmica i va ser penjat a la presó d'Evin. Un mes abans, un germà de Rigi, Abdolhalmid, hauria estat executat a Zahedan després de ser capturat al Pakistan l'any 2008 i condemnat per actes terroristes. A la sentència contra Adolmalek Rigi se'l va considerar culpable de col·laborar i ordenar 15 segrests, de tres assassinats confessats i d'organitzar atacs armats contra l'Exèrcit, la Policia i població civil. A més, es va denunciar que Jundol·lah havia assassinat 154 membres de les forces de seguretat i civils i que havia ferit 320 persones més des del 2003. Després de ser arrestat, el màxim dirigent de l'organització insurgent que opera a la província sud-oriental de Sistan i Balutxistan havia aparegut a la televisió pública assegurant que tenia la intenció de reunir-se amb un alt càrrec a la base militar nord-americana de Manas, al Kirguizistan. Contínuament, les autoritats de Teheran han vinculat les accions de Jundol·lah amb països com els Estats Units, el Regne Unit o el Pakistan. El grup armat, mentrestant, assegura que el seu objectiu és posar fi a la discriminació de la població balutxi, de confessió sunnita en un país de majoria xiïta. Malgrat la mort del seu líder, Jundol·lah va emetre un comunicat en el qual assegurava que continuarà la seva lluita contra Teheran i que el moviment era més sòlid que mai.

Iran – EUA, Israel

<i>Tipologia:</i>	Sistema	Internacional
<i>Actors principals:</i>	Iran, Estats Units, Israel	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i> ↑

Síntesi: Des de la revolució islàmica de l'any 1979, que va enderrocar el règim aliat dels Estats Units del xa Muhammad Reza Pahlevi i va proclamar l'aiatol·là Khomeini líder suprem del país, les relacions entre els Estats Units, Israel i l'Iran han estat tenses i Washington ha acusat Teheran de donar suport a grups armats de la regió, com el libanès Hezbollah. En aquest context, el programa nuclear iranià ha estat objecte de preocupació i la pressió internacional sobre el país asiàtic s'ha intensificat en el marc de la política iniciada després de l'11-S pel Govern de George W. Bush, que el 2002 va declarar l'Iran Estat enemic pels seus presumptes vincles amb el terrorisme. La victòria de l'ultraconservador Mahmud Ahmadinejad a les eleccions presidencials de l'agost del 2005 ha accentuat la retòrica nacionalista iraniana que afirma el dret a desenvolupar un programa nuclear amb finalitats pacífiques, mentre sectors de la comunitat internacional expressen temor davant de la imminent capacitat per fabricar una bomba atòmica per part d'un règim considerat hostil als interessos occidentals a la regió.

L'augment de la tensió entorn del programa nuclear iranià es va materialitzar en l'aprovació d'una nova ronda de sancions contra la República Islàmica en el Consell de Seguretat de l'ONU, a les quals posteriorment es van sumar sancions extraordinàries dels Estats Units i la UE. Prèviament, a final de maig, l'Agència Internacional per a l'Energia Atòmica (AIEA) havia emès un nou informe crític amb l'Iran en què s'advertia que no havia pogut confirmar les pretensions pacífiques del seu programa atòmic. Mentrestant, fonts nord-americanes advertien que les reserves de combustible nuclear iranià eren suficients per fabricar dues bombes atòmiques si s'enriquien als nivells necessaris. En aquest context es va posar en marxa la quarta ronda de mesures de càstig de l'ONU, que suposa una intensificació de l'embargament d'armes ja existent, restriccions industrials, i un augment del control de les operacions bancàries d'individus i companyies iranianes, entre altres mesures. Després de mesos de negociacions, Washington va aconseguir comprometre la Xina i Rússia per aplicar aquesta mesura contra l'Iran, dos països que s'hi havien mostrat reticents en el passat a causa dels seus vincles i interessos estratègics i comercials amb la República Islàmica.

La votació al Consell de Seguretat va tenir el rebuig del Brasil i Turquia, que el mes de maig havien arribat a un acord amb Teheran per intercanviar el seu combustible nuclear en territori turc, en un intent per desbloquejar la disputa pel programa atòmic iranià. No obstant això, aquest pacte va ser rebut amb escepticisme per diversos països occidentals, que van insistir a manifestar desconfiança sobre les presumptes finalitats militars del pla iranià i que consideraven que Teheran només estava intentant guanyar temps. Al costat de les sancions de l'ONU, els Estats Units i la UE van aprovar els seus propis paquets de mesures de càstig per reforçar l'embargament i van apuntar, entre d'altres, al sector energètic, un àmbit que havia estat exclòs de les sancions en el Consell de Seguretat. En aquest context, es van elevar algunes veus crítiques i Moscou va protestar davant del que va considerar mesures unilaterals dels Estats Units i la UE més enllà de la decisió conjunta adoptada a l'ONU. Dies després de l'aprovació de sancions, l'Iran va vetar l'entrada al país de dos inspectors de l'AIEA, els quals va acusar d'haver donat informació falsa, i va anunciar que no retornarà a les converses sobre el seu programa atòmic amb el grup 5 + 1 fins després del Ramadà. A final de juny, alguns mitjans de premsa van informar que havien estat vistos en aigües de la Banya d'Àfrica un submarí israelià i vaixells dels Estats Units que pretendrien ubicar-se a prop de la costa iraniana, mentre que d'altres destacaven la creixent percepció en cercles polítics i diplomàtics d'un possible atac d'Israel a l'Iran sota l'argument d'una "operació militar preventiva".

b) Mashreq

Egipte	
<i>Tipologia:</i>	Govern Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició política i social (Germans Musulmans)
<i>Intensitat:</i>	1 <i>Evolució trimestral:</i> ↑
<i>Síntesi:</i>	Des de l'assassinat del president Anwar al-Sadat el 1981, després d'haver signat un acord de pau amb Israel pel qual Egipte recuperava el Sinaí, el país ha estat sota l'estat d'emergència. El successor de Sadat, Hosni Mubarak, dirigeix el país des d'aleshores, fent front a una oposició política i social que reclama més llibertats i drets. En aquest context, els partits religiosos van ser prohibits, i per tant el principal moviment d'oposició, els Germans Musulmans, no està permès, encara que la seva activitat és tolerada. Al llarg d'aquests anys s'ha denunciat l'existència de frau en les eleccions i el clima de falta de llibertats en què se celebren els comicis.

La tensió política i social interna al país es va incrementar durant el trimestre, especialment després que el Govern va aprovar la renovació per dos anys més de les lleis d'emergència vigents al país des de fa tres dècades, des de l'assassinat de l'expresident Anwar el-Sadat l'any 1981. La mesura va ser criticada durament per l'oposició i organitzacions de drets humans, que denuncien que aquesta normativa permet la censura dels mitjans de comunicació, interceptacions telefòniques i pràctiques com la detenció indefinida. Hi hauria unes 10.000 persones arrestades sense càrrecs a causa d'aquesta llei. La renovació de les lleis d'emergència es va produir en un context de creixents mobilitzacions socials, tant de grups opositors que exigeixen una reforma democràtica al país com de sectors socials descontents per l'augment de preus i els salaris baixos. Les protestes s'han intensificat des de començament del 2010 a mesura que s'apropa la data de les eleccions legislatives, previstes per al final d'aquest any, i els comicis presidencials del 2011.

L'exdirector de l'Agència Internacional de l'Energia Atòmica i premi Nobel de la Pau, Mohamed el-Baradei, s'ha erigit líder de l'Aliança Nacional pel Canvi (ANC), que reclama canvis a Egipte i està promovent un boicot a les eleccions legislatives si no es compleixen les garanties per a la celebració d'uns comicis sense frau, com el que s'ha denunciat en anys anteriors. Els Germans Musulmans (GM) –partit islamista il·legalitzat però que constitueix la principal força d'oposició del país– van expressar el seu suport a la campanya impulsada per El-Baradei per recollir un milió de signatures que permetin impulsar modificacions a la Constitució i derogar les lleis d'emergència. En els últims mesos, han estat detinguts tant membres dels GM com partidaris d'El-Baradei. A l'abril una vintena de seguidors del premi Nobel de la Pau van ser deportats des de Kuwait per dur a terme activitats polítiques no autoritzades. Durant les últimes setmanes de juny es van registrar manifestacions massives de protesta pels abusos de la Policia, després que un jove va morir presumptament a causa d'una pallissa brutal propinada per efectius de seguretat.

Israel – Líban – Síria	
<i>Tipologia:</i>	Sistema, Recursos, Territori Internacional
<i>Actors principals:</i>	Israel, Síria, grup libanès Hezbollah i la seva facció armada (Resistència Islàmica)
<i>Intensitat:</i>	2 <i>Evolució trimestral:</i> ↑

Síntesi: La tensió té com a teló de fons el conflicte israelià-palestí i les seves conseqüències a la regió. D'una banda, la presència de milers de refugiats palestins que es van establir al Líban a partir de 1948, juntament amb la direcció de l'OLP el 1979, va propiciar continus atacs per part d'Israel al sud del país fins ocupar-lo el 1982. El naixement del grup armat xiïta Hezbol·là a principi dels vuitanta al Líban, amb una agenda de resistència contra Israel i d'alliberament de Palestina, va originar enfrontaments periòdics fins a la culminació de l'ofensiva israeliana a gran escala de juliol de 2006. D'altra banda, la guerra de 1967 va significar l'ocupació israeliana dels alts del Golan sirians que, juntament amb el suport de Síria a Hezbol·là, explica la tensió entre Israel i Síria.

La retòrica agressiva mútua que ha caracteritzat la relació d'Israel amb els seus veïns del nord en els últims mesos es va intensificar durant l'últim trimestre, paral·lelament a un augment de la tensió a la zona. A l'abril, els Estats Units van donar suport a les denúncies d'Israel, que afirmava que Síria i l'Iran estaven ajudant Hezbollah a incrementar la seva capacitat militar. Washington va acusar la milícia xiïta libanesa de comptar amb més coets i míssils que molts governs de la regió, en coincidència amb les advertències del president israelià, Shimon Peres, sobre el rearmament de Hezbollah. Síria va negar les acusacions i va denunciar que es tractava d'invençions amb les quals Israel intentava desviar l'atenció del seu conflicte amb els palestins. El Govern libanès, mentrestant, va considerar que l'Executiu israelià buscava un pretext per a un conflicte militar. Un mes més tard, un simulacre militar de gran escala organitzat per Israel al maig va fer sonar totes les alarmes a la regió. Si bé el Govern de Benjamin Netanyahu va manifestar que es tractava d'un exercici programat, el fet que inclogués maniobres per preparar la població davant d'un possible atac massiu procedent de Síria, el Líban i Gaza va motivar l'alerta de Hezbollah, que va mobilitzar milers dels seus efectius. L'augment de la tensió a partir del simulacre va coincidir a més amb el desè aniversari del replegament de les tropes israelianes del sud del Líban.

En aquest complicat escenari, l'incident de les forces de seguretat israelianes amb la flota humanitària que es dirigia a Gaza va acabar d'enrair l'ambient. El president sirí, Bashar al-Assad, va declarar que l'incident augmentava les possibilitats d'una guerra a l'Orient Mitjà i va asseverar que no existeixen opcions de pau amb el Govern de Netanyahu, que va qualificar de piròman. Turquia, que havia actuat com a mitjancera entre Israel i Síria en el passat, tampoc no estaria disposada a exercir de nou aquest paper llevat que hi hagués un canvi en l'administració israeliana. Les Nacions Unides van optar per renovar el mandat de la missió de pau als alts del Golan (UNDOF) tot i haver diagnosticat una situació de tranquil·litat a la frontera siriano-israeliana, a causa del tens ambient a la regió. Malgrat la percepció d'escalada, el màxim comandant de la missió de l'ONU al sud del Líban, UNIFIL, va rebaixar els temors sobre un imminent conflicte armat a la zona, asseverant que en els seus patrullatges no havien observat presència militar de Hezbollah.

Palestina

<i>Tipologia:</i>	Govern	Interna
<i>Actors principals:</i>	ANP, Al-Fatah, grup armat Brigades dels Màrtirs d'Al-Aqsa, Hamas i la seva facció armada Brigades Ezzedin al-Qassam	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i> =

Síntesi: L'oposició entre els diferents sectors palestins en les últimes dècades ha estat protagonitzada principalment per grups nacionalistes laics d'una banda (Fatah i el seu braç armat –les Brigades dels Màrtirs d'al-Aqsa–, FPLP, FDLP) i, de l'altra, grups confessionals (Hamàs i el seu braç armat –Brigades Ezzedine-al-Qassam–, Jihad Islàmica). L'enfrontament respon a la voluntat de controlar el poder dintre dels territoris palestins i s'ha traduït, al seu torn, en diferents aproximacions cap a les relacions amb Israel. Després d'anys de domini de Fatah en la política palestina (moviment liderat per Iàsser Arafat i posteriorment per Mahmoud Abbas), les acusacions de corrupció i de no defensa dels interessos palestins en el procés de pau van desencadenar el triomf de Hamàs en les eleccions de gener de 2006. Aquest fet va precipitar una batalla dialèctica i armada entre ambdues formacions pel control de les institucions polítiques i, sobretot, de les forces de seguretat.

El distanciament entre Al-Fatah i Hamas es va mantenir durant el trimestre, sense que es poguessin observar senyals clars d'un eventual acord per a la reconciliació intrapalestina. Només a final de juny algunes **informacions de premsa van indicar que estaven circulant diverses idees noves per recompondre el diàleg entre ambdues faccions** després de la reunió del cap de la Lliga Àrab, Amr Mussa, i el líder de Hamas a Gaza, Ismail Haniyeh. Les noves propostes intentaríen superar l'atzucac entorn de l'acord de reconciliació promogut per Egipte, que Al-Fatah va signar l'octubre del 2009 però el grup islamista hi té una sèrie d'objeccions. Fonts diplomàtiques egípcies van admetre la possibilitat d'introduir modificacions a l'acord del Caire, en un context en el qual Egipte sembla inquiet per la intenció de Turquia d'intervenir en la pugna interna palestina.

Malgrat aquests indicis respecte a una eventual reactivació del diàleg, **les distàncies entre Hamas i Al-Fatah es van fer especialment evidents després de l'incident de la flota d'ajuda humanitària a Gaza. L'esdeveniment va alimentar les simpaties envers el grup islamista i va minar la posició del president palestí i líder d'Al-Fatah, Mahmud Abbas.** En privat, en la reunió que va mantenir amb el president dels Estats Units, Barack Obama, Abbas hauria manifestat la conveniència de pressionar Israel perquè aixequi el bloqueig a Gaza, però subratllant que la mesura s'hauria d'aplicar de manera gradual per evitar que la situació fos capitalitzada per Hamas com una victòria política. Les tensions entre Al-Fatah i Hamas també es van manifestar a l'abril després de l'execució a Gaza de dos palestins acusats de col·laborar amb Israel, una mesura que es va adoptar sense l'aprovació d'Abbas. A més de la tensió entre les dues faccions palestines, durant el trimestre es va visibilitzar públicament el pols entre el mandatari palestí i el seu primer ministre, Salam Fayyad. En una entrevista televisiva Abbas va descartar una eventual declaració unilateral de l'Estat palestí, un dels projectes promoguts per Fayyad en els últims mesos.

Iemen (sud)

<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Govern, Recursos	Interna
<i>Actors principals:</i>	Govern, grups d'oposició autonomistes i secessionistes del sud	
<i>Intensitat:</i>	2	Evolució trimestral ↑

Síntesi: El Iemen, l'única república de la península Aràbiga, és resultat del procés d'unificació el 1990 de la República Àrab del Iemen (RAI), al nord, i la República Democràtica Popular del Iemen (RDPI), al sud. Des de llavors, la balança de poder s'ha inclinat cap al nord i el president Ali Abdallah al-Salih (mandatari de l'ex-RAI des del 1978) ha governat sense alternança. El fràgil equilibri polític definit després de la instauració del nou Estat va derivar en l'esclat d'una guerra civil el 1994, que també va culminar amb la victòria de les forces septentrionals. Les tensions persisteixen i en els últims anys s'han intensificat les manifestacions que denuncien una discriminació envers el sud, en especial referent al control dels recursos, així com els enfrontaments amb les forces de seguretat, amb un resultat de desenes de morts. El moviment de contestació del sud no està articular en una sola organització i aplega grups amb agendes variades, entre els quals hi ha sectors secessionistes que van reprendre l'activitat l'any 2006. Tant l'oposició com diverses organitzacions internacionals han denunciat abusos dels drets humans per part del Govern en la seva lluita contra el moviment secessionista.

La tensió al sud del Iemen va pujar de nivell a causa de les massives i recurrents mobilitzacions de l'oposició i l'augment dels xocs entre les forces del Govern i els secessionistes, amb més disposició de totes dues parts per fer ús de la violència. Durant l'abril, desenes de milers de persones van participar en manifestacions al nord i el sud del país convocades per una aliança de sis partits polítics d'oposició, en un intent de pressionar el Govern del Iemen perquè excarceri centenars d'activistes partidaris de la secessió del sud del Iemen. Segons un informe oficial, 18 civils i 10 policies van morir i 120 persones van resultar ferides durant les protestes registrades en els primers tres mesos del 2010. Fonts de l'oposició asseguren que uns 150 activistes haurien mort des de la reactivació del moviment secessionista al sud el 2006. En l'últim trimestre, mentrestant, més d'una vintena de persones haurien perdut la vida a causa d'aquesta tensió producte de la repressió de les manifestacions, dels enfrontaments directes entre activistes i militars i d'un nombre creixent d'atemptats i atacs contra funcionaris governamentals i membres de les forces de seguretat.

En aquest escenari, cal destacar que a començament del trimestre diversos analistes i observadors ja advertien sobre el risc que el moviment separatista comencés a utilitzar la força com a mètode més recurrent per exigir atenció a les seves demandes i que, en aquest context, no es podia descartar el risc d'una nova guerra civil. El president Abdallah al-Salih s'ha mostrat disposat a dialogar amb els grups opositors del sud, però només amb aquells que no qüestionin la integritat territorial del Iemen. A final de maig, a propòsit del 20è aniversari de la unificació del país, el mandatari va decretar l'alliberament d'uns 300 presoners, entre els quals hi havia insurgents al-hutistes i membres del moviment separatista del sud. Encara que el gest va ser valorat positivament per alguns grups opositors, van continuar les detencions d'activistes i els fets de violència. De fet, un dels incidents més sagnants va tenir lloc a començament de juny a la ciutat de Daleh, on els xocs entre la Policia i membres de diversos grups que promouen més autonomia o la independència del sud van derivar en un bombardeig de l'Exèrcit que va causar 6 morts i 17 ferits.

Processos de pau

- ❑ Eritrea i Djibouti van arribar a un acord pel qual acceptaven la mediació de Qatar per resoldre el contenciós fronterer que els enfronta.
- ❑ El grup armat United Western Somali Liberation Front (UWSLF), que operava a la regió etiòp d'Ogaden, va acordar lliurar les armes al Govern etiòp
- ❑ Al Sudan (Darfur), la coalició de grups armats Liberation and Justice Movement (LJM), present en les negociacions de pau de Doha, va aprovar el full de ruta presentat per la mediació per avançar en el procés de pau.
- ❑ Es van celebrar converses de pau entre el Govern del Txad i la coalició rebel UFR a Khartum (Sudan).
- ❑ Al Sàhara Occidental el Front POLISARIO va congelar els contactes amb la MINURSO, en considerar que "s'estava convertint en un escut de protecció d'un fet colonial".
- ❑ A l'Afganistan, el líder talibà Mullah Omar va afirmar que podrien estar disposats a mantenir negociacions amb polítics occidentals.
- ❑ El Govern indi va donar llum verda al Govern de l'estat d'Assam perquè iniciés un procés de negociacions amb l'ULFA.
- ❑ El Govern indi i l'NSCN-IM van celebrar una ronda de negociacions a Kohima, capital de l'estat naga. Va ser la primera vegada des que es van iniciar les negociacions, fa 13 anys, que aquestes tenen lloc en territori naga.
- ❑ A les Filipines, el president del grup negociador de l'NDF, Luis G. Jalandoni, va assegurar que estava preparat per reprendre les converses de pau formals amb la nova administració.
- ❑ El nou líder turcoxipriota es va mostrar favorable a seguir les negociacions sobre la base d'allò que ja s'havia assolit.
- ❑ A Turquia, el PKK va finalitzar l'alto el foc que mantenia des d'abril del 2009.

En aquest apartat s'analitzen aquells conflictes armats o conflictes no resolts que han entrat en una fase de negociació formal, que estan immersos en un clar procés de pau, que estan explorant l'inici d'unes negociacions o que les han trencat o congelat per algun motiu. També es comenta la situació a la RD del Congo, Colòmbia i el Kurdistan turc, encara que no hi hagi negociacions obertes en aquests moments en aquests països, i la conjuntura de la R. Centreafricana.

3.1. Evolució dels processos de pau

Taula 3.1. Evolució de les negociacions en finalitzar el segon trimestre de 2010			
Bé (6)	Amb dificultats (7)	Malament (9)	En exploració (5)
<i>Eritrea-Djibouti</i>	<i>Txad (UFR)</i>	Nigèria (MEND)	<i>Senegal (MFDC)</i>
<i>Etiòpia (UWSLF)</i>	Índia (ULFA)	Somàlia Sudan (JEM)	Etiòpia (ONLF)
Sudan (LJM)	Índia-Pakistan	<i>Marroc (Sàhara)</i>	Afganistan
<i>Índia (NSCN-IM)</i>	<i>Moldàvia</i>	Myanmar <i>Kosovo</i>	Índia (NDFB)
Filipines (MILF)	<i>(Transdnístria)</i>	Turquia (PKK) Israel-	Filipines (NDF)
Iemen	<i>Armènia-Azerbaidjan</i>	Palestina	
<i>Xipre</i>	<i>(Nagorno-Karabakh)</i>	Iemen	
	<i>Geòrgia (Abkhàzia,</i>		
	<i>Ossètia del Sud)</i>		
	<i>Palestina</i>		

(En cursiva s'assenyalen els conflictes no resolts i que no estan en fase de lluita armada o que en aquests moments no són catalogables com a "conflicte armat". A la taula "d'exploració" només hi figuren els processos que inicien aquesta fase per primera vegada o després d'un llarg període de temps sense diàlegs o apropaments).

De les 27 negociacions analitzades, 15 corresponen a conflictes armats i 12 a conflictes no armats. Cinc es trobaven en fase exploratòria. De la resta, 7 han tingut dificultats, 9 han anat malament i 6 s'han desenvolupat satisfactòriament. En aquest apartat no es comenten les negociacions o exploracions en què no s'han produït fets rellevants durant el trimestre, com ara les de Xina-Taiwan, Filipines (MNLF), Índia (NSCN-K), Nepal (Terai), Etiòpia-Eritrea i Israel-Síria.

Àfrica

a) Àfrica Occidental

A Nigèria (Delta del Níger), Goodluck Jonathan, fins llavors president en funcions, va ser nomenat al maig cap de l'Estat després de la mort del seu predecessor, Umaru Yar'Adua. L'assessor presidencial per al Delta del Níger, Timi Alaibe, va declarar que es reprendrien els esforços per formar i proveir de llocs de treball els milers d'antics insurgents que es van acollir al programa d'amnistia l'any passat. Al juny es van reprendre els tallers formatius per a 20.192 excombatents. El Govern va aprovar un pressupost inicial de 30 milions de dòlars per al programa, i va indicar que cada ronda de formació donarà cabuda a 2.000 persones. La data va ser anunciada després que el grup armat MEND va amenaçar de reiniciar els atacs contra la indústria petrolera. El grup va mostrar dubtes sobre el fet que l'actual presidència del país, ocupada per Goodluck Jonathan, que pertany a l'ètnia ijaw, de la qual es compon el MEND, aconsegueixi canviar la realitat del Delta, sobretot tenint en compte que només disposa d'un any per governar abans de les pròximes eleccions. No obstant això, el líder d'una de les agrupacions més grans de la regió, Chris Ekiyor, de l'Ijaw Youth Council, es va mostrar convençut de la capacitat de Jonathan d'introduir els canvis necessaris per aconseguir la pau. D'altra banda, un dels principals líders de la insurgència del Delta, Ateke Tom, va amenaçar d'abandonar el programa d'amnistia al costat de centenars dels seus homes si el Govern no començava a complir les seves promeses de creació d'ocupació i desenvolupament per a la regió.

Al Senegal (Casamance), a final d'abril, el primer ministre Souleymane Ndiaye va afirmar que el Govern estava preparat per rebre els líders del grup armat MFDC i reiniciar les negociacions de pau, i va fixar com a condició que les reunions se celebressin al Senegal. Amb aquestes declaracions Ndiaye va respondre a la petició del líder de la facció del front sud de l'MFDC, César Atoute Badiate, que està enfrontat a la facció de Salif Sadio (front nord), i que també es va mostrar disposat a trobar una solució al conflicte de Casamance. Badiate, però, va categoritzar la situació de la regió de problema internacional i va demanar que les negociacions se celebressin en un país neutral. Diversos analistes van apuntar a la necessitat que les faccions de Sadio i Badiate entrin en un diàleg intern, com a pas necessari per a un procés de pau. Recentment, tots dos van mostrar bona disposició a mantenir converses de pau.

b) Banya d'Àfrica

Al juny, Eritrea i Djibouti van arribar a un acord pel qual acceptaven la mediació de Qatar per resoldre el contenciós fronterer que els enfronta. Segons l'acord, l'emir de Qatar xeic Hamad bin Khalifa farà de mitjancer entre els dos països amb l'objectiu d'establir un mecanisme per resoldre la disputa i normalitzar les relacions entre tots dos. El Ministeri d'Exteriors de Djibouti va manifestar que a més de l'acord, Eritrea havia retirat les seves tropes de dues àrees que havia ocupat a Ras Doumeira, la zona en disputa. Etiòpia va fer alguns passos positius per trencar l'aïllament en relació als països veïns i la comunitat internacional.

A Etiòpia, a l'abril, el grup armat **United Western Somali Liberation Front (UWSLF)**, que operava a la regió etiòp d'Ogaden, va acordar lliurar les armes al govern etiòp i tornar a la legalitat després de dècades de guerra de guerrilles. El grup operava des de Somàlia i tenia vinculacions amb Eritrea. A principi de juny, el grup armat **ONLF** va desmentir que estigués duent a terme converses de pau amb el Govern, després que el primer ministre, Meles Zenawi, va declarar en una roda de premsa que el Govern signaria aviat un acord de pau amb el grup insurgent. L'ONLF va assenyalar que aquestes declaracions del règim etiòp tenien l'objectiu de confondre a la comunitat internacional i sobretot a les multinacionals petrolieres. L'ONLF va remarcar que la seva postura pel que fa a les negociacions era coneguda i no havia variat, i consisteix a exigir que qualsevol negociació amb el règim etiòp només pot tenir lloc sota els auspicis de la comunitat internacional en un lloc neutral amb una tercera part medidora també neutral. El Govern ha rebutjat reiteradament acceptar una tercera part medidora sota els auspicis de la comunitat internacional.

Pel que fa a Somàlia, el 22 de maig es va celebrar a Istanbul una conferència internacional en la qual es pretenia impulsar el fràgil procés de pau a Somàlia. Els participants a la conferència van redactar la Declaració d'Istanbul, en què reiteraven el compromís de promoure la pau i l'estabilitat al país, la necessitat de mantenir en marxa el Procés de Pau de Djibouti, la formació de les forces de seguretat somalis, i el suport a AMISOM. La conferència la van organitzar el Govern de Turquia i les Nacions Unides. Al juny, tres ministres del Govern Federal de Transició (GFT) van dimitir i un d'ells, el ministre de Defensa, el xec Yusuf Muhammad Siad, va assenyalar que havia pres aquesta decisió pel fet que el GFT havia fracassat en el seu objectiu de restablir l'ordre i la seguretat. Diversos analistes van assenyalar que aquestes dimissions posaven de manifest la debilitat del GFT i podien posar més pressió sobre el primer ministre perquè dimitís o se sotmetés a una moció de censura per part del Parlament. Aquesta situació s'afegia a les crítiques d'imparcialitat que va rebre el representant especial del secretari general de l'ONU, **Ahmedou Ould-Abdallah**, en el càrrec des del 2007, que finalment en va ser rellevat i substituït per **Augustine Mahiga**, ambaixador de Tanzània a les Nacions Unides des del 2003.

Al Sudan (Darfur), el grup armat **JEM** va acusar el Govern d'haver trencat l'acord de l'alto el foc en bombardejar les seves posicions al Darfur Septentrional. L'augment dels combats i les operacions militars a Darfur durant el mes de maig van portar el grup armat a retirar-se de les negociacions, en considerar que els acords a què havia arribat amb el Govern havien estat trencats per la renovació de la violència. A més, les autoritats del Txad es van oposar a l'entrada al país del líder del JEM, Khalil Ibrahim, que es dirigia de nou a Darfur fent escala a N'Djamena en un vol provinent de Líbia. El JEM va considerar que Qatar ja no era un espai neutre per a les negociacions i es va negar a reprendre el diàleg en considerar que qualsevol acord a què s'arribi amb el Govern quedarà buit de contingut.

La coalició de grups armats **Liberation and Justice Movement (LJM)**, present en les negociacions de pau de Doha (Qatar), va aprovar el full de ruta presentat per la mediació per avançar en el procés de pau. El Govern també va donar el vistiplau al document en una reunió amb l'LJM on es va acordar la formació de sis comitès: el primer dedicat al repartiment del poder polític i l'estatus administratiu de Darfur, un segon destinat a resoldre el repartiment econòmic incloent-hi els litigis sobre la propietat de la terra, un tercer encarregat de les compensacions per als refugiats i desplaçats interns, un quart que abordarà els temes de seguretat, el cinquè destinat a temes de justícia i reconciliació, i un sisè grup que abordarà la resolució de conflictes i l'acord de pau. Ambdues parts van acordar que representants dels desplaçats pel conflicte participaran com a observadors en el comitè destinat a abordar les compensacions als retornats. El president sudanès, Omar al-Bashir, va advertir que la recent ronda de Doha seria l'última oportunitat per a tots els grups armats que volguessin participar en el procés de pau.

c) Grans Llacs i Àfrica Central

Al Txad, a principi d'abril es van celebrar converses de pau entre el Govern i la coalició rebel UFR a Khartum (Sudan). El portaveu de la coalició, Abderrahman Koulamallah, va assenyalar que aquests contactes podrien conduir a unes negociacions de pau amb el Govern. Des d'agost del 2007, l'oposició armada txadiana i el Govern no havien mantingut contactes, segons que va assenyalar el portaveu de les UFR. Aquestes converses van tenir lloc després de l'acord a què van arribar el Sudan i el Txad el gener del 2010. El mediador txadià Abderrahman Moussa i una delegació de 15 membres de les UFR van estar presents en les converses, encara que els líders de les UFR Timane Erdimi i Mahamat Nouri no van assistir a la reunió. Tot i aquesta prometedora trobada, però, el president txadià, Idriss Déby, va rebutjar la possibilitat que s'afegeixin nous passos als que s'han fet, i va qualificar de mercenaris els grups rebels. Va assenyalar que una vegada culminades les eleccions del Sudan, el Txad enviaria una nova comissió a Khartum per negociar amb els rebels. Al maig, quatre grups armats van anunciar la formació de la nova coalició National Alliance for Democratic Change (ANCD), liderada pel general Mahamat Nouri. Tres dels grups havien format part de la UFR anteriorment.

Respecte a l'RCA, la comissió electoral va anunciar al juny que havia acordat la celebració de les eleccions legislatives i presidencials el proper 24 d'octubre, després d'haver endarrerit les dues dates anunciades prèviament. El mandat del president François Bozizé culminava l'11 de juny, però l'oposició política i la comunitat internacional van anunciar l'existència de problemes en el cens electoral i les llistes de votants, un pressupost insuficient per dur a terme el procés i amenaces per qüestions de seguretat que feien témer que la celebració d'unes eleccions lliures i transparents fos impossible. La data inicial era el 25 d'abril i posteriorment es va endarrerir fins el 16 de maig.

A la RD del Congo, a final de maig, el Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar la resolució 1925 per la qual prorrogava el mandat de la MONUC fins el 30 de juny de 2010 i va decidir que, en vista de la nova fase a què s'havia arribat, la missió de les Nacions Unides en aquest país, MONUC, passaria a denominar-se, a partir de l'1 de juliol de 2010, Missió d'Estabilització de les Nacions Unides a la República Democràtica del Congo (MONUSCO). La MONUSCO estarà desplegada fins el 30 de juny de 2011 i tindrà una dotació màxima de 19.815 efectius militars, 760 observadors militars, 391 agents de policia i 1.050 policies, a més dels components civil, judicial i penitenciari corresponents. El Consell també va autoritzar la retirada d'un màxim de 2.000 efectius militars de les Nacions Unides com a molt el 30 de juny de 2010 a les zones on les condicions de seguretat ho permetin. Així mateix va autoritzar la MONUSCO perquè, alhora que concentra les seves forces a la zona oriental, mantingui una força de reserva amb capacitat per al redesplegament ràpid en qualsevol altre punt del país. Finalment, el Consell va posar de relleu el fet que el Govern congolès era el principal responsable de la seguretat i la protecció de la població civil. Al juny, el secretari general de l'ONU va nomenar representant especial del secretari general de l'ONU Roger Meece, ambaixador dels EUA a la RD del Congo entre l'any 2004 i el 2007, en substitució d'Alan Doss

d) Magrib

Pel que fa al Sàhara Occidental, el líder del Front POLISARIO, Mohamed Abdelaziz, va enviar a l'abril una dura i crítica missiva al secretari general de l'ONU, Ban Ki-moon, en la qual expressava decepció per la seva falta de lideratge i voluntat per acomplir el mandat de l'ONU al territori del Sàhara Occidental, disputat pel Marroc i els sahrauís. A la carta el dirigent sahrauí reconeixia la seva indignació amb Ban Ki-moon, en especial per l'últim informe periòdic emès al Consell de Seguretat sobre la situació al Sàhara Occidental. Abdelaziz considerava que el document no reflectia de manera objectiva els esdeveniments de l'últim any i que el secretari

general havia cedit davant algunes de les tesis defensades pel Marroc, per exemple, pel fet que gairebé no esmentava la celebració d'un referèndum, reclamat pels sahrauís. Així mateix, el dirigent criticava la poca atenció que s'hi dedicava a les denúncies de violacions dels drets humans perpetrades pel Marroc i reclamava canvis en la missió de pau. A final de maig, el **Front POLISARIO** va congelar els contactes amb la **MINURSO**, la força de les Nacions al Sàhara Occidental, en considerar que "s'està convertint en un escut de protecció d'un fet colonial, és a dir, l'ocupació del Sàhara Occidental pel Marroc".

Amèrica

A **Colòmbia**, el Comandament Central de l'**ELN** va revelar a l'abril que havia rebut propostes del Govern de dialogar en secret, però les va rebutjar per considerar que estaven revestides de conveniències de tipus electoral. La guerrilla de les **FARC**, per la seva banda, va tancar tota possibilitat de diàleg amb el Govern a l'exterior. Així ho va expressar el Secretariat d'aquesta organització en un comunicat dirigit a l'Alt Comissionat per la Pau, Frank Pearl, en què manifestava que la seva disposició al diàleg havia estat permanent, però que no dialogaria amb el Govern del president Uribe quan només faltaven quatre mesos per a concloure el seu mandat i encara menys quan la proposta governamental establia diàlegs a l'estranger i en secret. Les **FARC** van reiterar que mantindrien les portes obertes per al diàleg, sempre que aquest es faci a Colòmbia i de cara a la nació. Per la seva banda, la **Comissió de Conciliació Nacional (CCN)** va presentar al maig un paquet de propostes amb el propòsit de construir una política que condueixi a la fi del conflicte armat i que contingui una sortida negociada. El document final, que va ser lliurat a cada un dels candidats presidencials, contenia "vuit mínims": política negociada de reconciliació i pau, democràcia real i transparència amb els recursos públics, equitat en els drets per a una vida digna, construcció de país des de la diversitat regional, alternatives productives sostenibles, educació amb qualitat i cobertura, participació ciutadana en la construcció dels destins col·lectius, i reforma agrària integral.

Al juny, van finalitzar els escrutinis electorals per a la **Presidència de la República**, que van donar com a guanyador **Juan Manuel Santos**, el qual va resultar elegit amb un programa de continuació de la política de govern del president Uribe. En el seu primer discurs, el president electe va assegurar que donaria un tractament estrictament diplomàtic i de respecte a les relacions amb els altres països, alhora que va plantejar que treballarà per a la integració llatinoamericana com a base del desenvolupament i del progrés. El vicepresident electe, Angelino Garzón, en les seves primeres declaracions a mitjans de premsa, va assegurar que el nou Govern s'esforçaria per transitar cap a la pau i la reconciliació, amb el benentès que es donaria continuïtat a la política de "seguretat democràtica" de l'actual mandatari, Álvaro Uribe Vélez. Va demanar, a més, a les guerrilles de les **FARC** i l'**ELN** que prenguin la decisió més revolucionària, que és ser capaços de demanar perdó a la població i d'expressar públicament la inutilitat de la violència per assolir fins polítics, com també que alliberin sense condicions tots els segrestats que tenen en poder seu, com la base perquè es doni un procés de pau a Colòmbia.

Àsia i Pacífic

a) Àsia meridional

A l'**Afganistan**, a mitjan abril, el líder talibà **Mullah Omar** va afirmar que podrien estar disposats a mantenir negociacions amb polítics occidentals. Aquesta informació la van revelar dos dels seus col·laboradors pròxims en una entrevista amb *The Sunday Times*. El líder talibà hauria

assenyalat que ja no està interessat a governar el país i que els objectius dels talibans són l'expulsió dels estrangers del país, el retorn de la xaria i el restabliment de la seguretat. Els talibans no haurien fixat precondicions per al diàleg, simplement haurien indicat que aquest ha de ser honest. Al maig, el president afganès va visitar els EUA amb una nova proposta de pau amb la qual pretenia persuadir el president Barack Obama de la necessitat de negociar amb els talibans, amb l'objectiu que els insurgents abandonessin les armes abans de la retirada de les tropes nord-americanes del país, prevista per a mitjan 2011. Als líders talibans se'ls oferiria l'exili a l'estranger i les organitzacions talibans podrien participar en la vida política del país si es trencaven els llaços amb Al-Qaida. El president afganès va afirmar que involucraria el Pakistan en els esforços de reconciliació amb la insurgència talibana.

Al juny, va concloure la Jirga –assemblea tradicional– de pau convocada pel president Hamid Karzai, amb l'adhesió dels líders tribals al pla presentat per Karzai. L'assemblea, que havia rebut crítiques pel fet d'estar integrada fonamentalment per seguidors del president i no haver inclòs els talibans, va ser atacada per míssils talibans durant el primer dia de la celebració. A més, organitzacions de dones i de drets humans van expressar preocupació per la quasi nul·la presència de dones a la Jirga (entre 30 i 50 de 1.400 participants), fet que va ser interpretat com una maniobra per acontentar els talibans. Després de la celebració de la Jirga, el responsable de l'OTAN per a la reintegració de combatents a l'Afganistan va afirmar que el **Govern afganès podria aprovar un pla que preveïés que els insurgents poguessin conservar les seves armes per tal de proveir de seguretat les seves comunitats.** Això implicaria que la provisió de seguretat en determinades zones del país quedaria en mans d'antics insurgents, que a canvi de reintegrar-se rebrien formació professional i llocs de treball, així com beneficis per a les comunitats com ara projectes de desenvolupament i construcció d'infraestructures. El Govern esperava que entre 36.000 i 40.000 combatents participessin en el programa de reintegració en els propers cinc anys. El pla preveu la creació d'un "Alt Consell per a la Pau" que durà a terme un esforç en tot el país per aconseguir que els insurgents de baix perfil s'adhereixin al procés de reintegració. D'altra banda, una delegació del comitè de sancions sobre Al-Qaida i els talibans de les Nacions Unides visitarà el país amb l'objectiu de revisar la llista de persones objecte de sancions. Aquesta delegació suggerirà qui pot ser retirat de la llista, i això haurà de ser ratificat pel Consell de Seguretat de l'ONU. La majoria dels talibans inclosos en la llista eren antics membres del Govern i altres figures polítiques, més que no pas comandants militars. La supressió d'aquesta llista era un requeriment de la Jirga de pau, ja que la seva existència suposava un obstacle a l'avanç en les negociacions amb la insurgència. El Consell de Seguretat sempre s'havia mostrat contrari a retirar noms d'aquesta llista, però fonts de les Nacions Unides van assenyalar que en aquest cas semblava probable que se'n poguessin retirar un elevat nombre de figures talibans. D'altra banda, el representant especial del secretari general de l'ONU a l'Afganistan, Staffan de Mistura, va mostrar el seu suport a les peticions perquè es posi en llibertat aquells insurgents detinguts i contra els quals no s'han presentat càrrecs, petició també llançada per la Jirga. **El Pakistan, per la seva banda, va dur a terme contactes preliminars amb la xarxa talibana Haqqani,** que opera fonamentalment a les províncies de Khost, Paktia i Paktika i és una de les organitzacions insurgents més fortes al país. Encara que no se'n van revelar detalls, el Pakistan va assenyalar que el grup armat semblava disposat a dur a terme converses amb el Govern afganès, fet que suposa un avanç respecte al passat. Aquests contactes s'haurien produït després que el president afganès va donar indicis recentment d'un apropament al Pakistan, i es va produir la dimissió del cap d'intel·ligència afganès i el ministre d'Interior, crítics amb l'acostament de Karzai a Islamabad. El Pakistan estaria així fent de mediador entre el grup Haqqani i l'Afganistan per diverses raons, entre les quals cal destacar les pressions nord-americanes per dur a terme una operació militar al Waziristan Nord, front que Islamabad no volia obrir, ja que s'afegiria a la ja complicada situació a les Àrees Tribals sota Administració Federal. La xarxa Haqqani no ha llançat atacs a l'interior del Pakistan i no és percebuda com una amenaça directa al país; i a més, tindria contactes amb determinats membres de la cúpula militar pakistanesa, cosa que permetria

a l'Executiu, en cas que s'arribés a un acord a l'Afganistan, tenir capacitat d'incidència directa sobre el Govern afganès.

A l'Índia, un grup de ciutadans i intel·lectuals destacats van organitzar a l'abril una convenció amb l'objectiu de buscar solucions al conflicte de l'estat d'Assam acceptables per a totes les parts. Entre els participants destacaven Indira Goswami i Lachit Bordoloi, que ja van participar en iniciatives anteriors d'interlocució amb el grup armat d'oposició **ULFA**. L'objectiu de la convenció era arribar a un consens que pogués ser presentat a les parts com a base per a la represa de les negociacions. Un dels organitzadors de la reunió, Hiren Gohain, va demanar a l'ULFA que consideri la qüestió de la sobirania tenint en compte els canvis en el context mundial global i les noves definicions d'independència. Per la seva banda, el comandant en cap del grup armat, Paresh Baruah, va tornar a declarar que només participarien en unes negociacions, si s'abordava l'assumpte de la sobirania, i que no acceptarien cap solució per sota de la independència. A més, Baruah es va mostrar molt crític amb la iniciativa dels intel·lectuals. No obstant això, dies abans, un altre dirigent de l'organització, Pradip Gogoi, va afirmar que la discussió sobre la sobirania no implicava necessàriament que aquesta hauria de ser garantida. El Govern, per la seva banda, va indicar que estava disposat a mantenir negociacions, però que s'havia de produir alguna iniciativa per part de l'ULFA, i va reiterar també que la qüestió de la sobirania era indiscutible. Al juny, el **Govern indi va donar llum verda al Govern de l'estat d'Assam perquè iniciés un procés de negociacions amb l'ULFA** i va nomenar com a interlocutor amb el grup armat l'antic cap de l'oficina d'intel·ligència P. C. Haldar. El ministre en cap d'Assam, Tarun Gogoi, va assenyalar que ara el grup armat havia de donar una resposta formal al Govern, resposta que no esperaran de manera indefinida. Gogoi va afirmar que considerarien les demandes del grup armat si aquestes s'emmarquen dins de la Constitució índia. Per la seva banda, els líders empresonats de l'ULFA s'haurien reunit a la presó central de Guwahati per discutir aquest assumpte, i el grup armat va emetre una declaració pública en què instava el Govern a posar en llibertat els sis líders detinguts per afavorir les negociacions. De moment no van respondre directament a la interpel·lació de l'Executiu.

Al maig, el ministre en cap d'Assam, Tarun Gogoi, va afirmar que esperava que després del lliurament per part de la Policia de Bangla Desh del cap del grup armat d'oposició **NDFB**, Ranjan Daimary, detingut en aquest país, **es podrien produir converses de pau amb diferents grups armats d'oposició**. Daimary encapçalava la facció de l'NDFB que s'havia oposat a un acord d'alto el foc i que reclamava la independència per al territori de Bodoland. Daimary està acusat de ser el responsable dels atemptats que van causar 100 morts l'octubre del 2008.

A l'estat de **Nagaland**, l'interlocutor del Govern per a les negociacions amb el grup armat d'oposició NSCN-IM, R. S. Pandey, va portar a terme a l'abril una visita de sis dies a la regió, amb l'objectiu d'accelerar el procés de pau. Aquesta visita es va produir després de la que havia dut a terme el líder del grup armat Thuingaleng Muivah, juntament amb la seva dona, un mes abans, durant la qual es va reunir amb representants de diverses ONG. Després de la visita, el Govern i el grup armat es van reunir de nou a Delhi. El grup armat hi va estar representat per una delegació de cinc membres encapçalada per Muivah. Les negociacions estarien centrades en la proposta de 31 punts feta pel grup armat que incloïa la unificació de tots els districtes habitats per població naga, així com una constitució, bandera, moneda i exèrcit propis. D'altra banda, Muivah podria reunir-se ell tot sol amb representants del Govern. Al maig i juny, organitzacions naga van bloquejar durant 65 dies seguits el principal accés per carretera a l'estat de Manipur en protesta per la decisió del Govern d'impedir que el líder del grup armat d'oposició NSCN-IM Thuingaleng Muivah visités la seva població d'origen, al districte Ukhrul de Manipur. Al juny, el **Govern indi i l'NSCN-IM van celebrar una ronda de negociacions a Kohima, capital de l'estat naga**. Era la primera vegada des que es van iniciar les negociacions fa 13 anys que aquestes tenien lloc en territori naga. A la declaració a la premsa que es va fer en finalitzar les negociacions, les dues parts es van mostrar satisfetes i disposades a continuar el procés. El

Govern indi va assenyalar que reconeixia la singularitat i la història del poble naga, i que la solució del conflicte havia de ser honorable per a totes dues parts. El líder del grup armat, Thuingaleng Muivah, per la seva banda, va reconèixer que l'esforç del Govern era sincer. No obstant això, al final de la reunió no es van revelar avenços concrets. La propera ronda de negociacions se celebrarà a Delhi, però Muivah va indicar que abans s'hauria de dur a terme un procés de consultes amb la societat civil naga.

Pel que fa al contenciós de l'Índia i el Pakistan per la regió del Caixmir, a final d'abril els primers ministres dels dos països, Manmohan Singh (Índia) i Yusuf Raza Gilani (Pakistan), es van reunir a Thimbu, Bhutan, per primera vegada en nou mesos durant una cimera de països del sud d'Àsia. No es va revelar l'agenda de la trobada, que va ser qualificada de positiva per ambdós líders. Al maig, el Grup de Contacte de l'Organització per la Conferència Islàmica va emfatitzar la necessitat que es respectés el dret a l'autodeterminació de la població de Jammu i Caixmir i va fer una crida al Govern de l'Índia perquè respecti els drets i la voluntat de la població caixmiriana. D'altra banda, una enquesta d'opinió duta a terme pel *think tank* britànic Chatham House va revelar que el 44% de la població que viu al Caixmir administrat pel Pakistan i el 43% de la que viu al Caixmir administrat per l'Índia eren favorables a la independència del Caixmir. A la vall del Caixmir, centre neuràlgic del conflicte armat, entre el 74 i el 95% de la població es va mostrar favorable a aquesta opció. D'altra banda, només el 27% de la població de la zona pakistanesa i el 57% de la índia es van mostrar confiats que un procés de pau aconseguirà solucionar el conflicte armat. Al juny, el líder indi de la coalició de partits independentistes APHC, Mirwaiz Umar Farooq, va rebutjar l'oferta que havia llançat el primer ministre indi, Manmohan Singh, durant la visita que va fer a la zona, en què afirmava que estaven disposats a dur a terme converses amb qualsevol grup que s'oposés al terrorisme i la violència. Farooq va afirmar que no es tractava de cap oferta nova, i que el Govern indi ha de derogar la legislació sobre detencions, posar en llibertat els presos polítics i retirar les Forces Armades de la zona abans que es pugui iniciar cap procés de diàleg. D'altra banda, en el seu informe *Steps Towards Peace: Putting Kashmiris First*, l'International Crisis Group (ICG) va afirmar que tots dos països havien fracassat en la incorporació de la població caixmiriana al procés de pau, i havien desapropiat l'oportunitat que els havia brindat el procés de creació de mesures de confiança. Encara que l'Índia es va retirar formalment del procés de diàleg compost després dels atemptats de Mumbai, les mesures de confiança no han estat mai paralitzades. No obstant això, si els representants caixmirians dels dos costats no tenen autoritat aquest procés no aconseguirà resultats significatius. L'ICG va instar l'Índia a derogar totes les lleis draconianes en vigor i a canviar l'estratègia contrainsurgent militar per una política de rendició de comptes i estimulació de l'economia. D'altra banda, el Pakistan hauria de garantir que la insurgència jihadista no tingui capacitat per interferir en la construcció de la pau, i atorgar més poder a les institucions civils de l'Azad Kashmir.

c) Sud-est Asiàtic

A les Filipines, a final d'abril es van celebrar a Kuala Lumpur les divuitenes negociacions exploratòries entre el Govern de Filipines i el grup armat d'oposició MILF. El Govern i l'MILF van acordar treballar conjuntament per a facilitar el retorn dels civils desplaçats, més de 100.000, des del 2008 com a conseqüència de la violència. El Govern i el grup armat van signar un acord especial d'alto el foc per tal de garantir que les eleccions presidencials transcorreguessin pacíficament a Mindanao. Al maig, el senador Benigno Noyon Aquino va ser proclamat oficialment guanyador de les eleccions presidencials filipines. Al juny, representants del Govern filipí i de l'MILF van signar un acord per mantenir les negociacions de pau durant la transició política. La reunió, que es va allargar dos dies, va tenir lloc a la capital de Malàisia, Kuala Lumpur, on les parts van acordar la recerca de noves fórmules per arribar a un acord, basades en una pau justa i un tractament equitatiu de les identitats i els drets del poble Moro, segons va

afirmar el portaveu de l'MILF en el procés de negociació, Mohagher Iqbal. Durant les converses també es va acordar una **implicació més gran d'Europa en el procés de pau**. En aquest sentit, estava previst que un equip noruec s'unís a un grup de soldats i oficials de policia desarmats procedents de Brunei, Líbia, el Japó i Malàisia, amb l'objectiu de supervisar l'alto el foc. El Govern i l'MILF han interromput i reprès les converses de pau des del 1997, any en què es van iniciar les negociacions per posar fi a un conflicte que ha causat 120.000 víctimes mortals i el desplaçament de dos milions de persones al llarg de quatre dècades.

D'altra banda, el Govern i el grup armat d'oposició **MNLF van signar a Trípoli, Líbia, un memoràndum d'entesa** per a resoldre les qüestions que han dificultat la plena implementació de l'acord de pau a què es va arribar el 1996. L'acord preveu la creació d'un mecanisme per a finançar projectes de desenvolupament a les zones afectades pel conflicte, així com l'establiment d'una estructura per a un procés tripartit amb la participació de l'Organització per la Conferència Islàmica, que supervisarà la implementació de l'acord de 1996 a les àrees de seguretat, governabilitat, activitats econòmiques i la provisió de serveis socials a les zones del conflicte. L'acord va ser signat per Camilo Miguel Montesa, assistent presidencial per al procés de pau, i el líder de l'MNLF, Nur Misuari. D'altra banda, l'MILF i l'MNLF van signar un **pacte de cooperació** pel qual es comprometen a treballar conjuntament per l'autodeterminació, la pau, la justícia i el desenvolupament econòmic del poble moro.

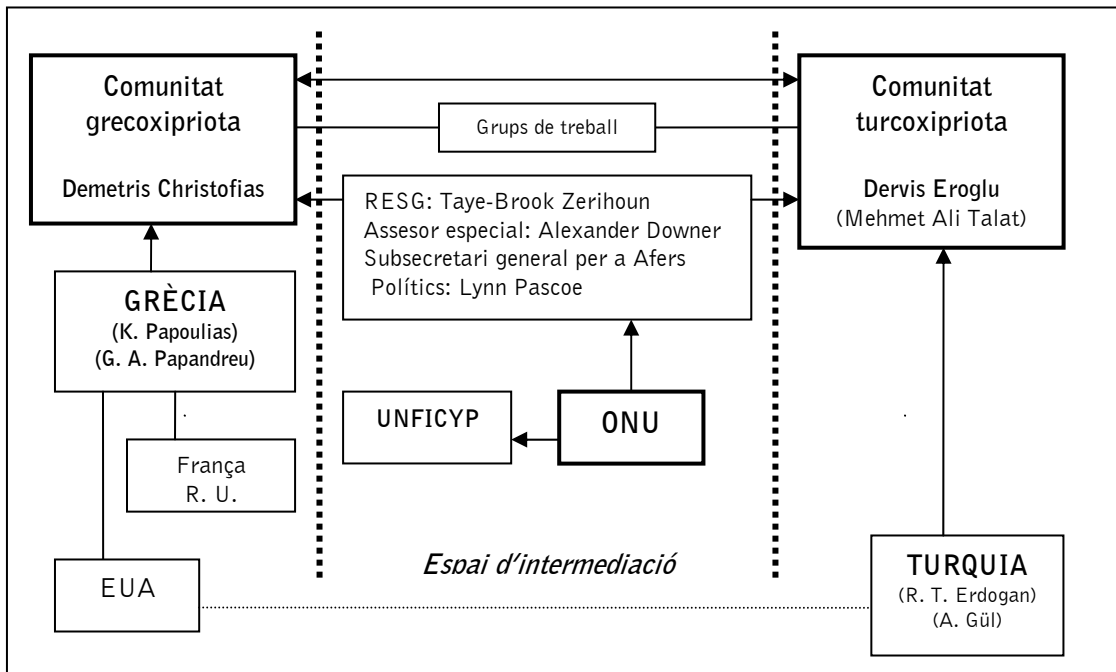
Per la seva banda, el futur president de Filipines, Benigno Noynoy Aquino, va considerar una prioritat aconseguir un acord de pau a Mindanao. Aquino, que va assumir el càrrec el 30 de juny passat, es va reunir a principi de mes amb una delegació diplomàtica de la UE formada per representants del Regne Unit, Àustria, la República Txeca, Finlàndia, Alemanya, Grècia, Itàlia, Espanya, Bèlgica, França i Holanda. El mes de maig passat la UE va **acceptar implicar-se de manera activa en el procés de pau**, dirigint les tasques humanitàries, de rehabilitació i de desenvolupament integrades a l'**International Monitoring Team (IMT)**. Aquino va anunciar també el nomenament de **Teresina Deles com a assessora presidencial sobre el procés de pau**. Deles ja va ocupar aquest càrrec entre el 2003 i el 2005, durant la presidència de Glòria Macagapal Arroyo. La tornada de Deles, especialment activa en relació a la defensa dels drets de les dones a les Filipines, va ser ben rebuda per diverses organitzacions civils i socials de Mindanao. L'acord, auspiciat per l'Organització de la Conferència Islàmica (OCI), va ser signat a Duixanbe, al Tadjikistan. Per la seva banda, el president del grup negociador de l'**NDF, Luis G. Jalandoni, va assegurar que estava preparat per reprendre les converses de pau formals amb la nova administració d'Aquino**.

A Myanmar, la líder opositora **Aung San Suu Kyi es va reunir al maig amb el secretari d'Estat adjunt dels EUA, Kurt Campbell, i el cap de la missió diplomàtica nord-americana al país**. La trobada va tenir lloc al jardí d'un edifici governamental, al qual Aung San Suu Kyi va ser traslladada, perquè la conversa no pogués ser interceptada pel Govern, segons fonts diplomàtiques. Durant la seva visita al país, Campbell va mantenir trobades amb alguns representants del Govern, però amb cap d'alt rang. A més, es va reunir amb integrants del partit de l'opositora, l'**NLD, que recentment havia estat dissolt oficialment per no registrar-se per participar en les eleccions**.

Europa

a) Sud-est d'Europa

A Xipre, el candidat nacionalista turcoxipriota Dervis Eroglu va guanyar a l'abril les eleccions presidencials al terç nord de l'illa, amb el 50,4% dels vots, per davant del president sortint i candidat a la reelecció, Mehmet Ali Talat, que va obtenir el 42,8% dels vots. La victòria d'Eroglu, que és considerat de l'ala dura, i que tradicionalment ha estat partidari de la partició de l'illa, va generar temors entre la classe política grecoxipriota, entre sectors turcoxipriotes, incloent-hi Talat, i en la comunitat internacional, pel possible impacte que podria tenir en el desenvolupament del procés negociador. Després de la victòria, però, Eroglu va expressar la voluntat de continuar les negociacions i de buscar consensos. Al maig, es van reprendre les negociacions entre els líders grecoxipriota i turcoxipriota després d'una aturada de set setmanes pel procés electoral de l'entitat turcoxipriota. Per tal d'aproximar els dos líders, l'ONU va organitzar un sopar per a tots dos i les seves parelles en un restaurant de la zona de separació que divideix la capital i que patrulla la missió de l'ONU. Alguns mitjans de comunicació van evocar la diplomàcia dels sopars que va facilitar la construcció de confiança durant el bloqueig del procés al 2001. Segons l'enviat de l'ONU a l'illa, Alexander Downer, Eroglu va acceptar que l'acord final implicaria la reunificació de l'illa amb una estructura federal i es comprometia a no reobrir els capítols sobre els quals els líders grecoxipriota i turcoxipriota ja havien mostrat un grau de convergència significativa, com són els referents a governança, repartiment de poder, qüestions de la UE i economia. Després de la reunió Downer va afirmar que els dos líders havien destacat l'existència de convergència i s'havien mostrat **favorables a continuar les negociacions sobre la base del que ja s'ha avançat**. Al juny, el president turc, Abdullah Gül, va instar els líders xipriotes a aprofitar l'oportunitat oberta pel procés negociador i aconseguir una solució al conflicte abans de final d'any. Segons Gül, les converses no es poden prolongar eternament. A més, Gül va valorar positivament la posició del líder turcoxipriota i va afirmar que aquest estava conduint les converses d'una manera positiva i constructiva, com va fer el seu predecessor, Mehmet Ali Talat.

A Kosovo, a mitjan abril, el ministre per a Kosovo de Sèrbia, Goran Bogdanovic, va afirmar que la qüestió de l'estatus de Kosovo no estava resolta ni havia acabat per a Sèrbia. Així ho va expressar en reacció a una declaració de l'ambaixador dels EUA a Kosovo, en què el diplomàtic nord-americà afirmava que no hi podria haver més converses sobre l'estatus de Kosovo i que les autoritats de Sèrbia no haurien d'insistir més en aquesta qüestió. Alhora, Bogdanovic va manifestar que el seu ministeri faria tot el possible per incentivar el desenvolupament econòmic de les comunitats sèrbies de Kosovo, per millorar les seves condicions i facilitar grans retorns de població.

Pel que fa a **Moldàvia (Transnístria)**, al maig els presidents de Rússia, Dmitri Medvédev, i d'Ucraïna, Víktor Ianukóvitx, van signar un comunicat conjunt en què reafirmaven la seva posició que el conflicte de Transnístria només es podia resoldre per mitjans polítics i pacífics i instaven les parts a abstenir-se d'accions unilaterals. Els dos mandatariis afirmaven que procedien des de la necessitat de resoldre el conflicte mitjançant el diàleg equitatiu per tal de determinar un estatus amb garanties prou fiables que assegurin la sobirania i integritat territorial de Moldàvia, la neutralitat constitucional i l'establiment d'un sistema de defensa, legal i econòmic comú. **Rússia i Ucraïna es van comprometre a continuar els esforços coordinats per tal d'avançar en l'enteniment mutu entre Moldàvia i Transnístria.** Al juny, les autoritats de Transnístria van afirmar que era prematur reiniciar les negociacions en el format 5 + 2 perquè consideraven que les parts es remetrien als problemes ja sorgits en l'agenda de sessions dels grups mixtos d'experts, i per tant, no hi hauria res a discutir. Segons Transnístria, Moldàvia volia abordar els temes de lliure circulació a la frontera, l'ús de la terra a Transnístria per part d'agricultors de Moldàvia, així com qüestions de duana i frontera. Per contra, el règim de Transnístria afirmava que ells pretenien la reobertura del trànsit ferroviari així com la fi de les accions administratives contra població de Transnístria resident a Rússia i Ucraïna. Per això, segons el ministre d'Exteriors de la regió, el procés de negociacions quedaria enterrat quan aquests temes es possessin sobre la taula. Per la seva banda, el Govern moldau va manifestar que en l'últim període s'havien produït diversos esdeveniments que creaven les precondicions per a la represa de les negociacions 5 + 2, com ara les trobades informals en aquest format i el diàleg de representants polítics per buscar solucions pràctiques a problemes diaris dels residents d'ambdós territoris. **El Govern de Moldàvia va presentar a la UE la seva nova estratègia sobre la resolució del conflicte de Transnístria, que pretenia fer més atractiva Moldàvia als ulls de la població de Transnístria.** Segons el primer ministre, Vlad Filat, Moldàvia i Transnístria podrien apropar-se mútuament com a resultat d'un règim de liberalització de visats i de lliure comerç entre Moldàvia i la UE. Per això, Filat va apel·lar a la UE perquè doni suport a la implementació de la seva estratègia. El primer ministre de Moldàvia, Vlad Filat, va valorar positivament la proposta conjunta plantejada per la cancellera alemanya, Angela Merkel, i pel president rus, Dmitri Medvédev, de **crear un fòrum de seguretat entre la UE i Rússia, que un dels primers temes que abordaria seria el conflicte de Transnístria.** En el comunicat russoalemany es va afirmar que un fòrum d'aquestes característiques era necessari a causa del fracàs dels mecanismes ja existents en la resolució de conflictes i crisis a la regió.

Pel que fa a **Turquia i el Kurdistan**, el president turc, Abdullah Gül, va donar llum verda al projecte de reforma constitucional aprovat pel Parlament turc a principi de maig, encara que sense majoria suficient, de manera que la reforma serà sotmesa a referèndum per poder ser aprovada de manera definitiva. Mentrestant, es van incrementar els enfrontaments entre l'Exèrcit i el PKK. **El líder d'aquest grup, Abdullah Öcalan, va advertir al Govern que estava davant la seva última oportunitat per resoldre de manera pacífica el conflicte i que si no el resolvia l'Executiu podria durar només tres mesos.** Öcalan va plantejar que les qüestions més importants eren la dimensió dels drets humans, la de la democràcia i la de la seguretat, i que el KCK havia d'entrar en el procés i ser-ne part. **També va manifestar que el ministre d'Interior, Besir Atalay,**

podia crear canals de diàleg i que es podien mobilitzar a través de la Subsecretaria de Seguretat Pública creada recentment. Al juny, va augmentar greument la violència a Turquia, arran d'un increment dels atacs del PKK, després del final formal del seu alto el foc vigent des d'abril del 2009, i de la intensificació de les operacions militars contra el grup a Turquia i el nord de l'Iraq. Öcalan va confirmar la seva retirada del procés d'intentar una sortida negociada al conflicte, per no haver trobat un interlocutor i perquè no es donaven les condicions necessàries. El grup va responsabilitzar el Govern de la fi de la treva, acusant-lo de practicar una política d'aniquilament dels kurds, de no fer cap pas convincent per a la resolució del conflicte, sinó una aproximació tàctica i hipòcrita, i de sabotejar el terreny per a la pau i el diàleg. A més, va manifestar que aquest nou període que s'inicia es caracteritzarà per l'establiment d'un sistema democràtic propi i la declaració de l'autonomia democràtica. Van afirmar que estaven oberts al diàleg i la resolució del conflicte sobre la fórmula "Estat + democràcia", però que no acceptaran estratègies tàctiques i d'anihilament per part de l'Estat. A més, va advertir que la tendència actual podria desembocar en la declaració d'un Kurdistan semiindependent, cosa que, al seu torn, obriria les portes a un període de gran violència, però en el qual el PKK no resultaria vençut. D'altra banda, el president de la Regió Autònoma del Kurdistan (Iraq), Massoud Barzani, va visitar Turquia per primera vegada des de l'any 2004 i va anunciar la seva disposició a emprendre cooperacions de tota mena amb Turquia, incloent-hi el desplegament de tots els esforços possibles per frenar els atacs del PKK contra Turquia des de territori iraquità.

b) Caucas

Pel que fa al conflicte d'Armènia i l'Azerbaidjan per l'enclavament de Nagorno Karabakh, a final d'abril els líders religiosos dels dos països van fer una crida a la resolució pacífica del conflicte durant una trobada considerada històrica a la capital azerbaidjanesa, Bakú. El cap de l'Església armènia, Catholicos Garegin II, va viatjar a l'Azerbaidjan convidat pel líder musulmà xiïta d'aquest país, Sheikh-ul-Islam Allahshukur Pashazade, i pel líder de l'Església ortodoxa russa, el patriarca Kirill, en el marc d'una trobada mundial de líders religiosos. Tots tres van mantenir una reunió conjunta, al marge de la resta de sessions, després de la qual van emetre una declaració conjunta instant a donar suport als esforços d'Armènia i l'Azerbaidjan i dels mediadors internacionals per solucionar el conflicte. Posteriorment, Garegin va convidar Pashazade a visitar Armènia. El president azerbaidjanès, Ilham Aliyev, per la seva banda, va instar Armènia a respondre a l'última proposta del Grup de Minsk de l'OSCE, elaborada sobre la base dels principis de Madrid. Aliyev va recordar que l'Azerbaidjan ja havia mostrat l'acceptació en principi del document, només amb algunes excepcions menors, i havia accedit que la proposta sigui utilitzada com la base per a preparar un acord de pau. El president azerbaidjanès va lamentar que Armènia encara no s'hi hagués pronunciat. La proposta continguda en els "principis de Madrid" inclou un referèndum amb la participació de la gent que vivia a Nagorno Karabakh abans de la guerra, assegurant un corredor entre Armènia i Karabakh, el retorn dels refugiats a les seves terres natives i l'ajuda de forces internacionals. Al juny, el president azerbaidjanès va assenyalar que Armènia no havia respost encara a la versió revisada dels principis de Madrid presentada pel Grup de Minsk de l'OSCE i que davant aquestes circumstàncies els mediadors haurien de prendre la paraula. Aliyev va advertir que si Armènia continuava intentant guanyar temps o rebutjava oficialment els principis, l'Azerbaidjan avaluarà les perspectives de participar en el procés i podria canviar de posició. D'altra banda, el ministre d'Exteriors armeni va manifestar que Armènia ja havia reconegut fa dos anys que els principis de Madrid eren la base sobre la qual es podrien mantenir negociacions. Al seu torn, va criticar que l'Azerbaidjan no volgués signar un document sobre la retirada de franc-tiradors al voltant de la línia de separació. Per la seva banda, el president armeni, Serge Sarkisian, va manifestar que l'exercici del dret d'autodeterminació és crucial per al procés de pau.

Pel que fa a **Geòrgia**, les últimes rondes de converses del procés de Ginebra, celebrades al març i al juny, van concloure sense avenços aparents. Les posicions de les parts van continuar fixes, especialment pel que fa a les perspectives d'un acord de no-agressió. Geòrgia continuava defensant la signatura d'aquest pacte entre Geòrgia i Rússia, mentre que aquesta defensava que se signés entre Geòrgia i cada un dels dos règims independentistes (Abkhàzia i Ossètia del Sud). Rússia no es considera a si mateixa part en el conflicte, de manera que no considera que hagi de signar un document així, posició que Geòrgia critica durament. El procés manté el format de discussions en dos grups de treball, un de vinculat a aspectes de seguretat i l'altre a qüestions humanitàries. Tot i això, totes les parts van considerar que el procés de converses de Ginebra havia de continuar.

Orient Mitjà

Pel que fa a **Israel i Palestina**, durant la primera setmana de maig es va anunciar la represa de les converses indirectes entre israelians i palestins en un intent per avançar en el procés de pau. **La ronda de converses va acabar sense signes de progrés ni data per a continuar el diàleg**, que hauria d'allargar-se durant els pròxims quatre mesos i abordar assumptes clau, com ara Jerusalem i la situació dels refugiats. Segons analistes citats per la BBC, el procés enfronta grans dificultats, ja que els israelians perceben que els palestins només desitgen que els EUA imposin una solució d'acord amb els seus interessos i, a més, estan dividits, amb Hamas obertament hostil a les negociacions. D'altra banda, els palestins creuen que el Govern de dreta de Netanyahu no pretén avançar cap a una sortida que involucri un Estat palestí i que pretén mantenir les converses en un punt mort. Al juny, **la mort de nou activistes després de la intercepció per part d'Israel d'una flota d'ajuda humanitària a Gaza va motivar una condemna internacional i va obligar el Govern de Benjamin Netanyahu a suavitzar les condicions del bloqueig sobre el territori palestí**. Les víctimes, de nacionalitat turca, viatjaven a l'embarcació *Mavi Marmara*, que formava part d'un grup de sis vaixells que transportaven 750 activistes i 10.000 tones d'ajuda per a la Franja de Gaza. L'acció militar es va produir en aigües internacionals, va causar a més a més desenes de ferits i va generar una àmplia condemna internacional pel que es va considerar un ús desproporcionat de la força contra els cooperants. Israel va justificar la seva actitud argumentant que les intencions de la flota eren il·legals i que no van tenir en compte les advertències de l'Exèrcit perquè abandonessin la intenció d'arribar a Gaza.

Pel que fa a **Palestina**, a principi d'abril les tensions entre el president de l'Autoritat Palestina, Mahmud Abbas, i el primer ministre palestí, Salam Fayyad, van quedar en evidència després d'unes declaracions d'Abbas en què descartava la declaració unilateral de l'Estat palestí, un dels projectes clau que promou Fayyad. Rivals polítics durant molt de temps, tots dos dirigents s'havien preocupat de no manifestar les seves diferències en públic. No obstant això, fonts d'Al-Fatah van assegurar que la creixent iniciativa de Fayyad respecte a l'Estat palestí i l'augment de protagonisme públic, van dur Abbas a contradir el primer ministre en una entrevista televisiva. Al juny, es van posar sobre la taula de negociacions diverses propostes i idees noves per a la reconciliació entre les faccions palestines. Segons el diari *Al-Hayat*, que va citar fonts palestines, després de la reunió del cap de la Lliga Àrab, Amr Mussa, i el cap de Hamas a Gaza, Ismail Haniyeh, s'estaven considerant noves opcions per superar l'atzucac, una de les quals passava perquè totes dues parts assumissin el **compromís de tenir en compte les observacions del contrari pel que fa al document de reconciliació promogut per Egipte**. Al-Fatah ja va signar la iniciativa a l'octubre, però Hamas exigia que es consideressin alguns dels seus inconvenients, qüestió que el Caire havia rebutjat categòricament. Tot i això, fonts diplomàtiques egípcies citades per la premsa local van reconèixer que l'acord d'Egipte "no era l'Alcorà" i van admetre la possibilitat de modificacions que podrien apropar un acord. Paral·lelament, Egipte es va mostrar contrari a qualsevol intervenció de Turquia en els esforços de reconciliació intrapalestins. El Caire hauria

rebutjat una proposta no oficial turca de reunir representants turcs, egipcis i de la Lliga Àrab amb delegats de Hamas i Al-Fatah. El primer ministre turc, Recep Tayyip Erdogan, va cridar les parts involucrades en les negociacions a arribar a un acord aviat o obrir la via a una intervenció d'Ankara.

Al **Iemen**, a propòsit de la commemoració del vintè aniversari de la unificació del nord i el sud, el Govern d'Abdallah al-Salih va anunciar al maig una **amnistia per a tots els presoners** per activitats separatistes al sud i per la revolta dels al-hutistes al nord. Els al-hutistes, que mantenien una fràgil treva amb el Govern des de l'11 de febrer passat, van precisar que si bé molts dels seus militants van ser excarcerats després de la signatura de l'alto el foc, uns mil al-hutistes eren a la presó des de l'inici de les hostilitats a la regió nord del país, l'any 2004. Mentrestant, una sèrie d'episodis van posar en risc la treva, entre ells, l'ocupació de desenes d'escoles per rebels i combatents de les forces progovernamentals. Al juny, la fràgil treva va tornar a quedar en perill per la represa dels enfrontaments entre membres del grup armat i forces paramilitars de les tribus locals lleials a Sanà.

Crisis humanitàries i acció humanitària

- ❑ L'ACNUR i l'IDMC destaquen l'augment significatiu en el nombre de persones afectades pel desplaçament forçat i les dificultats per al retorn.
- ❑ La retirada de la missió de les Nacions Unides, MINURCAT, va generar incertesa entre les organitzacions humanitàries en el terreny davant la falta de seguretat a la frontera comuna del Txad, el Sudan i la R. Centreafricana i l'augment de la desprotecció de la població local i desplaçada.
- ❑ L'emergència humanitària de Guatemala es va agreujar per l'impacte de la tempesta tropical *Agatha*, que va provocar la mort de més d'un centenar de persones.
- ❑ 300.000 persones es van veure obligades a fugir al sud del Kirguizistan, fet que va provocar una nova crisi de desplaçament.
- ❑ Les forces talibanes van forçar la suspensió de les operacions humanitàries en zones de l'Afganistan i el Pakistan.

Aquest capítol aborda les crisis humanitàries que tenen lloc en contextos de conflicte armat o tensió i la seva evolució recent,¹ així com els principals esdeveniments ocorreguts durant el trimestre en relació a l'acció humanitària i l'anàlisi de diferents factors de la seguretat humana a escala global. Per aquesta raó, el capítol posa un èmfasi especial en els desplaçaments forçats de població, les situacions d'inseguretat alimentària generada en contextos d'emergència política complexa i la relació existent entre violència i crisi humanitària, així com en les respostes que ofereixen les víctimes i les organitzacions d'assistència i el finançament de l'acció humanitària compromès pels països donants.

4.1 Evolució trimestral dels contextos de crisi humanitària

A continuació s'analitza l'evolució d'alguns dels diferents contextos de crisi humanitària en què es van produir esdeveniments rellevants durant el segon trimestre de l'any. Dels **32 països en situació de crisi humanitària**, 16 es trobaven en el continent africà, nou a la regió d'Àsia, quatre a l'Orient Mitjà i tres a Amèrica. Mongòlia i el Kirguizistan van aparèixer com a noves emergències a la regió asiàtica i Djibouti a l'Àfrica.

Taula 4.1. Països amb situacions de crisi humanitària durant el segon trimestre del 2010	
Àfrica	Burundi, Txad, Djibouti, Etiòpia, Kenya, Mali, Madagascar, Mauritània, Níger, Nigèria, RD del Congo, R. Centreafricana, Somàlia, Sudan, Uganda i Zimbàbue
Amèrica	Colòmbia, Guatemala i Haití
Àsia	Afganistan, Kirguizistan, Filipines, Mongòlia, Myanmar, Nepal, Pakistan, RPD Corea i Sri Lanka
Orient Mitjà	Iraq, Iemen, Palestina i Síria

Àfrica

Els ministres de la UA responsables de la resposta al desplaçament forçat de població es van reunir al juny i van acordar buscar el suport per a la implementació de la Convenció Africana per a la Protecció dels Desplaçats Interns en el sector privat i no formal, a més d'accelerar la implementació de les mesures registrades en el document que, des que va ser aprovat l'octubre del 2009 per 26 països, només ha estat ratificat per Uganda.

¹ S'entén per crisi humanitària una situació en la qual hi ha una amenaça excepcional i generalitzada a la vida humana, la salut o la subsistència. Aquestes crisis solen produir-se en contextos de pobresa, fragilitat de l'Estat i precarietat alimentària, en què un desastre natural o un conflicte armat generen l'aparició d'una crisi alimentària, malalties i desplaçaments forçats de població dins del país o cap a l'exterior, i una mobilització important de recursos internacionals en termes d'ajuda.

a) Àfrica Austral

Països	Factors de la crisi
Madagascar	Crisi política, desastres naturals
Zimbàbue	Crisi política i econòmica, VIH/SIDA

A la regió austral la manca de pluges i les collites deficientes durant la primera meitat de l'any van fer augmentar els nivells d'inseguretat alimentària a **Madagascar**, principalment al sud de l'illa, on prop de 900.000 persones necessitaran assistència per cobrir les seves necessitats bàsiques d'aliment, segons les estadístiques del Govern. La decisió de la UE de suspendre l'enviament de fons destinats a projectes de desenvolupament a l'illa podria agreujar la situació dels malgaixos, tot i mantenir el finançament de l'acció humanitària, ja que podria tenir un greu impacte en els ingressos de les persones dependents d'aquests projectes i per tant afectar la seva capacitat adquisitiva.

Mentrestant, UNICEF va informar que a **Zimbàbue** 2,4 milions de persones havien rebut assistència alimentària durant el primer trimestre de l'any i que cinc milions de menors estaven en risc davant d'una epidèmia de xarampió que havia causat 384 morts. El col·lapse del sistema de salut a causa de la greu crisi política i econòmica que pateix el país va elevar el risc de contagis a causa de la incapacitat de dur a terme campanyes periòdiques de vacunació. Diversos analistes van assenyalar que un any després de la formació d'un govern d'unitat nacional no s'havia aconseguit millorar les condicions de vida de la majoria de la població, que seguia fent front a una situació de pobresa absoluta. D'altra banda, la FAO va assenyalar que la reducció de les collites ha afectat principalment les zones rurals del sud i l'est del país, que necessitaran assistència alimentària de cara a l'any que ve.

b) Àfrica Occidental

Països	Factors de la crisi
Nigèria	Desplaçament forçat, conflicte armat
Regió del Sahel	Desastres naturals, situació de tensió

Davant la fam localitzada a la regió del Sahel, i que afecta principalment els països del Níger, Mali i el Txad, les Nacions Unides va llançar el 4 d'abril un Pla d'Emergència per a l'Acció Humanitària demanant uns fons de 190 milions de dòlars, 22 milions dels quals estaran destinats a combatre la desnutrició infantil a la zona. Com a resposta, al juny la UE va aprovar destinar 24 milions d'euros en ajuda per a fer front a l'emergència humanitària del Sahel. Al **Níger**, on la inseguretat alimentària afecta la meitat de la població, tant el PMA com les ONG en el terreny van alertar de les dificultats de distribució amb què poden haver d'enfrontar-se de cara als pròxims mesos, amb l'inici de l'estació de pluges, i davant la lentitud de l'arribada dels aliments i les donacions. El secretari general adjunt per a Afers Humanitaris de l'ONU, John Holmes, va assenyalar que la crisi al país era pitjor que la del 2005 però que les organitzacions humanitàries estaven més preparades i disposaven dels recursos per a fer-hi front; també va emfatitzar la bona resposta i coordinació amb el Govern. D'altra banda, a **Mali**, les zones pastorals del nord, oest i nord-est van ser les més afectades per la falta d'aliments. Unes 629.000 persones estarien patint inseguretat alimentària i diverses ONG, com, per exemple, Oxfam, van alertar de la necessitat de donar-hi una ràpida resposta davant la possibilitat que més de sis milions de caps de bestiar morin, deixant aquestes comunitats en precarietat total.

A més, el Govern de **Nigèria** va anunciar a final del mes de maig que 12 milions de persones poden patir també escassetat d'aliments a la zona septentrional del país, cap a on s'havien dirigit milers de nigerins, que havien travessat la frontera a la recerca d'aliment. D'altra banda, la violència

intercomunitària a l'estat de Plateau va provocar el desplaçament d'almenys 10.000 persones cap a l'estat de Bauchi a l'abril. El govern local va dissenyar un pla d'assistència per atendre les necessitats dels desplaçats durant els pròxims mesos.

Quadre 4.1. Què és una fam?

La manca d'una resposta concisa i consensuada a aquesta pregunta ha portat acadèmics i analistes humanitaris a intentar trobar-ne una definició que permeti prevenir el desenvolupament d'aquesta mena d'emergències humanitàries extremes. Paul Howe i Stephen Devereux, a través del seu article *Famines Intensity and Magnitude Scales*,² indiquen que les pretensions de definir aquest concepte fallen a l'hora d'assenyalar uns paràmetres que permetin determinar en quin moment una crisi alimentària es converteix en fam. Mentrestant, la major part dels teòrics han avançat en la definició del terme reconeixent-ne no només les conseqüències –morts per inanició i desnutrició pronunciades– sinó també les causes: la manca generalitzada d'accés als aliments. En aquest sentit, les teories d'Amartya Sen sobre "les capacitats" van contribuir, ja als anys vuitanta, a desterrar la idea que la manca d'aliments era el factor causant de la fam i van destacar que, molts sovint, de menjar n'hi ha, i en quantitats suficients, en els llocs on les persones moren de fam.³

Els sistemes d'alerta primerenca es van revelar llavors com un instrument pràctic per a poder prevenir l'aparició de la fam, tenint en compte els patrons de sequeres i pluges, el resultat de les collites, la disponibilitat de cereals en els mercats i els preus dels productes del cistell de consum, a més de les taxes de desnutrició.

Segons els autors, una altra manera de controlar l'aparició de la fam seria l'anàlisi de les estratègies amb què la població s'enfronta a l'escassetat d'aliments, establint un llindar a partir del qual es podria identificar l'existència d'aquesta emergència. Peter Walker va establir quatre nivells:

"una primera fase en què es desenvolupen estratègies per fer front a situacions de carestia periòdiques (racionament de menjar, cerca d'altres fonts d'ingrés), una segona en què augmenta el nombre de respostes amb caràcter cada vegada més irreversible (com ara la venda de bestiar), una tercera en què es passa a dependre de l'assistència externa, i una de final en què es produeixen morts per inanició davant l'extinció dels mecanismes d'afrontament."

Finalment Howe i Devereux fan referència a les estadístiques i enquestes d'indicadors nutricionals, més universals que les estratègies d'afrontament, però que també tenen límits a l'hora d'identificar quins d'ells són els més útils per a delimitar els diferents estadis d'una crisi alimentària. Entre aquests indicadors hi ha les taxes de desnutrició i mortalitat infantil. No obstant això, els autors apunten que en molts casos les dades utilitzades fan referència a menors de cinc anys i les conclusions poden ser enganyoses, ja que els adults, davant una carestia d'aliments, tendeixen a reduir la seva ingestió de menjar per beneficiar els més petits dins de la família. En aquest sentit, en analitzar exclusivament les dades de menors, els especialistes podrien arribar a la conclusió que hi ha una fam imminent quan en realitat ja s'està desenvolupant.

c) Banya d'Àfrica

Països	Factors de la crisi
Djibouti	Desastres naturals, crisi econòmica
Etiòpia	Conflicte armat, desplaçament forçat, desastres naturals
Somàlia	Conflicte armat, desplaçament forçat, desastres naturals
Sudan	Conflicte armat, desplaçament forçat, desastres naturals

² Howe, Paul i Stephen Devereux, "Famine Intensity and Magnitude Scales: A proposal for an Instrumental Definition of Hunger". *Disasters*, Volume 28, Issue 4 pp. 353 a 372. Overseas Development Institute, desembre 2004.

³ Sen, Amartya, *Poverty and Famines: An Essay on Entitlements and Deprivation*. Oxford: Clarendon Press, 1982.

La violència a la banya africana va forçar el desplaçament de centenars de milers de persones a Somàlia i el Sudan durant el segon trimestre de l'any. A **Somàlia**, les pluges i inundacions en algunes zones es van sumar a la situació de violència i inseguretat. Tant el PMA com les escasses ONG sobre el terreny van alertar que molts desplaçats havien quedat aïllats per la violència i que la inseguretat feia impossible l'arribada de subministraments humanitaris. En només tres setmanes del mes de maig, més de 17.000 persones es van veure obligades a fugir de Mogadiscio, mentre les organitzacions humanitàries continuaven sense poder prestar assistència en el camp de desplaçats instal·lat als afores de la capital, amb més de 360.000 persones. Davant la gravetat de la situació i l'enduriment dels combats l'ACNUR va advertir als països d'acollida contra la deportació i el retorn forçat de refugiats somalis. A més, el PMA va informar sobre l'augment de les morts provocades per desnutrició en els territoris controlats pel grup armat Al-Shabab, en gran manera a causa de la prohibició de les tasques d'assistència humanitària a la zona. El Govern Federal de Transició va sol·licitar a l'abril al PMA que repartís l'estoc d'aliments entre tots els desplaçats de la capital davant l'absència total de menjar, però l'agència s'hi va negar argumentant la manca de seguretat i que obrir els magatzems suposaria a la pràctica esgotar les reserves de menjar destinades als més necessitats de Mogadiscio.

D'altra banda, al **Sudan**, la reactivació dels combats a la regió occidental de Darfur va provocar el desplaçament de més de 100.000 persones durant els primers mesos de l'any, moltes de les quals van quedar aïllades i sense poder rebre assistència a la zona de Jebel Marra. A més es van produir nous segrestos de personal humanitari a la zona. Paral·lelament, al sud, més de 90.000 persones han estat desplaçades per la violència des que va començar l'any, segons el secretari general adjunt per a Afers Humanitaris de l'ONU, John Holmes, que va visitar el país al maig, i va destacar la manca de fons per a les operacions d'ajuda. L'IDMC va fixar el total de població sudanesa afectada pel desplaçament intern en 4,9 milions de persones. Per la seva banda, el GIEWS va assenyalar en el seu informe de juny que 6,4 milions de persones necessitaven assistència alimentària al país. La comissionada europea per a la Cooperació Internacional, Ajut Humanitari i Resposta a les Crisis, Kristalina Georgieva, va visitar Darfur i va denunciar que el Govern estava negant l'accés als treballadors humanitaris per terra i aire. L'endemà el Sudan va aixecar la prohibició que pesava sobre l'espai aeri a la regió.

A **Etiòpia**, un informe de Human Rights Watch va revelar que el Govern havia utilitzat els seus programes de distribució d'aliments de manera electoralista, negant-se a repartir l'ajuda entre els partidaris de l'oposició.⁴ Aquests programes implementats per l'Executiu etiòp depenen de finançament internacional; en aquest sentit, tant els Estats Units (principal donant del país) com el Banc Mundial van assegurar que les seves investigacions sobre això no van aconseguir trobar proves clares que aquests fets s'haguessin produït. Tretze milions d'etiòps, una sisena part de la població, rep assistència humanitària internacional d'algun tipus. D'altra banda, dos estudis elaborats per Oxfam i l'International Food Policy Research Institute (IFPRI) assenyalaven la gran vulnerabilitat davant el canvi climàtic de les regions Àfar, Somali, Tigré i Oròmia, a causa del canvi en els patrons pluviomètrics i les escasses estratègies d'afrontament de la població.

La sequera també va provocar un augment alarmant en els nivells d'inseguretat alimentària de les àrees rurals de **Djibouti**. S'estima que la meitat de la població rural del país, 120.000 persones, necessita assistència humanitària per subsistir pel fet que la reiterada manca de pluges ha delmat el bestiar i la capacitat de provisió en els últims cinc anys. El PMA va doblar pràcticament el nombre de persones que rebien assistència a partir del maig i indicava en un informe que el 20% dels menors de 5 anys a les zones rurals patia desnutrició.

⁴ Human Rights Watch, *A Hundred Ways of Putting Pressure*. Nueva York: HRW, 24 de març de 2010. <<http://www.hrw.org/node/89128>>

d) Grans Llacs i Àfrica Central

Països	Factors de la crisi
Kenya	Crisi política, desplaçament forçat, desastres naturals
R. Centreafricana	Conflicte armat, inestabilitat regional, desplaçament forçat
RD del Congo	Conflicte armat, desplaçament forçat
Txad	Conflicte armat, inestabilitat regional, desplaçament forçat
Uganda	Conflicte armat, desplaçament forçat, desastres naturals

La decisió del Consell de Seguretat de reduir a la meitat la missió de pau fronterera entre el Txad i la R. Centreafricana, MINURCAT, a partir de juliol, i de retirar-la progressivament per tancar la missió el desembre del 2010, va generar incertesa entre la comunitat humanitària pel nivell creixent de desprotecció a la regió i la inseguretat imperant, que perjudica les tasques d'assistència. Des d'aquell moment, el Govern del Txad, a través de l'Exèrcit, seria l'encarregat de vetllar per la seguretat de la població local i els refugiats sudanesos i centreafricans a la zona. La decisió va ser fortament criticada per les organitzacions humanitàries i diversos analistes, que dubtaven de la capacitat dels soldats txadians i que la veritable prioritat del president, Idriss Deby, sigui la protecció de la població a la zona, sinó combatre els grups rebels que es concentren a l'est, cosa que crearia més inestabilitat i inseguretat. La retirada de la MINURCAT va coincidir amb un augment progressiu en el nombre de segrestos i atacs contra el personal humanitari des de final del 2009. La crisi humanitària al Txad es va agreujar encara més amb l'augment dels nivells d'inseguretat alimentària al nord-est del país (a l'àrea saheliana), que estaria afectant en total més de dos milions de persones.

La situació humanitària també es veurà agreujada al nord de la **R. Centreafricana** amb la retirada de la missió de les Nacions Unides. Els últims mesos van ser especialment violents a la regió, on almenys 12.000 persones es van veure obligades a fugir des de mitjan abril pels atacs del grup armat ugandès LRA. A aquesta inseguretat s'hi va afegir la criminalitat que impera al nord, que afecta tant la població local com les tasques humanitàries a la zona, amb continus atacs a combois humanitaris que han obligat a cancel·lar missions d'assistència deixant milers de persones aïllades i desprotegides.

A la **RD del Congo**, l'OCHA va alertar de la persistència de la inseguretat a l'est (Kivu) i dels atacs i amenaces que ha rebut el personal humanitari. Vuit membres del CICR van ser segrestats a l'abril i posats en llibertat una setmana després. L'agència va assenyalar també que el Pla d'Acció Humanitària només havia aconseguit aplegar el 30% dels fons demanats, i això estava posant en perill la continuïtat de molts programes d'assistència al país. En un avanç relatiu, el Govern va aconseguir obrir un corredor humanitari a la província d'Oriental, després que 5.000 persones van quedar atrapades en els enfrontaments entre les FARDC i diversos grups armats. Per la seva banda, l'ACNUR va finalitzar el recompte de refugiats a la República del Congo, procedents de la província d'Equador (RD del Congo) i que van fugir a començament d'any després de l'esclat d'enfrontaments intercomunitaris. Un total de 114.683 persones es trobaven a la zona fronterera, on els recursos són escassos, i es negaven a tornar tot i que la situació de seguretat havia millorat a la zona, segons informacions militars. La conversió de la MONUC en una força d'estabilització a partir del juny, i la reducció de les seves tropes, podria dificultar l'accés de les organitzacions humanitàries a les zones més afectades pel conflicte armat.

A **Uganda** la inseguretat alimentària va continuar sent preocupant, especialment a la regió nord-est de Karamoja, on més de 900.000 persones necessitaven assistència internacional a causa de la sequera persistent. En aquesta zona es concentraven el 81% del total de llars amb dèficit d'aliments del país. Aquesta situació de sequera també es va estendre a la mateixa regió al nord de

Kenya, on, alhora, les pluges torrencials registrades en altres zones del país van provocar que s'hi desplaçassin més de 70.000 persones. Famine Early Warning Systems Network (FEWSNet) va destacar al maig la millora de la situació global a Kenya en els nivells d'accés a aliments, tot i que 1,6 milions de persones pateixen inseguretats alimentària. D'altra banda, a **Burundi** la població desplaçada i retornada concentra els índexs més elevats de vulnerabilitat, i és la més afectada per l'augment dels preus dels aliments.

Amèrica i el Carib

Un estudi dut a terme per la Comissió Econòmica per a l'Amèrica Llatina i el Carib va informar que s'havia aconseguit reduir el 60% la mortalitat infantil a la regió des dels primers anys de la dècada dels setanta. D'altra banda, un informe de la FAO indicava que el creixement del sector agrícola experimentat a la zona en els últims anys no havia aconseguit reduir el nivell de vulnerabilitat i els índexs de pobresa a les zones rurals.

Països	Factors de la crisi
Colòmbia	Conflicte armat, desplaçament forçat
Haití	Desastres naturals, crisi política i econòmica
Guatemala	Inseguretats alimentària

L'1 de juny va començar a **Haití** la temporada d'huracans, mentre més d'1,5 milions de persones continuaven vivint en campaments de tendes inadequats per a l'estació plujosa. La superpoblació dels camps d'assentament i els deficients sistemes per al drenatge d'aigua, així com les dificultats persistents en el proveïment d'aigua potable, podrien generar una nova emergència amb l'arribada de les pluges. L'OCHA va informar que només s'havia aconseguit construir 1.873 refugis provisionals dels més de 120.000 planificats. Un dels principals reptes és aconseguir terreny per establir-hi aquestes construccions transitòries. Per la seva banda, diverses ONG americanes, europees i haitianes van presentar un document conjunt en què s'establien les prioritats de la reconstrucció del país, i s'afirmava que caldrà el compromís a llarg termini de la comunitat internacional i una anàlisi profunda de les causes de la crisi humanitària haitiana, que van més enllà dels efectes del terratrèmol. En aquest sentit, demanaven canvis estructurals que promoguessin el desenvolupament del país, i posessin fi a les situacions de desigualtat i les violacions sistemàtiques dels drets humans, a més de demanar també que s'evités la militarització de l'ajuda.⁵

A **Guatemala**, la tempesta tropical *Agatha* va deixar un saldo de 156 víctimes mortals i prop de 100.000 desplaçats. L'OCHA va llançar una nova crida d'emergència de 14 milions de dòlars, destinats a assistir els afectats, que s'afegien als 34 milions sol·licitats al març per fer front a la inseguretats alimentària que afecta 2,7 milions de persones al país. D'altra banda, a **Colòmbia** el CICR va publicar un informe en què s'avaluava la situació dels desplaçats al país durant l'any 2009 i s'hi insistia que la seva realitat es manté invisible i que cada vegada és més difícil registrar el desplaçament de comunitats, ja que els combats entre les forces insurgents i l'Exèrcit es lliuren en zones remotes i amb comunicacions difícils. Molts dels afectats pel desplaçament no estan registrats i pateixen freqüents abusos que posen en risc la seva vida. A l'Equador, 27.000 refugiats colombians en àrees remotes del nord del país van rebre targetes d'identificació gràcies a un projecte conjunt del Govern equatorià i l'ACNUR per facilitar la regularització de la seva situació d'asil.

⁵ "Principles and Recommendations for International NGO Participation in Haiti Recovery, Reconstruction and Development" <<http://www.coordinadoraongd.org/uploads/documentos/cf3b3d4745077e87f735bcf909efc607.pdf>>.

Àsia i Pacífic

Països	Factors de la crisi
Afganistan	Conflicte armat, desplaçament forçat, desastres naturals
Filipines	Conflicte armat, desplaçament forçat
Kirguizistan	Tensió, desplaçament forçat
Mongòlia	Desastres naturals
Myanmar	Conflicte armat, desplaçament forçat, epidèmies
Nepal	Situació postbèl·lica, retorn i reassentament de desplaçats
Pakistan	Conflicte armat, desplaçament forçat
RPD de Corea	Crisi política i econòmica, desastres naturals
Sri Lanka	Desplaçament forçat, desastres naturals

El Kirguizistan es va convertir en una nova emergència humanitària durant el trimestre a causa de la crisi de desplaçament generada per la violència intercomunitària que va esclatar al juny a la frontera amb l'Uzbekistan. Almenys 75.000 persones es van refugiar a l'altre costat de la frontera fins que aquesta va ser clausurada pel Govern uzbek, i més de 200.000 persones van restar desplaçades en territori kirguís. Mentrestant, el Consell de Seguretat de l'ONU va demanar que es creés un corredor humanitari per a possibilitar l'assistència de les persones afectades per la violència. Les autoritats uzbeques es van declarar incapaces d'assistir més refugiats, fet que va motivar el tancament fronterer, i 100.000 persones van quedar atrapades a la zona sense poder entrar al país veí. L'ACNUR hi va enviar inicialment sis vols humanitaris i el CICR va qualificar la situació de crisi d'alta magnitud. A l'última setmana del mes de juny l'agència per als refugiats va informar que prop de 30.000 refugiats havien iniciat el retorn cap al Kirguizistan, tot i que les dades no es van poder corroborar, després que les autoritats van assegurar que havien recobrat el control sobre la zona.

L'assetjament i atac a organitzacions humanitàries va continuar a l'Afganistan amb la detenció del director i vuit treballadors de l'hospital de l'ONG Emergency a Lashkar Gah (província de Helmand) i la suspensió dels treballs de dues ONG internacionals acusades de proselitisme. Per la seva banda, la Mitja Lluna Roja de l'Afganistan va alertar del segrest d'un membre del seu personal a la província de Helmand, que va ser posat en llibertat després de pagar un rescat. A més, les fortes pluges que van afectar el nord i el centre del país a l'abril van deixar un saldo de 120 víctimes mortals i més de 10.000 habitatges destruïts. El país va encapçalar el mes de maig la llista dels pitjors països per ser mare.⁶ Les estadístiques que va mostrar Save the Children revelen que només el 14% dels parts eren atesos per personal qualificat i que una de cada vuit mares mor per complicacions durant l'embaràs o el part. Segons el mateix informe de Save the Children, un de cada quatre nens nascuts morirà abans de complir els 5 anys, el 39% dels menors pateix desnutrició i gairebé el 80% no té accés a fonts segures d'aigua. Per la seva banda, l'ACNUR va anunciar que 70.000 refugiats afganesos havien decidit retornar a través dels seus programes d'assistència des de gener, al·legant motius econòmics i de manca de seguretat al Pakistan, país d'acollida.

D'altra banda, els desplaçats pels operatius militars del Govern afganès i l'OTAN al districte de Marjah (província de Helmand) no van poder tornar a casa seva a causa de la persistència de la inseguretat. En total, al voltant de 4.000 famílies es van veure afectades pel desplaçament intern i menys d'una quarta part han pogut tornar. Diverses ONG van denunciar que aquelles persones que havien decidit tornar o que continuaven a la zona estaven sent forçades a desplaçar-se de nou a causa de les amenaces dels talibans. En aquest sentit, els insurgents haurien advertit la població

⁶ Save the Children, *State of the World's Mothers 2010. Women on the Front Line of the Health Care*. Save the Children, maig 2010. <<http://www.savethechildren.org/publications/state-of-the-worlds-mothers-report/SOWM-2010-Women-on-the-Front-Lines-of-Health-Care.pdf>>.

que no participi en els programes d'assistència proveïts per l'OTAN si no volen patir-ne les conseqüències.

El desplaçament de població va augmentar al **Pakistan** durant el mes d'abril amb l'increment de la violència a les agències de Kurram i Orakzai, a les Àrees Tribals sota Administració Federal (FATA), on 270.426 persones van ser registrades com a desplaçades internes, i per l'augment de la presència talibana a Kala Dahka a la província de Khyber-Pakhtunkhwa,⁷ on van continuar desplaçades 1,3 milions de persones. L'atac suïcida que hi va haver en un camp de desplaçats interns en aquesta última província, que concentra la major part dels onze camps d'assentament del país, va provocar la mort de 41 persones i va motivar que gran part de les que posteriorment van fugir de la violència evitessin concentrar-se en aquests recintes per rebre assistència. Aquesta situació va complicar encara més el sistema de distribució d'ajuda, ja que les agències de les Nacions Unides es van veure obligades a suspendre les operacions de manera cautelar. El fet que la majoria dels desplaçats busquessin refugi en cases de familiars, amb recursos també escassos, va dificultar també que fossin identificats com a receptors d'assistència.

Les notícies d'una millora de la situació de seguretat a l'agència de Bajaur (Khyber-Pakhtunkhwa) van afavorir el tancament del camp de desplaçats interns al districte de Lower Dir i el retorn a Bajaur d'aproximadament 4.000 persones, que es van enfrontar a una situació de manca total d'assistència i serveis bàsics i a la persistència de la violència, segons la informació que oferia l'OCHA. Els retornats van patir també les amenaces dels militants talibans contra aquells que acceptessin càrrecs governamentals o cooperar amb l'administració. El retorn, segons fonts consultades, va respondre a una estratègia militar destinada a mantenir el control sobre les zones reconquerides als talibans. La coordinadora humanitària de les Nacions Unides també va alertar que només s'havia aconseguit finançar el 34% de la crida humanitària llançada al febrer, i això estava limitant la capacitat de l'agència per oferir assistència en algunes zones.

A **Mongòlia**, les Nacions Unides van emetre una crida d'emergència de 16 milions de dòlars després de constatar que el 17% del bestiar, del qual depèn el 30% de la població, havia mort a causa de la combinació de l'hivern més dur dels últims 50 anys al país i la pronunciada sequera de l'estiu anterior, fenomen conegut com *dzud*. El nombre de províncies en alerta va passar de 12 a 15 en l'últim trimestre i podria arribar a afectar-ne 19 de les 21 de Mongòlia. L'èxode rural va experimentar una forta remuntada en els últims mesos, de manera que l'Organització Internacional per a les Migracions (OIM) va anunciar que faria un estudi per determinar els patrons de desplaçament així com les necessitats de la població emigrada a la capital. D'altra banda, la República de Corea va anunciar la suspensió de l'ajuda humanitària a la **RPD de Corea** després de l'enfonsament d'un vaixell de guerra sud-coreà per l'impacte d'un torpede nord-coreà, encara que va mantenir el finançament de projectes dirigits a combatre la desnutrició infantil. L'escassetat d'aliments hauria portat el Govern de Pyongyang a permetre la compra de productes en els mercats privats no controlats per l'Estat.

La vaga convocada per l'UCPN-M al **Nepal** durant la primera setmana de maig va obligar a aturar les operacions humanitàries a causa dels problemes de seguretat. Això va afectar l'assistència alimentària de milers de persones en un moment en què els casos de diarrea, com a conseqüència de la manca d'aigua potable, augmentaven amb l'arribada del monsó. L'augment dels preus dels aliments bàsics i la baixa producció agrícola a les zones amb més inseguretat alimentària van fomentar que al voltant de 600.000 persones es veiessin afectades per l'escassetat de menjar a l'oest del país. D'altra banda, a **Myanmar** UN-HABITAT va denunciar que dos anys després del desastre humanitari generat pel pas del cicló *Nargis* més de 100.000 famílies continuaven sense tenir un allotjament adequat a causa de l'escàs coneixement de la llei de terres i la manca de

⁷ La Província Fronterera del Nord-oest (NWFP, per les seves sigles en anglès) va ser redesignada com Khyber-Pakhtunkhwa a l'abril.

finançament. Les organitzacions humanitàries també van manifestar preocupació davant la finalització, el proper 31 de juliol, del mandat del Grup Tripartit, creat amb la finalitat de coordinar les tasques d'assistència després del cicló i de facilitar l'accés dels actors humanitaris. Un cop acabada la seva missió serà el Ministeri de Benestar Social de la Junta Militar birmana qui s'encarregarà de proveir de visats els treballadors humanitaris internacionals, fet que podria alentir l'arribada de fons per a la reconstrucció, segons les ONG. Emfatitzant que el cicle agut d'emergència havia acabat a la zona, l'ECHO va anunciar la conclusió de les seves activitats al delta de l' Ayeyarwady.

En un informe elaborat per l'International Crisis Group sobre les greus violacions del Dret Internacional Humanitari durant els últims dies del conflicte armat de **Sri Lanka** i els mesos posteriors, s'indicava, entre les innombrables violacions, el bombardeig sistemàtic i deliberat d'instal·lacions mèdiques i operacions humanitàries per part de l'Exèrcit, que van augmentar el patiment de milers de civils. El Govern va arribar a declarar que el nombre de persones afectades a la zona era un terç menys del real.⁸ Des que va concloure el conflicte, al voltant de 236.000 persones han iniciat el retorn, encara que prop de 60.000 continuaven en els camps d'assentament creats pel Govern, que va anunciar-ne la clausura per a l'agost. Les dificultats més grans a què fins ara s'estan enfrontant els retornats són l'escassetat d'aigua potable i la lentitud amb què avancen les tasques de desminatge, que obstaculitzen la reactivació de la producció agrícola. D'altra banda, més de mig milió de persones van ser afectades per les pluges monsoniques durant el mes de maig.

Mentrestant, a les **Filipines** les autoritats de la Regió Autònoma de Mindanao van posar en marxa una campanya de suport al retorn dels desplaçats interns. Des de la reactivació de la lluita entre el Govern i l'MILF l'any 2008, al voltant de 700.000 persones van ser desplaçades dins del país, i actualment en queden entre 60.000 i 130.000 en aquesta condició. Per coordinar el programa d'assistència al retorn el Govern va constituir a principi de maig l'Autoritat per al Desenvolupament de Mindanao, que presidirà el Centre Nacional de Coordinació (*National Focal Body*) compost dels membres de l'Oficina de l'Assessora Presidencial per al Procés de Pau, el Consell de Coordinació Nacional de Desastres, el Departament de Benestar Social i Desenvolupament i la Regió Autònoma Musulmana de Mindanao. La presència de mines antipersona, l'escassetat de serveis bàsics, el temor a una nova ruptura del procés de pau i la violència interclànica, segons l'IDMC, són les principals dificultats a què s'enfronten els retornats. L'organització va criticar que el Govern no ha fet prou per assegurar als retornats mitjans de subsistència sostenibles i ajudes per a la reintegració.

Orient Mitjà

Països	Factors de la crisi
Iraq	Conflicte armat, població desplaçada, refugiats
Iemen	Conflicte armat, desplaçament forçat, refugiats
Palestina	Conflicte armat, bloqueig econòmic i restriccions al lliure desplaçament
Síria	Desastres naturals

L'atenció de la comunitat internacional va tornar a centrar-se en la situació de Gaza, **Palestina**, quan una flota de vaixells procedent de Turquia que pretenia lliurar material humanitari a la Franja i trencar el bloqueig imposat per Israel per via marítima, va ser abordada per l'Exèrcit israelià, i hi van morir nou dels ocupants.⁹ Aquest fet va incrementar la pressió internacional sobre Israel per posar fi al bloqueig, fet que va portar el Govern hebreu a prometre una suavització de la mesura, que permetria l'entrada a Gaza de més productes, entre els quals material per a la

⁸ International Crisis Group, *War Crimes in Sri Lanka*. Asia Report n° 191. Brussel·les: ICG, 17 de maig de 2010. <<http://www.crisisgroup.org/en/regions/asia/south-asia/sri-lanka/191-war-crimes-in-sri-lanka.aspx>>

⁹ Vegeu capítol 1 (Conflictes armats)

reconstrucció, sota la vigilància de les Nacions Unides. El pas de Rafah, controlat per Egipte, va ser obert de manera indefinida després de l'incident marítim.¹⁰ Al maig, un informe de la FAO havia assenyalat que el 61% dels palestins que viuen a Gaza patia inseguretats alimentària i prop del 39% estaven desocupats, fet que minva les seves capacitats per obtenir aliments. Les restriccions imposades per Israel estaven asfixiant el sector agrícola a la Franja, segons va denunciar també un comunicat de les agències humanitàries i l'Associació d'Agències de Desenvolupament Internacionals, que representa més de 80 ONG. A més, una enquesta elaborada per UNRWA va informar que el nombre de desposseïts s'hauria triplicat des de la imposició del bloqueig el juny del 2007, en referència a aquelles famílies que no tenien els mitjans per procurar-se un cistell bàsic. Per la seva banda, un informe de l'OMS indicava que la taxa de mortalitat a Gaza era el 30% més gran que a Cisjordània, on els serveis mèdics havien millorat durant l'últim any a causa de la reducció de la restricció de moviments i del suport rebut dels donants per a la millora del sistema sanitari.

A l'Iraq, l'ACNUR va cridar l'atenció a quatre països europeus (Noruega, Països Baixos, Regne Unit i Suècia) que pretenien de manera conjunta deportar ciutadans iraquians als quals no havien concedit l'estatus de refugiat després de la sol·licitud d'asil. L'operació suposadament estaria coordinada per l'agència de control fronterer europeu, FRONTEX. L'ACNUR va recordar que la falta de seguretat a Bagdad impedia el retorn a la capital, així com el transport d'aquestes persones a les seves localitats d'origen a l'Iraq. L'intent de deportació va coincidir amb l'aprovació per part de la UE de dedicar 18 milions d'euros a l'assistència humanitària d'iraquians al seu país i als estats veïns que acullen la major part dels refugiats. A Síria, el PMA va iniciar la distribució d'aliments a 190.000 persones i va notificar que 110.000 més necessitaven assistència, però que la falta de fons ho feia impossible. Les noves pluges registrades durant el trimestre al nord del país van posar fi a tres anys de sequera continuada, segons la FAO. No obstant això, l'impacte de l'escassetat d'aigua perdurarà a la regió a causa d'algunes pràctiques agrícoles que gestionen de manera ineficient els recursos hídrics, fet que agreuja la situació de carestia.

Finalment, al Iemen, l'OCHA va advertir que l'escassetat de fons destinats al Pla de Resposta per al país estava posant en perill l'assistència dels afectats i el manteniment dels programes humanitaris. En acabar el mes de juny només s'havia aconseguit recaptar el 32% del finançament necessari. La situació de seguretat va continuar inestable, fet que va impedir l'ampliació de les activitats a zones que havien quedat aïllades durant el punt àlgid del conflicte. Tot i això, l'OCHA va aconseguir reobrir la seva oficina a la ciutat de Sa'ada, principal ciutat del nord, cosa que li va permetre fer una avaluació de les necessitats a la zona. Entre 50.000 i 60.000 persones van retornar a les seves localitats d'origen al nord des que es va signar un acord d'alto el foc al febrer, però més de 290.000 no ho van fer per temor a nous atacs i la persistència de mines antipersona a la zona. El repartiment de l'ajuda també es va veure obstaculitzat per la persistència dels assalts a carregaments humanitaris a les carreteres per part de tribus que mantenen disputes amb el Govern central. Algunes ONG, com ara Save the Children i Islamic Relief, van optar per establir estratègies comunitàries de base dirigides a aquestes tribus per formar-les en tècniques de negociació i estan treballant amb les comunitats perquè puguin afavorir la seguretat dels carregaments humanitaris. D'altra banda, l'ACNUR va demanar al Govern que fos més flexible i registrés desplaçats interns que no disposaven de documents d'identitat perquè no quedessin desproveïts d'ajuda.

4.2 L'acció humanitària durant el trimestre

En aquest segon apartat es recullen iniciatives, informes o esdeveniments rellevants per al desenvolupament de l'acció humanitària. Per acció humanitària s'entén aquell conjunt d'activitats

¹⁰ Egipte, igual que Israel, va decretar el tancament del pas fronterer després de la victòria de Hamas a la Franja el 2007 el que va incentivar la construcció de túnels per al pas clandestí de productes.

que tenen com a objectiu salvar vides i alleujar el sofriment en situacions de crisi humanitària. Aquestes activitats estan guiades pels principis d'humanitat, imparcialitat, neutralitat i independència. L'acció humanitària també inclou la protecció de civils i la provisió d'assistència bàsica.

a) Avaluació del desplaçament forçat de població l'any 2009

La publicació dels informes de l'ACNUR i de l'Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC) va posar en relleu el deteriorament de la situació de les persones que són forçades a fugir per la violència.

D'una banda, l'ACNUR va informar que el 2009 va ser el pitjor any de les dues últimes dècades per a la repatriació voluntària de refugiats, mentre hi havia 43,3 milions de persones desplaçades, la xifra més alta a què s'ha arribat des dels anys noranta.¹¹ La manca de resolució dels conflictes armats i la persistència d'inseguretat van motivar la reducció en el nombre de refugiats retornats; la xifra total ascendia a 15,2 milions de persones, segons l'agència. Només en van retornar a casa 215.000 el 2009, xifra que contrasta amb el milió de retorns registrats anualment durant la primera dècada del segle XXI. Per contra, pràcticament cinc milions de desplaçats interns van poder retornar a les seves localitats d'origen, la xifra més alta de l'última dècada. Una altra dada preocupant és que 5,5 milions de refugiats sota la protecció de l'ACNUR pateixen aquesta situació des de fa més de cinc anys, estadístiques que podrien augmentar si el retorn es fa cada vegada més difícil. L'Afganistan, el Pakistan, Somàlia i la RD del Congo van ser els països d'origen amb un nombre més gran de refugiats, seguits per Myanmar, Colòmbia i el Sudan.

El nombre de refugiats s'ha mantingut estable durant els darrers anys, encara que el nombre de persones afectades pel desplaçament intern ha continuat creixent i el 2009 va ascendir a 27,1 milions en 54 països, el 4% més que el 2008, la xifra més alta registrada des de 1994. En aquest sentit, l'informe de l'IDMC assenyala que l'any passat es van produir 6,8 milions de nous desplaçaments provocats principalment per conflictes interns de llarga durada. El Pakistan i la RD del Congo van ser els països més afectats l'any 2009, encara que el Sudan, Colòmbia i l'Iraq van ser els països amb una xifra global de desplaçament intern més elevada. Dels 23 països en què es van produir nous desplaçaments durant l'any passat, només dos, Zimbàbue i Kenya, no estaven afectats per conflictes armats, encara que sí per crisis polítiques internes.

El centre va destacar el pronunciat augment en el nombre de desplaçats interns a l'Àsia (sud i sud-oest), amb un augment relatiu del 23% respecte el 2008. L'elevat nombre de retorns registrat durant el 2009, que s'apropava als cinc milions de persones, es va produir principalment al Pakistan, la RD del Congo i Uganda, tot i que l'IDMC va assenyalar que la majoria havien estat forçats o provocats per la manca d'alternatives d'assentament. La majoria dels desplaçats interns es van concentrar a les ciutats i van optar per viure amb familiars o amics com a resposta a la seva situació. Només en tres països (Burundi, el Txad i Uganda) la major part dels afectats es trobaven en camps d'acollida creats a aquest efecte. Com a aspectes positius, l'IDMC destacava la participació dels desplaçats interns en la presa de decisions que els afecten, en concret a Colòmbia i Costa d'Ivori, a més d'assenyalar que 16 països han creat algun tipus de legislació que protegeix els desplaçats interns.

¹¹ UNHCR, *2009 Global Trends. Refugees, Asylum-seekers, Returnees, Internally Displaced and Stateless Persons*. UNHCR, 15 de juny de 2010; IDMC, *Internal Displacement: Global Overview of Trends and Developments in 2009*. IDMC, maig 2009.

b) La resposta dels donants

El secretari general adjunt i coordinador de l'Assistència d'Emergència, John Holmes, va presentar a l'OCHA al mes de maig una primera avaluació sobre l'estat de finançament de les crides humanitàries. En aquest sentit, va emfatitzar que, amb l'excepció d'Haití, la major part de les operacions d'emergència coordinades per les Nacions Unides en el món patien un greu dèficit, sense aconseguir arribar al 33% del demanat. Holmes va assenyalar que una de les seves principals preocupacions era la manca de fons per a situacions d'emergència extrema, com el cas de la RD del Congo, la R. Centreafricana o el Iemen, però també per a zones que rebien una gran atenció mediàtica com Palestina. Un altre tema preocupant, segons el coordinador de les Nacions Unides, era la gran disparitat existent en el finançament dels diferents sectors (*clusters*) d'actuació humanitària; va destacar especialment la sempiterna escassetat de fons per als programes de reactivació de l'agricultura, tot i tractar-se d'un tema crucial per a l'estabilització i la reducció de la dependència assistencial de les poblacions afectades per una emergència. El mateix succeeix amb els *clusters* dedicats a l'educació, protecció i seguretat, aquests dos últims vitals perquè l'ajuda arribi a zones aïllades pel conflicte i la violència.

A les acaballes del mes de juny les crides anuals de l'Iraq i Uganda tampoc havien aconseguit arribar al 30% del finançament sol·licitat. L'Àfrica Occidental, el Iemen i Zimbàbue no arribaven al 40% i només quatre dels 15 països considerats dins del procés de crides consolidades havien aconseguit superar el 50% del finançament. Pel que fa als sectors, el relatiu a la seguretat del personal humanitari només havia aconseguit el 8% dels fons requerits per a aquest any, mentre que les tasques de desminatge amb prou feines havien aconseguit el 15%. Les prioritats de la comunitat de donants es van tornar a centrar en l'assistència alimentària, sense tenir en compte que la distribució d'aliments tota sola no pot posar fi a una crisi humanitària i que les necessitats dels assistits són molt més complexes. D'aquesta manera, el PMA va continuar sent l'agència dotada de més fons, seguida d'UNICEF, l'ACNUR i la UNRWA.¹²

---

¹² Dades obtingudes a Financial Track Service de Reliefweb [consultat 2010.06.25] <<http://www.reliefweb.int/fts>>.

Dimensió de gènere en la construcció de la pau

- ❑ Diverses organitzacions de dones van advertir del risc que després de la retirada de la UNMIL de Libèria hi augmenti la violència sexual contra les dones.
- ❑ Organitzacions de dones de Guatemala van denunciar que la majoria dels crims de violència sexual comesos durant el conflicte armat segueixen impunes, i que en paral·lel s'ha produït un increment de la violència contra les dones.
- ❑ El Govern de Filipines va presentar el seu Pla Nacional d'Acció sobre la resolució 1325, el primer a l'Àsia.
- ❑ La Jirga de pau celebrada a l'Afganistan no va comptar amb la participació de les dones, que van ser excloses de l'organització d'aquesta conferència, clau en el procés de pau amb la insurgència talibana.
- ❑ El Consell de Seguretat de l'ONU va presentar 26 indicadors per a millorar el seguiment de la implementació de la resolució 1325.

En aquest capítol s'analitzen les diverses iniciatives que des de l'àmbit de les Nacions Unides i diferents organitzacions i moviments internacionals s'estan duent a terme pel que fa a la construcció de la pau des d'una **perspectiva de gènere**.¹ Aquesta perspectiva permet visibilitzar quins són els impactes diferenciats dels conflictes armats sobre les dones i sobre els homes, però també en quina mesura i de quina manera participen les unes i els altres en la construcció de la pau i quines són les aportacions que les dones estan fent a aquesta construcció. El capítol està estructurat en dos blocs principals: el primer repassa aquest impacte diferenciat dels conflictes armats, i el segon analitza diverses iniciatives destacades de construcció de pau des d'una perspectiva de gènere.

5.1. L'impacte de la violència i els conflictes des d'una perspectiva de gènere

En aquest apartat s'aborda quina és la **dimensió de gènere en el cicle del conflicte** i, en especial, pel que fa a la **violència contra les dones**. Els conflictes armats són fenòmens que compten amb una dimensió de gènere enormement important. En primer lloc, mitjançant l'anàlisi de gènere es desmunta la tradicional visió dels conflictes armats com a realitats neutres i es posa en qüestió el fet que la gènesi dels conflictes armats sigui independent de les estructures de poder que, en termes de gènere, existeixen en una determinada societat. En segon lloc, des d'aquesta perspectiva també es plantegen seriosos dubtes a les afirmacions que pretenen homogeneïtzar les conseqüències dels conflictes sense tenir en compte la dimensió i les desigualtats de gènere.

¹ El gènere és la categoria analítica que posa de manifest que les desigualtats entre homes i dones són un producte social i no un resultat de la naturalesa, n'evidencia la construcció social i cultural per a distingir-les de les diferències biològiques dels sexes. El gènere pretén donar visibilitat a la construcció social de la diferència sexual i a la divisió sexual del treball i el poder. La perspectiva de gènere busca evidenciar que les diferències entre homes i dones són una construcció social producte de les relacions de poder desiguals que s'han establert històricament en el sistema patriarcal. El gènere com a categoria d'anàlisi té l'objectiu de demostrar la naturalesa històrica i situada de les diferències sexuals.

a) Violència sexual com a arma de guerra i violència contra les dones en contextos bèl·lics

Harvard Humanitarian Initiative i Oxfam Amèrica van publicar un estudi sobre la violència sexual a la província de Kivu Sud, a la RD del Congo, en què van analitzar els patrons d'aquesta violència entre els anys 2004 i 2008.² Més de 4.300 dones supervivents de la violència sexual que van ser ateses durant aquest període a l'Hospital de Panzi, a Bukavu, van ser entrevistades per a l'elaboració de l'estudi, que revela que **les dones en aquesta província són sotmeses a la violència sexual independentment de l'edat, l'estat civil o l'ètnia**, encara que majoritàriament es tractava de dones analfabetes que recorren a l'agricultura de subsistència per al sosteniment de les seves famílies. A més, cap lloc està exempt de risc, ja que les dones van patir la violència no només en els camps de cultiu o mentre recollien llenya, sinó fins i tot en les seves pròpies llars.

L'estudi indica que durant aquest període **es va produir un increment alarmant de la violència sexual perpetrada per civils**, que va augmentar 17 vegades, alhora que es va reduir la que duia a terme el personal militar, fet que posa de manifest la normalització social que ha experimentat la violència sexual contra les dones en aquesta zona. No obstant això, la violència sexual a Kivu Sud continua estant enormement militaritzada i una proporció molt elevada dels responsables són integrants d'algun dels actors armats que participen en el conflicte. L'estudi sosté que la majoria d'actes de violència sexual han estat violacions comeses per un grup d'agressors, però que també s'han donat altres agressions com l'esclavitud sexual o la mutilació genital, entre altres.

L'Agència de Cooperació sueca (SIDA) i el Nordiska Afrikainstitutet van publicar també un informe sobre la violència sexual a la RD del Congo.³ L'informe apunta la importància de no oblidar que **la violència sexual en aquest conflicte s'ha comès paral·lelament a altres moltes violacions dels drets humans, com són execucions, tortura, detencions arbitràries, treball forçat**, ja que aquestes altres violacions no han rebut la mateixa atenció. Des d'aquesta visió la violència sexual no ha de ser interpretada com un fenomen aïllat sinó dins d'un context més ampli en què les violacions dels drets humans tenen lloc contínuament. L'informe presenta una sèrie de recomanacions. En primer lloc, que la violència sexual sigui tractada com a part de les violacions de drets humans que cometen les forces de seguretat de l'Estat, i no separatament d'aquestes. En segon lloc, que es duguin a terme esforços per a una reforma global del sector de seguretat que condueixi a canvis estructurals en les institucions afectades. En tercer lloc que s'adoptin mesures per a millorar les relacions entre civils i militars. Finalment, que els nens i els homes també siguin reconeguts com a víctimes de la violència, i, en concret, de la violència sexual i de gènere.

D'altra banda, durant el mes d'abril, **la representant especial del secretari general de l'ONU per a la violència sexual en els conflictes armats, Margot Wallström, va visitar la RD del Congo en el seu primer viatge oficial des que va ser nomenada per a aquest càrrec.**

Diverses organitzacions humanitàries van advertir **del risc que la violència sexual s'incrementi a Libèria després de la retirada o la reducció de la presència de la UNMIL**, que previsiblement tindrà lloc després de les eleccions legislatives i presidencials previstes per al 2011, moment en el qual també moltes organitzacions internacionals reduiran el treball en aquest país. Ateses les limitades capacitats nacionals per a fer front a la violència contra les dones i el fet que el Pla Nacional d'Acció sobre la resolució 1325, en el qual s'inclou l'acció contra la violència sexual en el context postbèl·lic que viu el país, fa tot just un any que va començar la seva implementació, la

² Harvard Humanitarian Initiative i Oxfam Amèrica, "Now, The World Is Without Me": An Investigation Of Sexual Violence In Eastern Democratic Republic Of Congo, Harvard Humanitarian Initiative i Oxfam Amèrica, 2010.

³ Eriksson Baaz, Maria i Stern, Maria. *The Complexity of Violence: A critical analysis of sexual violence in the Democratic Republic of Congo (DRC)*. Sida Working Paper on Gender-based Violence. Sida, Nordiska Afrikainstitutet, 2010.

reducció de la presència internacional podria comportar un buit en l'acció contra la violència sexual. La violència sexual acostuma a aparèixer a les estadístiques mensuals com el primer o segon crim més freqüent a Monròvia, amb un gran impacte en les nenes.

A **Guatemala**, 14 anys després de la fi del conflicte armat que va enfrontar el Govern amb la guerrilla de la URNG, es va celebrar el **Tribunal Internacional de Consciència contra la violència sexual envers les dones durant el conflicte armat intern**, organitzat per diferents organitzacions de dones i de la societat civil i que va comptar amb el suport de diferents institucions de les Nacions Unides. Diverses dones indígenes, que van ser les principals víctimes de la violència sexual durant el transcurs del conflicte armat, van presentar el seu testimoni. Més d'una dècada després que es van signar els acords de pau que van posar fi al conflicte armat, la majoria dels crims de violència sexual segueixen impunes i, paral·lelament, s'ha produït un increment de la violència contra les dones al país. Des de l'any 2000 gairebé 4.000 dones han estat assassinades, la majoria amb edats compreses entre els 13 i els 36 anys.

El tribunal va assenyalar que la violència sexual durant el conflicte armat intern es va cometre en concurrència amb altres delictes com el de genocidi i que els actes directament imputables a l'Estat van ser duts a terme per funcionaris o empleats públics i agències estatals de forces de seguretat i militars. A més, va constatar que cap responsable, oficial o comandament mitjà de l'Exèrcit o de les forces de seguretat de l'Estat ha estat processat ni condemnat per aquestes violacions dels drets humans, fet que reforça la percepció que la majoria de les violacions comeses van ser resultat d'una política d'ordre institucional, que va assegurar una impunitat que persisteix. El tribunal va reconèixer que encara que la violència sexual no va ser utilitzada com a arma de guerra per part dels grups armats insurgents, sí que va ser perpetrada per membres d'aquests grups aprofitant el context de guerra, i no va ser castigada pels superiors dels que van cometre els fets violents contra les dones. La manca de resposta per part de l'Estat, en no investigar ni castigar aquests actes, ha garantit la impunitat i la permissivitat social envers la violència contra les dones. Per tot això, el tribunal va exigir que s'investiguin i es perseguixin aquests fets vinculats al conflicte armat i es dugui a terme un procés de reparació de les víctimes.

Pel que fa a l'acció de la **Cort Penal Internacional (CPI)** contra la violència sexual en contextos de conflicte armat, l'organització Women's Initiatives for Gender Justice va organitzar un Tribunal de Dones durant la celebració a Uganda de la Primera Conferència de Revisió de l'Estatut de Roma de la CPI. L'objectiu d'aquest tribunal era donar visibilitat als danys que les dones i les nenes pateixen durant els conflictes armats, així com mostrar que els crims contra les dones són menys investigats i perseguits que altres crims de guerra.

Les sessions del Tribunal de Dones, que es van centrar en aspectes com l'impacte de l'Estatut de Roma en les víctimes i les comunitats afectades, entre altres assumptes, van estar presidides per expertes internacionals, com la premi Nobel de la Pau Wangari Maathai o Elisabeth Rehn, presidenta del consell de direcció del Fons per a les Víctimes de la CPI.

5.2. La construcció de pau des d'una perspectiva de gènere

En aquest apartat s'analitza la participació de les dones i dels homes en les diferents dimensions de la construcció de la pau, entre elles els processos de negociació. La construcció de la pau des d'una perspectiva de gènere promou processos de caràcter més inclusiu, alhora que fa front a algunes de les causes profundes de la violència subjacents en els sistemes patriarcal.

a) La resolució 1325 del Consell de Seguretat de l'ONU sobre les dones, la pau i la seguretat

El Govern de Filipines va aprovar un Pla Nacional d'Acció per a la implementació de les resolucions 1325 i 1820. Es tracta del primer país asiàtic que aprova un pla d'aquestes característiques. El fet que les Filipines siguin escenari de tres conflictes armats té una importància especial,⁴ ja que el pla d'acció hauria de tenir efectes concrets sobre la situació de les dones afectades pels diferents conflictes. A més, els processos de pau i negociació que hi ha en curs actualment haurien d'estar també influenciats per aquest pla.⁵ En el marc del pla, el Govern ha creat també un comitè nacional sobre les dones, la pau i la seguretat amb la comesa d'implementar aquestes resolucions, comitè que rebrà finançament tant directament del Govern com a través de l'Oficina de l'Assessora Presidencial per al Procés de Pau.

El pla d'acció filipí inclou **quatre objectius principals**. El primer és el de la **protecció i prevenció**, mitjançant el qual es pretén garantir que les dones rebran protecció davant les violacions de drets humans en els contextos de conflicte armat i postbèl·lics, i que es duren a terme esforços per a prevenir-les. El segon objectiu és l'**empoderament i la participació**, per tal de garantir la participació activa i significativa de les dones en les àrees de construcció de pau, manteniment de la pau, prevenció i resolució de conflictes i reconstrucció postbèl·lica. El tercer és la **promoció i integració de la perspectiva de gènere en totes les dimensions de la prevenció i resolució de conflictes i de la construcció de pau**. Finalment, el quart objectiu és el **desenvolupament de capacitats, la supervisió i la rendició de comptes** per a garantir la implementació efectiva del pla d'acció i la consecució dels objectius establerts.

El mes d'abril, el secretari general de l'ONU va presentar el seu informe sobre "Les dones, la pau i la seguretat", en què es recull la demanda de presentar una sèrie d'indicadors que permetin millorar el seguiment de la implementació de les exigències previstes a la resolució 1325 del Consell de Seguretat de l'ONU de l'any 2000.⁶ La presentació d'aquests indicadors es produeix com a resultat de les demandes per part de nombroses organitzacions de la societat civil, així com d'altres institucions, de millora dels mecanismes de rendició de comptes pel que fa a la implementació de la resolució 1325. Aquests indicadors han estat agrupats al voltant d'una sèrie d'eixos temàtics, tal com es detalla en el quadre següent.

Quadre 5.1. Indicadors en la vigilància de l'aplicació de la resolució 1325 (2000) del Consell de Seguretat

Prevenció

- 1: Incidència de la violència sexual en els països afectats per conflictes.
- 2: Mesura en què les missions de manteniment de la pau i missions polítiques especials de les Nacions Unides inclouen en els seus informes periòdics informació sobre les violacions dels drets humans de les dones i nenes.
- 3 a): Nombre de violacions dels drets humans de les dones i nenes que són denunciades, trameses als òrgans de drets humans i investigades per aquests.
- 3 b): Inclusió de representants de les organitzacions de dones i de la societat civil en el personal directiu i de gestió dels òrgans de drets humans.

⁴ Vegeu el capítol 1 (Conflictes armats).

⁵ Vegeu el capítol 3 (Processos de pau).

⁶ Informe del Secretari General de l'ONU, *La mujer y la paz y la seguridad*, S/2010/173. <http://www.un.org/spanish/docs/report10/repl10.htm>.

4: Percentatge de casos denunciats d'explotació i abús sexual presumptament comesos per personal uniformat i civil encarregat del manteniment de la pau i treballadors humanitaris, que són tramesos a la justícia i investigats i sobre els quals s'adopten mesures concretes.

5 a): Nombre i percentatge de directives per al personal de manteniment de la pau emeses pels caps dels components militars i de procediments operatius estàndard que comprenen mesures per a protegir els drets humans de les dones i nenes.

5 b): Nombre i percentatge de manuals militars, marcs normatius de seguretat nacional, codis de conducta i procediments operatius estàndard o protocols de les forces de seguretat nacionals que comprenen mesures per a protegir els drets humans de les dones i nenes.

6: Nombre i tipus de mesures adoptades pel Consell de Seguretat en relació amb la resolució 1325 (2000), incloent-hi les mesures encaminades a prevenir i castigar les violacions dels drets humans de les dones i nenes en situacions de conflicte.

Participació

7: Nombre i proporció de dones que ocupen càrrecs directius en les organitzacions regionals pertinents que s'ocupen de la prevenció de conflictes.

8: Nombre i percentatge dels acords de pau que contenen disposicions concretes per a millorar la seguretat i la condició de les dones i nenes.

9: Nombre i percentatge de dones que ocupen alts càrrecs directius en les Nacions Unides en els països afectats per conflictes.

10: Grau d'especialització en qüestions de gènere en la presa de decisions de les Nacions Unides en els països afectats per conflictes.

11 a): Nivell de participació de les dones en les negociacions de pau oficials.

11 b): Presència de les dones en càrrecs d'observadors oficials o de caràcter consultiu al començament i al final de les negociacions de pau.

12: Nivell de participació política de les dones en els països afectats per conflictes.

13: Nombre i percentatge de missions del Consell de Seguretat que tenen presents en el seu mandat i en els seus informes els problemes concrets que afecten les dones i les nenes.

Protecció

14: Índex de seguretat física de les dones i nenes.

15: Mesura en què les lleis nacionals protegeixen els drets humans de les dones i les nenes, de conformitat amb les normes internacionals.

16: Nivell de participació de les dones en el sector de la justícia i la seguretat en els països afectats per conflictes.

17: Existència de mecanismes nacionals de control de les armes petites i armes lleugeres.

18: Percentatge de dones en la població adulta empleada en els programes per a una recuperació econòmica ràpida.

19: Nombre i percentatge de casos de violència sexual contra les dones i nenes que són tramesos a la justícia i investigats i sobre els quals es pronuncia sentència.

20: Nombre i percentatge de tribunals dotats per a conèixer casos de violacions dels drets humans de les dones i nenes, amb l'atenció deguda a la seguretat de les víctimes.

Socors i recuperació

21 a): Mortalitat materna.

21 b): Taxes de matrícula en l'ensenyament primari i secundari, desglossades per sexes.

22: Mesura en què s'incorporen en els marcs de planificació estratègics dels països afectats per conflictes, anàlisis, objectius, indicadors i pressupostos relacionats amb el gènere.

23: Proporció del finançament assignada i desemborsada per les organitzacions de la societat civil, incloent-hi els grups de dones, que es dedica a les qüestions de gènere en els països afectats per conflictes.

24: Quantitat efectiva del finançament assignada i desemborsada per a donar suport a programes de socors, recuperació, pau i seguretat en què es tinguin en compte les qüestions de gènere, en els països afectats per conflictes.

25 a): Nombre i percentatge de mecanismes de justícia transicional establerts en els processos de pau que comprenen en els seus mandats disposicions per a protegir els drets de les dones i nenes i fomentar-ne la participació.

25 b): Nombre i percentatge de dones i nenes que es beneficien dels programes de rescabament i tipus de beneficis que reben.

26: Nombre i percentatge de dones excombatents i de dones i nenes associades amb les forces o els grups armats que es beneficien dels programes de desarmament, desmobilització i reintegració.

b) Processos de pau

Després del canvi de govern a les Filipines amb la victòria de Benigno Aquino a les eleccions, **Teresita Quintos Deles va ser nomenada directora de l'Oficina de l'Assessora Presidencial per al Procés de Pau**, en substitució d'Anabelle T. Abaya. Quintos Deles ja havia ocupat aquest càrrec anteriorment.

A l'Afganistan es va celebrar una **Jirga** (assemblea tradicional) de pau, convocada pel president Hamid Karzai per a discutir el seu pla de pau, centrat en la negociació amb la insurgència talibana i la reintegració dels seus membres a la societat civil. Cal indicar que diferents organitzacions de dones i de drets humans van mostrar preocupació per la **presència quasi nul·la de dones a la Jirga** (entre 30 i 50 de 1.400 participants), fet que podria ser interpretat com una **maniobra per a afavorir la presència dels talibans**. Cap de les dones participants forma part dels diferents comitès organitzadors. Aquestes crítiques ja es van produir el trimestre anterior durant la Conferència de Londres per a l'Afganistan, en què tampoc hi va haver participació de les dones. Tenint en compte la importància que la dimensió de gènere ha tingut durant el transcurs dels diferents conflictes armats al país, l'absència de les dones en el procés de pau revesteix una gravetat especial.

D'altra banda, Graça Machel, integrant del Grup de la UA de Personalitats Africanes Eminents, va fer una crida a les Nacions Unides i la UA perquè garanteixin la participació formal de dones com a mediadores, durant una trobada de dones kenyanes organitzada pel Centre for Humanitarian Dialogue. Durant aquesta reunió es va demanar que aquestes institucions clarifiquin els mandats de les persones encarregades de les tasques de mediació en els conflictes, de manera que les persones amb algun paper de facilitació en els processos de pau puguin implicar més les dones, la societat civil i altres grups aliats a les parts en conflicte per a aconseguir processos més legítims i sostenibles.

La International Women's Commission for a Just and Sustainable Israeli-Palestinian Peace, que agrupa dones israelianes, palestines i representants de la comunitat internacional, va reclamar durant una trobada celebrada a Madrid una solució justa i pacífica per al conflicte entre Israel i Palestina i la fi del bloqueig sobre la Franja de Gaza. Les participants en la conferència, que incloïa representants governamentals i expertes en el conflicte israeliano-palestí, així com en drets de les dones, van reafirmar el seu compromís amb una solució que passi per la creació de dos estats i la fi de l'ocupació.

Quadre 5.2. Obstacles a la integració de la perspectiva de gènere en els processos de pau

Tot i que el tema de la integració de la dimensió de gènere en els processos de pau està inclòs de manera activa a l'agenda internacional sobre pau i seguretat des de fa una dècada, la majoria de processos de pau segueixen sense integrar aquesta perspectiva. Les persones que promouen que les negociacions i totes les fases prèvies de preparació es dissenyin i es duiguin a terme integrant la perspectiva de gènere han de fer front a diferents obstacles. Aquests provenen no només dels qui han de seure a negociar directament, les parts en conflicte, sinó també d'aquells que d'una manera o l'altra acompanyen aquests processos, desenvolupant tasques de facilitació, acostament, mediació o supervisió, la majoria des d'instàncies internacionals, governamentals o no. Un d'aquests obstacles és el fet que la dimensió de gènere no es considera una de les qüestions centrals, sinó un tema secundari i accessori i, per tant, no s'inclou mai de manera prioritària com un tema de l'agenda. La consideració que primer s'han de fer uns passos determinats i que quan el procés ja estigui encarrilat llavors es podrà estudiar si s'hi integra el gènere o no, sol ser molt habitual, de manera que es creen inèrcies que dificulten cada vegada més que hi sigui inclòs. La integració de la perspectiva de gènere no ha de passar per davant d'altres qüestions fonamentals per al bon funcionament d'un procés de pau, però és un treball que es pot fer en paral·lel sense que obstaculitzi progressos en altres àmbits. D'altra banda, les inèrcies de curt termini, que prioritzen èxits immediats – encara que es tracti d'avanços que posteriorment es revelaran no sostenibles en el temps –, dificulten la visibilització de les aportacions que comporta la integració de la dimensió de gènere, sobretot en termes de creació de condicions perquè els processos postbèl·lics siguin guiats pels principis de la inclusió i la justícia. Des que l'any 2000 el Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar la resolució 1325 sobre les dones, la pau i la seguretat, és una obligació de la comunitat internacional, i particularment d'aquells actors que intervenen en els processos de pau, promoure que la dimensió de gènere es tingui en compte en totes les fases d'un procés de pau.

c) Desarmament

El Govern local de Wajir, a Kenya, va acceptar el pla de desarmament i control d'armes lleugeres que havia presentat l'organització de dones de la zona de Wajir, Frontier Indigenous Network. El Govern va accedir a fer pública la informació sobre 9.000 armes que han estat recollides i va convidar aquesta organització de dones a participar en un comitè que dissenyarà programes de conscienciació sobre les armes lleugeres. El Govern va accedir a aquestes peticions després que 100 dones pastoralistes es van adherir a la petició i al pla de desarmament i control d'armes lleugeres dissenyat per Frontier Indigenous Network. La campanya sobre armes lleugeres d'aquesta organització està dirigida a diferents grups, com ara excombatents o combatents en actiu, joves, dones i ancians pastoralistes i representants del Govern, i ha estat liderada per dones que compten amb una àmplia experiència en la mediació en conflictes entre clans, especialment entre els indígenes sakuye i altres comunitats pastoralistes. El pla inclou el control sobre les rutes de tràfic d'armes que travessen diverses poblacions localitzades a la frontera entre Kenya i Somàlia, així com iniciatives comunitàries de control de les armes.

d) Missions de manteniment de la pau

Les Nacions Unides va fer públic que un any després de l'inici de la campanya per a incrementar la presència de dones en les missions de manteniment de la pau, tant en el component policial – amb l'objectiu d'arribar al 20% de dones – com en el militar – per aconseguir el 10% de dones –, quasi no s'havia avançat gens, especialment pel que fa als components militars. Només el 2,3% del personal militar de les Nacions Unides, i el 8,2% del personal policial, són dones. Les Nacions Unides ha destacat que la presència de dones en les missions de manteniment de la pau contribueix a la reducció de la violència sexual contra les dones, incrementa les denúncies i a més promou la participació de les dones locals en les forces de seguretat del país.

Escola de Cultura de Pau (UAB)

L'Escola de Cultura de Pau va ser creada el 1999 amb el propòsit d'organitzar diverses activitats acadèmiques i de recerca relacionades amb la cultura de la pau, la prevenció i transformació de conflictes, el desarmament i la promoció dels drets humans.

L'Escola està finançada bàsicament pel Govern de la Generalitat de Catalunya, a través l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD). També rep suport de l'Agència Espanyola de Cooperación Internacional para el Desarrollo (AECID), l'Institut Català Internacional per la Pau (ICIP), el Ministeri d'Afers Exteriors de Noruega, ajuntaments, fundacions i altres entitats. L'Escola està dirigida per Vicenç Fisas, que alhora és el titular de la Càtedra UNESCO sobre Pau i Drets Humans de la Universitat Autònoma de Barcelona.

D'acord amb aquesta missió i objectius, l'Escola centra el seu treball en els àmbits d'actuació següents:

- Intervenció en conflictes, per facilitar el diàleg entre els actors.
- Activitats acadèmiques com la **Diplomatura sobre Cultura de Pau** (postgrau de 230 hores lectives i amb una mitjana d'uns 60 alumnes per curs en les seves 10 edicions) i les **assignatures de lliure elecció** «Cultura de pau i gestió de conflictes», i «Educar per la pau i en els conflictes».
- Iniciatives de **sensibilització** sobre cultura de pau a la societat catalana i espanyola a través de diferents activitats educatives i formatives.
- **Anàlisi i seguiment diari** de la conjuntura internacional en matèria de **conflictes armats, situacions de tensió, crisis humanitàries i gènere** (Programa de Conflictes i Construcció de Pau).
- Seguiment i anàlisi dels diferents països amb **processos de pau** o negociacions formalitzades, i d'aquells països amb negociacions en fase exploratòria (Programa de Processos de Pau).
- Anàlisi de diferents temes vinculats al **desarmament**, amb una especial atenció als processos de Desarmament, Desmobilització i Reintegració (DDR) d'excombatents (Programa de Desarmament).
- Seguiment i anàlisi de la **construcció de pau en contextos postbèl·lics** (Programa de Rehabilitació Postbèl·lica).
- Seguiment de la conjuntura internacional en matèria de drets humans i, especialment, dels mecanismes de justícia transicional, la responsabilitat social de les empreses i la incidència de les transnacionals en contextos conflictius (Programa de Drets Humans).
- Promoció i desenvolupament del coneixement, els valors i les capacitats de l'**educació per la pau** (Programa d'Educació per la Pau).
- Anàlisi de la **contribució de la música i les arts a la construcció de pau** (Programa de Música, Arts i Pau)